

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

8'inci Birleşim
16 Ekim 2025 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

II.- GELEN KÂĞITLAR

III.- YOKLAMALAR

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

- 1.- Ordu Milletvekili İbrahim Ufuk Kaynak'ın, Gazze barışına ilişkin gündem dışı konuşması
- 2.- Mersin Milletvekili Levent Uysal'ın, 2025 Mersin'in ekonomisine ilişkin gündem dışı konuşması
- 3.- Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever'in, Ankara'nın başkent oluşunun yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması

V.- AÇIKLAMALAR

- 1.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, Ordu Milletvekili İbrahim Ufuk Kaynak'ın yaptığı gündem dışı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 2.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, Ordu Milletvekili İbrahim Ufuk Kaynak'ın yaptığı gündem dışı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 3.- Ordu Milletvekili İbrahim Ufuk Kaynak'ın, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın ile Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 4.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, Ordu Milletvekili İbrahim Ufuk Kaynak'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 5.- Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar'ın, kademeli emeklilik düzenlemesine ilişkin açıklaması
- 6.- Sakarya Milletvekili Ali İnci'nin, 19 Ekim Muhtarlar Günü'ne ilişkin açıklaması
- 7.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, Konya'nın Beyşehir İlçesinin İçerişehir Mahallesi'ne ilişkin açıklaması
- 8.- İstanbul Milletvekili Adem Yıldırım'ın, Ankara'daki su kesintilerine ilişkin açıklaması
- 9.- İzmir Milletvekili Gökçe Gökçen'in, 9 Eylül'de tutuklanan gençler hakkında düzenlenen iddianameye ilişkin açıklaması
- 10.- İstanbul Milletvekili Ümmügülşen Öztürk'ün, Meme Kanseri Farkındalık Ayı'na ilişkin açıklaması
- 11.- İzmir Milletvekili Burcuğül Çubuk'un, kuyu tipi hapishanelere karşı direnişte olanlara ilişkin açıklaması
- 12.- Şırnak Milletvekili Mehmet Zeki İrmez'in, hasta mahpus Emre Erdem'e ilişkin açıklaması
- 13.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, Dünya Gıda Günü'ne ilişkin açıklaması
- 14.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, Amasya'nın köylerinde yaşanan sorunlara ilişkin açıklaması
- 15.- Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız'ın, Cumhurbaşkan Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın bugün açıkladığı 2026 yılı bütçesine ilişkin açıklaması
- 16.- Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, Bursa'da artan iflaslara ilişkin açıklaması
- 17.- Burdur Milletvekili İzzet Akbulut'un, Burdur Gölü'ndeki çölleşmeye ilişkin açıklaması
- 18.- Sakarya Milletvekili Ayça Taşkent'in, zirai don ve kuraklık nedeniyle zarar gören üreticilerin taleplerine ilişkin açıklaması
- 19.- Antalya Milletvekili Aykut Kaya'nın, Kaş Kasaba Barajı yapımına ilişkin açıklaması
- 20.- Mersin Milletvekili Ali Bozan'ın, Mersin Toroslar DEM PARTİ ilçe binasına dün gerçekleştirilen saldırıya ilişkin açıklaması
- 21.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, Kars'ın Bozkale köyünde bu sabah yaşananlara ilişkin açıklaması
- 22.- İstanbul Milletvekili Kezban Konukçu'nun, KESK'li KHK'lilerin Diyarbakır'dan başlattıkları yürüyüşe ilişkin açıklaması

23.- Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun'un, Gazeteciler Sebahattin Yum ile Ercan Tunç'a ilişkin açıklaması

24.- Mersin Milletvekili Perihan Koca'nın, Mersin Toroslar DEM PARTİ ilçe binasına dün gerçekleştirilen saldırıya ilişkin açıklaması

25.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Adana-Mersin Tren Hattı'nda yaşanan aksamalara ilişkin açıklaması

26.- Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara'nın, Amik Ovası'ndaki ve Çukurova'daki pamuk üretimine ilişkin açıklaması

27.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, eski Rektör Ünsal Ban'a ilişkin açıklaması

28.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, Millî Eğitim Bakanı Yusuf Tekin'e ilişkin açıklaması

29.- Adana Milletvekili Ayşe Sibel Ersoy'un, Meme Kanseri Farkındalık Ayı'na ilişkin açıklaması

30.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, 17 Ekim Dünya Astsubaylar Günü'ne ilişkin açıklaması

31.- Mardin Milletvekili George Aslan'ın, Mor Yakup Manastırı'na ilişkin açıklaması

32.- Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'in, eski ve yüksek emisyonlu araçların trafikten çekilmesi için atılması gereken adımlara ilişkin açıklaması

33.- Gaziantep Milletvekili Sevdâ Karaca Demir'in, Tokat'taki bir fabrikada yaşananlara ilişkin açıklaması

34.- İstanbul Milletvekili Doğan Demir'in, Kocaeli'deki bir fabrikanın işçilerinin hak arayışına ilişkin açıklaması

35.- Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç'ın, gıda enflasyonunun sebebine ilişkin açıklaması

36.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, Ordu Milletvekili İbrahim Ufuk Kaynak'ın yaptığı gündem dışı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

37.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, Mersin Toroslar DEM PARTİ ilçe teşkilatına yönelik saldırıya, geçen hafta Trump'ın İsrail Knesset Senatosundaki konuşmasına ve Mısır'da imzalanan Gazze'yle ilgili anlaşmaya, Kredi Yurtlar Kurumu yurtlarında yaşanan sorunlara, sahte diploma ve e-imza skandalına, Güney Kore merkezli "Sıfır Günü Kuraklığı" isimli çalışmaya, "yeni bir yargı paketi" diye ortalıkta dolaşan metne, dün İçişleri Bakanının görüşülmekte olan yasa hakkında AK PARTİ Meclis Grubunu bilgilendirmesine ilişkin açıklaması

38.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Marmara Denizi'nde yaşanan çevre felaketine, fabrikaların Gönen ve Susurluk Çaylarına boşalttığı atıklara, Gazeteci Hakan Tosun'a ve sokak çetelerine ilişkin açıklaması

39.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, 13 Ekimde Diyarbakır'dan Ankara'ya yürüyüş başlatan KESK üyelerine, barış akademisyenlerine, 17 Ekim Uluslararası Yoksulluğun Ortadan Kaldırılması Günü'ne ve bugün açıklanan bütçe rakamlarına ilişkin açıklaması

40.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, 16 Ekim Dünya Gıda Günü'ne, Türkiye'nin tarım ve hayvancılık tablosuna ilişkin açıklaması

41.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Gazze'de ateşkesin sağlanmış olmasına; Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen, Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez ile İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine, Dünya Gıda Günü'ne ilişkin açıklaması

42.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

43.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

44.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

45.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

46.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez, Muş Milletvekili Sezai Temelli ile İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

47.- Van Milletvekili Mahmut Dindar'ın, ülke genelindeki şap hastalığı sorununa ilişkin açıklaması

48.- Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan'ın, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Aysel Tuğluk hakkında verdiği karara ilişkin açıklaması

49.- Karabük Milletvekili Cevdet Akay'ın, Karabük'ün Eflani ilçesinde verilen kamu hizmetlerindeki eksikliklere ilişkin açıklaması

50.- Balıkesir Milletvekili Ekrem Gökay Yüksel'in, Balıkesir'deki kentsel dönüşüm ihtiyacına ilişkin açıklaması

51.- Isparta Milletvekili Hikmet Yalım Halıcı'nın, Isparta'daki okullarda yapılan güçlendirme çalışmalarına ilişkin açıklaması

52.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, Gaziantep ve ilçelerinde su kuyusu açılmasının yasaklanmasına ilişkin açıklaması

53.- Rize Milletvekili Tahsin Ocaklı'nın, Engelliler Konfederasyonunun çağrısına ilişkin açıklaması

54.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygün'un, Ulaştırma ve Altyapı Bakanına seslenmek istediğine ilişkin açıklaması

55.- Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul'un, ehliyet affına ilişkin açıklaması

56.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, su kıtlığına ilişkin açıklaması

- 57.- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun YENİ YOL grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 58.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 59.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yerinden sarf ettiği bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 60.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 61.- İstanbul Milletvekili Adem Yıldırım'ın, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 62.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, İstanbul Milletvekili Adem Yıldırım'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 63.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 64.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, İstanbul Milletvekili Adem Yıldırım'ın satışa nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 65.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 66.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 67.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 68.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 69.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 70.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 71.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 72.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 73.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 74.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 75.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması
- 76.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, Üçüncü Oturumda yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

VI.- ÖNERİLER

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- YENİ YOL Grubunun, Grup Başkan Vekili Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen ve 20 milletvekili tarafından, Türkiye tarım sektörünün küresel piyasa dinamikleri, ithalata dayalı baskılar, küçük üreticinin tasfiyesi, yerli tohumculuk ve gıda egemenliği açısından karşı karşıya olduğu çok boyutlu tehditlerin, ABD ve Çin gibi aktörlerin politikalarının Türkiye tarımı üzerindeki etkilerinin, ayrıca bu süreçte uygulanan tarım politikalarının yetersizliklerinin detaylı biçimde araştırılması amacıyla 16/10/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 16 Ekim 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

2.- İYİ Parti Grubunun, Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun ve 20 milletvekili tarafından, Asgari Ücret Tespit Komisyonunun sekretaryasını yürüten Çalışma Genel Müdürlüğü'nün Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi içinde Cumhurbaşkanlığına bağlı bir bakanlık birimi olarak yapılandırılmasının doğurduğu sonuçların araştırılması, işçi temsiliinin dışlanması riskinin önlenmesi ve uluslararası örneklerle karşılaştırmalı biçimde daha adil ve katılımcı bir modelin oluşturulmasına yönelik tespit ve önerilerin geliştirilmesi amacıyla 15/10/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 16 Ekim 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

3.- DEM PARTİ Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Muş Milletvekili Sezai Temelli ve Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit tarafından, yoksulluğun çok boyutlu olarak araştırılması amacıyla 16/10/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 16 Ekim 2025 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin  nerisi

4.- CHP Grubunun, Adana Milletvekili Ayhan Barut ve arkadaşları tarafından, gıda enflasyonu ve gıdaya erişim konusunda yaşanan sorunlara     m  nerileri geliştirilmesi amacıyla 26/2/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin  n görüşmelerinin, Genel Kurulun 16 Ekim 2025 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin  nerisi

VII.- SATAşMALARA İLİşKİN KONUşMALAR

1.- İştanbul Milletvekili Adem Yıldırım'ın, İştanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptđđ açıklaması sırasında şaşsına sataşması nedeniyle konuşması

2.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, Konya Milletvekili Mehmet Baykan'ın DEM PARTİ grup  nerisi üzerinde yaptđđ konuşması sırasında şaşsına sataşması nedeniyle konuşması

VIII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İşLER

A) Kanun Teklifleri

1.- Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven ve  orum Milletvekili Yusuf Ahlatcı ile 143 Milletvekilinin Karayolları Trafik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3138) ve Adalet Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 214)

IX.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, Uşak'ın Karahallı ilçesinde bulunan adliye binasının kullanımına ilişkin sorusu ve Adalet Bakanı Yılmaz Tunç'un cevabı (7/30899)

2.- şırnak Milletvekili Nevroz Uysal Aslan'ın, Mardin'in Midyat ilçesinde yaşanan kanalizasyon altyapısı sorununa,
- Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın'ın, Mardin'in Midyat ilçesinde yaşanan kanalizasyon altyapısı sorununa,
- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül' n, Aydın'da bulunan jeotermal enerji santrallerine,
- Diyarbakır Milletvekili Serhat Eren'in, Diyarbakır'ın Kulp ilçesinde bulunan bir yaylada yapılması planlanan maden projesi için  ED sürecine,

- Bingöl Milletvekili Ömer Faruk H lak 'n n, yerinde dönüşüm kampanyası kapsamında Bingöl ilinden yapılan başvurulara, Bingöl' n merkez ilçesi Kültür Mahallesi'nde inşa edilen konut ve iş yerlerine,
- Hakkâri Milletvekili Öznur Bartin'in, Hakkâri'ye bağlı Kavaklı köyüne istinat duvarı yapılması talebine,
- İzmir Milletvekili Sevdâ Erdan Kılıç'ın, Bakanlık ve bağlı teşkilatlarında 2018-2025 yılları arasında fiilen  alıřmadđđ halde maaş aldıđđ tespit edilen personele,

- İzmir Milletvekili İbrahim Akın'ın, İzmir'in Seferihisar ilçesinde gerçekleşen bir yangın sonrası evlerini kaybeden bir aileye yapılan yardıma,

- Kırıkkale Milletvekili Halil  zt rk' n, son iki yılda Kırıkkale'deki belediyelere ve il özel idaresine sağlanan desteklere,
- Hakkâri Milletvekili Öznur Bartin'in, Hakkâri'nin  ukurca ilçesine bağlı Kazan köyünün altyapı ve su sorununa,
- Manisa Milletvekili Bekir Başevirgen'in, Manisa'nın Turgutlu ilçesinde faaliyet gösteren nikel maden işletmesine,
- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, sahte elektronik imza yoluyla gerçekleştirilen usulsüz idari işlemlere,
- Muğla Milletvekili Cumhuri Uzun'un, Muğla'nın Yatağan ilçesindeki termik santralin sebep olduğu hava kirliliğine,
- Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzylmaz'ın, TEİAş Genel Müdürlük binasının tadilatında ana taşıyıcı kolonların kesildiđđ iddiasına,

- Bolu Milletvekili Türker Ateş'in, Bolu'nun Mengen ilçesinde bulunan bir kuvarsit ocağı için verilen  ED gerekli değildir kararına,

- İştanbul Milletvekili Evrim Rızvanoğlu'nun, İştanbul'un Çatalca ilçesinde bir maden tesisi kurulmasının çevresel etkilerine,
- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Dilovası Belediyesi tarafından yapılan bir ödemeye,
- Muğla Milletvekili Selçuk  zdağ'ın, yurt dışındaki üniversitelerden mezun olup denklik belgesiyle Bakanlıkta işe başlayan personele,

- İzmir Milletvekili Mustafa Bilici'nin, gıdayla temas eden plastik ambalajlarda geri dönüştürülmüş plastik kullanımına,
- Erzurum Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın, Erzurum'da bulunan  at Barajı'nda koruma alanlarının oluşturulmamasına,
- İzmir Milletvekili Mustafa Bilici'nin, plastik atıkların geri dönüşümüne,

İlişkin soruları ve  evre, şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un cevabı (7/30915), (7/30916), (7/30917), (7/30918), (7/30919), (7/30920), (7/30921), (7/32237), (7/32239), (7/32240), (7/32241), (7/32639), (7/32730), (7/32731), (7/32732), (7/32831), (7/32832), (7/32837), (7/32838), (7/32963), (7/33046), (7/33687)

3.- Mardin Milletvekili Kamuran Tanhan'ın, TİHEK  yeliği için yapılan başvurulara ilişkin sorusu ve Adalet Bakanı Yılmaz Tunç'un cevabı (7/31454)

4.- İstanbul Milletvekili Hasan Karal'ın, Tarım Kredi Pazarlama ve Marketçilik A.Ş.'nin 2023'ten bu yana mali durumuna ilişkin sorusu ve Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in cevabı (7/31776)

5.- Manisa Milletvekili Bekir Başevirgen'in, Manisa'nın Turgutlu ilçesinde bulunan bir nikel madeninden elde edilen gelire ilişkin sorusu ve Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek'in cevabı (7/32653)

6.- İstanbul Milletvekili Doğan Bekin'in, Mardin ilinde yapılması planlanan sulama projelerinin akıbetine ilişkin sorusu ve Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mehmet Fatih Kacır'ın cevabı (7/32767)

7.- Eskişehir Milletvekili İbrahim Arslan'ın, polis memurlarınca bazı milletvekillerine kötü muamelede bulunulduğu iddiasına ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/33820)

8.- İzmir Milletvekili Sevdâ Erdan Kılıç'ın, Bakanlığın personel alımlarına ilişkin sorusu ve Ticaret Bakanı Ömer Bolat'ın cevabı (7/34013)

9.- Adana Milletvekili Sadullah Kısacık'ın, Türkiye ile Katar arasında imzalanan Ticari ve Ekonomik Ortaklık Anlaşması'na ilişkin sorusu ve Ticaret Bakanı Ömer Bolat'ın cevabı (7/34020)

10.- Karabük Milletvekili Cevdet Akay'ın, TBMM Başkanlığına sunulan kanun teklifleri ile yazılı soru önergelerine ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın cevabı (7/34202)

11.- Diyarbakır Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıku'nun, Fransa'ya ihraç edilen bir zeytin prinası yağı ürününde kanserojen madde tespit edilmesine ilişkin sorusu ve Ticaret Bakanı Ömer Bolat'ın cevabı (7/34521)

16 Ekim 2025 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.00

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Nurten YONTAR (Tekirdağ), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin 8'inci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, Gazze barışı hakkında söz isteyen Ordu Milletvekili Sayın İbrahim Ufuk Kaynak'a aittir.

Buyurunuz.

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

1.- Ordu Milletvekili İbrahim Ufuk Kaynak'ın, Gazze barışına ilişkin gündem dışı konuşması

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - Teşekkürler Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; aslında ben bugün Gazze barışı hakkında şöyle Salâhaddin Eyyubî'den başlayıp Yavuz Sultan Selim'e ve oradan Sayın Cumhurbaşkanımıza uzanan bir çizgiyi anlatacaktım ama ani bir gelişme oldu ve onu ben değiştirdim, bugünkü gündemime başka bir şeyi aldım.

Bir Cumhuriyet Halk Partili milletvekilimiz NATO Parlamenter Asamblesine 28 sayfalık bir rapor sundu efendim, bu çok acı bir şeydi.

Beni sadece beş dakika sessizce dinlemenizi rica ediyorum, zaten sürem beş dakika.

(Uğultular)

BAŞKAN - Evet, dinleyelim arkadaşlar lütfen hatibi.

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Devamla) - Burada çok önemli bir olay var. Rapor şunu içeriyor efendim, çok kısaca özetleyeyim size: Türkiye'nin derhâl İsrail'le beraber anlaşmasını, hemen aralarını iyileştirmesini, kötü adam olarak İran'ın ortaya koyulup İran, Rusya, Çin ve Güney Kore'yle birlikte aynı kefenin içerisine koyulup dışlanması ama en önemli şeylerden bir tanesi, iki yıldır devam eden bir savaşın sonunda bir katliam yaşandığının gözden çıkarılması, bunun hiç duyulmaması, bundan bahsedilmemesi. Sanki bir anda bir emir mi geldi, bir istek mi oldu? Ne olduğunu anlamak istiyorum. Niye? Çünkü bu ilk olan bir şey değil, bunun daha önceleri de var.

Şimdi, aynı anda, Venezuela'da muhalefet lideri olan hanımefendi Maria'ya bir ödül veriliyor. Ödülün verilme sebebi ne biliyor musunuz? Aslında, Venezuela'ya, kendi halkına darbe yapılmasını; İsrail ve Amerika'nın, Trump ve Netanyahu'nun kendi halkını bombalamasını isteyen bir kadın ve aynı anda bir başka "tweet" geliyor Silivri'deki eski Belediye Başkanı olan Cumhuriyet Halk Partili şahıstan; o da tebrik ediyor, kendi halkının bombalanmasını isteyen bir meczubu tebrik ediyor. Ben bunların hepsini bir araya toparlıyorum. Bunların birbirinden habersiz olabilmesi mümkün değil. Çünkü bunu hemen size, birkaç hafta önce olan bir olay içerisinde ben bunun tekrar kısa da bir videosunu atmıştım ama Sayın Özgür Özel'in, muhalefet liderimizin İngiltere'de yapmış olduğu konuşmayla bütünleştiriyorum. İngiltere'nin çıkarlarının bugünkü Türkiye'de, Cumhurbaşkanında falan olmadığını, kendilerinde olduğunu ve kendilerinin kırıncı olduğunu... Neye? "Biz Jön Türkleriz." diyerek bunu belirtiyor. Jön Türkler, İngiliz elçisinin atlarını çıkarıp sırtıyla çeken insanlardı. Şimdi, ben bunların hepsini bir araya bağlamlaştırıyorum ve birleştirdiğimde karşıma bir facia çıkıyor.

Bu normal bir durum değil. Ben bütün Cumhuriyet Halk Partili arkadaşlarımla da o fikirde olmadığına zaten inanıyorum ve ben sadece ve sadece vicdanı olanlara sesleniyorum: Kendi ülkesine bu kadar büyük haksızlık yapılamaz hiçbir şart altında, hiçbir hâlükârda. Bir insan hangi fkede olursa olsun, hiçbir hâlükârda kendi ülkesini bu kadar ktleyemez. Ben hemen bunların yanına bir ufacık ekleme daha yapayım: Eski muhalefet liderimiz Sayın Kılıçdaroğlu'nun Amerika'da Johns Hopkins niversitesinde yaptığı konuşmayı da buna ekliyorum. Hepsile birlikte değerlendirilmesini istiyorum. Allah aşkına, bunların içerisinde Türk askerine "katil" diyenler de var.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Sen kendi dış politikana bir baksana! Kendi dış politikana bir baksana sen!

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Devamla) - Ben şimdi, tüm halkıma, bütün Parlamente'ye bir tek şeyi sormak istiyorum.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Orada birbirinden, bağlamından kopuk bir konuşma yapacağına kendi dış politikana bak! Birazdan cevaplarını alacaksın, ona göre konuş oradan!

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Devamla) - Bunları ortak bir akılla değerlendirmek zorundayız.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Birazdan cevaplarını alacaksın, ona göre konuş oradan!

MEHMET DEMİR (Kütahya) - Grup Başkanısın, niye laf ediyorsun? Grup Başkanı değil misin sen?

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Devamla) - Ama dedim ki bir beş dakika dinleyin, olur mu? Ondan sonra söylersiniz.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Hakaret etmeden konuş!

BAşKAN - Dinleyelim lütfen, dinleyelim hatibi.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Hakaret etmeden konuş!

MEHMET DEMİR (Kütahya) - Sen Grup Başkanısın, Grup Başkanı olarak birazdan konuşacaksın zaten! Sen niye laf ediyorsun Grup Başkanı olarak?

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Devamla) - Balıkların rktldğn söyleyerek kendi savunma sanayisine saldıran bir zihniyeti anlamakta zorluk ekiyororum.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Savunma sanayisini istismar eden sensin! Sensin savunma sanayisini istismar eden!

MÜZEYYEN şEVKİN (Adana) - Siz bir taraftan "one minute" deyip bir taraftan helikopter ihaleleri yapanlarsınız!

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Devamla) - Kuzum, hangi aklı taşıyorsunuz Allah aşkına! Vallaha üzülüyorum; bir insan kendi ülkesine bu kadar düşmanlık yapar mı her ortamda, her bulunduğu ortamda!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Kendine hâline zl, kendi hâline zl sen! Sen kendi hâline zl!

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Devamla) - Aynı şekilde, ben kk muhalefete de söylemek istiyorum, kk muhalefete.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - "Kk muhalefet" ne demek ya?

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Ne biçim konuşuyorsun sen ya!

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Devamla) - Vallahi billahi siz onlarla birlikte girdiniz. Yapmayın, Allah aşkına yapmayın; elinizi vicdanınıza koyun, o raporu bir okuyun lütfen. O 28 sayfalık raporu bir okuyun lütfen.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - nce Netanyahu hakkında yapılmış suç duyurularına izin versin senin Adalet Bakanın, sonra gel burada edebinle konuş! Ne demek kk muhalefet? Ayıptır!

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Devamla) - Peki, kk muhalefet değil, affedersiniz, değerli muhalefet diyecektim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - "Edep" mi diyorsun? "Edep" mi diyorsun?

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Devamla) - Başkanım...

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) - Ya, sizin söylediğiniz laflarda aklınız başınızda mı? Bir "kk" kelimesine tahammül edemiyorsunuz, siz kendi söylediklerinize bir bakın; akşama kadar, neler söylüyorsunuz akşama kadar burada! Biraz tahammüllü olun.

BAşKAN - Sayın Kaynak, lütfen tamamlayın.

Buyurun.

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Devamla) - şimdi, çok ilginç bir şey var, aynı anda bir açıklama daha geldi. Nereden? Amerika Birleşik Devletleri'nde Trump Başkan olduğunda beş aylık bir sürede danışmanlığını yapan Stephen Bannon'un bir açıklaması var. Stephen Bannon açıklamasında "Amerikan halkının bütün değerleri yerlere serildi, bütün zenginlikleri bir katil İsrail'in peşine adandı ve artık İsrail için yolun sonu görüldü." dediğinde bu rapor ortaya çıkıyor. Vallaha üzülüyorum, billaha üzülüyorum.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - İnsanın kendi hâline üzülmesi, insanın aynaya bakması lazım, aynaya!

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Devamla) - İnsan bu toprakları gerçekten sevmek zorunda.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Ya, kendi yaptıklarınıza zln!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Birazdan anlatacağım sana neye zlmen gerektiğini. Yazık!

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Devamla) - Biz her şeyimizi buraya borçluyuz, bu ülke hepimizin lkesi. Biz balıkları korkutmadık, gelen tehlikenin farkına vararak dünyayı haberdar etmek istiyoruz ki biz güçlüyüz ve buradayız.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Bir konu bu kadar mı istismar edilir!

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Devamla) - Nezaketimiz asla korkaklıktan değil, güçsüzlükten değil gtendir.

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAşKAN - Teşekkür ederiz.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Senin nezaketin falan yok, konuyu istismar ediyorsun sen.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Keşke gelen tehlikeyi, keşke sen görseydin onları, siz görseydiniz.

HASAN İLEZ (Amasya) - Gökhan Bey, ne dinledin ya! Bağırmaktan dinlemedin, konuşuyorsun ya!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Hepsini dinledim, şimdi anlayacaksın dinlediğimi.

BAşKAN - Sayın Günaydın ve Sayın Ekmen'in söz talepleri var.

Buyurun Sayın Günaydın.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, Ordu Milletvekili İbrahim Ufuk Kaynak'ın yaptığı gündem dışı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Evet, elimde 1 Ekim 2025 tarihli bir Cumhurbaşkanlığı Kararı var, altında Recep Tayyip Erdoğan imzası var. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin 1718 ve 3578 sayılı Kararları gereğince altında İran'ın 30'dan fazla kişisine karşı yaptırım kararını Cumhurbaşkanlığı kararnamesine çevirmiş bir Recep Tayyip Erdoğan var ve burada, kürsüde çıkıp hatip "Sen NATOPA toplantısında nasıl böyle bir rapor yazarsın." diyor. İlk önce şunun bir hesabını ver: Senin Cumhurbaşkanının daha 1 Ekim 2025 tarihinde 30 İran kişi ve kuruluşuna Birleşmiş Milletler kararı doğrultusunda yaptırım kararını imzaladı mı, imzalamadı mı? Ne anlatıyorsun sen! NATOPA kararı raportörün kararı mıdır yoksa NATOPA kararı NATO'nun bugüne kadar birleşmiş kararlarının birikimi midir?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - Sen ne anlatıyorsun?

MEHMET DEMİR (Kütahya) - İran'ı mı savunuyorsun? Hayır, niye rahatsız oluyorsun sen ondan? O 30 kişiden niye rahatsız oluyorsun?

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - Rapor yok mu, raporun içeriğini okudunuz mu?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Raportörün yazdığını sen kişisel görüşü mü sayıyorsun? Bu kadar mı uluslararası ilişkilerden bihabersin sen?

MEHMET DEMİR (Kütahya) - Sen raporun içeriğini okudun mu? Niye rahatsız oluyorsun İranlı 30 kişiye yayınlandı diye? Ne alakası var?

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - Ne alakası var?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Onlar NATO'nun raporudur, raportör NATO'nun görüşünü karara bağlamak zorundadır.

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - Yani hiçbir benzerlik yok, ne alakası var?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Burada...

AYHAN BARUT (Adana) - Başkanım, mikrofon kapalı.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Mikrofon kapalı.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Yapma ya! "Dinlemedin." dedim ya Gökhan Bey, beni haklı çıkardın.

MEHMET DEMİR (Kütahya) - 30 İranlı'yı savunacağına sen kendi ülkeni savun!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Açar mısınız mikrofonu.

BAŞKAN - Sayın Günaydın, lütfen tamamlayın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Hep beraber bağırımlarının sebebini biliyorum çünkü iş üstünde yakalandınız.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Ya, ne alakası var?

MEHMET DEMİR (Kütahya) - Ne alakası var ya?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - NATOPA'nın kararı ancak NATO'nun kararıdır, Utku Çakırözer'in kişisel raporu değildir.

Yazıklar olsun, bunu istismar etmeye çalışıyorsunuz!

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - Söylediklerimden bir tanesi bile yanlış ve yalan değil, hepsi belgeli.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Son söyleyeceğim de şudur: Yahu, sen Trump'la yatıp Trump'la kalkmıyor musun?

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - Hiç dinlememişsin sen, dinlememişsin.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Trump senin kişisel dostun değil mi? İsrail ile Trump Gazze'yi bombalamadı mı? Bolivya'yı vesaireyi, Latin Amerika'yı Trump'la beraber geçmiyor musunuz? (CHP sıralarından alkışlar) Ne anlatıyorsun! İnsan bu kadar mı bağlamından kopar be kardeşim! (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Bir dakika Sayın Kaynak... Bir dakika...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Yazıklar olsun! Yazıklar olsun!

BAŞKAN - Sayın Kaynak...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ne sataşması var? Başkan, ne sataşması var?

BAŞKAN - Ben daha size söz vermedim Sayın Kaynak, bir saniye...

Sayın Ekmen'e söz vereceğim, belki o da size muhtemelen bir şey söyleyecek; ikisine birden cevap verirsiniz.

Buyurunuz Sayın Ekmen.

2.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, Ordu Milletvekili İbrahim Ufuk Kaynak'ın yaptığı gündem dışı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın hatip İbrahim Ufuk Kaynak hitabette mugalata sanatının en numune örneklerinden birini sunmuş oldu.

(İstanbul Milletvekili Adem Yıldırım ile İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN - Lütfen dinleyelim.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Bu başarılı performansı için kendisine teşekkür ediyoruz(!) Bu kadar ilişkisiz konuyu bu kadar ilişkisiz bir şekilde peş peşe sıralayıp ardından muhalefeti de "küçük" ve "büyük" diye ayırarak bir eleştiride bulunmasının hiçbir rasyonel izahı olamaz.

(İstanbul Milletvekili Adem Yıldırım ile İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın arasında karşılıklı laf atmalar)

BAŞKAN - Sayın Ekmen, söyledikleriniz çok anlaşılıyor çünkü...

Sayın Günaydın, bakın, Sayın Ekmen'e söz verdim ama siz bu arada kendi aranızda konuştuğunuz için...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Kendi aramızda konuşmuyoruz; hakaret ediyor, hakaret etmeye yelteniyor.

BAŞKAN - ...Sayın Ekmen'in sözleri hiç duyulmadı.

Sürenizi yeniden başlatacağım Sayın Ekmen.

Lütfen dinleyelim.

Buyurun.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Teşekkür ediyorum.

Sayın hatip siyasette veya hitabette mugalata sanatının çok numune bir örneğini sergilemiş oldu, performansı için kendisini tebrik ediyorum.

Bu kadar ilişkisiz meseleyi bu kadar ilişkisiz paydaşlar arasında bir noktaya bağlamaya çalışmakta da tabii ki zorlanınca birdenbire muhalefeti de "küçük" ve "büyük" diye ayırt etmeye çalıştı.

Ben sadece dış politika noktasında iki küçük soruyu kendisinin ya da AK PARTİ Grubunun dikkatine sunuyorum. Birincisi: Knesset Parlamentosunda "Size verdiğim silahlarla bu soykırımı yaptınız." dedikten sonra Mısır'a gelip hiçbir şey olmamış gibi barış havarisi kesilen bir adamın, Trump'ın yanında aynı kareyi paylaşmayı bize hangi temel ahlaki ve siyasi faydayla açıklayacaklar? İkincisi: İki yıl geçti, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının soykırımcı, terörist, savaş suçlusu Netanyahu aleyhine yaptığı 2 binden fazla suç duyurusu var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Türkiye Cumhuriyeti devletinin Adalet Bakanı Sayın Yılmaz Tunç bu 2 binin üzerindeki suç duyurusundan tek birine bile cevap verememiştir, izin vermemiştir, savcılar soruşturmaları başlatamamıştır. Güney Afrika'nın sergilemiş olduğu cesaretin bir küçük numunesini Türkiye Cumhuriyeti devleti kendi savcılar eliyle neden sergilememiştir? Bunun da izahını rica ediyoruz.

Teşekkür ederim.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Söylediklerine inanıyor musun sen Mehmet Emin Bey? Tatmin oluyor musun sen?

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - En az senin kendi fikirlerine inandığın kadar.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) - Zorlama, kendini çok zorluyorsun, çok zorlama.

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Evet, buyurun Sayın Kaynak.

3.- Ordu Milletvekili İbrahim Ufuk Kaynak'ın, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın ile Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Ya, diyorum ki: Soruşturma izni niçin verilmedi? Sayın Adem Yıldırım hukukçu arkadaşımız, buyursun izah etsin. Hani diyor ki: "İnanıyor musun?" Ben bilgi ileri sürüyorum, yorum yapmıyorum ki.

BAŞKAN - Sayın Ekmen, dinleyelim mi?

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - Arkadaşım, vekil arkadaşım, lütfen...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Tekrar neden söz verdiniz? Neden söz verdiniz tekrar? Ne için söz verdiniz tekrar?

BAŞKAN - Cevap verecek, ikiniz de soru sordunuz arkadaşlar.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Hayır, sataşma mı var yani? (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN - Cevap verecek, sorularınıza cevap verecek; soru var.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Sorularımıza cevap verecek öyle mi? Öyle bir usul var mı ya!

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Adem Bey, beyefendiye açıklar mısın soruşturma meselesini.

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - Efendim, ben "küçük muhalefet" dedim ya, kusura bakmayın, hakikaten ona alındıysanız ama... Tekrar ikinci bir kelime bulamadım -biliyorum hani- birinciden, "ikinci muhalefet" diyelim o zaman, olur mu? Onu öylece gidermiş olalım.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Toparlaman zor.

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - Ama diğer konuları isterseniz onu sizinle ayrı konuşalım, ondan zevk alırım resmen.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Tamam.

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - Bir diğer taraftan ise efendim, söylemiş olduklarınızın hiçbirisi 28 sayfalık rapordaki bizi incitici ve acıtıcı, bu milleti rencide edici hiçbir kelimeyi ortadan kaldırmıyor. Bu işi yapanlar kendileri de zaten pişmanlar ama bakın, Türkiye öyle kritik bir dönemde ki biz "Türk, Kürt, Arap barışı" dediğimiz ve bölgede tek güç olarak kaldığımız bir dönemde bizim karşımıza kendi içimizden birilerinin çıkmaması lazım. Türkiye çok suhuletle ve uhuletle bu işi götürebilecek düzeyde. Tarihin hiçbir döneminde bu kadar güçlü bir dış politika olmamıştı, emin olun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Bir not düşelim Başkanım; aleni sorulara tenhada cevap verilmez, aleni sorulara aleni cevap verilir.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Başkanım...

BAŞKAN - Sayın Günaydın, buyurun.

ALİ İNCİ (Sakarya) - Hepsi kayıt altına alındı, yeter ya!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Sataşma yok Başkanım.

4.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, Ordu Milletvekili İbrahim Ufuk Kaynak'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Evet, teşekkür ederim.

Gerçekten bunları sakın konuşmak lazım. Daha yeni Rıza Sarraf meselesi nedeniyle Halk Bankasının 200 milyon dolarla kurtulması için kendinizi parçaladınız ama Amerikan mahkemeleri bunu kabul etmedi, kim bilir kaç milyar dolarlık bir cezayla karşı karşıya kalacaksınız; madde bir.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Kim kalacak? Senin devletin kalacak.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Hayır, kim karşı karşıya kalacak, onu anlat.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Sen bu memlekette değil misin? Sen hangi devletin elemanısın?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Madde iki; burada bir kere daha gösteriyorum, burada belge gösterdiğim için bu belgeyi biraz sakinlikle karşılayabilmeniz lazım.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Gökhan Bey, sen hangi ülkenin milletvekilisin?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Burada Recep Tayyip Erdoğan'ın altında imza attığı...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Orada yargılanan kim?

BAŞKAN - Dinleyelim lütfen.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Hep beraber bağırın(!) Az bağırıyorsun, biraz daha bağır(!)

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Sen nerelisin, nerenin vekilisin ya?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Az bağırıyorsun, biraz daha bağır(!)

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Ya, nerenin vekilisin, nerenin?

BAŞKAN - Dinleyelim lütfen!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Sen nerenin vekiliysen ben oranın, tam Anadolu'nun göbeğinin vekiliyim!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - "Kalacaksınız." diyorsun ya! Ya, yapma bunu; konuştuğun kelimeyi duy ya!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Senin milliyetçiliğinin 500 katı bende yoksa kendimi çok eksik sayarım! Ne anlatıyorsun sen! (CHP sıralarından alkışlar)

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Konuştuğun kelimeyi duy!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ne anlatıyorsun! Ne anlatıyorsun!

BAŞKAN - Sayın Günaydın, buyurun.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Bitireyim konuşmamı.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Bana boş yapma! Konuştuğun kelimeyi duy ya!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Bakın, ben burada sakın sakın soruyorum, laf kalabalığına boğmaya gerek yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Hiç de sakın değilsin, bağırmadan konuş!

BAŞKAN - Tamamlayın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Burada Birleşmiş Milletlerin kararı doğrultusunda, 30 tane İran firmasına ve şirketine yaptırım uygulayan 1 Ekim 2025 tarihli Cumhurbaşkanlığı Kararı'nı gösteriyorum. Bu kararname Recep Tayyip Erdoğan'ın kendi fikri mi yoksa Birleşmiş Milletler Genel Kurul kararının uygulanması mı? Eğer azıcık uluslararası ilişkiyi biliyorsan buna ilişkin bir yanıt üretirsin.

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - Vallahi, Beyefendi, eğer uluslararası ilişkiyi biliyorsanız benim söylediğim konu hakkında konuşursunuz.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ha, Utku Çakırözer de burada. Bir kere daha söyleyeyim: NATO'nun üyesisiniz. NATOPA'nın kararlarını ancak rapora...

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - Beyefendi, bambaşka bir şeyden bahsediyoruz. Onun dışında ayrı konuşalım.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ya, bir dakika sus da bir dinle! Bir dakika dinle!

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - Ama benim bahsettiğim çok farklı bir şey.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - NATOPA'nın kararlarını orada rapora bağlıyor. Raportör oraya kendi kişisel fikrini yazmıyor. Ayıptır, ayıp! Anlatabiliyor muyum!

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - Böyle bir rapor yok deyin bari, hadi!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Bunu istismar ediyorsun! Ayıptır!

Son olarak da İsrail Parlamentosunda bütün soykırımcılarla beraber alkışlanan Trump'la ertesi gün Mısır'da "dostum" diye el sıkıştın. Hâlâ utanmadan burada konuşuyorsunuz! Yazıklar olsun! Yazıklar olsun tamam mı! (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, gündem dışı ikinci söz, 2025...

İBRAHİM UFUK KAYNAK (Ordu) - Aynı şeyi... Şimdi, Sayın Özgür Özel'in Londra'daki konuşmasını nasıl yorumlayacaksınız?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Haydi bakalım, haydi! Haydi!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Siz İngiltere'yle ancak...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - İngiltere ancak senin gibi alçakları yapabilir, anlatabiliyor muyum! Doğru konuş!

MEHMET DEMİR (Kütahya) - Özgür Özel'in konuşmasına bakacaksın! Sensin alçak!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - İngiltere ne! İngiltere ne! Ne İngiltere'si!

MEHMET DEMİR (Kütahya) - Nasıl konuşuyorsun! Sensin alçak!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ne İngiltere'si! Ne İngiltere'si! Ağzınızda bir İngiltere! İngiltere kim lan! İngiltere kim! Ağzınızda bir İngiltere! İngiltere ancak senin olur! Amerika ancak senin olur!

MEHMET DEMİR (Kütahya) - Sen nasıl "Alçak!" dersin!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Sen kimsin!

MEHMET DEMİR (Kütahya) - Sen nasıl alçak dersin! Terbiyesiz!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ben devrimciyim, devrimciyim. Ben yurtseverim, anlatabiliyorum mu?

MEHMET DEMİR (Kütahya) - Sayın Başkan, nasıl "Alçak!" diyor ya!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Senin gibi her gün bir yere savrulan bir adam değilim! Daha dün gidip Saadet Partisinden AKP'ye saldırırsın, bugün AKP'den saldırırsın. Yarın nereye gideceksin? Yarın nereye gideceksin?

Terbiyesiz adamlar!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Sayın Başkan, böyle konuşamaz, böyle bir ifade olmaz!

BAŞKAN - Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 14.19

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.29

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Nurtan YONTAR (Tekirdağ), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 8'inci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

IV.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR (Devam)

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları (Devam)

2.- Mersin Milletvekili Levent Uysal'ın, 2025 Mersin'in ekonomisine ilişkin gündem dışı konuşması

BAŞKAN - Gündem dışı ikinci söz, 2025 Mersin'in ekonomisi hakkında söz isteyen Mersin Milletvekili Sayın Levent Uysal'a aittir.

Buyurunuz. (MHP sıralarından alkışlar)

LEVENT UYSAL (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün burada, Mersin'imizin Türkiye ekonomisine katma değeri ve güçlü hedefleriyle ilgili bilgiler paylaşmak istiyorum. Devletimiz 2025 yılında toplam bütçesi 165 milyar lira olan 60 proje için Mersin'e 25 milyar liralık ödenek ayırdı; bu ödenekle 5 tünel, 9 yeni sağlık tesisi, 12 yeni okul, 16 spor merkezi, 25 kilometre yol Mersin'imize kazandırıldı efendim. Aynı zamanda, İŞKUR aracılığıyla 25 bin kardeşimize iş sağlandı. Bugün, Mersin'in her köşesinde bir emek, bir umut, bir bereket var çok şükür ama bitmedi, şu anda 2 organize sanayi bölgemiz, 5 sosyal tesis merkezimiz, 9 hastane, 10 gençlik merkezi, 16 sulama tesisi ve 25 yeni okul projesi en hızlı şekilde devam ediyor. Bu yatırımlar sadece bir bina değil geleceğimizin, çocuklarımızın, üretim gücümüzün temelidir efendim.

Değerli milletvekilleri, Mersin bu yatırımlarla Türkiye ekonomisine 2025 yılının ilk altı ayında 4 milyar dolar katma değer sağladı, 4 milyar doları sadece altı ayda yaptı ve ilave olarak serbest bölgemiz 2 milyar dolarlık ticaret hacmine ulaştı, 15 milyar liralık yatırım teşvikiyle sanayimiz canlandı. Netice olarak, Mersin, Türkiye bütçesine tam 48 milyar lira net katma değer sağladı efendim.

Mersin'in sadece bir liman şehri olmadığı artık apaçık ortadadır. Bir üretim merkezi, bir ticaret kapısı, bir ihracat gücüdür artık Mersin yani ekonomi şehridir. Biz biliyoruz ki Mersin'de büyük bir potansiyel var. Bu nedenle, 2026 yılında Mersin için yeni, büyük bir sayfa açıyoruz. 2 organize sanayi bölgesi, 10 yeni okul, 10 sulama tesisi, 10 sağlık merkezi, 20 gençlik merkezi, 100 kilometre tamamlanmış yol, 50 trafo, 30 bin yeni istihdam başta olmak üzere 2026 bütçesinden toplam değeri 300 milyar lira olan 100 yeni proje için 55 milyar liralık ödenek talep ediyoruz. Bu projelerle gençlerimize iş, kadınlarımıza üretim alanı, çiftçilerimize su, sanayicimize enerji, çocuklarımıza eğitim yani Mersin'imize refah getirmek istiyoruz efendim. Bu anlayışla diyoruz ki bizim gündemimiz her zaman olduğu gibi Mersin, hedefimiz güçlü Türkiye.

Değerli milletvekilleri, Mersin güçlenirse ülkemiz güçlenir, Mersin kazanırsa Türkiye kazanır. Kalbi Mersin için çarpan, Mersin için "Mersinliyim." diyen herkesi yürekten selamlıyorum.

Teşekkür ederim efendim, saygılarımla. (MHP, AK PARTİ ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Gündem dışı üçüncü söz, Ankara'nın başkent oluşunun yıl dönümü münasebetiyle söz isteyen Ankara Milletvekili Sayın Aliye Timisi Ersever'e aittir.

Buyurunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

3.- Ankara Milletvekili Aliye Timisi Ersever'in, Ankara'nın başkent oluşunun yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Bu hafta Ankara'nın başkent oluşunu kutladık. Gazi Meclisimiz 13 Ekim 1923'te Ankara'yı başkent ilan etti. Ankara kadim bir şehirdir; bir ulusun direnişidir, bir milletin külleri arasından yeniden doğuşudur. Ankara sadece ülkemizin başkenti değil aydınlanma devrimlerinin, gelişmenin ve çağdaşlaşmanın kentidir. Bu anlamlı haftada Millî Mücadele kahramanlarımızı ve cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü minnet ve saygıyla anıyorum. Ankara Atatürk'tür, Ankara cumhuriyettir ve sonsuza dek öyle kalacaktır.

Değerli milletvekilleri, konuşmama, toplumu teslim alan, her geçen gün büyüyen şiddet sarmalı ve kadın cinayetleri üzerine devam etmek istiyorum. Bir yanda yok ettiğiniz adalet, bozduğunuz gelir dağılımı, derinleşen yoksulluk, çalınan hayatlar ve umutlar; diğer yanda kadın cinayetleri, akran şiddeti, çeteler ve sokak ortasında infazlar; işte AKP Hükümetinin yarattığı Türkiye. Anlattığınız o "Türkiye Yüzyılı" masalına gelin birlikte bakalım.

Çok uzağa gitmeye gerek yok, aynı çatı altında görev yaptığımız çalışma arkadaşımız Saliha Akkaş henüz 40 yaşındaydı, 37 bıçak darbesiyle katledildi. Başak Gürkan Arslan 46 yaşında bir mühendis, bir anne, Ankara Yenimahalle'de 5 yaşındaki kızının gözleri önünde öldürüldü. Ankara'da 22 yaşındaki Hakan Çakar ve 15 yaşındaki Fatih Acacı'yı sokak ve akran şiddeti hayatından kopardı. Bir başka acı da Ahmet Minguzzi. Bu olaylara her gün yenisi ekleniyor.

Değerli milletvekilleri, 2024 yılında 394 kadın, erkekler tarafından öldürüldü, 259 kadının ise ölümü şüpheli olarak kayıtlara geçti. 2024 yılında öldürülen en az 32 kadın hakkında koruma kararı vardı. 2025 yılının ilk dokuz ayında 225'i şüpheli olmak üzere 441 kadın hayattan koparıldı. Bunlar rakam değil arkadaşlar, bunlar kadın, anne, kız, eş. Toplumu derinden sarsan bu ağır tabloyu önlemek, bu karanlığa son vermek için Meclis araştırma komisyonu kurulmuştu hatırlarsanız. Bu konuda AKP iktidarları döneminde kurulan 4'üncü komisyon. Bu komisyonların hazırladığı raporlar burada, tam tamına 3.410 sayfa. (CHP sıralarından alkışlar) Soruyorum: Bu raporlar hangi kadının hayatını kurtardı, hangi çocuğu korudu? Tozlu raflar raporlarla dolu, mezarlıklar da katledilen kadınlarla. (CHP sıralarından alkışlar)

Yıllardır aynı nakaratı dinliyoruz: "Kadın cinayetlerini bitireceğiz, kadına ve çocuğa yönelik şiddetle mücadele edeceğiz." Ama gerçek öyle mi? Hayır. Genel Kurulda olduğu gibi komisyonlarda da iktidar ne muhalefeti dinliyor ne eleştirileri dikkate alıyor. Bu yıl kurulan araştırma komisyonuna kadın mücadelesinin en ön saflarında yer alan sivil toplum örgütleri çağırılmadı. Neden? Çünkü kendi istediklerini söylemeyeceklerdi. Bu Komisyonun bir üyesi olarak şunu rahatlıkla ifade edebilirim: İktidar kendi çaldı, kendi dinledi; her zaman olduğu gibi gerçeklere kulaklarını tıkadı, gözlerini kapadı. Komisyon, kadın cinayetleriyle mücadele edenleri değil kadını aile içinde sessiz kalmaya çağırınları dinledi. Anlayışınız belli; bir komisyon kur, yandaşları sırala, rapor yaz, vicdanları sustur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Devamla) - Bu kabul edilemez tablonun sorumlusu belli; gerici eğitim anlayışınız, yoksulluğu derinleştiren ve yandaşların servetini katlayan ekonomi politikalarınız ve en önemlisi kadını hâlâ insan yerine koymayan zihniyetiniz. Kadın istihdamında OECD ülkeleri arasında en alt sıralardayız. Bürokraside kadınlar neredeyse yok denecek kadar az. Tablo o kadar vahim ki bu kürsüden iktidar milletvekillerine soruyorum: Tarikatların baskısı altına boynunuzu eğip İstanbul Sözleşmesi'nden çekildiniz. Dediniz ki: "Bizim 6284 sayılı Yasa'mız var." Peki, ne oldu? Hem İstanbul Sözleşmesi'nden çıktınız hem de 6284'ü tam olarak uygulamadınız. Cezasızlık hâlâ canilere cesaret veriyor. İstanbul Sözleşmesi yürürlükte olsaydı, 6284 tam olarak uygulansaydı bu kadar acı yaşanır mıydı? Kadın cinayetleri politiktir, politiktir, politiktir!

Teşekkür ederim Sayın Başkan. (CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlara)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın milletvekilleri, şimdi sisteme giren sayın milletvekillerimize yerlerinden birer dakika söz vereceğim.

Sayın Nurten Yontar, buyurun, sizinle başlayalım.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

5.- Tekirdağ Milletvekili Nurten Yontar'ın, kademeli emeklilik düzenlemesine ilişkin açıklaması

NURTEN YONTAR (Tekirdağ) - Sayın Başkan, kamuoyunda EYT olarak bilinen düzenleme marifetiyle 8 Eylül 1999'da ve öncesinde sigorta girişi yaptıranlar 43 yaşında emekli olurlarken 9 Eylül ve sonrasında sigorta girişi yaptıranlar 60 yaşını beklemek zorundalar. SGK girişi 9 Eylül 1999 sonrası olan milyonlarca vatandaşımız emekli olabilmek için on yedi-yirmi yıl daha fazla çalışmak zorundalar. Söz konusu bu durum Anayasa'nın eşitlik ilkesine ve sosyal güvenlik hakkına açıkça aykırıdır. Bu adaletsizliği ortadan kaldıracak olan tek düzenleme kademeli emeklilik düzenlemesidir. Kademeli emeklilik düzenlemesi hayata geçirilinceye kadar bu haklı mücadelenin ve bunun için yıllardır mücadele veren emekçilerimizin yanında olmaya devam edeceğiz. Kademeli emeklilik haklıdır.

BAŞKAN - Sayın Ali İnci...

6.- Sakarya Milletvekili Ali İnci'nin, 19 Ekim Muhtarlar Günü'ne ilişkin açıklaması

ALİ İNCİ (Sakarya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; milletimize hizmet yolunda özveriyle çalışan tüm muhtarlarımızın 19 Ekim Muhtarlar Günü'nü kutluyor; kendilerine sağlık, huzur ve başarılar diliyorum. Sakarya'mızda görev yapan tüm muhtarlarımıza ve derneklerimize selam ve muhabbetlerimi iletıyorum. 1829'dan bu yana demokrasimizin çekirdeğini oluşturan muhtarlık kurumu devlet ile millet arasında en güçlü köprüdür. Vatandaşlarımızın sevincinde, hüznünde, düşününde ve cenazesinde yanında olan muhtarlarımız milletimizin derdini devlete, devletimizin hizmetini millete ulaştırmaktadır. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın da ifade ettiği gibi "Muhtar, milletin devlet nezdindeki sesi ve temsilcisidir." AK PARTİ iktidarımız boyunca özlük haklarını güçlendirdik, sosyal güvenceye kavuşturduk, maaşlarını asgari ücret seviyesine çıkardık. Tüm muhtarlarımızın çalışmalarında başarılar diliyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Barış Bektaş...

7.- Konya Milletvekili Barış Bektaş'ın, Konya'nın Beyşehir ilçesinin İçerişehir Mahallesi'ne ilişkin açıklaması

BARIŞ BEKTAŞ (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 10 Ekim tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan kararla Beyşehir ilçemizdeki İçerişehir Mahallesi riskli alan ilan edilmiştir. Bu karar tarihi korumak için değil bu değerli alanı rantta açmak için alınmıştır. İçerişehir sıradan bir mahalle değildir; tescilli yapıları, tarihî mirası ve göle açılan silüetiyle kültürel bir hazinedir. Böylesine

önemli bir bölgeyi "riskli alan" adı altında yok ederek betonlaştırmak sadece geçmişe değil geleceğe de ihanettir. Alınan riskli alan kararı kamu yararına değil bir avuç rant çevresinin çıkarına hizmet edecektir. İçerişehir'in tarihî ve kültürel mirasını koruyalım. Gerçek dönüşüm yıkmakla değil yaşatmakla olur. Bu tarihî ve kültürel mirası ranta kurban etmek yerine yaşatmaya çalışalım.

Saygılarımla. (CHP sıralarından alkışlar)
BAŞKAN - Sayın Adem Yıldırım...

8.- İstanbul Milletvekili Adem Yıldırım'ın, Ankara'daki su kesintilerine ilişkin açıklaması

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Teşekkürler Başkanım.

Bugünlerde Ankara'nın başkent oluşunun 102'nci yıl dönümünü hep birlikte kutluyoruz ancak Ankara mutsuz, Ankaralı umutsuz, Ankaralı susuz...

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Sular verildi, sular verildi.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - ...başkent olduğunun bile farkında değil. "Nasıl ki havadan para alamıyorsak sudan da para almayacağız." vaadiyle Ankaralıyı kandıran, Ankaralıları yüzyılın su zammını yapan bir başkanla karşı karşıya Ankaralı. Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı havadan sudan vaatlerle Belediye Başkanı seçilmiş, şimdi sudan bahanelerle beceriksizliğini örtmeye çalışıyor.

Sayın Mansur Yavaş, Ankaralı sizden çok şey beklemiyor, Melih Gökçek'in getirdiği suyu Ankaralıya yavaş yavaş da olsa verin yeter. Kısacası, gölge etmeyin, başka ihsan istemiyorlar.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Her gün açıklama yapıyor Mansur Yavaş gazetelerde ama niye okumadığınızı anlayamıyorum. Ben sizi aydınlatayım bu konuda.

BAŞKAN - Sayın Gökçe Gökçen...

9.- İzmir Milletvekili Gökçe Gökçen'in, 9 Eylülde tutuklanan gençler hakkında düzenlenen iddianameye ilişkin açıklaması

GÖKÇE GÖKÇEN (İzmir) - CHP İstanbul İl Başkanlığının binlerce polisle ablukaya alınmasını eleştiren gençler 9 Eylülde tutuklandılar. Nur Betül Aras, Abdullah Esin ve Ömer Faruk Mangaltepe'nin suçu, korku atmosferine boyun eğmemek ve örgütlü mücadele çağrısı yapmaktı. Bu 3 kişi ve diğer gençler hakkında iddianame sonunda düzenlendi ancak iddianamede hiçbirisiyle ilgisi olmayan bir konunun yazıldığı görüldü. Anlaşıldı ki Soğuk Savaş programında şaka yaptığı ve şakaya güldüğü için tutuklanan 2 kişinin iddianamesinden kopyalayıştırla bazı cümleler alınmış. Şimdi hangisi daha trajikomik? Soğuk Savaş'ta yapılan şaka mı; insanları zalimce ailelerinden ayırmıyor, özgürlüğünden alıkoymuyormuş gibi hâlâ yaptığınız hassasiyet edebiyatı mı; kopyalayıştırla iddianame düzenlemek mi yoksa Adalet Bakanının her hafta yaptığı "Türkiye bir hukuk devletidir." açıklamaları mı?

BAŞKAN - Sayın Ümmügülşen Öztürk...

10.- İstanbul Milletvekili Ümmügülşen Öztürk'ün, Meme Kanseri Farkındalık Ayı'na ilişkin açıklaması

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; içerisinde bulunduğumuz ekim ayının Meme Kanseri Farkındalık Ayı olduğunu hatırlatmak ve bu önemli konuya dikkat çekmek istiyorum. Meme kanseri kadınlar arasında en sık görülen ve maalesef en sık ölüme neden olan kanser türlerinden biridir. Geçmişte ileri devrede teşhis edilen meme kanseri günümüzde Sağlık Bakanlığımızın yürüttüğü tarama programlarının etkisiyle daha erken evrede teşhis edilebilmekte ve erken tanı oranlarında artış sağlanabilmektedir. Meme kanseri erken teşhis edildiğinde tedavide başarı şansı oldukça yüksektir. Bu nedenle 40 yaşın üzerindeki her kadının iki yılda bir meme kanseri taraması yaptırmasını şiddetle tavsiye ediyoruz. Hepimiz bu konuyu gündemde tutmalı, bilinçlendirmeli ve erken teşhisin hayatı önemini vurgulamalıyız.

BAŞKAN - Sayın Burcugül Çubuk...

11.- İzmir Milletvekili Burcugül Çubuk'un, kuyu tipi hapishanelere karşı direnişte olanlara ilişkin açıklaması

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Teşekkürler.

Kuyu tipi hapishanelere karşı Serkan Onur Yılmaz üç yüz kırk gündür, Ayberk Demirdöğen iki yüz yirmi gündür, Fikret Akar iki yüz iki gündür, Ümit Çobanoğlu yüz kırk gündür, Berkin Berberoğlu yüz yirmi altı gündür, Fırat Kaya seksen iki gündür, Gürkan Türkoğlu seksen gündür, Tahsin Sağaltıcı seksen gündür, Ali Dilmen altmış dokuz gündür, Hüseyin Özen elli dokuz gündür, İnan Gök elli bir gündür, Cemil Kurt yirmi iki gündür ve Ulaş İnci de yedi gündür direnişter, açlık grevindeler, ölüm orucundalar. Kuyu tipi hapishaneler derhâl kapatılmalı, bulundukları ve açık tutuldukları her an insanlığa karşı suç oluşturan bu mekânlarda tutsak edilenler derhâl başka yerlere alınmalıdır. Ayrıca, şu an kuyu tipine karşı direnişte olanların, açlık grevinde ve ölüm orucunda olanların derhâl tedavilerinin sağlanması için de tahliyeleri gerekmektedir.

Teşekkürler.

BAŞKAN - Sayın Mehmet Zeki İrmez...

12.- Şırnak Milletvekili Mehmet Zeki İrmez'in, hasta mahpus Emre Erdem'e ilişkin açıklaması

MEHMET ZEKİ İRMEZ (Şırnak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Cezaevlerinde siyasi mahpuslara yönelik ağır hak ihlalleri, işkence ve kötü muamele sonlanmak yerine artarak sürmekte, kamu kurumları da kararlarıyla bu ihlalleri desteklemektedir. Kırşehir YGC'de bulunan hasta mahpus Emre Erdem'e görme kaybı, ileri derece vertigo ve kemik çürümesi hastalıklarından dolayı üç farklı tarihte iki devlet hastanesinde yüzde 71, yüzde 74 ve yüzde 64 oranında engellilik raporu verilmesine rağmen Kırşehir Eğitim ve Araştırma Hastanesi Emre Erdem'de engellilik hâlinin bulunmadığı kararını vermiştir. Hastalıkları raporlarla sabitken Kırşehir Hastanesinin verdiği bu absürt karar nasıl açıklanabilir? Hasta mahpuslarla ilgili yeni düzenlemelerin yapılması, serbest bırakılmalarının sağlanması ve tedavi hakkına erişimleri gerekmektedir. Bu düzenlemeler Meclisin yurttaşa karşı sorumluluğudur.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Sami Çakır...

13.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, Dünya Gıda Günü'ne ilişkin açıklaması

SAMI ÇAKIR (Kocaeli) - Sayın Başkan, Dünya Gıda Günü'nde gıda üretimi, gıda tüketimi, gıdaya ulaşım ve gıda güvencesine ilişkin konularda bolca nutuklar atılacağı kesin. Oysa dünyada neredeyse 1 milyara yakın insan yatağa aç girmekte, yaklaşık 1,5 milyar ton gıda çöpe gitmektedir. Sadece bu bile aç insanları doyurmaya yetecek miktardır. Hakikat, açlık ve yeterli beslenememe gıda ürünlerinin azlığından olmayıp gelir ve gıda dağılımının adil olmamasından ileri gelmektedir. Savaşlar, pandemi, kuraklık, iklim değişikliği süreçlerinde hegemonist dünyanın güçlü ülkeler lehine nasıl acımasızca davrandığı izahtan varestedir. Birleşmiş Milletlerin bu insanlık dramına yönelik gerçekçi çözüm üretme mecburiyetini hatırlatmak durumundayız. Birilerinin yemekten çatladığı Roma Dönemi'ndeki mideyi boşaltma seanslarını hatırlatan bu tablonun mazlumların ahıyla er ya da geç değişeceğine inanıyor, Genel Kurulu ve milletimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Reşat Karagöz...

14.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, Amasya'nın köylerinde yaşanan sorunlara ilişkin açıklaması

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Amasya'mızın köylerinde yaşanan sorunları anlatmaktan dilimizde tüy bitti ama iktidar köylerimizden yükselen feryadı duymamakta ısrar ediyor. Avşar, Yuvaköy, Beldağı, Çatalçam ve daha nice hizmet bekleyen köylerimiz var. Avşar köyünün köprüsü 2 aracın yan yana geçemeyeceği kadar dar, büyük otobüsler köprüden dönemediği için giriş yapamıyor köye. Yıllardır dilekçeler yazılıyor ama köyümüzün sesi bazı makamlara ulaşmıyor. Verdiğimiz soru önergesine gelen cevaba göre, 2025 yılında tamamlanması gereken Aydınca Barajı'nın yapım süreci, bu güzergâhta bulunan Beldağı, Yuvaköy ve Çatalçam köylerinin yollarını daha da perişan hâle getiriyor ama yolları onarmak için hiçbir çaba gösterilmiyor. Amasya'nın köyleri bu ülkenin onurlu, çalışkan insanların yaşadığı topraklardır. Bu toprakların bir evladı olarak köylerimizin sesi olmaya, çözümünü için mücadele etmeye devam edeceğim.

Genel kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Mehmet Tahtasız...

15.- Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız'ın, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz'ın bugün açıkladığı 2026 yılı bütçesine ilişkin açıklaması

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sayın Başkan, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz, bugün 2026 yılı bütçesini açıkladı. 2026 yılı bütçe giderlerimiz 18 trilyon 929 milyar lira, bütçe gelirlerimiz ise 16 trilyon 216 milyar lira olacak; dolayısıyla 2026 yılı bütçesi 2 trilyon 718 milyar lira açık verecek. Bütçedeki açığı, kara delikleri kapatamayan, tasarruf vaatleri sözde kalan AKP iktidarı bütçedeki açığı trafik cezaları, yüksek oranlı zamlar, dolaylı ve doğrudan vergilerle yine halkımızın sırtına mı yükleyecek? Sayın Cevdet Yılmaz'a soruyorum: Açıkladığınız bu bütçede açlık, yoksulluk sınırı altında maaşa mahkûm ettiğiniz emeklimiz, işçimiz, memurumuz için bir çözüm var mı? Atanamayan öğretmenler, kademeli emeklilik bekleyenler, staj ve çıraklık mağdurları var mı? Kamudaki tüm meslek gruplarına 3600 ek gösterge var mı? Esnafın emeklilik prim gününün 7200 güne düşürülmesi var mı? Çiftçilere millî gelirden yüzde 1 kadar destekleme var mı? Asgari ücretin açlık sınırı üzerine çıkarılması var mı? En düşük emekli maaşının asgari ücret seviyesine çekilmesi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Nurhayat Altaca Kayışoğlu...

16.- Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, Bursa'da artan iflaslara ilişkin açıklaması

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Tekstil ve mobilya sektörlerinde ardı ardına gelen konkordatolar Türkiye ekonomisinin çöküşünün en somut göstergesi hâline geldi. Üretimin kalbi olan Bursa, özellikle de mobilyanın başkenti İnegöl iflaslarla sarsılıyor. Yıllarca ülke ekonomisine katma değer sağlayan sanayiciler iktidarın yanlış ekonomi politikalarının kurbanı oldu. Enflasyonun, enerji maliyetlerinin ve döviz baskısının

altında ezilen işletmeler birer birer kepenk indiriyor. Binlerce emekçi işsiz kalırken iktidar hâlâ pembe tablolarla ülkenin refah içinde olduğunu iddia ediyor. Gerçek ise sokakta, işsiz kalanların çaresizliğinde gizli. Üretimden kopan her şehir ülkenin geleceğinden koparılıyor. Bursa'nın sanayi gücü erirken iktidar bu sessiz çöküşü maalesef seyretmekle yetiniyor. Ama biz iktidar olduğumuzda bütün bunları çözüp ülkemizi ve Bursa'mızı yeniden ayağa kaldıracğıız.

BAŞKAN - Sayın İzzet Akbulut...

17.- Burdur Milletvekili İzzet Akbulut'un, Burdur Gölü'ndeki çölleşmeye ilişkin açıklaması

İZZET AKBULUT (Burdur) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Burdur, göller bölgemizin içinde olduğu illerden bir tanesi ama ne yazık ki artık çöller bölgesindeki illerden bir tanesi olacak gibi görünüyor. Bir zamanlar göl olan ama ne yazık ki gittikçe çölleşen Burdur Gölü'müz yardım çığılıklarını duyurmak istiyor. 2019 yılıydı, Cumhurbaşkanı Burdur'da tüm Burdurlu hemşehrilerimizin gözlerinin içine bakarak "Bu gölün kurumasının önüne geçeceğiz, ek kaynak sağlayacağız." dedi ama daha hâlâ yapılmış en ufak bir işlem yok. O günden bugüne yaptığımız tek şey durup durup Valiliklerde toplanmak, toplantı yapmak, çalıştay yapmak ama ne yazık ki en ufak bir işlem daha hâlâ yapılmıyor. Burdur Gölü kaderine terk edilmeye çalışılıyor, her geçen gün kuruyor. Ya ek kaynak mı getireceksin getir ya da hiçbir şey yapmıyorsan en azından yeşillendirme yap, ağaçlandırma yap, çölleşmekten kurtar diyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Ayça Taşkent...

18.- Sakarya Milletvekili Ayça Taşkent'in, zirai don ve kuraklık nedeniyle zarar gören üreticilerin taleplerine ilişkin açıklaması

AYÇA TAŞKENT (Sakarya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Zirai don ve kuraklık nedeniyle her ilde olduğu gibi Sakarya'da da üreticiler açısından bu yıl çok zor geçti. Ayvada yüzde 100, üzümde yüzde 60, mısırdan yüzde 75, fındıkta ise yüzde 60'a varan kayıplar yaşandı. Bu nedenle üreticilerimiz, zarar görenlerin zirai kredi borçlarının faizsiz olarak ertelenmesini, faizsiz yeni kredi imkânlarının sağlanmasını, üreticilerimize maliyetleri ve zarar oranları dikkate alınarak destek verilmesini ve desteklerin bu ay sonuna kadar ödenmesini, bu kayıpların önümüzdeki yıllarda yine yaşanmaması için tarım arazilerine su getirilmesini ve arazi içi sulama yapılmasında kullanılacak alet ve ekipman alımına faizsiz ve uygun vadeli krediler açılmasını, sözleşmeli üretim yapanlara daha fazla destek verilmesini talep ediyorlar.

BAŞKAN - Sayın Aykut Kaya...

19.- Antalya Milletvekili Aykut Kaya'nın, Kaş Kasaba Barajı yapımına ilişkin açıklaması

AYKUT KAYA (Antalya) - 2015 yılında temeli atılan, 2018 yılında bitirileceğı söylenilen Kaş Kasaba Barajı'nda aradan geçen on yıla rağmen hâlâ kayda değer bir ilerleme sağlanamamıştır. Oysa bu barajımız Kasaba, Dirgenler, Uğrar, Karadağ Mahallelerimiz başta olmak üzere Kaş'ın doğusundaki sulama ihtiyacını tek başına karşılayacak kapasitededir. Bugün bu bölgedeki çiftçilerimiz dünyaca ünlü Kapya biberini yetiştiriyor ancak su bulamadıkları için çay kenarında 2-3 metrelik kuyular açmak zorunda kalıyorlar, bundan dolayı da Ormanla sıkıntı yaşıyorlar. Üreticimiz âdeta kaderine terk edilmiş durumda. Buradan uyarıyorum: Bu su sorunu çözülmezse üretim yapacak çiftçimiz kalmayacak. Tarım ve Orman Bakanlığından Kaş Kasaba Barajı'nın bir an önce bitirilmesini Kaşlı hemşehrilerimiz adına talep ediyorum.

Buradan Kaşlı çiftçilerimize selam olsun, her zaman yanlarında olmaya devam edeceğiz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Ali Bozan...

20.- Mersin Milletvekili Ali Bozan'ın, Mersin Toroslar DEM PARTİ ilçe binasına dün gerçekleştirilen saldırıya ilişkin açıklaması

ALİ BOZAN (Mersin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Mersin'de Toroslar ilçe binamız dün akşam saatlerinde alçakça bir saldırıya uğradı. Daha dün buradan "İktidar kanadından somut hukuki adımlar atılmaması, siyasi rant kölesi ve provokasyon yaratmak isteyen çevrelere güç verecektir." dedik, maalesef haklı çıktık. Bu saldırının sorumlusu ülkenin barışına alçakça saldıranlardır, partimizi alçakça hedef gösterenlerdir, biz "Artık bu coğrafyada kimse yaşamını yitirmesin." diye mücadele ederken üç beş oy hesabı yapanlardır. Mersin yapısıyla küçük Türkiye'dir, Mersin'de yapılan bu provokasyon bilinçlidir; sadece Mersin'e ve partimize değil bu ülkenin huzuruna yapılmış alçakça bir saldırdır. İktidarı, artık oyalama siyasetini bırakıp somut hukuki adımlar atmaya davet ediyoruz. Meclisi de gerçekleştirilen bu alçak saldırıyı lanetlemeye davet ediyoruz.

"..."¹ DEM PARTİ! (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın İnan Akgün Alp...

21.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, Kars'ın Bozkale köyünde bu sabah yaşananlara ilişkin açıklaması

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Sayın Başkanım, bu fotoğraf bu sabah Kars'ın Bozkale köyünde çekilmiştir. Onlarca asker cemselerle, zırhlı araçlarla Bozkale köyünü sarmıştır. Niye sarmışlar? Çünkü Bozkale köylüleri kendi taşını toprağını korumak istiyor. Bu köyde çok sayıda ocak açılmıştır, taş ocağı açılmıştır, kum ocağı açılmıştır, çimento fabrikası bu köyden malzeme çekmektedir. Köyün otlakıyesi kalmamıştır. İnsanlar aşını, toprağını savunuyorlar. Sayın Bakan âdeta Bozkale köyüyle harbe girmiş gibi onlarca askeri köyün etrafına sarmıştır. Buradan sesleniyorum: Bozkale köyündeki bu ablukayı kaldırın, bu askerleri buradan çekin. İnsanlar üretim yapmak istiyorlar, siz köyü göçe zorluyorsunuz. Taş mı yiyeceksiniz, toprak mı yiyeceksiniz? (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kezban Konukçu...

22.- İstanbul Milletvekili Kezban Konukçu'nun, KESK'li KHK'lilerin Diyarbakır'dan başlattıkları yürüyüşe ilişkin açıklaması

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - KESK'li KHK'lilerin "İşimizi geri alacağız." diyerek Diyarbakır'dan başlattıkları yürüyüşü KHK'li bir öğretmen ve milletvekili olarak selamlıyorum. Yarın da kendilerini Ankara'da Mecliste ağırlamaktan onur duyacağız. Bu yürüyüş KHK'lilerin işlerinin, gasbedilen haklarının ve itibarlarının iadesi için yapılmaktadır. Bu yürüyüş adaletin ayaklar altında olduğu Türkiye'de adalet için yapılmaktadır. KHK'ler derhâl iptal edilmeli, ihraç edilen bütün emekçiler görevlerine hemen, amasız fakatsız geri dönmeli, yıllardır yaşanan hak gaspları giderilmelidir. Haksızlıklara karşı tüm ezilenlerin yanında olmaya, eşitlik, adalet ve onur mücadelesini hep birlikte yükseltmeye devam edeceğiz.

BAŞKAN - Sayın Yılmaz Hun...

23.- Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun'un, Gazeteciler Sebahattin Yum ile Ercan Tunç'a ilişkin açıklaması

YILMAZ HUN (Iğdır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Basın özgürlüğü demokrasinin temel direklerinden biridir ancak ne yazık ki Iğdır'da yaşanan bir olay bu ilkenin nasıl ayaklar altına alındığını bir kez daha göstermiştir. 19 Eylül Gaziler Günü'nde "Valiye şemsiye var, gaziye yok" başlıklı bir haber yapan İhlas Haber Ajansı muhabiri Sebahattin Yum bu haberin ardından Iğdır Emniyet Müdürlüğü tarafından gözaltına alınmıştır. Ardından sadece meslektaşının çıkışını görüntülemek isteyen gazeteci Ercan Tunç da aynı akıbete uğramıştır. Gazeteciler halkın haber alma hakkını savundukları için gözaltına alınamaz, bu açıkça Anayasa'nın 26'ncı maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlalidir. Basın susturulursa halkın sesi de susturulur. Demokratik bir toplumda eleştirenin, haber yapanın, sorgulayanın yeri gözaltı değildir. Basın emekçilerinin kalemini susturmaya yönelik bu uygulamaya derhâl son verilmelidir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Perihan Koca...

24.- Mersin Milletvekili Perihan Koca'nın, Mersin Toroslar DEM PARTİ İlçe binasına dün gerçekleştirilen saldırıya ilişkin açıklaması

PERİHAN KOCA (Mersin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Dün gece Mersin'de Toroslar DEM PARTİ İlçe binamıza taşlı bir saldırı gerçekleştirildi. Bizler biliyoruz ki bu saldırı münferit değildir; bu saldırı, ağızlarından kan damlayan, savaştan beslenen kan emici ucuz siyaset tacirlerinin barış karşıtı alçak dilinden ve politikalarından azade değildir. Bu memlekette ne zaman barış konuşulsa barış korkağı olan tetikçi bir siyaset harekete geçiyor.

Ama buradan bir kez daha ifade edelim: Biz bu saldırılardan korkmayız. Onurlu bir halkın barış mücadelesini öyle taşıla, sopayla, tehditle sindiremezsiniz, susturamazsınız. Savaş oyunlarınız yenilecek, barış korkakları yenilecek; onurlu barış kazanacak.

BAŞKAN - Sayın Orhan Sümer...

25.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Adana-Mersin Tren Hattı'nda yaşanan aksamalara ilişkin açıklaması

ORHAN SÜMER (Adana) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından yapılan açıklamaya göre Adana-Mersin, İskenderun, Kayseri tren seferleri hızlı tren çalışmaları nedeniyle geçici olarak durdurulacak. Bu çalışmalarla mevcut hatların hızlı tren standartlarına uygun hâle getirilmesi ve bölgeye ulaşımın modernleşmesinin hedeflendiği belirtiliyor ancak bu açıklama Adanalıların uzun süredir yaşadığı ulaşım mağduriyetine yeni bir halka eklemiştir. Zira Adana-Mersin hattı yine hızlı tren projesi gerekçesiyle aylardır aksamakta, seferler düzensiz ilerlemekte, günlük 20 bin vatandaşımız ulaşımında ciddi sıkıntılar yaşamaktadır. Bu projenin tamamlanması için 2026 yılı hedeflenmiş olsa da sahadaki ilerleme göz önüne alındığında bu tarihin gerçekçi olmadığı görülmektedir. Adana'nın Türkiye'nin güneyindeki stratejik konumu düşünüldüğünde bu kadar önemli bir ulaşım ağının sürekli kesintiye uğraması kabul edilemez. Adana halkı modernleşme vaadiyle yola çıkan bir projenin bedelini ulaşım hakkından mahrum bırakılarak ödemektedir.

BAŞKAN - Sayın Nermin Yıldırım Kara...

26.- Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara'nın, Amik Ovası'ndaki ve Çukurova'daki pamuk üretimine ilişkin açıklaması

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Teşekkür ederim Başkanım.

Amik Ovası'nda, Çukurova'da pamuk üretimi özellikle Hatay için önemli bir geçim kaynağıdır. Ancak tarım ürünlerinde, özellikle pamukta, mısırdaki, buğdayda yaşanan kayıplar AKP'nin tarım politikalarındaki yanlışlardan kaynaklanmaktadır. Çiftçi bu sene ne üretse zarar etti. Don, kuraklık çiftçinin âdeta yası oldu. AK PARTİ iktidarı eğer çiftçiye düşünüyorsa pamuk üretiminde dışa bağımlılığı azaltmak zorundadır. Çünkü Antakya'da, Kırıkhan'da, Hassa, Kumlu, Reyhanlı, Amik Ovası'nda çiftçi ithal pamuğun yarattığı rekabete ve girdi maliyetlerine maalesef katlanamıyor. Sulama altyapısına Hatay'da yatırım yapmak zorundasınız. Hasat dönemlerinde ithalata izin vermeyin ki Hatay başta olmak üzere ülkemizdeki yerli pamuk üreticilerine dönmek zorunda kalınsın ve Tarım Bakanlığının bu konudaki tercihleri tamamen yerli üreticiyi desteklemek olsun.

BAŞKAN - Sayın Ayhan Salman... Yok.

Sayın Murat Çan...

27.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, eski Rektör Ünsal Ban'a ilişkin açıklaması

MURAT ÇAN (Samsun) - Kamuoyunun yakından tanıdığı bir isim, iktidar partisinin eski milletvekillerinden birinin eşi, eski gözde Rektör Ünsal Ban, hakkındaki yolsuzluk iddiaları, devam eden davaları ve yurt dışına çıkış yasağı varken elini kolunu sallayarak Yunanistan'a kaçtı, kaçmasına göz yumuldu. İktidarın göz bebeği bu isim, hakkında bu kadar ciddi yolsuzluk iddiaları varken özgürlüğünden mahrum bırakılmıyor ve kaçabiliyor ama aynı ülkede belediye kaynaklarını sadece halk için kullanan CHP'li belediye başkanları delilsiz, mesnetsiz tutuklu yargılanıyor. Bir yanda jet hızıyla yurt dışına kaçanlar, diğer yanda adalet arayışıyla aylarca demir parmaklıklar ardında bekleyenler. İktidarın hukuk anlayışı tıpkı kendi vicdanı gibi kimden yana olduğuna göre değişiyor. İşte, Türkiye'nin çifte standartla örülü adalet manzarası budur.

BAŞKAN - Sayın Yüksel Selçuk Türkoğlu...

28.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, Millî Eğitim Bakanı Yusuf Tekin'e ilişkin açıklaması

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Millî Eğitimin çakma profesör Bakanı "Öğretmenlik mülakatlarında hiçbir komisyon üyesi kafa kafaya verip aynı puanı vermeyecek." demişti, ne oldu sonra? Olanlar oldu, 1.600 öğretmenin anasının ak sütü gibi helal atanma hakkı gasbedildi. Şimdi aynı Bakanlık itiraf ediyor ve diyor ki: "Efendim, 2006 no.lu soru genel kültür kapsamında olup komisyona herhangi bir cevap anahtarı gönderilmemiştir." E, hani kanaat olmayacaktı? Bu gerçekler gün yüzüne çıkmışken ve bizler mağdur öğretmenlerin hakları teslim edilmeli diye beklerken ne yaptı Bakanlık? Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğünü görevden aldı. Bu mağduriyetin asıl müsebbibi Genel Müdür değil çakma profesör Bakan Yusuf Tekin'dir. Hem bu hakları verecek hem de özür dileyeceksiniz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Ayşe Sibel Ersoy...

29.- Adana Milletvekili Ayşe Sibel Ersoy'un, Meme Kanseri Farkındalık Ayı'na ilişkin açıklaması

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ekim ayı erken teşhisin, sağlıklı yaşamın ve umut dolu yarınların önemini hatırlattığımız bir farkındalık ayıdır. Meme kanseri erken teşhis edildiğinde büyük oranda tedavi edilebilen bir hastalıktır fakat çoğu kadın ne yazık ki vakit varken değil geç kalındığında haberdar olmaktadır. Oysa bir kadının sağlığı bir evin huzurudur, bir annenin gülüşü bir milletin moralidir. Erken teşhis için tarama merkezlerine erişimin artırılması, bilgilendirme kampanyalarının yaygınlaştırılması ve özellikle kırsal bölgede kadınlara ücretsiz tarama desteğinin güçlendirilmesi bu mücadelenin en somut adımıdır.

Bu vesileyle, meme kanseriyle mücadele eden tüm kadınlarımıza şifa, kaybettiklerimize rahmet diliyorum. Unutmayalım, erken teşhis hayat kurtarır; farkındalık, geleceği korur.

Teşekkür ederim. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Ali Karaoba...

30.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, 17 Ekim Dünya Astsubaylar Günü'ne ilişkin açıklaması

ALİ KARAOBA (Uşak) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Astsubaylarımız yıllardır ülkemizin güvenliği ve bağımsızlığı için ter döküyor ancak 2025 yılında hâlâ özlük hakları, tazminatları ve emekli maaşları konusunda Hükümetin tutmadığı sözlerin gerçekleşmesini bekliyorlar. Görevdeki personele, ekonomik ve sosyal açıdan tükenmiş emekli astsubaylarımıza yıllardır Hükümetin yetkili makamlarınca verilen sözler yerine getirilmiyor. Kademe haklarında, gösterge sayılarında, görev ve makam tazminatlarında yaşanan eşitsizliklere karşı talep edilen haklar bir lütuf değil adalet ve eşitlik arayışıdır.

Görevdeyken canını ortaya koyan bu astsubaylar, yarın Ankara'da bir araya gelip hak mücadelesi için sokakta olacaklar. Bu hak arayışında tüm emekçilerimizin yanında olduğu gibi astsubaylarımızın da yanındayız. 17 Ekim Dünya Astsubaylar Günü'nde tüm astsubaylarımızı yürekten kutluyor, haklarının verilmesini talep ediyoruz.

BAŞKAN - Sayın Hasan Öztürkmen... Yok.
Sayın George Aslan...

31.- Mardin Milletvekili George Aslan'ın, Mor Yakup Manastırı'na ilişkin açıklaması

GEORGE ASLAN (Mardin) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Geçtiğimiz yıl Nusaybin'in Tuz İzla yani Bagok Dağı'nda bulunan Mor Yakup Manastırı yakınlarına güvenlik gerekçesiyle bir kamera yerleştirilmiş ve manastır askerler tarafından izlenmektedir. Etrafta birçok kalekol ve kamera olmasına rağmen hangi güvenlik gerekçesiyle kamera yerleştirildiğini anlamakta güçlük çekiyoruz. Bu durumun manastır sakinlerini ve orayı ziyaret eden insanları rahatsız ettiğini, bu nedenle kameranın kaldırılması gerektiğini burada ifade etmiştim. Bu sorunu iktidar yetkilileriyle konuştum, "İlgileneceğiz." demelerine rağmen bu kamera maalesef henüz kaldırılmadı. Bu yıl Bagok bölgesini yurt dışından binlerce insan ziyaret etti. Bu uygulama hem insanların kendilerini rahatsız ve baskı altında hissetmelerine yol açmakta hem de Türkiye'nin imajına zarar vermektedir. Bu nedenle kameranın bir an önce kaldırılmasını talep ediyoruz.

BAŞKAN - Sayın Müzeyyen Şevkin...

32.- Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'in, eski ve yüksek emisyonlu araçların trafikten çekilmesi için atılması gereken adımlara ilişkin açıklaması

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ülkemizin atık yönetimi ve geri dönüşüm süreçlerinin geliştirilmesi açısından eski ve yüksek emisyonlu araçların trafikten çekilmesi için yeni bir adım atılması gerekmektedir. Çevreye ve ekonomiye zarar veren eski araçların kullanımının önlenmesi, çevreye ve doğaya uyumlu yeni yerli araçların temininin sağlanması gerekmektedir. 20 yaş ve üzeri araç sahiplerine yeni yerli araç alımında ÖTV muafiyeti sağlanması, eski ve yüksek emisyonlu araçların trafikten çekilmesiyle çevre kirliliğini azaltmak, trafik güvenliğini artırmak, yerli araç üretimini ve kullanımını teşvik etmek kaçınılmazdır. Kaynakların ve çevrenin korunması, dönüşüm faaliyetlerinin teşvik edilmesi, atık malzemelerin ekonomiye tekrar kazandırılmasının sağlanması ekonominin daha verimli kullanılmasını ve yeni iş alanlarının oluşturulmasını sağlayacaktır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Sevdâ Karaca...

33.- Gaziantep Milletvekili Sevdâ Karaca Demir'in, Tokat'taki bir fabrikada yaşananlara ilişkin açıklaması

SEVDA KARACA DEMİR (Gaziantep) - Tokat'ta Şık Makas fabrikasında yaşananlar işçi sınıfına hangi koşulların reva görüldüğünü açıkça ortaya seriyor. Bir yılı aşkın süredir 2 bini aşkın işçi alın terinin karşılığını alamıyor. Patron rekor kârlar açıklarken işçiler borç içinde çocuklarının sütünü bile hesaplayarak yaşamaya mahkûm edildiler. İşçiler yasal haklarını kullanıp iş bıraktı ama patron, vali, yandaş sendika el ele vererek işçilerin en temel haklarını ayaklar altına aldı. Kod 22'yle tazminatsız bir şekilde işten atılan yüzlerce işçi şimdi açlıkla terbiye edilmeye çalışılıyor. Üstelik bu patron devletten teşvik alıyor, vergi muafiyetinden yararlanıyor, her türlü korunuyor kollanıyor. Şık Makas emek düşmanı düzenin bir markasıdır. Çalışma Bakanına sesleniyoruz: Kâr rekoru kırıp vergi vermeyen bu şirket ücretleri ödemezken, sendika seçme hakkını engellerken işten kaçınma hakkını kullanan işçileri cezalandıramaz.

BAŞKAN - Sayın Doğan Demir...

34.- İstanbul Milletvekili Doğan Demir'in, Kocaeli'deki bir fabrikanın işçilerinin hak arayışına ilişkin açıklaması

DOĞAN DEMİR (İstanbul) - Sayın Başkan, Kocaeli'de yüz gündür grevde olan GÜBRETAS işçilerinin hak arayışına bu kürsüden ses olmak istiyorum. Yıllardır ülkemizin tarımsal üretiminin belkemiği olan gübre sektöründe alın teri döken bu emekçiler bugün sadece insani ve adil taleplerini dile getirmektedir. Çalışma koşullarının iyileştirilmesi, ücretlerin enflasyon karşısında erimemesi, sosyal hakların güvence altına alınması lüks değil anayasal bir haktır. Buradan hem işveren yetkililerine hem de ilgili Bakanlıklara çağrıda bulunuyorum: Bu talepleri duymazdan gelmek yerine çözüm odaklı bir müzakere masasına oturulmalıdır, emekçiyi görmezden gelen hiçbir üretim sürdürülebilir değildir. GÜBRETAS işçilerinin sesi yalnızca bir fabrikanın değil adalet arayan tüm emekçilerin sesidir. Bizim görevimiz bu sesi duymak ve gereğini yapmaktır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Son olarak Sayın Şerafettin Kılıç...

35.- Antalya Milletvekili Şerafettin Kılıç'ın, gıda enflasyonunun sebebine ilişkin açıklaması

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Bir kere daha ifade etmek istiyorum ki eylül ayında gıda enflasyonu yine tavan yaptı. Gıda enflasyonunda teşhis yanlış olunca tedavi de yanlış oluyor. Sayın Mehmet Şimşek gıda enflasyonundaki artışı zirai donla bağladı. Oysa eylülde fiyatı en çok artan tavuk eti, yumurta, süt, piring, ekmek, peynir gibi ürünlerin donla ilgisi yok. Evet, büyük çapta bir zirai

don yaşandı, çiftimiz mağdur oldu ancak zararları karşılığında yapılan destek çok yetersiz kaldı. Çiftçinin don zararını tazmin etmeye gelince donu âdeta yok sayarken enflasyonun sebebine gelince birdenbire donu hatırlayıveriyorsunuz. Üreticiyi artan maliyetler karşısında desteklemeniz gerekirken ithalat yoluyla bir darbe de siz vuruyorsunuz. Enflasyonun öncelikle sebebi sizin bu anlayışınızdır, bu anlayışınızı değiştirmenizi tavsiye ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın milletvekilleri, sisteme giren diğer arkadaşlarıma gün içerisinde söz vermeye devam edeceğim.

Grup Başkan Vekillerine söz vereceğim ama Sayın Günaydın, ayrıca mı söz istiyorsunuz?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Evet.

BAŞKAN - Buyurun.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Biraz evvel, burada, NATOPA Komisyonunda raportörlük yaparken ortaya çıkan NATOPA raporundan dolayı haksız bir şekilde hem grubumuz hem de bir milletvekilimiz iftiraya varan boyutta eleştirilmiştir. Bu ağır ithamlar nedeniyle şu anda Genel Kurulda bulunan Utku Çakırözer arkadaşımıza bir yerinden söz vermenizi talep ediyoruz.

BAŞKAN - Evet.

Buyurun Sayın Çakırözer.

36.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, Ordu Milletvekili İbrahim Ufuk Kaynak'ın yaptığı gündem dışı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Az önce sayın hatip benim bilgi eksikliği demekle yetineceğim bir gerekçeyle, o rapordan bahsederken sanki Cumhuriyet Halk Partisinin, benim Ankara'dan hazırlayıp dünyaya ilan ettiğim bir parti manifestosu gibi aktardı raporu. Bizler Cumhuriyet Halk Partililer olarak, Türkiye'nin bulunduğu tüm uluslararası kuruluş ve ittifaklarda cumhuriyetimizin kurucu dış politika ilkelerini benimsemiş temsilcileri olarak hareket etmekte, bu kuruluşların karar ve eylemlerinin ülkemizin çıkarları aleyhine olduğuna inandığımız noktada ise üzerimize düşeni yapmaktayız. Şahsımı ya da partimi Türkiye'nin bir sınır komşusuyla arasındaki barışı ve iyi ilişkileri bozmaya teşebbüs etmekle suçlayanları şiddetle kınıyoruz, temelsiz iddiaları reddediyoruz. Şimdi, NATO Parlamenter Asamblesi bünyesindeki Akdeniz ve Orta Doğu Özel Grubu üye ülkelerin parlamentoları arasında bölgesel güvenlik, istikrar ve iş birliği alanlarında diyalog geliştirmeyi hedefler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - NATO Parlamenter Asamblesinde sadece ben değil Meclisimizden, diğer partilerden de milletvekilleri bulunmaktadır. Parlamenter Asamblede raporlar raportörün şahsi, partisel veya ulusal görüşlerini değil Asamblenin sekreteryası tarafından NATO kararları, önceki belgeler ve güncel gelişmeler ışığında hazırlanan kolektif bir çalışmayı temsil eder. Bu bağlamda, bu rapor da aslında NATO'nun 2022 Stratejik Konsepti, 2023 Vilnius ve 2024 Washington Liderler Zirvelerinde İran'la ilgili alınan kararlar temelinde kaleme alınmıştır. Ancak raporun içeriğine ülkemizin diplomasiye öncelik veren dengeli yaklaşımının yansıtılması için hem Meclisimizin hem de diğer kurumlarımızın yetkilileriyle istişare içinde aktif bir katkı sağladım. Bazı ülkelerin İran'a yönelik daha sert yaptırım veya otomatik müdahale mekanizmaları yönündeki önerileri karşısında hem Türkiye'nin hem partimizin genel dış politika anlayışıyla uyumlu biçimde bölgede istikrarın korunması ve diyalog kanallarının açık tutulması gerektiğini güçlü biçimde vurguladık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım, böyle bir usul var mı yalnız?

BAŞKAN - Şimdi, kendisine sataşıldığı için ben yerinden cevap verdim; ismi geçtiği için konuşma sürecinde, o yüzden verdim.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Tamam ama kaç dakika vereceksiniz?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Usul, sataşma usulü.

BAŞKAN - Lütfen tamamlayın Sayın Çakırözer.

Buyurun.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Bu çerçevede, sekreteryaya uluslararası toplumun önceliğinin İran'la diyalog kapılarının ve nükleer diplomasinin her ne şartta olursa olsun korunması olması gerektiği yönündeki yaklaşımımız açık ve net şekilde iletilmiş, bu ilkesel tutum raporun hem değerlendirme bölümlerine hem de sonuç ve öneriler bölümüne yansıtılmıştır. Metne ilk kez bu raporda diplomasiyi krizin alternatifi olarak gören bir perspektif eklenmiştir. Müttefikler olarak sadece yaptırımlar ve caydırıcılığa değil aynı zamanda diyaloga ve akılcı diplomasiye de yatırım yapmamız gerektiği mesajı verilmiştir.

Ayrıca, yine, rapora eklenen yeni bir paragrafta, Türkiye'nin, diplomasi, caydırıcılık ve savunma iş birliğine dayalı koordineli bir bölgesel stratejinin şekillendirilmesinde merkezi bir aktör olduğu açık bir şekilde ifade edilmiştir.

Sayın Başkanım, yine, sayın hatip şöyle bir şey söyledi: "Türkiye'nin İsrail'le anlaşması..."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - "Katliamdan hiç bahsedilmemiş." dedi. O noktada son olarak bir şey ekleyip bitireceğim anlayışınıza, sabrınıza sığınarak.

BAŞKAN - Çok uzun oldu Sayın Çakırözer, lütfen tamamlayın.

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Tabii.

Dezenformasyon nitelikli haberlerden etkilenilmiş olabilir ama raporun sunulduğu her iki toplantıda da gerek Madrid gerek Slovenya'da Gazze'deki durumu gündeme getirerek bölgede kalıcı barış ve istikrarın sağlanması için on yıllardır çözümsüz kalan Filistin meselesinin çözülmesi gerektiğini, bunun için de önce Netanyahu hükümetinin Gazze'de soykırıma varan saldırılarının durdurulması ve iki devletli çözümün bir an önce hayata geçirilmesi için hem NATO ülkesi müttefiklerimize hem de tüm dünyaya ortak çaba çağırısı yaptım. Hem bu çağrımın hem raporla ilgili sunumlarımın aslında şahidi de yine bu Meclisimizin değerli bireyleri olan, NATO Parlamenter Asamblesine Meclisimiz tarafından gönderilen, çeşitli partilerden olan değerli milletvekilleridir.

Son olarak vurgulamak isterim ki bu rapor ne benim şahsi raporum ne partimiz Cumhuriyet Halk Partisinin raporu ne Meclisimizin raporudur; bu, NATO Parlamenter Asamblesinin kolektif bir şekilde şekillendirilmiş bir dokümanıdır.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Peki, teşekkür ederiz.

Sayın milletvekilleri, şimdi Sayın Grup Başkan Vekillerine yerlerinden söz vereceğim.

İlk söz YENİ YOL Partisi Grubu adına Sayın Mehmet Emin Ekmen'in.

Buyurun.

37.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, Mersin Toroslar DEM PARTİ ilçe teşkilatına yönelik saldırıya, geçen hafta Trump'ın İsrail Knesset Senatosundaki konuşmasına ve Mısır'da imzalanan Gazze'yle ilgili anlaşmaya, Kredi Yurtlar Kurumu yurtlarında yaşanan sorunlara, sahte diploma ve e-imza skandalına, Güney Kore merkezli "Sıfır Günü Kuraklığı" isimli çalışmaya, "yeni bir yargı paketi" diye ortalıkta dolaşan metne, dün İçişleri Bakanının görüşülmekte olan yasa hakkında AK PARTİ Meclis Grubunu bilgilendirmesine ilişkin açıklaması

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Seçim bölgem Mersin'in Toroslar DEM PARTİ ilçe teşkilatına yönelik dün fiilî saldırı olduğu kayda geçmiştir. Mersin her rengiyle, her çeşidiyle toplumun tüm renklerinin, siyasetin bütün partilerinin büyük bir huzur ve barış ikliminde yaşadığı bir şehirdir. Bu olayı kabul etmek mümkün olmamakla birlikte, Emniyetin de bu olayı bir an önce aydınlatarak sorumluları yargının önüne çıkaracağına olan inancımız tamdır.

Sayın Başkanım, geçtiğimiz hafta dünya maalesef büyük bir tiyatroya, büyük bir soytarlık ve palyaçoluk sahnesine tanıklık etti. Bu olayın başaktörü Trump, önce İsrail Knesset Senatosuna giderek orada, açıkça, vermiş olduğu silahlarla başarılı bir soykırım uygulandığını ifade etti ve onları takdir etti; sonra da hiçbir şey olmamış gibi Mısır'a geçip orada Müslüman ülkelerin, halkının çoğunluğu Müslüman olan ülkelerin liderleriyle, Avrupalı liderlerle -bir kısmını da istiskal ederek- bir sahne şovu düzenledi. Bu sahne şovunun bir barış planı gibi ortaya sunulmasına itiraz ediyoruz. Burada bir barış planı yoktur, Gazze'deki soykırım saldırılarının kısmi olarak durması nedeniyle bir nefes alma hâli vardır; burada elde edilmiş bir başarı yoktur, bir avuç Gazze toprağını ve bir avuç Gazzeliyi iki yılda yıldırmanın İsrail'in, ona destek veren Amerika'nın, uluslararası toplumun diz çökmesi vardır. Amerika ve Trump Türkiye'den, Mısır ve Katar'dan Hamas'ı ikna etmesi için ricacı olmuştur; bu, Hamas'ın haklı direnişinin elde ettiği bir sonuçtur ancak unutmayalım ki Netanyahu yargılanmadan, İsrail izole edilmeden ve 1967 sınırlarına tabi iki devletli bir çözüm hayata geçirilmeden İsrail'de, Filistin'de, Gazze'de kalıcı bir barıştan bahsedemeyiz. Metni problemli, tarafları problemli, çığır bir şovla sunulan bu anlaşma dahi şu anda uygulanamamaktadır. Günde bin tırın girmesi beklenirken şu anda Netanyahu bu girişleri kolaylaştırmayacağını açıkça ilan etmiştir. Daha dün Gazze'nin güneyinde 7 kişi bir kez daha katledilmiştir. Türkiye'de Mersin'den sivil toplumun da desteğiyle uğurlanan Akdeniz iyilik gemisi de El-Ariş Limanı'na varacaktır; zaten orada bekleyen değişik ölçekte yüzlerce, binlerce araç bulunmaktadır. Dolayısıyla bu, hızlı, acil ve etkili bir yardım ulaştırma planının işlemediğini göstermektedir. Biz, Türk Dışişlerinin -barış demiyoruz- bu geçici ateşkes tablosuna sunduğu katkıyı takip etmesini ve bir an önce İsrail'in tüm saldırganlığını durdurup Gazze'ye de etkili bir şekilde yardım tırlarının ulaştırılması gerektiğini ifade ediyoruz.

Sayın Başkanım, gün geçmiyor ki Kredi Yurtlar Kurumu yurtları hakkında altyapı, hijyen ya da güvenlik sebebiyle bir problemten kaynaklanan haberle karşılaşmayalım. En son 6 Ekimde yani henüz birkaç gün önce Siirt Kredi Yurtlar Kurumu yurdunda 119 öğrenci zehirlenmiştir, gıda zehirlenmesine maruz kalmıştır. Bunun birçok örneği var. Geçen yılın gündemi asansör arızalarıydı, birkaç kere zehirlenme oldu. Yine, İstanbul'da, tatil döneminde, erkek çalışanların kız yurtlarında kız çocuklarını -yokluklarında- taciz anlamına gelebilecek birtakım hareketleri kayda geçmişti. Ümit ediyoruz ki o olaylar bir adli incelemenin konusu olmuştur, bir suç duyurusuna dönüştürülmüştür. Kredi Yurtlar Kurumuyla ilgili olarak, kapsayıcı, gençlerin hem güvenlik hem hijyen hem barınma hem beslenme sorunlarını merkeze alan bir anlayışla buraların yeniden ele alınması gerektiği açıktır.

Sayın Başkanım, önceki haftalarda günlerce sahte diploma ve e-imza skandalıyla sarsıldı Türkiye. Biz kabul edelim ki dünyada da -başta UYAP olmak üzere- birçok e-devlet uygulaması başarılı birer uygulama olarak kabul ediliyor, güvenilir bir zemin olarak kabul ediliyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Başarılı ve güvenli bir zemin üzerinden elde edilen bu haksız kazançların ve imtiyazların tüm toplumu e-devlet sisteminin altyapısına ve bütününe dair bir kaygıya sevk ettiği açıktır. İlginç bir şekilde, 10 Ekimde bu soruşturmada tutuklu bulunan 5 kişi de Ankara 23. Asliye Ceza Mahkemesinde tahliye edildi. Bir hukukçu olarak tutuksuz yargılamanın esas olduğunu kabul ediyorum ancak kimlerin hangi gerekçelerle tutuklu olduğuna baktığımızda Türkiye Cumhuriyeti devletinin mahremine uzanan bir saldırıda tutuklu olan kişilerin sayısının bu kadar az olması ve bu kadar kolay bir şekilde salıverilmiş olmasını da anlamakta zorlanıyorum. Neyse ki bugün Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulunun bu konuda bir soruşturma başlattığına dair haberler basında düşmüştür.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Bu soruşturmanın behemehal sonuçlanması ve Meclisin de bir araştırma komisyonuyla bu soruşturmalara eşlik etmesi gerektiğini ifade etmek isterim.

Sayın Başkanım, Güney Kore Pusan Ulusal Üniversitesindeki bir grup araştırmacı yayınlamış oldukları "Sıfır Günü Kuraklığı" isimli bir çalışmada Adana ve Mersin'in 2030 yılında artık çeşmeden suyunun akamayacağı bir hâle döneceğini iddia etmişlerdir. Biz o bölgedeki kuraklığı bizzat yerinde yaşıyoruz. Devlet Su İşlerinin yapmış olduğu bazı ihaleler var, yetersiz ödenekler nedeniyle ilerlemiyor, başta Mersin Berdan Barajı olmak üzere bunu ifade etmem gerekiyor. Şimdi, ben, Devlet Su İşlerini, Çevre ve Şehircilik Bakanlığını Güney Kore merkezli bu araştırmayla ortaya konan iddiayı etraflı bir şekilde inceleme ve aydınlatmaya davet ediyorum. Mersin ve Adana'nın bugünde baş gösteren sorunlarının etraflı bir şekilde incelenip kamuoyunun da bilgilendirilmesi gerekir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Ekmen, 3 sefer uzattım ama buyurun tamamlayın.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Tamamlayayım efendim.

Teşekkür ediyorum.

Son olarak, muhtemelen AK PARTİ'li dostlar da bu veriyi reddedeceklerdir ama Adalet Bakanlığı tarafından hazırlandığı besbelli olan bir metin ortalıkta dolaşıyor yeni bir yargı paketi diye. Hiçbir derde deva içermiyor, içinde ne Covid eşitsizliği var ne TCK 153 var ne infazda eşitlik var. Eğer bu bir paketse gerçekten bunu hemen geri çeksinler ve sadra şifa bir şekilde, toplumun beklentilerine uygun bir şekilde elden geçirsinler.

Son cümlem de şu olsun: Dün İçişleri Bakanımız AK PARTİ Meclis Grubunu görüşülmekte olan yasa hakkında bilgilendirdi, teşekkür ediyoruz. Bu bilgilendirme AK PARTİ Genel Merkezinde olsaydı hiçbir şey demeyebilirdik ama Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında yapılan bir bilgilendirmede böyle bir ayrımın gözetilmiş olması Türkiye Büyük Millet Meclisine yakışmamıştır. Keşke 600 milletvekiline açık ilanla bu bilgilendirme yapılabilmiş olsaydı.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

İYİ Parti Grubu adına Sayın Turhan Çömez.

Buyurun.

38.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Marmara Denizi'nde yaşanan çevre felaketine, fabrikaların Gönen ve Susurluk Çaylarına boşalttığı atıklara, Gazeteci Hakan Tosun'a ve sokak çetelerine ilişkin açıklaması

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Saygıdeğer milletvekilleri, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Geçtiğimiz günlerde Karar gazetesi çok önemli bir gerçeği göz önüne serdi. Hakikaten birçoğumuzun belki bilmediği, farkında olmadığı ama çok önemli bir doğal felaketti bu, onu paylaşmak istiyorum sizinle. Bakın, bu fotoğraflar İstanbul Boğazı'ndan alınmış fotoğraflar ve burada gördüğünüz, büyük gırgır teknelerini ve İstanbul Boğazı'nda balıkların göç yolundaki avcılıklarını, balık avlarını gösteren fotoğraflar. Bunlardan çok sayıda var. Yönetmeliklere baktım, yasaya baktım durum nasıl diye, bu yapılanlar yasal, gayriyasal bir işlem değil ancak belli ki çok ciddi hukuki boşluklar var, çok ciddi genelge eksiklikleri var. Şu anda mevcut yönetmeliklere göre İstanbul Boğazı'nda Yeniköy ve Çubuklu arasına kadar şu bölgede balık avı serbest ve çok büyük gırgır tekneleri balık avının serbest olduğu bu bölgeye gelerek, balıkların göç yolunda bir tuzak kurarak milyarlarca balığı burada yakalıyorlar. Peki, bunun sonucu ne oluyor? Burası bir huni, bütün balıkların, Karadeniz'den göç eden bütün balıkların Marmara'ya aktıkları, yüzdükleri, koştukları yer ve burada insan eliyle kurulmuş olan bir tuzak var ve bu tuzakla milyarlarca balık burada yakalandığı için asıl yuvalarına ulaşamıyorlar ve ulaşamadıkları için yumurtalarını Marmara Denizi'nin daha ilerisine taşıma şansları olmuyor. Peki, bunun sonucunda ne oluyor? Bunun sonucunda kimilerinin cebi doluyor, tamam, bunu anladık ama maalesef, ekolojik olarak Marmara Denizi çoküyor ve buradaki balık popülasyonu yok olup gidiyor. Uzmanlara sordum, en çok etkilenenlerin lüfer, çinekop, istavrit ve palamut olduğunu söylediler ve maalesef, onlar, bu balıklar Marmara Denizi'ndeki yuvalarına ulaşamadıkları için milyarlarcası birilerinin ağlarına takılıyor ve bundan dolayı Türkiye çok büyük bir ekonomik kayıpla ve bir doğal felaketle karşı karşıya kalıyor. Peki, bunun sonucunda ne oluyor? Bunun sonucunda, rakamlara baktım, elimdeki açık kaynaklardan almış olduğum rakamlardan elde ettiğim kadarıyla geçen sene biz balık ithalatına tam 200 milyon dolar para ödemişiz ve yine rakamlara baktığımız zaman Avrupa'nın çok altında bir balık tüketimi var; çok önemli bir protein, vitamin ve mineral kaynağı, çocukların beslenemediği, yaşlıların beslenemediği, gıda fiyatının inanılmaz bir şekilde arttığı bir ülkede maalesef korkunç bir çevre felaketiyle balık popülasyonumuzu tüketiyoruz.

Sadece bununla da sınırlı değil, birçok kereler kamuoyu gündemine getirdim, Meclis kürsüsünde konuştum, daha yetmedi, soru önergeleri verdim; en son, çare bulamadığım için CİMER'e bir vatandaş olarak şikâyetle bulundum ama karşılık alamadım.

Bakın, bildiğim iki yerden bahsedeceğim, Marmara Denizi'ne dökülen iki önemli su kaynağı; biri Gönen Çayı, bir diğeri de Susurluk Çayı ve maalesef, her iki çaya da civardaki en az 15-20 fabrika gece yarıları oluk oluk zehrini boşaltıyor. Bunları görüntüledim, paylaştım, Çevre Bakanlığını ikaz ettim fakat ilgilenen olmadı ve maalesef, bu akarsularımızla beraber Marmara Denizi'mize akan bu korkunç zehir Marmara Denizi'nde var olan ve bir süre sonra da su yüzüne çıkan ve çıkacak olan müsilağın temel sebebi.

Çevreye karşı tarihî bir sorumluluğumuz var, topluma karşı tarihî bir sorumluluğumuz var. Üç beş kişinin cebini doldurabilmek için bu çevre felaketine izin verilmemesi lazım. Buradan ilgililere, ilgili Genel Müdürlüklere, başta Tarım Bakanlığına bir kez daha ikazda bulunuyorum: Lütfen buradaki yönetmeliklerde bir değişiklik yapılsın ve Marmara Denizi'nin bir huni gibi balıklara tuzak kurulan bir yer olarak değil aynı zamanda çevrenin korunduğu güzel bir deniz olarak kalmasını sağlayacak adımlar atılsın.

Saygıdeğer milletvekilleri, geçtiğimiz günlerde Gazeteci Hakan Tosun sokakta katledildi. Bakın, hâlâ çok ciddi soru işaretleri var. Akşam vakti, bu çevre dostu, bu insanlık dostu, bu bağımsız gazeteci evine giderken sokak magandaları tarafından

katledildi. Arkasında birçok soru işareti kaldı bu katliamın veya cinayetin. Önce birileri geldi, kendisini sokakta dövdüler ve darbettiller tekmelerle; onlar gitti, ardından motosikletlerle birileri geldi, yine, dövmeye devam ettiler, o da yetmedi, ardından araçlarla geldiler ve tekrar dövdüler ve maalesef Gazeteci Hakan Tosun o sokakta çaresizce ölümü beklercesine saatlerce yattı ve suçlular alıp başlarını gittiler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Teşekkür ederim.

Daha sonra bir ambulans geldi, Hakan Tosun'un hastaneye götürdü fakat aldığımız bilgilere göre Hakan Tosun'un kimliği tespit edilememiş, saatlerce yoğun bakımda kalmış; en son aldığımız bilgi, bir güne yakın acil ünitesinde beklemiş ve tomografisi de çekilmeden daha sonra yoğun bakıma alınmış ve ne yazık ki -bir travma cerrahisi olarak söylüyorum- önemli eksiklerle beraber Hakan Tosun orada hayatını kaybetmiş. Burada hem İçişleri Bakanlığına hem de Sağlık Bakanlığına düşen çok önemli görevler var. Nasıl olur da gece yarısı birisi gelir, bir gazeteciyi tekmeler, döver; ardından motosikletliler gelir, ardından araçlarla gelir döverler? Ama daha vahim şeyler var; ben yakalanan sanıkların ifadelerine baktım, o kadar enteresan şeyler söylüyorlar ki "Bizi ertesi gün polisi aradı." diyorlar. Polis kendisine telefon etmiş "Lütfen, gelir misiniz ifade vermeye." diye, "Gittik ifade vermeye." diyor, ifadesi burada ve insanların "tweet" attıkları için gece yarısı derdest edildiği, kapılarının tekmelendiği bir ülkede suç kaydı oldukça kabarık olan insanlar telefonla davet ediliyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Daha başka bir şey daha var; bu sanıkların, bu suçluların aileleri daha önceden gidip mahalledeki bütün kamera görüntülerini toplamışlar ve toplumu yönlendirmek için de yanlış kamera görüntüleriyle manipülasyon yapmışlar. Buradan hem Sayın İçişleri Bakanına hem de Sayın Sağlık Bakanına önemli sorumluluk düşüyor.

Uzatmadan son bir konuya daha temas edeceğim. Dün Meclisimize sokak çeteleriyle ilgili bir araştırma önergesi verdik. Ne yazık ki iktidarın kalkan elleriyle "Sokak çetelerini araştırmaya gerek yok." dendi ve reddedildi. Fakat gün geçmiyor ki sokak çetelerinin bir katliamına, maalesef bir cinayetine tanık olmuyoruz. Ben geçtiğimiz günlerde bir çalışma yaptım sosyal medyada ve Telegram gruplarında. Bakın, keşke o komisyon dün onaylansaydı ve kabul edilseydi de bütün bunları kendimiz araştırıp gözler önüne serebilseydik. Telegram görüntülerinden elde ettiğim bilgileri paylaşacağım sizinle.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Lütfen tamamlayın.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bu çeteler sosyal medyada örgütleniyorlar, birbirleriyle haberleşiyorlar, birbirleriyle -tırnak içerisinde söylüyorum- pazarlık yapıyorlar ve maalesef ülkenin her tarafını sarmış durumdalar. Bakın, biri ilan vermiş -bunu Meclisin bilmesi lazım, içim acıyarak söylüyorum ama bunun bilinmesi lazım- Telegramdan, "81 vilayette tetik düşürülür, ihtiyacı olan var mı? Gelsin bana." diyor. Şimdi, insanların sosyal medyasını takip eden, geceleri kapısına dayanan İçişleri Bakanlığı bunlardan haberdar değil mi? Bakın, burada katliam pazarlıkları yapılmış mesajlar var. Yani çetelerle pazarlık yapılıyor. Başka bir şey, ilana çıkmış çeteler, diyorlar ki: "Tetikçi olmak isteyen gençler bize direkt mesajdan ulaşsınlar ancak silah kullanmayı ve motosiklet sürmeyi bilmeniz lazım." İlane çıkmışlar. Soruyorum: İçişleri Bakanlığı nerede? Bu kadar vahim şeyler olurken, göz önünde bu çeteler kendi aralarında örgütlenirken İçişleri Bakanlığı nerede? Bunların bilinmesi lazım kamuoyu tarafından.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bakın, biri "Yaralama 400, mekân bilmem ne kadar, ciddi olanlar yazsın." diye ilana çıkmış. Böyle bir ülke olur mu? Çetelerin kol gezdiği bir ülke; açık açık sosyal medyadan, Telegram gruplarından örgütlenen bir ülke insanlara nasıl güvenlik sağlayabilir? Böyle şey olur mu? Biri de iş arıyor, "Ankara'da iş var mı beyler, hazırım infaz yapmaya." diyor. Böyle bir ülke olur mu Allah aşkına! Biri de Konya'dan yazmış: "Konya'dan iş arıyorum, iş ihtiyacı olan var mı?" diyor. Bütün bunları alt alta koyduğumuz zaman ülkenin sokakları maalesef güvensiz hâle gelmiş ve ne yazık ki hepimiz tehdit altındayız. Geçtiğimiz günlerde İçişleri Bakanı Ankara'da bir operasyon yaptı, tam 110 yavrumuz veyahut da suç çetesi örgütü üyesi -suça sürüklenmiş çocuk deniliyor bunlara, yavrumuz deniliyor, tırnak içerisinde söylüyorum- torbacı olarak yakalandı. Daha söyleyecek çok şey var, sadece geçen sene adli makamlarla karşılaşmış çocuk sayısı 600 bini geçmiş, buna derhâl çare bulmamız lazım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkürler.

Şimdi Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Sayın Sezai Temelli.

Buyurun.

39.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, 13 Ekimde Diyarbakır'dan Ankara'ya yürüyüş başlatan KESK üyelerine, barış akademisyenlerine, 17 Ekim Uluslararası Yoksulluğun Ortadan Kaldırılması Günü'ne ve bugün açıklanan bütçe rakamlarına ilişkin açıklaması

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonuna üyeyken kanun hükmünde kararnameyle işinden olan emekçiler 13 Ekimde Diyarbakır'dan yola çıktılar, bugün Ankara'ya ulaştılar; seslerini duyurmak istiyorlar, Adalet Bakanlığı önünde saat 16.30'da basın açıklaması yapacaklar, yarın da Mecliste onlarla buluşacağız. Evet, gerçekten çok çok büyük bir adaletsizlik. Özellikle bir gecede yayınlanan kararnameyle işinden, aşından, emeğinden olan arkadaşlarımız maalesef bunca yıldır ne yargılandılar ne de bir savunma hakkını kullanabildiler, hâlâ da işlerine dönebilmiş değiller. Bu adaletsizliğin bir an önce ortadan kaldırılması gerekir.

Yine bu kapsamda -biliyorsunuz- Türkiye gündeminden hiç düşmeyen önemli konulardan biri de barış akademisyenleri konusuydu. Üniversitelerin en değerli hocaları, en değerli araştırmacıları yine bir gece yayınlanan kararnamelerle üniversiteden uzaklaştırıldılar. Ne istiyorlardı? Barış. Ne istiyoruz? Barış, ısrarla barış istiyoruz. Dolayısıyla akademisyenlerin barış talebine bu şekilde bir kıyımlla karşılık veren iktidar artık bu anlayıştan bir an önce vazgeçmelidir. Bakın, sadece bu tasarruftan dolayı üniversiteler o denli çoraklaştı ki, bilim alanında o denli geriye gittik ki istatistikler ortada hem de sizin TÜİK'inizin istatistikleri ortada. Dolayısıyla Türkiye'nin bilim hakkı da üniversiteler hakkı da gasbedilmiş durumdadır. Barış akademisyenleri barış istemeye devam ediyorlar ama üniversiteye dönmelerinin önündeki engeller bir an önce kaldırılmalıdır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 17 Ekim, Uluslararası Yoksulluğun Ortadan Kaldırılması Günü'dür, biliyorsunuz. Yıllar önce televizyonlarda seyrederdik, bize yoksulluk görüntüleri yayımlanırdı. Neresi? Somali. Neresi? Afrika, Bangladeş, Pakistan. Şimdi onlara gerek yok, Türkiye'den de bu görüntüleri alıp yayımlama olanağınız var. Ülkeyi öyle bir yere getirdiniz ki gerçekten zengin olmayan herkes yoksul artık, evet, zengin olmayan herkes yoksul. Kimler zengin? Bir avuç, şatafat içinde yaşayan bir grup, bir azınlık zengin; onun dışında kalan herkes yoksul. Hatta bu yoksulluğun fotoğrafını en iyi belgeleyen kim biliyor musunuz? Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, yayımladığı istatistikle aslında ne denli yoksul olduğumuzu ortaya koyuyor. Gerçi Bakanlık sanıyor ki bir marifet yapıyor, yardımları ortaya koyuyor, aslında ne denli bir ihtiyaçlık yarattıklarını ortaya koyuyor. Bir yanda şatafat, diğer yanda geniş halk kitlelerinin yaşamak zorunda kaldıkları yoksulluk. Birkaç tane rakam vereyim size. Bakın, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı diyor ki: "20 milyon insana sosyal yardım ulaştırıyoruz." Yani ülke nüfusunun yüzde 25'i sosyal yardıma muhtaç yaşıyor. 11,8 milyon, resmî istatistiklere göre 11,8 milyon kişi aşırı yoksulluk içinde yaşıyor. Yine, TÜİK'in rakamlarına göre, yoksulluk ve yaşam koşulları göreceli yoksulluk oranı olarak açıklanan rakamlara göre yüzde 13,6'ya yükselmiş durumda. Kaldı ki bu TÜİK, TÜİK'in ne olduğunu biliyorsunuz yani TÜİK size bir rakam söylüyorsa onu en az 2'yle çarpmanız gerekiyor; durum bu kadar vahim. Bunun gibi, yaşlılar, 65 yaş üstü, inanılmaz derin bir yoksulluk yaşıyor. Bir başka rakam, her 5 çocuktan 1'i akşam yatağa girdiğinde aç giriyor, okula bir beslenme çantası bile götüremiyor. Geçen yıl anlatmıştık, demiştik ki anneler çocuklarının beslenme çantasına yarım yumurta koyuyor. O günden bugüne yumurtaya gelen zamma bakın, artık onu bile koyamıyor. "Egzajere" etmiyorum, abartmıyorum, gerçeği söylüyorum. Bu ülkenin en vahim tablosu yoksulluktur. Bu yoksulluk konusunda ne yapmalı? Bir şeyler yapmalı. Mesela asgari ücrete bakmalı, emekli maaşlarına bakmalı. Asgari ücreti yoksulluk sınırının yarısı olan 45 bin liraya yükseltmek gerekiyor, bugün asgari ücret 22 bin lirada, açlık sınırı 30 bin lirada; bunları sıklıkla dile getiriyoruz. Buna karşı ne yapıyor? Âdeta bizimle alay ediliyor, alay edilmeye devam ediliyor. Bunu nereden mi anlıyoruz? Bugün bütçe rakamları açıklandı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Bunca yoksulluk varken, bunca acı varken, bunca zulüm varken -çünkü yoksulluk aynı zamanda bir şiddettir, bilinçli bir şiddet politikasıdır- yoksullukla mücadele edecek, bu şiddeti ortadan kaldıracak bir bütçe beklerken -çünkü artık bütün toplumun, kadınların, emekçilerin, çocukların, gençlerin beklentisi bu yöndeyken- bütçe açıklandı. Bütçe yaklaşık 19 trilyon lira ve bütçedeki artış yüzde 30 civarında. En çok ne artmış peki bütçede? Faizlere ayrılan kaynak yüzde 40 artmış. Yani yoksullukla mücadele edecek, yoksulların sorunlarını çözecek bir bütçe yapmak yerine "Sermayeye daha fazla kaynak nasıl ayırırız?" diye bir bütçe hazırlanmış; faiz ödemeleri yüzde 40 artırılmış.

İkinci en çok artan şey savunma harcamaları. "Barış, barış!" diyoruz, hâlâ silaha yatırım yapıyoruz. Bu savaş anlayışından, bu şiddet anlayışından, bu silahlanma anlayışından vazgeçmek gerekiyor. Silah sanayisine ayıracağınız parayı yoksullara ayırmak zorundasınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Hâlâ anlamadınız mı? Silahla, şiddetle alınacak yol yok. "Toplumsal barış için barış." diyoruz; o yüzden kaynaklar halka ayrılmalı, topluma ayrılmalı. Dolayısıyla faize, savaşa değil barışa ve halka bütçe anlayışıyla bir bütçe hazırlanmalıydı, hâlâ geç değil. Komisyona geldiğinde artık bu gelişmelerin ışığında bu bütçeyi revize edebiliriz ama Komisyona geldiği gibi geçecekse inanın bu yoksulluk devam ettiği sürece bu toplumsal barışı var etmek de mümkün olamaz. Dolayısıyla ben buradan bir kez daha Hazine ve Maliye Bakanı Şimşek'e sesleniyorum: İngiltere'de yaşamıyorsun, cebinde İngiliz pasaportu olabilir ama sen Türkiye Cumhuriyeti'nin bir Bakanısın, Türkiye'nin koşullarının artık farkına da varmalısın.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Gökhan Günaydın.

Buyurun.

40.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, 16 Ekim Dünya Gıda Günü'ne, Türkiye'nin tarım ve hayvancılık tablosuna ilişkin açıklaması

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Evet, teşekkür ederim.

Değerli Başkan, çok değerli milletvekili arkadaşlarım; bugün 16 Ekim Dünya Gıda Günü; Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü bugünü Dünya Gıda Günü olarak kutluyor. 1970'li yılların başında Ankara'da Ziraat Fakültesinde öğrenci temsilcisi olan Akın Özdemir "İnsanı aç, toprağı aç, hayvanı aç bir ülkede kutlama yapılmaz, olsa olsa hesaplama yapılır." demişti. Üzerinden tam elli yıl geçti, acaba bugün değişen bir şey var mı? Bakın, bunu çok sakın bir şekilde akılla ve siyasal parti fanatiği olmadan karşılamak ve değerlendirmek zorundayız. Çıkıp şimdi buradan nutuklar atacaksınız "Avrupa'nın 3'üncüsü, dünyanın 7'ncisi..." falan diyeceksiniz. Sakin olun, verileri hep beraber değerlendirelim. Bakın, Anadolu, dünyada neolitik devrimin başka bir deyişle avcılık, toplayıcılıktan vazgeçerek insanoğlunun tarıma ve hayvancılığa başladığı topraklar. Bu bir tesadüf değil çünkü biz bir gen bankasının üzerinde yaşıyoruz; bereketli topraklarımız var, suyumuz var, güneşimiz var. Peki, şu anda bizim tablomuz nedir? Bakın, değerli arkadaşlar,

tarımsal ham madde dış ticareti ile gıda dış ticareti birbirinden ayrıdır. Türkiye, tarımsal ham madde dış ticaretinde yılda 7-8 milyar dolar açık vermektedir. Hiç olmazsa istatistiki verilere bakınız ve buradan bir tartışma üretmeyiniz. Tarla bitkilerinin, yağ bitkilerinin, baklagillerin ve hayvansal ürünlerin tamamında Türkiye net dış ticaret açığı vermektedir, net dışarıya bağımlıdır. Buğday, arpa, mısır, soya, ayçiçeği, çeltik, mercimek; bunlardan buğday, arpa gen kaynağı bizde olan; mercimek, nohut gen kaynağı bizde olan başka bir deyişle bizden dünyaya dağılmış ürünler. Şimdi, biz mercimeği Hindistan'dan, buğdayı Ukrayna'dan alıyoruz, savaş hâlindeki Ukrayna'dan alıyoruz. Bunun kabul edilemez olduğunu fark edin.

Başka önemli konular var. 1980'de bu memleketin nüfusu 44 milyondur, bugün 86 milyon yani yılda 1 milyon nüfus artırmış bu memleket ve nüfus artırmaya devam ediyor. "Bitkisel üretimimiz arttı." diyerek bir yere varamazsınız. Bu nüfus artış hızına paralel bir üretim artışı sağlayabiliyor musunuz, mesele buradadır. Bakın, içimizde mühendis olanlar var, ziraatçılar var. Bu memleketin yüz ölçümü 78 milyon hektar, bunun yalnızca 24 milyon hektarında işlemeli tarım yapabilirsiniz; geriye kalan, dağlar, ormanlar, göller. İktidarınızda 3,5 milyon hektar alanın 35 milyon dönümünü çiftçi işlemekten vazgeçti çünkü tarımsal çıktı fiyatları pahalılaşmazken girdi fiyatları aldı başını gitti; çiftçi ürettikçe iflas etti, ürettikçe tarlasını satmak zorunda kaldı. Bu nedenle, 35 milyon dönümden, 3 Trakya büyüklüğündeki alandan çiftçi vazgeçti, işlemiyor artık. Bu gerçeği görmeyecek misiniz? Türkiye'nin 1980'de 21 milyon hektar mera alanı vardı, bugün 13 milyon hektar mera alanı kaldı, hayvanları otlatmak için yer kalmadı. Peki, Türkiye'de hayvan kaldı mı? Bakın, 1980'de nüfus 44 milyonken 16 milyon sığırdı memleketin, bugün hâlâ 16 milyon sığırdı var. O gün 46 milyon koyunu vardı, bugün 2 milyon aşağısında, aradan 50 yıl geçmiş, 44 milyon koyunu var. Keçi 19 milyondan 10 milyona düşmüş, her 2 keçiden 1'ini kaçırmışız. Manda sayısı 1 milyondan 172 bine düşmüş, her 10 mandadan 8'ini kaybetmişiz. Masal anlatmaktan vazgeçelim, bu gerçeklerle yüzleşelim. İnsan bir biyolojik varlık, doymak zorunda. Türkiye'nin yılda 90 milyon ton kaba yem ihtiyacı var; dışarıdan soya almazsanız tavukçuluk yapamazsınız, dışarıdan mısır almazsanız büyükbaş hayvancılık yapamazsınız. İddiayla söylüyorum, bütün bu gerçeklere kimse sırtını dönemez. Türkiye'de Büyükşehir Yasasıyla 35 bin köyü kapattınız. Türkiye'nin 1,2 milyon olan köylü sayısı 500 binin altına düştü, duyuyor musunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Türkiye'nin ortalama çiftçi yaşı 58'in üzerine çıktı, duyuyor musunuz? Bütün bu tablo bize şunu gösteriyor: Bunlar tesadüf olmadığına göre köylüyü, çiftçiyi, tarımı yok eden politikalar bizi bu duruma getirdi. Türkiye'nin buğdaydan net ithalatçı olduğu bir yerde buğday çiftçisine zulmederseniz, net ithalatçı olduğu çeltiğe fiyat vermezseniz, yağ bitkilerine milyarlarca dolar ithalat parası verirken ayçiçeği eken adamı ektiğine pişman ederseniz Türkiye bugünleri arar. Lafa geldi mi Kissinger'in sözünü hatırlatırsınız yani bir insanın, bir ulusun bağımsızlığının en büyük garantisinin gıda bağımsızlığı olduğunu söylersiniz. Şu kadar açık söyleyeyim: Türkiye yılda 7-8 milyar dolar ithalat parası vermezse hem kendi karnını doyuramaz hem de hayvanlarını besleyemez noktadadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ben bunları yalnızca bir kaba siyaset organı aktörü olarak söylemem, söyleyemem. Bundan on yıl evvel bu Mecliste bir konuşma yapmıştım -bazı arkadaşlar protesto etmişlerdi- demiştim ki: "Her dönemde Meclisin üçte 2'si değişir." Yani bu koltuklara yapışıp kalan hiç kimse yok, üçte 2'miz değişecekti. Hiç olmazsa şuradayken gerçekleri konuşalım, hiç olmazsa şuradayken memleketin meselelerini doğru ele alıp çözüm üretebilelim.

16 Ekim Dünya Gıda Günü'nü, her türlü zorluğa rağmen alın terinin, emeğinin hakkını bu memleketin taşına toprağına akıtan çiftçiyi kutlayarak ve aynı zamanda tenceresini kaynatamayan kent yoksuluna selam söyleyerek, onların yanında olduğumuzu ve dayanışma duygularımızı ifade ederek anıyorum. Bu sorunların altından hep beraber kalkacağız.

Çok teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Leyla Şahin Usta.

Buyurun.

41.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Gazze'de ateşkesin sağlanmış olmasına; Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen, Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez ile İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine, Dünya Gıda Günü'ne ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Kıymetli milletvekilleri, ben de Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bugün Gazze'de geline nokta ateşkesin sağlanmış olması elbette ki çok kıymetlidir ve çok değerlidir. Her seferinde söylüyoruz, bu yetmez elbette ki ve aslanan, ateşkesin masada değil, kâğıtta değil gerçek hayatta uygulanmasıyla ve çocukların ölmemesiyle ölçülebilir. Türkiye, Filistin davasına sadece 7 Ekimden itibaren sahip çıkmamıştır; yıllardır süren bu zulmün, son iki yılında açıkça soykırıma varan bu zulmün her zaman için sahibi, takipçisi ve bitirilmesi için de bütün dünyaya bu zulmü anlatan ülke olmuştur. Türkiye bugün garantör ülke olarak da ateşkesin uygulanması için önemli bir görevi üstlenmiş ve yakından takip ederek bu konuda, Filistin özgür olana ve 1967 sınırlarına kavuşana kadar da mücadelemize devam edeceğiz. Hamas'a başta "terörist" diyenler dönüp bir kendilerine baksınlar. Bugün dünyada Türkiye'nin ve Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde yürütülen süreçlerin değerini azaltmakla ne Filistin'e ne Gazze'ye ne de Müslümanlara fayda gelmez; tam tersine, bugün geline bu ateşkesi ve bu öncülüğü değerlendirmek ve buna kıymet vererek hep birlikte bu ateşkes için el birliğiyle çalışmalıyız.

Dün biz bir kapalı grup yaptık, Sayın Mehmet Emin Ekmen bu kapalı grupla ilgili birtakım eleştirilerde bulundu ama Türkiye Büyük Millet Meclisindeki siyasi her partinin kapalı grup yapma hakkı vardır. Bu da bizim siyasi olarak yaptığımız kapalı bir grup toplantımızdı, çeşitli istişare ve değerlendirmelerde bulunduk. Ha, kendisi katılmayı çok arzu ediyorduydu haberimiz olsaydı davet

ederdik elbette ki, kapımız tabii ki her zaman açık, istediği zaman gelebilir, katılabilir diye kendisine de buradan bu daveti açıkça yapıyorum.

Hakan Tosun'un katledilmesi elbette ki çok acı ve üzücü bir olay, hepimiz için çok acı ve üzücü bir olay. Sadece ismi olan bir kişi olarak söyleyemiyorum, her vatandaşımızın sokakta bu şekilde şiddete maruz kalarak katledilmesi elbette ki çok acı bir olaydır. Bu konuyla ilgili her türlü araştırma ve soruşturma da yapılmaktadır ama bir hekim olarak, yine bir hekim arkadaşımızın, Sayın Turhan Çömez'in meslektaşlarımızı itham altında bırakmasını doğru bulmuyorum. Hiçbir hekim arkadaşımız ağır yaralı olarak gelen bir vatandaşı ihmal etmez, yapılması gereken müdahaleleri bırakmaz; tam tersine, ne gerekiyorsa yapar ve en acil şekilde de tedavisiyle ilgilenir. Ben eminim ki gittiği hastanede hekim arkadaşlarımız kendisiyle yakinen ilgilenmişlerdir ve gerekli tedavileri de uygulamışlardır diyor, bir hekim olarak hekim arkadaşlarımızı bu konuda itham altında bırakmayı doğru bulmadığımı söylemek istiyorum.

Bugün Dünya Gıda Günü ve Dünya Gıda Günü'nde Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün verilerine göre dünyada her gün 800 milyondan fazla insan açlıkla mücadele ediyor, aynı anda da her yıl üretilen gıdanın üçte 1'i ise israf ediliyor. Yani dünyada bir yanda bir israf, öbür yanda ise bir açlık var. Bir yanda tüketim çılgınlığı, diğer yanda da açlıkla sınanan milyonlar var. Biz bu konuda, özellikle, hiçbir zaman sadece konuşan değil çözüm üreten ülkelerin başında olduk. Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde, ülkemizde yıllardır insan merkezli kalkınma anlayışıyla hem üretim hem de paylaşım odaklı bir yaklaşımı benimsedik. Aslında bu anlayışın en güzel örneklerinden biri Sayın Emine Erdoğan Hanımefendi'nin öncülüğünde başlatılan ve dünyadaki bu gıda tüketimi israfının önlenmesi, her alandaki israfın önlenmesiyle ilgili Sıfır Atık hareketidir. Bugün Sıfır Atık sadece bir çevre projesi değil küresel bir bilinç hareketi hâline gelmiştir. Birleşmiş Milletler tarafından da dünya çapında örnek bir çevre girişi olarak kabul edilmiş, Emine Erdoğan Hanımefendi ise Birleşmiş Milletler tarafından Küresel Sıfır Atık Şampiyonu ilan edilmiştir. Bu vesileyle Türkiye'nin çevre diplomasisinde öncü bir rol üstlendiğini bir kez daha gururla belirtmek isterim. Bugün 30'dan fazla ülke kendi sıfır atık stratejisini Türkiye'nin öncülük ettiği bu hareketin ilhamı olarak geliştirmiştir. Sıfır atık sadece bir geri dönüşüm değildir, tüketim alışkanlıklarımızı gözden geçirmeyi, çöpe değil geleceğe yatırım yapmayı hedeflemektedir. Gıda israfını önlemek, üreticinin emeğini korumak, doğal kaynaklarımızı verimli kullanmak hepimizin ortak sorumluluğudur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Tamamlıyorum.

Her bir vatandaşımız evinde, iş yerinde, bağında, bahçesinde, tarlasında, okulunda küçük adımlarla büyük farklar yaratabilir. Unutmayalım ki doğa bize emanet ve gıda bize emanettir.

Evet, tarımda geldiğimiz noktadaki başarılarımız "Elli yıldır değişmedi." diyenler var. Son yirmi üç yılı biliyoruz, son yirmi üç yılda bizim iktidarımızla birlikte bu ülkede çok şey değişti. Bu ülkede çiftçimize de değerini, tarımla uğraşana da değerini, hayvancılıkla da uğraşana değerini; herkese, üreten, bu ülkeye katkı veren herkese değerini vermek için elimizden gelen çabayı gösterdik ve Türkiye'yi bugün bu noktaya getirdik. Şunu çok net söylemek istiyorum: "Türkiye buğdayda net ithalatçı" demek çok büyük yanlış bir bilgi, bu doğru bir bilgi değil.

AYHAN BARUT (Adana) - Doğru bilgi.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Türkiye, buğdayda ithalatçı değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYHAN BARUT (Adana) - 10 milyon ton buğday ithal ediyoruz, ürettiğimizin yarısını ithal ediyoruz.

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bunu söylemek bu ülkede, bu topraklara emek veren çiftçimizin hakkına saygısızlıktır, emeğine saygısızlıktır. Türkiye'nin Ukrayna'dan aldığı buğdaylarla makarnalık bir buğday aldığını bilmiyorsunuz herhâlde. Makarna olarak üreterek biz sonra onu da ihraç ediyoruz.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Hiç bilmeyelim, nereden bilelim, biz ziraat mühendisi miyiz ya(!)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Evet, ziraat mühendisisiniz, doçentsiniz, bunu çok iyi biliyoruz ama herhâlde yapılanlarla ilgili çok fazla araştırma yapmadığınızı düşünüyorum. Ben bu konuda bilgime güveniyorum.

AYHAN BARUT (Adana) - Sayın Başkan, 10 milyon tonun dörtte 1'i makarnalık kullanılıyor.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Türkiye'nin Ukrayna'dan aldığı buğdayı biz makarnalık buğday olarak alıyoruz, üretiliyor, tekrar katma değerli ürün hâline getirip ihracat yapıyoruz. Kendi ekmeğimizi, kendi unumuzu, kendimize yetecek kadar buğdayımızı üreten bir ülkeyiz. Bu noktada kesinlikle ve kesinlikle ithalatçı değiliz, kendimize yeten bir ülkeyiz; sadece buğdayda değil baklagillerde de aynı konumdayız ama görmek ve duymak istemeyenler, çiftçimizin emeğini görmek istemeyenler, üreten elleri görmek istemeyenler, yok sayanlar elbette ki görmeyecek.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Tamamlıyorum Başkanım.

Biz çiftçimize de üreticimize de minnettarız. Üretmeye devam edeceğiz, daha çok üretmeye devam edeceğiz. Verdiğimiz desteklerimizle her zaman için bugüne kadar çiftçimizin de üreticimizin de yanında olduk, daha da güçlü bir şekilde olmaya devam edeceğiz.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın Grup Başkan Vekilleri tekrar sisteme girmişler; bir tur daha döneceğiz, öyle gözüküyor.

Sayın Özdağ, buyurun.

42.- Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Mehmet Emin Ekmen Bey bir mazereti nedeniyle burada değil ama ben konuya vâkıfım. Sayın Leyla Şahin Usta dedi ki: "Bir İçişleri Bakanıyla kapalı grup yapmışız." Özne kapalı grup yapıp yapmamanız değil, yapabilirsiniz, en tabii hakkınızdır; özne, bir İçişleri Bakanının burada 214 sıra sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi hazırlanırken bununla ilgili olarak milletvekillerinize bilgi vermesi. Bu 214 sıra sayılı Kanun Teklifi'yle ilgili mefhumu muhalifinden şunu diyorsunuz: "145 milletvekili bunu hazırlamadı, bunların şeklen isimleri yazıldı, İçişleri Bakanlığı hazırladı." Çok teşekkür ederim; bir noktada aybınızı, eksiğinizi, nakışınızı dile getirmişsiniz. Parlamente'ye ne kadar değer verdiğinizi Cumhurbaşkanı hükümet sistemiyle laf olarak dile getirmiştiniz, şimdi uygulama olarak, hâl olarak da bunu yapmadığınızı itiraf ettiğiniz için de kamuoyuna sunuyorum ben bunu. O nedenle, İçişleri Bakanı eğer böyle bir kanun teklifini hazırladıysa ayıp etmiş; milletvekilleri hazırlayacak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Milletvekilleri hazırlamışsa eğer, İçişleri Bakanı onlardan bilgi alabilir; "Nasıl bir kanun?" diyebilir, takip edebilir, onlarla istişare edebilir, "Şu noktada da düşüncelerimiz vardır." diyebilir. İçişleri Bakanının sizin grubunuza gelip bilgi vermesi, aynı zamanda da Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin ne olduğunu doğru bir şekilde takdim ettiği için de size, grubunuza, davet edene ve aynı zamanda İçişleri Bakanına da teşekkür ediyorum. Devam edin böyle, bu şekilde; milletvekillerini yok hükmünde sayın, o milletvekillerini şeklen kullanın, burada sadece sayısal olarak kullanın; ellerini kaldırınsınlar ve indirsinler. Anladık ki bütün kanunları bakanlarınız ve de aynı zamanda Külliye'deki uzmanlar hazırlıyor.

O nedenle bir kez daha söylüyorum: Grup toplantınızı kapalı veya açık yapmanız bizi hiç ilgilendirmiyor; 10 defa yapın, 100 defa yapın ama ne olur, milletvekillerinizin kanun yaptığını bize doğru bir şekilde söyleyin. Komisyon'da da bu kanunu değiştirmeyeceğinizi söylediniz. Biraz önce Grup Başkanınız da dile getirdi, "Bunun noktasına dokundurmayacağız." diyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Dokundurmayın, dokundurmayın, sandık geldiği zaman milletin size nasıl dokunacağını göreceksiniz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Peki, teşekkürler.

Sayın Çömez, buyurun.

43.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Şahin dedi ki: "Meslektaşlarınızı itham etmeyin." Ben meslektaşlarımızı niye itham edeyim? Ben sistemi itham ediyorum, benim burada sorguladığım sistem.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Hayır, açıkça dediniz: "Bakılmamış, bekletilmiş." Hangi hekim yapar bunu?

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Ben sizi dinledim, siz de beni dinleyin. Bir sabırla dinle, sabırla dinle lütfen, istirham ediyorum.

"Meslektaşlarımız" bizim ağzımızdan çıkmadı, çıkmaz da.

Bakin, bir gazeteci sokak ortasında katlediliyor, saatlerce sokakta bekliyor, ondan sonra hastaneye kaldırılıyor. Sokaklarda yürüyüş yapan herkesin, on binlerce insanın görüntülerini alıp kimlik tespiti yapıyorsunuz. Tam yirmi dört saat hastanede kimlik tespiti yapamamışsınız. Ailesinin, gazeteci nerede, haberi yok. Bunun hesabını vermeyecek misiniz? Ne kadar kaldı acilde, bana cevabını verin; açın, Sağlık Bakanına sorun. Kaç saat o hastanenin acilinde bekledi, tomografi ne zaman çekildi; bunun bana cevabını verin.

Daha sonra, o çeteler, önce sokakta dövüp, tekmeleyip ardından motosikletlerle gelip onu katleden, arabalarla gelip onu katleden o alçakları neden yirmi dört saat boyunca yakalayamadınız?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Ve bunların akrabaları ertesi gün gelip o mahalledeki bütün görüntüleri topladı, haberiniz yok muydu sizin? İçişleri Bakanının buna cevap vermesi lazım. Böyle bir şey olur mu? Böyle bir atmosferde biz hesap sormak zorundayız, bu bir sistemsel problemdir. Ve bu kişilerin kimlikleri tespit ediliyor, siz en ufak bir "tweet" atan, iktidarınızı eleştiren birisi olduğunda gece yarısı polisi kapısına dayıyorsunuz. İşte adamın ifadesi burada, "Polis bana telefon etti, 'Gelir misin.' diye rica etti, ben de geldim." diyor. Bir dünya suç dosyası olan bir alçak sokakta bir gazeteciyi katletmiş, ondan sonra polis "Lütfen gelir misin?" diyor. Sormayalım mı bunun hesabını? Elbette soracağız.

Son olarak da şuna cevap vermek istiyorum: Her ne kadar Sayın Günaydın'ın yorumuna bir katkı sağladınız ama bana Türkiye'nin son on yıl içerisinde ne kadar hayvan ithal ettiğini söyleyebilir misiniz? Ben size söyleyeyim: Gidin Bandırma Limanı'na, gidin Mersin Limanı'na; Uruguay'dan, Brezilya'dan bilmem kaç milyon tane angus ithal ettik, tam 11,5 milyar dolar para verdik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Bitireceğim, son bir cümle istirham ediyorum.

BAŞKAN - Bitirin lütfen.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Peki, soruyorum: Açın Resmî Gazete'yi, Sayın Erdoğan'ın son bir yıl içerisinde mısır ithalatıyla ilgili atmış olduğu imzalara bakın; 3,5 milyon ton mısır ithal etti bu ülke. Niye? Yem yapmak için. Niye? Çünkü bizim kendi yerli üretimimizi çöktürdüğünüz için. Bunu da mı makarna yapıp başka yerlere gönderdiniz? Türkiye'de gıda enflasyonu yüzde 40'ları bulmuş. Diyorsunuz ki: "Çölleşme var." Gidin Arabistan'da yüzde 1; Covid var, Avrupa'da yüzde 4; savaş var, Ukrayna'ya, Rusya'ya

bakın, yüzde 11; bizde yüzde 40'ları bulmuş. Peki, ayçiçeği? Diyorsunuz ki: "Kendimize yetiyoruz." Niye Sayın Erdoğan ayçiçeği ithalatı için 1 milyon ton ayçiçek ithalatına imza verdi. Bütün bunların cevabını verin, ondan sonra lütfen konuşmanıza devam edin.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Temelli, buyurun.

44.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, Sayın Leyla Şahin Usta "Görmek gerekir." dedi; evet, görmek için de doğru yere bakmak gerekir. Dolayısıyla tarıma da doğru yerden bakmak için bu ülkede gıda meselesine, açlık meselesine bakmak gerekir. Bu ülkede açlık varsa gıda politikalarında, tarım politikalarında başarıdan söz edilemez. Bu nasıl bir politikadır ki açlık üretiyor? Bu nasıl bir politikadır ki yoksulluk üretiyor? Bu nasıl bir politikadır ki tarım alanlarını katlediyor? İşte, daha bundan birkaç ay önce buradan geçirdiğimiz yasayla zeytinleri mahvettik, zeytin ağacı kalmadı. Dolayısıyla tarım politikaları baştan sona yanlıştır. Maden şirketleri, enerji şirketleri uğruna aslında verimli, bereketli birçok tarım alanımızı yitirdik. Hayvancılık keza böyle. Meraların yasaklanması, hayvancılığın desteklenmemesi sonucu yaşanan vahim tablolar ortadadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SEZAI TEMELLİ (Muş) - Bakın, Türkiye'nin en bereketli ovalarından biri Muş Ovası'dır. Gidin bakın Muş Ovası'na; Muş Ovası'na bakarsanız eğer neden açlık var, neden tarım bu hâlde anlarsınız. Siz, Ağrı'da maden şirketine izin vererek, o şirket siyanürle Murat Suyu'nu pisleterek, kirleterek gelip Muş Ovası'nı da kirletiyor ve siz o maden şirketinin on yıllık kârı uğruna aslında tarımı böyle katlediyorsunuz. Dolayısıyla evet, görmek gerek ama doğru yere de bakmak gerek.

BAŞKAN - Peki.

Sayın Günaydın, buyurun.

45.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Teşekkür ederim.

Vallahi, tarlaya ayağında galoşla girenlerin memlekette tarımın, köylünün sorunlarını anlamasını zaten beklemiyoruz. Ancak verilerle oynamak, verileri de değerlendirmemek, bu garip.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Anca senle...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - "Anca senle..." diyorsun ya, ben hayatıma Toprak Mahsul Ofisinde eksper olarak başladım. Dolayısıyla elim buğdaya değdi, ayağım toprağa değdi, hâlâ da oradayım. Türkiye yılda 20 milyon ton buğday üretiyor Sayın Leyla Şahin Usta; bunun, 20 milyon tonun üzerine 10 milyon ton da buğdayı ithal ediyor; üretim 20, ithalat 10.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Net ithalat...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - "Sadece makarna" dediniz; makarnanın dışında başka şeyler de ihraç ediyor, onu da sayayım, eksiklerinizi tamamlayalım.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Tamamlayın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Makarna ihraç ediyor, un ihraç ediyor, bulgur ihraç ediyor, irmik ihraç ediyor. Bunların içerisinde buğdayın girme katsayısını hesap ediyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Demek ki bu ürünlerin ihracatı için, 7 milyon ton işlenmiş ürün ihracatı için buğday ithalatına ihtiyacımız var yani 10 milyon ton ithalatın 7 milyon tonu un yapıp, makarna yapıp satmak için kullanılıyor. Geriye kalan 3 milyon ton da senin net açığını kapatmak için kullanılıyor.

Peki, bu buğday alıp un satmak sürdürülebilir bir şey mi? Sürdürülebilir değil çünkü Rusya sana buğday satan memleket, kendisi un fabrikalarını kuruyor ve kendisi satıyor. Senin unu ihraç ettiğin Afrika ülkeleri de kendileri buğdayı alıp çevirmek için un fabrikaları yapıyorlar yani bu da sürdürülebilir değil. Gerçekleri örtmekten vazgeçin. Biz size sakın bir çağrı yaptık. "Tarım sorunu yoktur." deyip atıp tutmaktan ve hamaset üretmekten vazgeçin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın lütfen.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Sorunu görün de tükettiğiniz çiftçinin, dünyada gıda enflasyonunda ilk 3'e soktuğunuz kent yoksulunun; insanımızın, mutfağında çorba kaynatamayan insanımızın, bir markete gittiği zaman markette mercimeğin Hindistan'dan, Kanada'dan ithal edildiğini görerek "Yazıklar olsun bu memlekete!" diyen yurttaşımızın hiç olmazsa sesini duymaya gayret edin ama bir kere daha söylüyorum, tarlaya galoşla giren insanların bu sesi duyma ihtimali zaten yok. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Peki.

Sayın Leyla Şahin Usta, buyurun.

46.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez, Muş Milletvekili Sezai Temelli ile İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Bu iddialar ilk defa değil, daha öncesinde de hep "Türkiye, tarım sektöründe ithalatçı konumuna geldi, hiçbir şeyi kendimiz üretmiyoruz." diye iddialar var.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ya, veri veriyoruz kardeşim, veri veriyoruz.

BAŞKAN - Dinleyelim lütfen.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Ben de veri vereceğim, ben de veri vereceğim.

Şimdi, Türkiye tarım ve gıda ürünleri dış ticaretinde net ihracatçı bir ülkedir. 2024 yılındaki...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Onu da anlattık, ikisi birbirinden ayrı ama anlamıyorsunuz yani.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Evet, dinlerseniz belki anlarsınız.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Yok, dinliyorum da "İkisi birbirinden ayrı." diyorum Leyla Hanım yani.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - 2020 yılında 20,7 milyar ton iken şu anda 2024 yılı...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ayrı ikisi ya.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Verileri dinlerseniz anlaşırsınız belki, veri dinleyin. Bak, ben sizin verilerinizi dinledim.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Hadi dinliyoruz, buyurun bakalım.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Dinleyin, belki bu iddialardan vazgeçersiniz.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Haydi bakalım, haydi.

BAŞKAN - Evet, dinleyelim lütfen.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - 2024 yılında 32,6 milyar dolarlık tarım, gıda ürünlerinde ihracatımız var. Son beş yılda, sadece beş yıldan bahsediyorum, ihracatta yüzde 57,5...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ya, "tarım ve gıda" diyorsun işte, "İkisini ayırarak konu." diyoruz biz de size.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Hepsi içinde.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - "Hepsi içinde." diyorsunuz, hepsi içinde olmamalı yani.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Hayvancılıkla ilgili verileri söyleyeceğim, 2002-2025 Haziran döneminde hayvan sayısındaki artışları bildireceğim, 2002-2025. Büyükbaş hayvan sayımız 2002 yılında 9,9 milyon, 2025 yılı Haziran ayı esas alındığında 17,2 milyon hayvan sayısına çıkmışız, yüzde 73,7 artırılmış.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ya, 1980'de 16 milyon büyükbaş hayvan, nereden uyduruyorsunuz ya, 1980'de 16 milyon.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Demek ki 1980'den 2002'ye gelene kadar hayvanlara da bakılmamış.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - 1980'de 16 milyon ya.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bakılamamış, 9,9 milyona düşmüş demek ki, o dönemi iyi bilirsiniz.

Küçükbaş hayvan sayısı 2002'de 31,9 milyonken 2025 yılında 58,2 milyon yani küçükbaş hayvan sayısında yüzde 82,4 artış var. Kanatlı hayvan sayısı 2002 yılında 251 milyonken 384,1 milyona çıkmış 2024 yılında, yüzde 53'lük bir artış var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Lütfen tamamlayın.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Verileri verip tamamlıyorum.

Arı kovanı sayısı 2002 yılında 4,2 milyonken 2024 yılında 9 milyona çıkmış, yüzde 114,3 de arı kovanı sayısı artırılmış. Büyükbaş, küçükbaş, kanatlı ve arı kovanı sayısını verdim, gıda ve tarımdaki ihracat oranlarımızı veri olarak verdim; artık bu iddialarla ilgili, yalanlarla ilgili verilecek cevap net: Rakamlar.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Bir tarlaya gelsenize, bir tarlaya. Ayçiçeği tarlasına, çeltik tarlasına bir gelsenize, bakalım ne diyecek çiftçi.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Çok tarlaya gittim, Ayaş'a gittim daha yeni. Buyurun, beraber gidelim, üreticilerimizi görelim.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Nereye isterseniz, hangi ile isterseniz beraber gidelim.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Gidelim beraber.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - "Memnunum." diyen bir tane çiftçi görür müyüz bakalım.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Ama veriler ve rakamlar ortada. Çiftçimizi tebrik ediyoruz, üretmeye de devam ediyoruz.

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - E, niye hayvan ithal ediyoruz?

AYHAN BARUT (Adana) - Çiftçi batmış, batmış çiftçi.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Hakan Tosun'la ilgili de Sayın Başkanım, evet, saat 15.30 sıralarında tedavi edilmek üzere hastaneye sevki sağlanmış ve hastaneye geldiğinde beyin ölümünün gerçekleştiği de tespit edilmiş ve orada da gerekli işlemler ne ise hepsinin yapıldığının bilgisini aldım. Daha ayrıntılı, saati saatine, raporları da aldığımızda Sayın Turhan Çömez'le paylaşırız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Peki, teşekkür ederiz.

Sayın milletvekilleri, Sayın Grup Başkan Vekilleri haklarını 2 sefer kullandılar. Ben de sayın milletvekillerimizin haklarını kullanması açısından geri kalan sözleri şimdi tamamlama kararı aldım. O yüzden, sisteme giren sayın milletvekillerine yerlerinden söz vereceğim.

Sayın Mahmut Dindar, buyurun.

47.- Van Milletvekili Mahmut Dindar'ın, ülke genelindeki şap hastalığı sorununa ilişkin açıklaması

MAHMUT DİNDAR (Van) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Ülke genelinde seferberlik ilan edilmesi gereken, herkesin sağlığını ilgilendiren şap hastalığı sorunu çözüm bekliyor. Çiftçinin emeğini yok eden, üreticiyi iflasa sürükleyen bir yönetim krizi var. Bugün onlarca ilde hayvan pazarları kapalı, karantina uygulanıyor; insanlar hayvanını satamıyor, geçinemiyor. Hastalığın yeni varyantlarına karşı aşılar yetersiz, buna rağmen Hükûmet susuyor, verileri gizliyor. Tarım Bakanlığını şirketlerin taşeronu hâline getiren, veteriner teşkilatını dağıtan, yerli aşı üretimini bitiren politikaların sonucunu yaşıyoruz. Küçük üretici göz göre göre kaderine terk edilirken sermaye grupları korunuyor. Buradan Tarım Bakanlığına çağrı yapıyoruz: Acil ve şeffaf bir risk planı açıklayın, aşı üretimini kamulaştırın, zarar gören her çiftçiye ve üreticiye tazminat ödeyin.

BAŞKAN - Sayın Dilan Kunt Ayan...

48.- Şanlıurfa Milletvekili Dilan Kunt Ayan'ın, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin Aysel Tuğluk hakkında verdiği karara ilişkin açıklaması

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi geçtiğimiz gün Aysel Tuğluk hakkında karar verdi. Bu kararla Demokratik Toplum Kongresi faaliyetlerinin demokratik bir hukuk devletinde suç oluşturmayaacağı, Sayın Tuğluk'un tutukluluğunun hukuksuz ve siyasi olduğu bir kez daha tescillendi. Bu karar, demokratik haklarını kullandıkları ve siyaset yaptıkları için DTK dosyaları kapsamında yargılanan herkes için geçerlidir. Başta Sayın Leyla Güven olmak üzere DTK faaliyetleri nedeniyle tutuklanan herkes derhâl tahliye edilmeli, haklarında yapılan yargılamalar düşmeli ve beraat kararları verilmelidir. Dün söyledik, bugün de söylüyoruz: Demokratik Toplum Kongresine üye olmak suç değildir, DTK'nin siyasi faaliyetler yürütmesi suç değildir.

BAŞKAN - Sayın Cevdet Akay...

49.- Karabük Milletvekili Cevdet Akay'ın, Karabük'ün Eflani ilçesinde verilen kamu hizmetlerindeki eksikliklere ilişkin açıklaması

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Karabük'ün incisi Eflani ilçemiz bugün ciddi kamu hizmeti eksiklikleriyle karşı karşıya. İlçe devlet hastanesinde birçok uzman doktor eksik, hastalar tedavi için kilometrelerce ötede درمان aramak zorunda kalıyor. Meslek yüksekokulunda yüzlerce öğrenci var ama tek bir yurt yok. 2012 yılında ilçe adliyesi kapatıldı, adliye lojmanı ise on üç yıldır çürüyor. Yine ilçedeki birçok kamu binası atıl vaziyette, âdeta çürümeye terk edilmiş durumda. Bu kamu binaları hizmete kazandırılmalı. Birçok köy yolu âdeta yamalı bohça, köylülerimiz toz duman içinde seyahat ediyor. İlçemiz sonunda doğal gazı kavuştu fakat çalışmalar çok yavaş ilerliyor. İlçe genelinin doğal gazı kavuşması için çalışmaların hızlandırılması gerekiyor.

Eflani sesinin duyulmasını istiyor. Eflani sahipsiz değildir, hemşehrilerimizin sesi olmaya devam edeceğiz.

BAŞKAN - Sayın Ekrem Gökay Yüksel...

50.- Balıkesir Milletvekili Ekrem Gökay Yüksel'in, Balıkesir'deki kentsel dönüşüm ihtiyacına ilişkin açıklaması

EKREM GÖKAY YÜKSEL (Balıkesir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Geçtiğimiz günlerde Sındırgı ilçemizde meydana gelen ve artçıları hâlen devam eden depremler kentsel dönüşümün ne kadar hayati bir mesele olduğunu bir kez daha göstermiştir. Balıkesir genelinde riskli yapı stokunun bulunduğu tüm bölgelerde acil ve kararlı adımlar atılmalıdır.

Kentsel dönüşüm bir inşaat meselesi değil bir can güvenliği meselesidir. Bu bağlamda, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımızın İstanbul'da başarıyla yürüttüğü "Yarısı Bizden" kampanyasının Balıkesir'in ekonomik ve sosyal yapısına uygun bir modelle şehrimizde de hayata geçirilmesi vatandaşlarımızın sürece daha hızlı ve güvenle katılımını sağlayacak önemli bir adım olacaktır. Balıkesir'imizde sağlam, güvenli ve dirençli şehirler inşa etmek hem devletimizin hem de milletimizin ortak sorumluluğudur. Rabb'im ülkemizi ve milletimizi her türlü afetten korusun.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Hikmet Yalım Halıcı...

51.- Isparta Milletvekili Hikmet Yalım Halıcı'nın, Isparta'daki okullarda yapılan güçlendirme çalışmalarına ilişkin açıklaması

HİKMET YALIM HALICI (Isparta) - Teşekkürler Sayın Başkan.

İktidar sadece devleti çürütmedi, okul binalarını da çürüttü. Okulları kâğıt üzerinde güçlendirip çocuklarımızı bu okullarda eğitim görmeye gönderdiler. Isparta'daki 15 okulda sözde güçlendirme çalışmaları yapıldı, 100 milyonlarca lira harcandı ama bu okulların hâlen daha depreme dayanıklı olmadıkları ortaya çıktı. Şimdi güçlendirme çalışması yapılan okullara yeniden güçlendirme çalışmaları yapılıyor yani binlerce çocuk, öğretmen, memur ve emekçi bile isteye, göz göre göre riskli binalara gönderildi. Buradan soruyorum: Bu ihmallerin sorumluları ve ihmali bulunanlar hesap verecek mi? Millî Eğitim Bakanı Yusuf Tekin karma eğitime savaş

açacağına evlatlarımızı riskli binalarda okumaya mahkûm eden yöneticilerine soruşturma açsın. Millî Eğitim Bakanı karma eğitime değil Isparta'daki karmakarışık ihalelere baksın.

BAŞKAN - Sayın Hasan Öztürkmen...

52.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, Gaziantep ve ilçelerinde su kuyusu açılmasının yasaklanmasına ilişkin açıklaması

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Gaziantep ve ilçelerinde bu yıldan itibaren tarla, bahçe ve bağ evlerine su kuyusu yani sondaj vurulması yasaklandı. Çiftçilerimiz sulu tarımla ekonomiye katkıda bulunuyorlar ancak su kuyusunun açılmasının yasaklanması sulu tarıma, dolayısıyla üretime darbe vuracak. Şehrimizde yüzde 12 oranında sulu tarım, yüzde 88 civarında ise kuru tarım yapılmaktadır. Küresel iklim değişikliği nedeniyle yer altı suları 500 metreye kadar indi. Su sondajı vurdurmak maliyetli bir iş olduğundan zaten birçok çiftçimiz su sondajı vurduramıyor ancak çiftçilerimiz her hâlükârda sulu tarım yapmak için büyük bir çaba ve gayret gösteriyor. Topraklar suyla buluşturulduktan sonra kuyu sondajı açılmasına gerek kalmayacak. Tarımda üretim için bir an önce kuyu açılmasına izin verilmelidir. Barak Su Yolu Projesi'nin tamamlanması, P2 pompaj sisteminin bir an önce tamamlanması, P3 ve P4 pompaj sistemlerinin yatırım programına alınması gerekmektedir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Tahsin Ocaklı...

53.- Rize Milletvekili Tahsin Ocaklı'nın, Engelliler Konfederasyonunun çağrısına ilişkin açıklaması

TAHSİN OCAKLI (Rize) - Sayın Başkan, Engelliler Konfederasyonunun çağrısını buradan aktarmak istiyorum. Engelli bireylerin istihdam, eğitim, ÖTV muafiyeti, sosyal haklar ve medikal cihazlara erişim gibi temel alanlarda yaşadığı sistemsel sorunları ve bu sorunlara yönelik somut önerilerini içeren raporlarından başlıklar vereceğim.

İsterler ki kamuda yüzde 3 olan engelli istihdam oranının yüzde 6'ya çıkarılması nedeniyle çalışma alanlarının büyütülmesi, isterler ki öğretmen atamalarında adaylık süreci önündeki engellerin kaldırılması, isterler ki ÖTV muafiyetindeki motor hacmi ve teknoloji kısıtlamalarının kaldırılarak rahatlatılması, yeşil pasaport gibi sosyal haklardaki adaletsizliklerin giderilmesi ve en önemlisi de medikal cihazları temin etmeye çalışırken uygulanan vergi ve ÖTV muafiyetleriyle engellilerin rahata çıkması gibi talepleri var.

BAŞKAN - Sayın İlhami Özcan Aygün...

54.- Tekirdağ Milletvekili İlhami Özcan Aygün'un, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına seslenmek istediğine ilişkin açıklaması

İLHAMİ ÖZCAN AYGÜN (Tekirdağ) - Teşekkür ederim Başkanım.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına sesleniyorum: 2026 bütçesinde seçim bölgem Tekirdağ'ı unutmayınız. Defalarca dile getirdik ama bir türlü anlatamadık. Süleymanpaşa'dan başlayarak ışıklı kavşaklarda; Şeker Kampı, Çorlu Kavşağı, Yeni Çiftlik, Marmara Ereğlisi, Sultanköy ve Gümüşyaka'ya varan o kavşaklarda vatandaşlarımız uzun süre kuyruk bekliyorlar. Bu kadar zor mu dal-çık yapmak? Üç yıldan beri bunu hem Mecliste soru önergesiyle hem de kavşaklarda dile getirdik ama sesimizi bir türlü duyuramadık. Sayın Bakana tekrar sesleniyorum: Dal-çık yapın, vatandaşları o kavşaklarda bekletmeyin. Yine aynı şekilde, Trakya'da tek bir havalimanımız var, Çorlu Atatürk Havalimanı; ismini değiştirdiler, Atatürk koydular ama o günden bugüne uçuş yok; ya, yazıktır günahıdır. Trakyalı vatandaşa, Trakyalı esnaflarımıza, iş insanlarımıza siz bunu reva mı görüyorsunuz? Ulaşım hakkı hepimizin insanlık hakkıdır, anayasal hakkıdır ama bir türlü ulaşım yapamıyorlar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Eylem Ertuğ Ertuğrul...

55.- Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul'un, ehliyet affına ilişkin açıklaması

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; on birinci yargı paketi gündemde ancak milyonların beklediği düzenlemeler bu pakette de yer almadı. Özellikle toplumun büyük bir kesimini ilgilendiren ehliyet affı konusunda herhangi bir adım atılmaması, mağduriyet yaşayan vatandaşlarımızı hayal kırıklığına uğrattı. Trafik suçları nedeniyle ehliyetine el konulan binlerce kişi işine ve hayatına devam edemez durumda. Artık seslerinin duyulmasını istiyorlar. Bu insanları bu şekilde kayıt dışı çalışmaya sevk ediyorsunuz ve aileleri mağdur oluyor. Yaralanma ve can kaybıyla sonuçlanan kazalara ve tekrarlayan suçlara karışanlar haricindeki ehliyetine el konulan vatandaşların ehliyetini geri verin ve bu mağduriyeti giderecek düzenlemeyi bu pakete dâhil edin.

BAŞKAN - Sayın Ayhan Barut...

56.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, su kıtlığına ilişkin açıklaması

AYHAN BARUT (Adana) - Sayın Başkan, su yaşamdır ama su akıyor ve iktidar sadece bakıyor. Sanılanın aksine Türkiye su zengini değildir. Kişi başına düşen yıllık su miktarı 1.300 metreküptür ve bu nedenle su fakiridir; önlem alınmaz, acil eylem planları

uygulanmaz ve çözüm için harekete geçilmezse bu oran bin metreküpün altına düşecek ve su kıtlığı çeken ülkeler kategorisine gireceğiz. Güney Kore merkezli araştırmaya göre Adana ve Mersin 2030 yılında İstanbul ve Diyarbakır ise 2050 yılında içme suyunun tükeneceği gün anlamına gelen sıfır günü kuraklığıyla yüzleşebilir. Etkisi artan küresel ısınma, kuraklık ve iklim krizi nedeniyle sorun daha da büyürken iktidarı bir kez daha su yani yaşam için adım atmaya çağırıyoruz.

BAŞKAN - Teşekkürler.

Sayın milletvekilleri, gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

YENİ YOL Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

VI.- ÖNERİLER

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- YENİ YOL Grubunun, Grup Başkan Vekili Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen ve 20 milletvekili tarafından, Türkiye tarım sektörünün küresel piyasa dinamikleri, ithalata dayalı baskılar, küçük üreticinin tasfiyesi, yerli tohumculuk ve gıda egemenliği açısından karşı karşıya olduğu çok boyutlu tehditlerin, ABD ve Çin gibi aktörlerin politikalarının Türkiye tarımı üzerindeki etkilerinin, ayrıca bu süreçte uygulanan tarım politikalarının yetersizliklerinin detaylı biçimde araştırılması amacıyla 16/10/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 16 Ekim 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

16/10/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 16/10/2025 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Bülent Kaya
İstanbul
Grup Başkanı

Öneri:

Mersin Milletvekili ve Grup Başkan Vekili Mehmet Emin Ekmen ve 20 milletvekili tarafından Türkiye tarım sektörünün küresel piyasa dinamikleri, ithalata dayalı baskılar, küçük üreticinin tasfiyesi, yerli tohumculuk ve gıda egemenliği açısından karşı karşıya olduğu çok boyutlu tehditlerin, ABD ve Çin gibi aktörlerin politikalarının Türkiye tarımı üzerindeki etkilerinin, ayrıca bu süreçte uygulanan tarım politikalarının yetersizliklerinin detaylı biçimde araştırılması amacıyla 16/10/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergemizin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 16/10/2025 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına Sayın Sadullah Kısacık.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA SADULLAH KISACIK (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

13 Temmuz 2025 gecesi bir Cumhurbaşkanlığı kararı yayınlandı. Bu kararda mısır ithalatının yüzde 130 olan vergisi 31 Temmuz 2025'e kadar sıfırlanarak, yüzde sıfıra çekilerek 500 bin ton mısır ithalatına izin verildi. 14 Temmuz 2025'te de Resmî Gazete'de yayınlandı. Tabii, hepimiz şok olduk. Çukurova'da mısır hasadının başlamasına on beş gün var ve mısır ithalatı yapılıyor; bu, akla mantığa uygun değil. Bu ithalat izninin Resmî Gazete'de yayınlanmasıyla beraber Çukurova'da hemen mısır fiyatları gevşedi, çiftçimiz paniğe kapıldı, tüccara güven geldi. Tabii, baktık, bunun kamuoyunda bir cevabı yok. Neden bu mısır ithalatı yapıldı? Hemen 22 Temmuzda Ticaret Bakanı Sayın Ömer Bolat'a bu mısır ithalatının gerekçesini sorduk, dedik ki: "500 bin ton mısır ithalatının daha hasat başlamadan, hasada bir hafta varken sebebi, gerekçesi nedir, bunun gerekçesini açıklar mısınız?" Sayın Ömer Bolat'tan bize cevap geldi, satırı satırına okuyorum, özellikle dinlemenizi rica ediyorum: "Tarım ve Orman Bakanlığının talebi üzerine vatandaşlarımızın temel tüketim maddelerinden etin üretiminde önemli bir girdi olan hayvan yeminin yanı sıra muhtelif gıda ürünlerinin imalinde de kullanılan mısırın arz güvenliğini ve fiyat istikrarını sağlamak, bu yolla gıda fiyatlarının olumsuz etkilenmesini önlemek amacıyla yerli mısır üretiminin tüketimi karşılamada yetersiz kısmı -bakın, hani biz tarımda ihracatçıydık ya, işte Ömer Bolat'ın burada cevabı- kalan kısmı kadar, hasat dönemi dikkate alınarak tarife kontenjanı açılmıştır." Bakın, bu, çiftçimizin nasıl ithalat baskısıyla alın terine çöküldüğünün belgesidir; bu, onun belgesidir; bakın, net belgesidir. (YENİ YOL sıralarından alkışlar) Şimdi, şunu söylüyorum, ne diyor: "Arz güvenliğini sağlamak ve fiyat istikrarını sağlamak için..." Ya, arkadaşlar, daha hasat başlamamış ki, hasada on beş gün var; bir hasat yapılsın, mısır biçilsin, silolara dökülsün; baktınız, karaborsa var, baktınız mısır yetmiyor, o zaman gidersiniz, ithal edersiniz. Daha çiftçinin biçerdöveri tarlaya girmeden 31 Temmuzda tüccarın tüm siloları mısır doluydu, tüm siloları. 500 bin ton mısır geldi 31 Temmuzda, tam biçerdöver girmeden iki gün önce.

Şimdi, değerli arkadaşlar, işte, alın terine çöküldü. Hani biz ihracatçıydık, hani ihracatçıydık? İşte belgesi ve işte cevabı. Diyor ki: "Fiyat istikrarını sağlamak için, olumsuzluğa yer vermemek için..." Olumsuzluk ne? Yani "Mısır fiyatı yükselmesin, çiftçi yüksek fiyattan mısır satmasın." diyor. Bakın, işte, onun belgesi. Ticaret Bakanı iktisadı bilmiyor ya! Fiyat istikrarına ancak piyasa oluşuktan sonra bakılır, daha piyasa oluşmadan sen neyin fiyat istikrarını sağlıyorsun? (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Bu fiyat istikrarı değil ki, sen direkt çiftçiye çöküyorsun. Daha çiftçinin biçerdöveri tarlaya girmemiş, ortalığı mısır dolduruyorsun. Kusura bakmayın, bu, çiftçiye çökmektir, net söylüyorum.

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Kim kazanıyor acaba?

SADULLAH KISACIK (Devamla) - Nişasta lobileri kazanıyor, kim kazanacak.

Şimdi, sayın milletvekilleri, bakın, ben çiftçi bölgesinden geliyorum, çiftçi çocuğuyum. Bir ürün kolay yetişmiyor; bir ürünü alın teriyle, emek emek, bir evlat yetiştirir gibi yetiştiriyorsunuz. Çiftçimiz bu ürünleri yetiştirmek için zirai donla mı uğraşsın; çektiği kredi faizini ödeyemiyor, onunla mı uğraşsın; kuraklık var, su bulamıyor, onunla mı uğraşsın; gübre, mazot, işçilik ücretleri belini bükmüş, doğrulamıyor, onunla mı uğraşsın yoksa tüm bu mücadelelerden sonra yanlış tarım politikaları yüzünden ürününün para edemediğiyle mi uğraşsın?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SADULLAH KISACIK (Devamla) - Değerli milletvekilleri, bakın, dün Abdullah Kığılı "Tekstil bitiyor, altı ay sonra giyecek konfeksiyon bulamayacağız." dedi. Tarım da bitiriliyor, size belgelerle ve cevaplarla söyledim; bir el tarımı sistematik bir şekilde bitiriyor. Eğer çiftçimizin emeğinin değerini biliyorsanız, çiftçimizin alın terinin önemini biliyorsanız, gelin, bu bizim önergemize "evet" deyin, şu eli bulalım, çiftçimizin ithalatına çöken şu eli bulalım, eğer çiftçimizin alın terinin sizde şu kadar değeri varsa diyorum.

Teşekkür ediyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

İYİ Parti Grubu adına Sayın Yüksel Selçuk Türkoğlu.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Muhterem milletvekilleri, vallahi, yedi düvel bir araya gelse Türk tarımını bitiremezdi ancak bunu yirmi üç yıllık iktidarınız başardı. Bu nedenle, YENİ YOL Grubunun önerisini destekliyoruz.

Ben, şimdi, bugün, burada, bu Gazi Meclisin çatısı altında maalesef ki milletvekili sıfatı taşıyıp alçaklık tarifi yapanlara bir hatırlatma yapacağım: Şayet aile boyu terörist iseniz, üstelik, 24 Mayıs 1993 tarihinde Malatya'dan Bingöl'e giden askerleri taşıyan otobüslerden indirilip 33 askerimizi şehit ettiyseniz, şehit olmayanların kafalarına bizzat kurşun sıkarak katleden ve sonradan itirafçı olan yani işbirlikçi yani örgütünü satan bir kardeşiniz varsa kendi alçaklığını karartmaktır alçaklık.

Efendim, 26 Ekim 1993 tarihinde, henüz 21 yaşında ve daha yirmi beş günlük öğretmen olan Neşe Alten'in tayini Diyarbakır'ın Bismil ilçesi Çavuşlu Köyü'ne çıktı ve bir gece evinin kapısı çalınır, gelenler bugün Meclisteki bir kısım alçakların "özgürlük savaşçısı" dedikleri PKK'lı katillerdir.

MAHMUT DİNDAR (Van) - Alçak sensin! "Alçaklar" diyemezsin, saygısızlık yapma! Bir alçak varsa o da sensin!

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Önce babasını öldürürler, sonra da köy meydanına sürükledikleri Neşe Alten'i 10 mermiyle şehit ederler; henüz 21 yaşındadır. Alçaklık nedir biliyor musunuz? Neşe Alten'in katillerine "özgürlük savaşçısı" denilmesi, o katillerin elebaşı, bebek katili Öcalan'a methiye dizmektir alçaklık. Ellerinizde masumların kanı varsa dişlerinizden masumların kanı sızıyorsa ve her aynaya baktığınızda sızan o masum kanları görüyorsanız alçaksınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Tamamlayayım.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayalım.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Alçaklık nedir biliyor musunuz? Öldürülüp bir dere kenarına atılan Narin'in katillerini "Bu aile içi meseledir." diyerek feodaliteye Narin'i feda etmektir? Son olarak, erdemlilik nedir biliyor musunuz? Narine ve Rojin'e sahip çıkan gerçek Türk milliyetçileridir.

Heyeti saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sayın Danış...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Sezai Bey giderken bana bıraktığı için...

BAŞKAN - Mikrofonunuz açılsın, sonra lütfen.

Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

57.- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun YENİ YOL grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Doğrusu, Meclisin düzeyini, vakarını, temsil gücünü düşürmeye ve burada sadece hakaret, küfür üzerinden konuşmaya birileri ant içmiş gibi görünüyor. Biz asla onların düzeyine düşme gibi bir tenezzül içinde olmayacağız. Ancak bu Meclis bunu hak etmiyor, Türkiye de bunu hak etmiyor, Türkiye yurttaşları da bunu hak etmiyor. Biz alçaklığın tarihini yazanları gayet iyi biliyoruz. Biz burada çok önemli, çok hayati, 86 milyon yurttaş ilgilendiren bir meselede barışı ve demokrasiyi savunan, bunu inşa etmeye çalışan bir partiyiz, bir siyasetiz. Biz ölüm karşısında yaşamı, işkence karşısında insanlık onurunu, inkâr yerine varlığı savunmaya devam edeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - Bir oy almak için kendi partisnin geleceğini böyle savaş üzerine, kan üzerine edebiyat yaparak ağır cümlelerle bunu gündemleştirmek kesinlikle Türkiye yurttaşlarının, Türkiye halklarının gözünden de kaçmaz. Onlar istedikleri kadar konuşsunlar, çatlasınlar, patlasınlar; bizler barışı, demokrasiyi savunmaya devam edeceğiz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Peki, teşekkürler.

Sayın Çömez, buyurun.

58.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Yüce Parlamentonun çatısı altında, savaş meydanlarında kurulmuş ve savaşı yönetmiş bu mukaddes çatı altında terörün takdis edilmesini, terörün övülmesini, onun elebaşının kutsanmasını kabul etmiyoruz. Bizim burada eleştirdiğimiz, yediğimiz, kınadığımız ve tavır aldığımız, 50 bin kişinin katili bir terör örgütüdür, onun elebaşısıdır, ona çanak tutanlardır, onunla beraber hareket edenlerdir, onun siyasi uzantısıdır, bütün bunlara alan açan arkasındaki uzantılar emperyal güçlerdir. Bizim arzu ettiğimiz bu ülkede dostluk, barış, kardeşlik, huzur ve hep beraber el ele, gönül gönüle herkesin birinci sınıf vatandaş olduğu bir Türkiye'dir. Biz artık bu ülkede terör seviciliğinden, terörü arkasına alarak siyaset yapılmasından bıktık ve usandık, son kez bunun altını çiziyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.37

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 16.51

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Nurten YONTAR (Tekirdağ), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 8'inci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

VI.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

1.- YENİ YOL Grubunun, Grup Başkan Vekili Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen ve 20 milletvekili tarafından, Türkiye tarım sektörünün küresel piyasa dinamikleri, ithalata dayalı baskılar, küçük üreticinin tasfiyesi, yerli tohumculuk ve gıda egemenliği açısından karşı karşıya olduğu çok boyutlu tehditlerin, ABD ve Çin gibi aktörlerin politikalarının Türkiye tarımı üzerindeki etkilerinin, ayrıca bu süreçte uygulanan tarım politikalarının yetersizliklerinin detaylı biçimde araştırılması amacıyla 16/10/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 16 Ekim 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubunun önerisi üzerine Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Sayın Mahmut Dindar konuşacak.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA MAHMUT DİNDAR (Van) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; halkımız bizleri bu ülkenin alın teriyle ayakta duran en onurlu kesimlerinin yani çiftçilerin, üreticilerin, emekçilerin, işçilerin sesi olmak için seçmiştir. Bu nedenle, rantın ve sermayenin değil halkın ihtiyaçlarına öncelik veren düzenlemeleri yapmalıyız. Türkiye'de yerli üretici bir yandan derin ekonomik krizle, diğer yandan iktidarın bitmek bilmeyen vergi yükleriyle, fahiş faturalarla boğuşuyor. Mazotuna ÖTV yükleyen, elektriğe her ay zam yapan, gübreyi, yemi, sulama ücretlerini katlayan bir iktidar üreticiyi değil ithalat lobilerini koruyor. Bugün, Türkiye pazarı Çin ve Batı menşeli ürünlerin istilasından altındadır. Tarlada yetişen domates değer görmezken markette yabancı domates satılıyor. Yerli tekstilci atölyesini kapatırken Çin malı ürünler gümrükten neredeyse sıfır maliyetle geçiyor. Bu sadece bir ekonomik tercih değil bu, açık bir yerli üretim düşmanlığıdır. İktidarın "yerli ve millî" söylemi sözde kalmaktadır çünkü bu iktidar piyasayı regüle etme bahanesiyle ithalatı silah gibi kullanıyor, ürün fiyatı düşsün diye dışarıdan mal getiriyor ama aslında yerli üreticinin belini kırıyor. Ziraat Odaları diyor ki: Mazotta ÖTV ve KDV kaldırılсын, destekler enflasyona endeksli olsun. ÇİFTÇİ-SEN diyor ki: İthalat yerine üreticiye alım garantisi verilsin. Süt Üreticileri Birliği uyarıyor: Süt-yem paritesi 1,5'un altına düşerse inekler kesime gider. KOBİ'ler diyor ki: Enerji maliyetleri altında eziliyoruz, krediye ulaşamıyoruz. Üreticinin sesini duymayan iktidar sadece üreticiyi değil Türkiye'nin geleceğini bitiriyor. Araştırma geliştirmeye yeterli destek yok, teknoloji yatırıma kaynak yok. Bir yandan köyler boşalıyor, kırsalda kimse kalmadı, nüfus üretimden kopuyor. Ülkenin stratejik sektörleri olan tekstil ve tarım can çekiyor. Tarımda tohum, gübre, ilaç, sulama teknolojisi uluslararası tekelere teslim edilmiş durumdadır. Tekstil üreticisi feryat figan bağıırıyor, "Artık bu koşullarda üretim yapamayacağız." diyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

MAHMUT DİNDAR (Devamla) - Üretici, tüketici ve KOBİ destekleri artırılmalıdır, şeffaflaştırılmalıdır. Büyük şirketlere teşvik yağdırmak, vergi maliyeti getirmek yerine küçük üreticiye ucuz kredi, alım garantisi, pazarlama desteği sağlanmalıdır. Mazotta, elektrik ve sulamada vergi yükünü kaldıralım. Tarım desteklerini seçim malzemesi olmaktan çıkarıp kalıcı, şeffaf ve güvenilir hâle getirelim. Genç üreticiler, kadın üreticiler için özel fonlar oluşturmalıyız. Ülkenin geleceği olan gençleri ülkede tutacak bir yapılanma kurulmazsa çocuklarımız ülkeyi terk etmeye devam edecektir. Bu nedenle de toplumsal barış olmadan kriz bitmez diyoruz. Barış hepimizin emeğini yükseltecek, hepimizin emeğine değer katacak diyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın İlhami Özcan Aygun.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Yüce Meclisi ve ekranları başında bizi izleyen tüm vatandaşlarımızı selamlıyorum.

YENİ YOL Grubunun önerisini destekliyoruz.

Deyimle başlayacağım: Anlayana sıvrısinek saz, anlamayana davul zurna az. Şimdi, Grup Başkan Vekilimiz Sayın Gökhan Günaydın 2003-2010 yılları arasında Ziraat Mühendisleri Oda Başkanlığı yaptı. O dönemde ben de Tekirdağ Şubesinde hasbelkader yönetim kurulu üyeliği yaptım ve 1991 yılından beri de ziraat mühendisliği diplomamı onurla, gururla taşıyorum. O günden bugüne Türk çiftçisinin her zaman yanında olmaya dikkat ettik ve tarımı desteklemeye çalıştık, yerli ve milliliği savunduk. Birileri gibi ayağına galoş giyip traktörün önünde fotoğraf çektirmedik. Hatırlarsınız, elektrikli traktör hobiniz, hayaliniz vardı. Ne oldu elektrikli traktör hayaliniz? Boş; evet boş, boş. Aynı şekilde, bakınız, Ukrayna-Rusya savaşta değil mi; geçtiğimiz yıl tahıl koridoru açıldı ve davul zurnayla İstanbul Boğazı'nda havai fişek patlattınız. Neden? Rusya'dan ve Ukrayna'dan buğday, mısır gelecek, ayçiçeği gelecek diye. Ama biz çiftçimizi unuttuk. Covid dönemini yaşadık ama bir türlü akıllanmadık. Ya kendinizde yoksa... Bir atasözü var: Elden gelen öğün olmaz, olsa da zamanında bulunmaz. İşte bu atasözünü artık biz şiar edindik, diyoruz ki: Yerli üretim, yerli üretim, yerli ürettim. Siz ne yapıyorsunuz? İthalat, ithalat, ithalat. Ya Sayın Cumhurbaşkanı geçtiğimiz günlerde Amerika'ya gidiyor. Gitmeden önce Amerikan çiftçisine büyük bir jest var; mısırdaki, ayçiçeğinde, çeltikte fonları aşağı indiriyorsunuz. Ne yaptınız bilir misiniz? Mısır hasadı var; Trakya'da, Balıkesir'de, Marmara'da çeltik hasadı var, Karadeniz'de çeltik hasadı var ama siz ithalat yapıyorsunuz. Aynı şekilde buğday hasadında gemiler Bandırma'da, Tekirdağ'da ve Mersin'de. Yine, mısır hasadı var, ithalat, 1 milyon ton mısırı ithal ediyorsunuz. Ya, arkadaşlar, yeter! Bakınız, 2003'te geldiğinizde çiftçimizin borcu 204 milyar lira iken bugün çiftçinin borcu tam 1 trilyon 81 milyar olmuş. Bu kimin başarısı? Sizin başarınız; sizin, sizin(!) Evet, alkışı hak ediyorsunuz(!) Çiftçiye batırdınız, yok ettiniz ama... Bir de 2006'da kendiniz bir kanun çıkardınız -evet, takdir ediyoruz- ne dediniz? En az yüzde 1 olacak. Demek ki önu açık; 2 de olabilir, 3 de olabilir. En az yüzde 1 olacak olan desteği siz binde 2'lerde verdiniz ve bugüne kadar çiftçiye vermediğiniz borç paramız... Tam 706 milyar lira çiftçiye borcunuz var, bu borcu ödeyin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Devamla) - Bakınız, 1 trilyon 81 milyar çiftçinin Tarım Krediye ve Ziraat Bankasına borcu var ama on sekiz yılda çiftçinin desteklemelerden alacağı 1 trilyon 374 milyar lira. Gelin, bunları mahsuplaşalım; çiftçinin Tarım Kredi, Ziraat Bankası borçlarını kaldıralım.

Ya, Zirai Don Komisyonundaydım; utanın ya, utanın! Bakınız, Isparta'da gül dedik, Trabzon hurması dedik, incir dedik ama listeye almadınız. Hâlâ daha zirai donda çiftçinin o hak ettiği parayı ödemediniz. Sadece ÇKS'li olana var, sigorta yaptırana yok, ÇKS'si olmayana ödeme yok. Ya, ödediğiniz para da dekar başı 5 lira arkadaşlar; ayıptır, günahdır! Çiftçinin parasını hâlâ ödemediniz. Bir an evvel zirai dondan etkilenen çiftçinin o paralarını ödeyin ki çiftçi nefes alsın. İthalat sopasıyla değil, üretim sopasıyla ülkemizi refaha ulaştıralım. Covid'den akıllanmadıysanız artık ders alın diyorum. Üretimi destekleyin; Venezuela'yı, Rusya'yı değil Türk çiftçisini düşünün. Köylü milletin efendisi diyoruz. Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün önünde saygıyla eğiliyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Ben teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN - Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Muhammed Adak. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MUHAMMED ADAK (Mardin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; YENİ YOL Partisinin grup önerisi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; YENİ YOL Partisinin vermiş olduğu grup önerisiyle göstermiş oldukları hassasiyet önemlidir ancak şunu da belirtmek gerekir ki ülke ihtiyacının yurt içi üretimle karşılanabilmesi için verim ve kalitenin artırılması, kayıtların güncel tutulması ile üretim sürecinde yaşanan maliyet artışları ve fiyat dalgalanmaları gibi olumsuz koşullardan üreticilerin korunmasına yönelik faaliyetler Tarım ve Orman Bakanlığının öncelikleri arasındadır.

Bakanlık verilerine göre dünyada çeltik üretiminin dekarda ortalama 471 kilogram olduğu bilinerek Türkiye'de bu rakamın 803 kilogram olduğunu da ifade etmek isterim. Malumunuz, sadece üretmek yetmiyor, bunların aynı zamanda pazara değerinde gitmesini de sağlamak gerekiyor.

Yine, işlenmeyen tarım arazilerinin tarıma kazandırılmasına yönelik çalışmalar da devam etmektedir. Bu kapsamda, bütün üretim alanlarının kayıt altına alınmasına yönelik çalışmalar sürdürülmektedir. Sözleşmeli üretimin teşvik edilmesinin Bakanlığın önceliklerinde olduğunu da tekrar vurgulamak isterim.

Çeltik sezonunun kuraklık nedeniyle üreticiler açısından çok kolay geçmediği malumunuzdur. Dolayısıyla suyu baz alarak tarımsal üretimi de planlayarak bunu başarmak zorundayız. Bu kapsamda, Bakanlık, su ve sulama yatırımlarına, bunun yanı sıra iklim değişikliğine uyumlu tohumların AR-GE çalışmalarına ciddi anlamda önem vermektedir.

Güneydoğu Anadolu İhracatçı Birliklerinin verilerine göre 2024 yılında 96 ülkeye 229 milyon 777 bin dolarlık fıstık ihrac edildi.

Türkiye'de tütün üretiminin genel olarak sözleşmeli üretim modeliyle gerçekleştirildiği bilinmektedir. Sözleşmeli olarak üretim yapan yaklaşık 48 bin üretici 882 bin dekar alanda 68,2 milyon kilogram tütün üretmiştir. Aynı zamanda, sözleşmesiz üretim olarak da kayıtlara geçen 14,5 milyon kilogram tütünle birlikte 950 bin dekar alanda 57.296 tütün üreticisi 82,7 milyon kilogram ürün yetiştirmiştir.

ABD ve Çin'le yapılan tarımsal ürün ticareti karşılıklılık ilkesi çerçevesinde yapılacağından ülke çıkarlarımızın korunması amacıyla stratejik denge ve fiyat istikrarını sağlamaya yönelik tedbirler kuşkusuz alınacaktır. Bakanlık ve bağlı birimler bu ve benzeri konulara yıllardan beri sizlerin de göstermiş olduğunuz hassasiyetle yaklaşmakta ve üreticiyi koruyarak piyasayı da dengeleyen politikalar izlemektedir. Ülkemizin tarımsal üretimi, ihracatı ve destek sistemi hem krizlere dayanıklı hem de sürdürülebilir bir modeli

sunmaktadır. Genellikle uygulamalar, arz açığı olduğu dönemlerde dengeli ithalat yapılmakta ve amaç üreticiyle birlikte tüketiciyi de korumaya yöneliktir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

MUHAMMED ADAK (Devamla) - Ayrıca 2024-2028 dönemini kapsayan On İkinci Kalkınma Planı'yla Bakanlık 2024-2028 Stratejik Plan çerçevesinde stratejik ürünlerde arz güvencesi ve güvenilirliği, sürdürülebilir üretim, tarımsal ihracatın artırılması ve ithalata karşı koruma politikaları gibi başlıklarda kapsamlı çalışmalar sürdürmektedir. Tarımsal Üretimin Planlaması Hakkında Yönetmelik 2023 yılında yayımlanarak hayvansal üretim ve bitkisel üretim planlamaları da 2024 yılında uygulamaya konulmuştur. Planlamalar üç yıllık dönemler için hazırlanarak her yıl güncellenmektedir. Bitkisel üretim planlaması kapsamında su kaynaklarının sınırlı olduğu ve tarımsal yer altı suyu olan yerlerde su kaynaklarının korunması ile suyun etkin ve verimli kullanımını sağlayacak ürünler belirlenmiştir. Bitkisel üretimde buğday, arpa, dane mısır, yağlık ayçiçeği, aspir, kanola, soya, kütü pamuk, nohut, kuru fasulye, mercimek, patates, kuru soğan olmak üzere 13 ürün ve yem bitkileri ürün grubu planlama kapsamına alınmıştır.

Hayvansal üretimde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUHAMMED ADAK (Devamla) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Bir sefer açtım Sayın Hatip.

MUHAMMED ADAK (Devamla) - Hayvansal üretimde kırmızı et, çiğ süt, beyaz et ve yumurta üretim planlaması kapsamına alınarak kısıtlı bölge, yeni gelişim bölgesi ve serbest bölge şeklinde havzalar belirlenmiştir. Alternatif gelişim havzası olarak süt ve besi sığırcılığı, küçükbaş ve kanatlı yetiştiriciliği bölgeleri belirlenmiştir. Bu konuda gösterilen duyarlılıktan dolayı yüce Meclisimize bir taraftan şükranlarımı sunarken Bakanlık uygulamalarında üretici ve tüketici dengesinin korunmasına yönelik tedbirlerin alınmakta olduğunu ifade ederek yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın milletvekilleri, öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım, bir söz talebim var ama...

BAŞKAN - Buyurun Sayın Usta.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

59.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yerinden sarf ettiği bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Mecliste gündem dışı konuşmalar yapılırken, milletvekilimiz konuşurken birtakım sataşmalarla bir tartışma çıkmıştı. Tutanaklara baktığımız zaman, aslında Meclisin diline hiçbir zaman yakışmayacak, bir Grup Başkan Vekiline değil hiçbir milletvekiline yakışmayacak "Alçaksın!" kelimesinin kullanılması çok üzücü. Biz her zaman bu kelimelerin kullanılmaması için, birbirimize bu tip kelimeleri kullanmamak için itinalı davranmamız gerektiğini söylüyoruz ama maalesef kullanılmış. O yüzden, bu konuda Gökhan Günaydın belki kendisi bir açıklama yapmak ister, bir özür dilerse Genel Kuruldan; bu kelimelerin kullanılmaması için daha hassasiyetle davranırsak hepimiz için çok daha doğru bir usul ve yöntem izlemiş oluruz.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN - Teşekkürler.

Sayın Günaydın, buyurun.

60.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Teşekkür ederim.

Kuşkusuz, Türkiye Büyük Millet Meclisinde herkesin temiz bir dil, buranın saygınlığına yakışır bir dil kullanması lazım. Ancak, burayı bir provokasyon merkezi hâline getirmeyi alışkanlık hâline getirmiş insanlara da teslim olmadık bugüne kadar, bundan sonra da olmayacağız. Elimde bir tutanak var. Biz konuşuyoruz hatiple beraber, arkadan bana laf atılıyor. Ne demiş biliyor musunuz? "Siz İngiltere'yle ancak..." demiş, sonra hiç konuşmamış, bir sürü insan diyalog getirmiş, o hiç konuşmamış öyle mi? Burada yalnızca tutanağa müdahale edilmiyordu, şimdi tutanağa da müdahale edilmiş. Biraz evvel gittim, görevliye söyledim: Aşağıya ineceğim ve bir dinleme yapacağım. Bu kulaklar çok şey duydu. Bana "İngiliz mandacısın." diyen adamın alnının çatına "Alçaksın!" lafını çatarım, anlatabiliyor muyum? (CHP sıralarından alkışlar) Bu kulak duydu ve bu kulak duyduğunun cevabını verdi. Hak yemem, hakkımı da yerdirmem.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Kimse ne bana ne grubuma hakaret edemez. Hiç kimseye hakaret etme gibi bir amaç taşımıyoruz. İnsana insan olduğundan dolayı saygı gösteriyoruz. Meclisteki tutumumuz da bellidir. Bunca yıl ben altmış küsur yıl yaşamımı devrimci bir yurtseverlikle geçireceğim, birçok partiden öbür partiye laf etmiş adam gelecek, bana burada İngiliz mandacılığı söyleyecek, ben de Meclisin saygınlığına hâle getirmeyeceğim diyeceğim. Bu kadar açık söylüyorum, laf söyleyen cevabını misliyle alır. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Usta...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım, cevap hakkını Adem Yıldırım Bey kullanmak istiyor. Mikrofonu açarsanız, o kullanacak.

BAŞKAN - Tabii ki.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Ben kürsüye gelmek istiyorum.

BAŞKAN - Yerinizden buyurun.

61.- İstanbul Milletvekili Adem Yıldırım'ın, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Evet, Başkanım, bizim milletvekilimiz konuşma yaparken Grup Başkan Vekiline yakışmayacak bir üslupla kendisi bağırarak müdahale etti.

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) - İlk müdahaleyi kendisi yaptı. Siz yaptınız.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Oysa Grup Başkan Vekilleri her zaman konuşma hakkı alabiliyor. Herhangi bir milletvekili arkadaşımız bağırırsa çağırırsa, laf atsa ona itirazımız yok. Kendisi her zaman laf atabiliyor ve Cumhurbaşkanımızın Trump'la görüşmesi üzerinden bir ithamda bulundu. Ben de dedim, senin Genel Başkanın İngiltere'den medet umuyor, mandacılığa soyunmuş dedim, git önce onu konuş dedim ve onun üzerine bana "Alçak!" ifadesini kullandı. Eğer... Ben çok daha farklısını verebilirdim ama şunu söylüyorum: Alçaklık ifadesini kendisine aynen iade ediyorum; özür için mikrofon açılmıştır, özür dilememiştir. Alçaklık... Mandacılık en büyük alçaklıktır; önce gitsin mandacılığı savunmaktan vazgeçsin, ondan sonra gelsin konuşsun.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Kim savunuyor ya, gene aynı noktaya geliyorsun ya! Mandacılığı kim savunuyor da yani böyle bir ithamda bulunuyorsun.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Necip Fazıl'ın şu sözüyle ben ifade etmek istiyorum Başkanım...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Necip Fazıl'ın çok güzel bir sözü var, diyor ki: "Bazı kişiler vardır ki onlara alçak bile diyemem çünkü alçaklık da bir seviyedir; onlar çukurdurlar, çukur." Aynen kendisine iade ediyorum.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Çukur senin, çukur senin tam sıfatındır lan! Tam sıfatındır çukur senin, tam sıfatındır senin çukur; anlatabiliyor muyum? Tam sıfatındır çukur!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Dolayısıyla burada, burada kalkıp Grup Başkan Vekili sıfatıyla özür dilemesi gerekirken, hâlâ kalkıp "Ben devrimciyim, şuyum buyum..." diyerek konuşmasını kınıyorum.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Çukur senin tam sıfatındır, çukur senin tam sıfatındır lan!

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Benim geçmişim bellidir.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Senin geçmişin belli, belli. Geçmişin belli senin, geçmişin belli.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, lütfen, birbirimize karşı temiz bir dil kullanalım.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Nerede siyaset yaptığım bellidir, her zaman millî siyasetin yanında olmuşumdur; Tayyip Erdoğan millî siyasetin temsilcisidir ve ben onun yanındayım.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Bağır, bağır, Erdoğan diye bağır işte, yapabileceğin budur.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Evet, tamam mı?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Kendi kişiliğin olmayınca Erdoğan'ın arkasına saklanırsın, başka bir şey değil yani.

BAŞKAN - Karşılıklı konuşmayın lütfen.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Sen git, Özgür Özel'in peşine takıl, İngiltere'den medet um, gidebilirsin.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Hadi, hadi, hadi!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Buyur, yol senin!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Hadi yürü, yürü, yürü!

BAŞKAN - Karşılıklı konuşmayın.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Senin devrimin öyledir ancak...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Yürü, yürü, yürü!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - ...başka türlü devrim yapamazsın sen!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Fazla konuşma!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Sen konuşma!

BAŞKAN - Sayın Günaydın, buyurun.

62.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, İstanbul Milletvekili Adem Yıldırım'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Şimdi, önce şunu söyleyelim: Biz hatiple bir uygar konuşma biçimi geliştiriyoruz. Burada Mecliste ilk kez birbirine insanlar laf atıyorlar. İnsanlar birbirine laf atarlar, dönem dönem Grup Başkan Vekilleri de laf atar. Hangisinin bana yakışacağına o arkadaş, o kişi karar vermez. Kaldı ki konuşma sonrasında hatip buraya geldi, biz kendisiyle gayet dostça sohbetimizi tamamladık.

Gelelim manda meselesine. Akıl ve yürek yan yana olmazsa, buna bir de kötü niyet eşlik ederse bu kadar olur işte. Özgür Özel İngiltere Başkanına diyor ki: "Bir; İspanya Başkanı Sanchez Gazze konusunda tavır alıyor, senin sesin çıkmıyor. İki; Türkiye

dâhil olmak üzere hiçbir antidemokratik uygulamada sözün çıkmıyor. İngiltere İşçi Partisinin liderisin, yazıklar olsun!" O kadar acziyet içerisindeki bunu İngiliz mandacılığı olarak söylüyor.

Sonra, söyleyeyim: "Ben dedim ki... 'İngiliz mandacılığıyla bir yere varılmaz.' dedim." diyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Niye bu tutanakta yok? Utanmıyor musunuz ya? Utanmıyor musunuz? Herifin kendi ifade ettiğini tutanağa almıyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar) Bu kulaklar "manda" sözünü duyuyor "Sen alçaksın!" diyor. Anlatabiliyor muyum? Bana kim mandacı derse alçakoğlualçaktır, bir kere daha söylüyorum.

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Sensin alçakoğlualçak!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Ya, ben dedim ki mandacılık en büyük alçaklıktır.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Anlatabiliyor muyum? Bu kadar açık söylüyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Mandacılık en büyük alçaklıktır, tamam mı? Mandacılık en büyük alçaklıktır.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Sen kendine bakacaksın; dün gittin başka partilerden AKP'ye küfrettin, bugün AKP'den başka partiye küfrediyorsun, yarın da başka partiye küfredersin, beslendiğin yer bu kadar.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Yeter ama ya! Yeter ya!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Yazık, bu seviye Mecliste temsil ediliyor, yazık! (CHP sıralarından alkışlar)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkan...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Grup Başkan Vekiliniz konuşacak.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Ama doğrudan bana sataşılıyor.

BAŞKAN - Buyurun Sayın Usta.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Doğrudan bana sataşılıyor Başkanım.

BAŞKAN - Sayın Usta konuşacak.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Ben sataşmadan söz istiyorum.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Adem Başkanım, müsaade eder misin.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Ben sataşmadan söz istiyorum Başkanım.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Lütfen, onu sonra...

BAŞKAN - Sayın Usta, konuşacak.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Başkanım, birincisi, bu Meclisin...

MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKİ (Batman) - Başkanım, İYİ Parti yüzünden "alçak" lafı bu Parlamentoda...

BAŞKAN - Maalesef, maalesef, kaç gündür "alçak" kelimesi havalarda uçuşuyor...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Evet, maalesef.

BAŞKAN - Hiçbir milletvekiline yakışmayacak, siyasete yakışmayacak... Üç gündür biz Türkiye'de bu meseleyi konuşuyoruz.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Ama Grup Başkan Vekiline yakışır!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ya, sana her şey yakışıyor be! Senin geldiğin yerde zaten olay var lan! Senin geldiğin yerde olay var zaten.

BAŞKAN - Kim alçak, kim alçak değil, bunun üzerinden siyaset yapılıyor. Bu doğru değil.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Senin geldiğin yerde olay var. Biraz kendine utan be!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Sana çok iyi yakışır!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Başka kimse bir şey yapıyor mu, senden başka?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Tam yakıştırdım sana!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Gidip bir suratına bak be! Bir suratına bak!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Sana yakışıyor, devam et, yoluna devam et sen! Boş ver!

BAŞKAN - Sayın Günaydın... Sayın Günaydın... Sayın Günaydın, lütfen... Karşılıklı birbirinize hakaret etmeyin.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ya, kim ki o hakaret edeceğim ben ona! O kim ki hakaret edeceğim ya! Oturduğu yerden konuşup duruyor.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Sen yoluna devam et, yakışıyor sana!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Sana yakışıyor sana! Senin burada olman yakışmıyor sana! Anlatabiliyor muyum?

BAŞKAN - Bakın, toplum bizi örnek alıyor, dışarıda insanlar bizi örnek alıyor. Burada her söylediğiniz sözün, her hareketinizin dışarıda toplum tarafından takip edildiğini lütfen unutmayalım.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Senin burada olman yakışmıyor. Senin dolaşman, nefes alman yakışmıyor. Terbiyesiz herif!

BAŞKAN - Sayın Günaydın... Sayın Günaydın, lütfen...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Sen kendine bak! Beni millet seçti! Senin gibi atamayla gelmedim.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ulan kim atamayla gelmiş?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Sen geldin.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Nereye atamayla gelmiş? Ne anlatıyorsun sen? Hayatım seçimle geçti benim! Neden bahsediyorsun sen? Cahil herif!

BAŞKAN - Sayın Günaydın... Sayın Günaydın, lütfen...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Sus, Başkanımız konuşacak.

BAŞKAN - Sayın Usta...

63.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Başkanım, öncelikle bu tutanaklara kimsenin müdahale ettiği falan yok. (CHP sıralarından "Var, var!" sesi) Bu hezeyanlarınızdan vazgeçin.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ya, kendi söylediğini duymuyor musun? Kendi söylediğini duymuyor musun?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Ben de sizinle aynı tutanakları duyuyorum.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Yazık, yazık! Yazık!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Ya, kendi itibarınızdan vazgeçtiniz, bu Meclisin itibarını da zedelemekten hiç mi utanmıyorsunuz ya! Kim oynayacak tutanaklarla? Biz de sizin gibi...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ya, yazık! Adam şimdi kendisi söyledi ya! Şimdi kendisi söyledi.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Duymamış olabilirler.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - "Mandacı dedim." diyor. Adam söylüyor, gene tutanağa geçmemiş.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - En büyük alçaklık mandacılıktır.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Terbiyesizliktir terbiyesiz!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Böyle ruh hastalığı olamaz yani! Kişisel haklarına, kendi siyasi görüşüne insanların laf söylemek bir Grup Başkan Vekiline yakışmıyor Sayın Başkanım. Kendisi istediği gibi konuşur, hakaret eder, küfreder, bunların hepsi çok normal kabul edilebilir...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ne küfredirim ne bir şey yaparım. Kimse bana terbiyesizlik yapamaz!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Ana muhalefet partisi bizim konuşmacılarımız çıktığında istediği gibi laf atar, kürsüdeki konuşmacıyı konuşturmaz, biz dinleriz ama sonra kendisi bir laf söylediğinde de bunun arkasında durmaz.

Bu tutanaklarla kimse oynamamıştır. Bu iddianız tamamen Meclisin itibarına zarar vermektir.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ben lafımın arkasında duruyorum ya! Hangi lafımın arkasında durmuyorum ben?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Meclisten de özür dileyeceksiniz, bu tutanaklarla oynamamıştır.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Lafının arkasında durmayanlar belli, ben duruyorum.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Kendinizi bilin önce, haddinizi bilin.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ben duruyorum lafımın arkasında.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bir milletvekilinin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sesi açar mısınız Sayın Başkan?

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bir milletvekiline bakıp "Önce sen yüzüne bak." denilemez.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ben duruyorum, ben duruyorum, sırtımı da kimseye dayamadan duruyorum ben, anladın mı? Tek başıma duruyorum.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Yakışmıyor. Bir Grup Başkan Vekili bir milletvekiline bunu söyleyemez.

İngiltere'ye gidip Türkiye'yi şikâyet ettiğinizden beri bundan çekincenizi söylemekten de vazgeçmeyin. "Evet, gittik, yaptık." deyin ya! Söyleyin, "Gittik, bunu yaptık." deyin.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ne söylediğimizi söyledik be! Ne söylediğimizi söyledim. Anlamıyor musunuz?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Zaten kendi kulaklarımızla duyduk.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Kulaklarınız duymuyor mu?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Siz kiminle iş yapmak istiyorsanız buyurun yapın. İngiltere'yle de yapın, Amerika'yla da yapın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Sanchez'in tavrına "Gazze'ye tavrı koy." diyoruz yani anlamıyor musun? "Gazze'ye tavrı koy!" diyoruz.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Biz de koyduk.

Vaktizamanında gidip İngiltere'ye "Niye ses çıkarmıyorsunuz Türkiye'de olanlara?" diye konuşan da sizin Genel Başkanınız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Ümidimizi kırdınız diyor, neredesin ey İngiltere, gel bizi kurtar diyor; daha ne diyecek ya!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ya, neyse ya! Bir ezberinin üzerinden dik dur yani, ezberinin üzerinden dik dur!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Ey İngiltere, neredesin, gel beni kurtar diyor!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Anlamak istediğini anlıyorsun Adem!

BAŞKAN - Peki, Sayın Usta.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Aklınız fikriniz kendi yaptıklarınızın üstünü örtmekte. Hırsızlığınızı, arsızlığınızı örtmek için gittiğiniz Avrupa'da da kovulduunuz, geldiniz hâlâ Türkiye Büyük Millet Meclisinin itibarıyla oynuyorsunuz. Yeter, bu milletin Meclisinde bu "alçak" kelimesi de kullanılamaz, kimse kimseye bu kelimeleri söyleyemez. Bunları duymak istemiyoruz Sayın Başkanım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Bana ya da grubuma hakaret eden misliyle cevabını alır, misliyle cevabını alır!

MEHMET BAYKAN (Konya) - Sayın Başkan, İç Tüzük'ü uygula.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Biz, insan onuruna yakışan kelimelerle konuşulmasını rica ediyoruz, bu kadar.

BAŞKAN - Peki, teşekkür ederiz Sayın Usta.

Sayın Yıldırım'a ben sataşmadan söz vereceğim.

Buyurun kürsüye.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) - Yerinden ver Başkan! Böyle bir âdet yok ki! Grup Başkan Vekili bir saatten beri konuşuyor ya!

MEHMET EMİN EKMEK (Mersin) - Sayın Başkanım, bu ne zamana kadar devam edecek acaba? Ondan sonra Meclis kapanacak, bilmem ne, onu bekle; öyle bir şey yok ki! Muhalefet bir şekilde bir söz söylediğinde iktidarın bunu anlayışla karşılaması gerekiyor. Bu, böyle sonsuz bir döngüye giremez.

VII.- SATAŞMALAR İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Adem Yıldırım'ın, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptığı açıklaması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; arkadaşlar, bana sataşma olduğu için söz aldım.

İç Tüzük sataşma yapıldığı zaman söz hakkının kime verileceğini çok iyi biliyor. Ben sataşmadan mümkün mertebe konuşmaya çalışacağım. Burada biraz önce de ifade ettim, Grup Başkan Vekillerimizle ilgili, özellikle Meclis tamamen bir sultaya alınmış gibi bir şey var. Hep Grup Başkan Vekilleri konuşuyor, zaten her istediği zaman konuşuyor, her zaman konuşuyor. Burada sözcülerimiz konuşuyor, parmak kaldırıyor, el kaldırıyor, "Ben cevap vereceğim." diyor. Zaten sizin... Cevap verecek insanlar, milletvekili arkadaşımızın gelip cevabını vermesi lazım. Ben aslında buraya da itiraz ediyorum, siz Grup Başkan Vekili olarak her daim konuşabilirsiniz. "Bizim buradaki milletvekilimiz konuşurken bağırarak onun sözünü kesmeyin, hele hele seviyesiz ve düzeysiz bir şekilde kesmeyin." dedim. Cumhurbaşkanımıza Trump üzerinden laf attınız. "Siz önce gidin Özgür Özel'in İngiltere'den 'Ey İngiltere, neredesin? İmdat!' diye bağırıp mandacılık duruşunda durduğunu ve imdat çağrısı yapmasına tepki koyun." dedim, onun üzerine "alçak" dediniz. En büyük alçaklık başkalarından medet ummaktır, başka ülkelerden medet ummaktır, mandacılık zihniyetiyle hareket etmekteyim diyorum, ben bunu tekrar yineliyorum; Necip Fazıl'ın ifadesini biraz önce ifade ettiğim için tekrarlamıyorum.

Benim siyasi geçmişimle alakalı da... Ben Saadet Partisinde siyaset yaptım, benim geçmişim belli ama senin geçmişin belli olmayabilir, ben bunu bilemem ama Saadet Partisinde siyaset yaptım.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Benim geçmişim belli, senin geçmişin belli; ben öyle oynak bir adam değilim, oynak bir adam değilim ben.

ADEM YILDIRIM (Devamla) - Ben, millî görüş geleneğinden gelen bir siyasetçiyim.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Sen anca oynarsın işte böyle, anca oynarsın.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - "Oynak adam" dediniz...

ADEM YILDIRIM (Devamla) - Bugün, millî siyasetin temsilcisi olarak Recep Tayyip Erdoğan'ın yanında ve onun yanında olmaya devam edeceğim. Sen kimin yanındaysan onun yanında olmaya devam et; İngiltere'nin yanında olmaya devam et, Cumhurbaşkanımızı Belçika'da yuhalatan Özgür Özel'in yanında olmaya devam et diyorum, tekrar sizleri saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Günaydın, sözlerinize açıklık getirin, her iki taraf için de söylüyorum bunu ve bu konuyu kapatalım lütfen.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

64.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, İstanbul Milletvekili Adem Yıldırım'ın sataşma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Bakın, Başkanım, burada Meclisin yönetilme biçimine ilişkin bir skandalla karşı karşıyayız.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Aynen öyle.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Kişi ikinci defa "İngiliz mandacılığı" lafını ettiğini ikrar ediyor ve buranın, Tutanak Başkanlığının tutanağında bu söz ikinci kere yer almıyor. Ayıptır, rezilliktir, utanmazlıktır ve bir kere daha söylüyorum: Aşağı ineceğim, kulağıma kulaklığı takacağım, bunu yapanı yaptığına pişman edeceğim. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Anca onu yaparsın zaten.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Bir kere daha söylüyorum: Özgür Özel, İspanya Başbakanına, Sosyalist Enternasyonalin Başbakanına demiştir ki: "Sen Gazze için tavır almak zorundasın." Ve dünyada birçok Müslüman ülke saklanırken İspanya Gazze konusunda ifade alan, tavır koyan ilk ülke olmuştur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın, lütfen

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Bunun üzerine İngiltere'ye de gitmiştir, demiştir ki: "İngiltere İşçi Partisine yakışmıyor, demokratik mücadeleye tavır koy, Gazze'ye tavır koy, dünyanın her tarafındaki her türlü demokrasi dışı müdahalelere tavır koy." Bunu "mandacılık" olarak açıklayan insanlara ben de dedim ki: "Sen 67 bin insanı öldüren Netanyahu'ya 'Bibi az yaptın, benim silahları iyi kullandın.' diyen adamla gittin, Mısır'da el sıkıştın." Biz antiemperyalistiz, biz devrimciyiz, biz senin gibi oynak değiliz! Bu kadar açık. (CHP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Sen öyle mi okuyorsun! Vah size, yazık!

BAŞKAN - Sayın Usta, son kez size söz veriyorum yoksa ara vereceğim, hepinizin haberi olsun.

Buyurun.

65.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bir sataşma yapmayacağım Sayın Başkanım.

Burada çalışan stenograf arkadaşlarımızın hakkını korumak için bunu özellikle söylemem lazım. "İncelenmemiş tutanak" diye üzerinde yazıyor. Bu konuda...

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Arkadaşları dövebilir ya!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ya, adamın söylediğini söylüyorum be, adam söylüyor be! Adam söylüyor! Hâlâ ne diyorsun ya!

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Ben adamım zaten!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Senin adamlığın değil... Sen yürüyen bir varlıksın, adam falan değilsin sen!

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Yeter be! Bu hakaret yeter be!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ben mi ağabey!

SAYIN BAYAR ÖZSOY (Kayseri) - Yeter! Sen tabii!

BAŞKAN - Ya, Grup Başkan Vekiliniz konuşuyor arkadaşlar ya...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Başkanım, bu tutanağın üzerinde "İncelenmemiş tutanak" diye belirtilmiş kırmızı işaretlerle, bakın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ben inceleyeceğim onu, ben inceleyeceğim, onu ben inceleyeceğim.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Buradan gidip kimsenin canını yakmasına gerek yok; burada çalışan arkadaşlarımız büyük bir özveriyle işlerini yapıyorlar, gidip de bu insanların hakkıyla hukukuyla oynamayın.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Bırakın da işlerini yapsınlar, müdahale etmeyin çocuklara, bırakın da işlerini yapsınlar! Anlatabiliyor muyum? Ben müdahale etmeyeceğim, gerçeğe bakacağım.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sen de müdahale edemezsin, sen de müdahale edemezsin. Üstünde çok açık, net "İncelenmemiş tutanak" diye yazıyor.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Adamın söylediğini ben buradan duymayacağım, tutanağa geçmeyecek, konuşacaksın ondan sonra.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sayın Cumhurbaşkanımızın bu barış sürecinde, ateşkes sürecinde aldığı rolden, Türkiye'nin başarısından rahatsız olanlar elbette ki bizimle uğraşacaklar; umurumuzda değil. Biz Gazze için gereken her şeyi yapacağız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İNAN AKGÜN ALP (Kars) - Tutanağını inceleyecek.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Laf, laf olsun... Söylenenler tutanağa geçmesin... İtiraz edeceğiz biz.

BAŞKAN - Tamamlayın, lütfen.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - "Oynak adam" dediler, "oynak adam" kim? Gökhan Günaydın dönsün, kendi partisine listelerinden aldıkları, sonra Meclise soktukları kişilere baksınlar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.21

DÖRDÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 17.35

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Nurten YONTAR (Tekirdağ), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 8'inci Birleşiminin Dördüncü Oturumunu açıyorum.

Şimdi İYİ Parti Grubunun...

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkanım...

BAŞKAN - Pardon, görmedim, söz talebiniz var. Tamam, bir okuyayım şunu, konuşmacıyı çağırmadan önce size söz vereceğim Sayın Ekmen.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Peki.

VI.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

2.- İYİ Parti Grubunun, Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun ve 20 milletvekili tarafından, Asgari Ücret Tespit Komisyonunun sekretaryasını yürüten Çalışma Genel Müdürlüğü'nün Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi içinde Cumhurbaşkanlığına bağlı bir bakanlık birimi olarak yapılandırılmasının doğurduğu sonuçların araştırılması, işçi temsilinin dışlanması riskinin önlenmesi ve uluslararası örneklerle karşılaştırmalı biçimde daha adil ve katılımcı bir modelin oluşturulmasına yönelik tespit ve önerilerin geliştirilmesi amacıyla 15/10/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 16 Ekim 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

BAŞKAN - İYİ Parti Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 16/10/2025 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Turhan Çömez
Balıkesir
Grup Başkan Vekili

Öneri:

Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun ve 20 milletvekili tarafından, Asgari Ücret Tespit Komisyonunun sekretaryasını yürüten Çalışma Genel Müdürlüğü'nün Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi içinde Cumhurbaşkanlığına bağlı bir bakanlık birimi olarak yapılandırılmasının doğurduğu sonuçların araştırılması, işçi temsiliinin dışlanması riskinin önlenmesi ve uluslararası örneklerle karşılaştırmalı biçimde daha adil ve katılımcı bir modelin oluşturulmasına yönelik tespit ve önerilerin geliştirilmesi amacıyla 15/10/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan araştırma önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 16/10/2025 Perşembe günkü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Sayın Ekmen'in söz talebi var.
Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

66.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Sıklıkla ifade ettiğimiz bir husus var; Meclisin mehabetini, ağırlığını, milletimizin nezdindeki onurunu, haysiyetini korumak ve bu hepimize düşer ama çoğu zaman da en çok iktidar partisi gruplarına ve milletvekillerine düşer çünkü muhalefet partilerinin gerek sahada yaşadıkları sorunlar gerek vatandaşın yükü anlamında yüklendikleri konularda bazen kastı aşan ifadeleri olsa bile AK PARTİ'li arkadaşların Meclisin çalışma düzenini de korumak adına biraz daha esnek ve toleranslı olmaları beklenir ama bugün bunun tam aksine bir tabloyla karşılaştık ve tam yarım saat tutanakla birlikte de anlamsız bir tartışmanın içerisinde yuvarlandık durduk. Kötü bir kelime konuşmayayım, "sözün şehveti" diye de bir kavram var. Bu tip zamanlarda güzel ve iyi sözlerle tartışmayı kapatmak esas olması gerekirken Leyla Hanım kapanışta anlamakta zorlandığımız bir cümle kullandı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Cümlesi aynen şu: "Oynak adam" dediler, oynak adam kim; Gökhan Günaydın dönsün, kendi partisine listelerinden aldıkları, sonra Meclise soktukları kişilere baksınlar." Bu, nerede, ne kastedildi tam bilmiyorum ama sonuçta biz bir iş birliği yaptık, bu iş birliğinin her zaman arkasında durduk ama bu galiba bizden çok sizinle ilgili de bir soruna dönüşebilir Leyla Hanım. Mesela AK PARTİ listelerinden Meclise taşıdığınız arkadaşlar sizin bu sözünüzden incinmiş olabilir; ondan daha vahimi, başka partilerden, hele hele muhalefet seçmeninin helal oyuyla Meclise girip de iktidar partisine transfer ettiğiniz arkadaşlar da bu sözünüzden incinmiş olabilir. Ben şimdi bu cümlelerinizi hepimizi rahatlatacak bir şekilde, Meclisin onuruna layık bir şekilde açıklamanızı bekliyorum, değilse özür dilemenizi talep ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Usta, buyurun.

67.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Başkanım, teşekkür ederim.

Evet, herkes çok alıngan, haklılar tabii ki ama o "oynak adam" kelimesini ilk başta Gökhan Günaydın Sayın Adem Vekilimiz için kullandı. 2009'da Saadet Partisindeyken sonra, Meclise falan gelmeden önce, eski, daha önceki döneminde AK PARTİ'ye geçtiği için söyledi. Ben de kendisine "Oynak adam nedir?" diye bunu anlatırken şunu söylemeye çalıştım: CHP genel olarak Mecliste - sadece sizin için söylemiyorum- başka partilerin de grupları olsun veya partiler grup kurabilsin diye kendi milletvekillerinden rica ettiler, başka partiye geçtiler, bunu basının önünde de ilan ettiler. Ben bunu kastederek "Oynak adam kimdir?" açıklaması için kendisine de bunu söyledim. Bundan sizin alınacak bir durumunuz yok. Onun için bence konuyu uzatmaya da gerek yok. Ben, Gökhan Günaydın Bey'in söylediği lafın üzerine bunu söyledim. Burada benim de bir suçum yok...

ELİF ESEN (İstanbul) - Saçma sapan bir açıklama, özrü kabahatinden büyük.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Buyurun.

68.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Meşhur bir atasözümüzdür: Merdikıpti şecaat arz ederken sirkatin söylemiş.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Aynen onu söylediniz.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Tam olarak öyle yaptınız. Mesela, Sayın Cumhurbaşkanının geçmiş dönemde bir beyanatı var "Bir milletvekili partisinden istifa ediyorsa Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeliğinden de istifa etmeli." diye. 7 partinin Külliye balkonunda el ele tutuştuğu bir yerde siyasi iş birliklerini "oynak" gibi, bir de eril dil diye size oradan da şey yapayım, böyle âdeta rahatsız edici bir dille kullanmanız size yakışıyor mu Leyla Hanım? Biz bununla ilgili, AK PARTİ'nin 2002'sinden bugüne kadar yapmış olduğu siyasi iş birlikleri hakkında kaç tane anekdot anlatabiliriz burada. Siz, "Sizi kastetmedim." derken bir anda İYİ PARTİ'li dostlarımızı işe kattınız, bir anda CHP'nin yapmış olduğu seçim iş birliklerini işin içine kattınız; böyle mi düzelttiğinizi zannediyorsunuz?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Peki, Sayın Günaydın da söz istemiş.

Buyurun.

69.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Türkiye'de demokrasinin korunması için fedakârlık yapan siyasal partilerin; diğer siyasal partilerin grup kurmasını sağlamak için, söz söylemelerini temin etmek için kendilerinden özveride bulunan siyasal partilerin tutumlarını kişisel yaşamlarını zikzaklarla geçirmiş insanların tutumlarıyla karşılaştırmak ancak aklın özgürlüğünü ilan etmekle mümkündür. Üzerine daha fazla söylenmesi gereken bir laf yoktur.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Usta...

70.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Başkanım, tekrar aynı şeyi söyleyeceğim. Başka partiden geldiği için "Oynak adam." diyen ben değilim; bunu söyleyen ilk kişiyi burada herkes duydu, ben tekrar tartışma olmasın diye... Bunu söyleyen ben değilim. Mehmet Emin Bey belki o anda burada değildi, haberi yoktu, bilmiyorum.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Buradaydım, buradaydım da...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bunu söyleyen ben değilim. Bunu söyleyen kişiye ben de bunun böyle olmadığını izah ettim. Sizinle hiçbir alakası yok. Tamamen bunu söyleyen kişiye, kendisine bunu söyledim. Bunun hesabını sorarsanız buyurun, ilk defa "Oynak adam." diye söyleyen kişiyle konuşun, tartışmayı onun üzerinden yürütün lütfen, benimle alakası yok.

BAŞKAN - Anlaşıldı mı Sayın Ekmen?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Benimle alakası yok.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Buyurun.

71.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Yani Leyla Hanım'ın her açıklaması durumun vahametini büyütüyor.

MEHMET BAYKAN (Konya) - Hadi canım sende!

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Bence bir yerde durup "Ya, öyle demek istemedim, sizi üzdüysem de özür dilerim." desin, meseleyi kapatalım. Neden ikili...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Neden özür dileyeceğim? Gökhan Günaydın'dan...

TUBA KÖKSAL (Kahramanmaraş) - Niye özür dilesin canım, ne münasebet!

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Niye özür dileyecek ya?

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Neden... Bakın, bir saniye izin verin.

BAŞKAN - Sizi kastetmediğini söylüyor.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Ya, bu "özür" kelimesi sizi niye böyle zıplattıyor ya? İnsanın en doğasında, en fitratında olan bir şeydir bu ya, en tabii hâldir ya!

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Zıplayan sizsiniz be!

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Ejder Bey, ayıp ediyorsun oradan.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Ayıp ediyorsun ama. Bu "zıplama" ne demek?

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Ayıp ediyorsun oradan.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - "Zıplıyorsunuz." ne demek?

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Bir: Gökhan Bey Adem Bey'e bir laf attıysa Adem Bey kendi cevabını verdi, Leyla Hanım da Adem Bey adına bir daha cevap verebilir. Bunun için yani "Tencere dibin kara..." mı diyeyim, başka bir şey mi diyeyim?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Ya, yeter ya!

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Meseleyi buralara getirmenin bir mantığı olabilir mi ya! Ve daha açıklamalarınız eğer burada...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Ya, Gökhan Günaydın'a dönüp "Niye böyle bir şey dedin?" diye sormuyorsun, bunu sorduğum için ben miyim suçlu şimdi?

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Gökhan Bey Adem Bey'e bir laf etmiş, Adem Bey ile siz cevap verdiniz. Bir de ben mi sizin yerinize cevap vereyim? Bunu mu bekliyorsunuz benden? Allah Allah!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bir dön de sor bakalım, "Oynak adam" diye niye söyledin?" diye sorsana. Varsa cesaretin, Gökhan Günaydın'a "Bunu nasıl söylersin?" diye bir sor bakalım!

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - İşimiz kalmadı, bir de size atılan lafların izahatını mı yapacağız!

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Cesaretle ne alakası var bunun ya?

MEHMET BAYKAN (Konya) - Soramaz, soramaz!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Hem de açıkça söyledi kendisi.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Ya Adem Bey nerede? Gelsin, kendi cevabını versin.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Adem Bey değil mesele! Mesele Adem Bey değil!

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Niye karıştırıyorsunuz sürekli?

BAŞKAN - Sayın Usta...

72.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Mesele, birisinin Saadetten AK PARTİ'ye geçtiği için "oynak adam" diye itham etmesinden kaynaklanıyor. Ya, dönün de bir kere de bu lafı söyleyen adama bir cümle söyleyin ya! Var mı cesaretin, hadi bakalım!

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Ya, arkadaş, o da Adem Bey'e söyledi zaten.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sorsana Gökhan Günaydın'a, desene "Sen bunu niye söyledin kardeşim?" diye. Diyemezsin!

MEHMET BAYKAN (Konya) - Soramazsın!

NİMET ÖZDEMİR (İstanbul) - "Grup Başkan Vekili" diyeceksin, "onu söyleyen adam" değil.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkanım...

İLHAMİ ÖZCAN AYGÜN (Tekirdağ) - Özür, özür!

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Asıl hedefi şaşırtıp benim üzerime gelmekten vazgeç!

BAŞKAN - Sayın Ekmen, yani bu mesele uzadı, uzayacak gibi de gözüküyor. Lütfen, rica ediyorum...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bu lafı söyleyen Gökhan Bey, ben değilim; önce ona sorun.

BAŞKAN - Sayın Ekmen, buyurun.

73.- Mersin Milletvekili Mehmet Emin Ekmen'in, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Leyla Hanım, yani böyle "Var mı cesaretiniz, öyle mi!" deyince bizim de hemen korkup, bir kenara çekilip sizin istediğiniz yerden bir yere ateş edeceğimizi bekliyorsanız yanılıyorsunuz yani böyle bir şey yok.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Evet, hadi sor Gökhan Günaydın'a.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - İki kişi arasındaki bir atışmanın diğer partilerin de meseleye katılarak büyütülmesi sizin kusurunuzdu.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Sorsana. Ya, niye sormuyorsun?

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Özür dilemek bir erdemdir.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Özü Gökhan Bey dileyecek, özü ben değil.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Ya, niye o dilesin?

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Lafı söyleyene söyle, bak; laf, lafı söyleyene söylenir. Yanlış yerdesin.

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Bir yanlış yaptınız, bu yanlışlı toparlamanızı öneririm ama benim Gökhan Bey'e bir söz söylememi öneriyorsanız...

HALUK İPEK (Amasya) - Sayın Başkan, gündeme geçelim, Meclisin çalışmaları var.

Arkadaşlar, böyle bir Meclis olmaz. Bu Meclisin bir gündemi var. Kafana göre gündem olmaz. Meclisin gündemi var ya! Ama böyle bir şey olur mu ya! Arkadaşlar, Meclisin gündemine uymazsınız...

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Müsaade edin de Haluk Bey yönetsin Leyla Hanım, müsaade edin de kendisi yönetsin Haluk Bey'in!

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Haluk Bey, keşke bir saat önce burada olsaydın da Adem Bey'in Gökhan Bey'le tartışmayı ne kadar uzattığına tanıklık etseydin.

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Sabahtan beri kim çarpıtıyor görmediniz mi? Sabahtan beri kim provoke ediyor görmüyor musunuz?

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Keşke burada olsaydın Haluk Bey, keşke.

BAŞKAN - Sayın Ekmen... Sayın Ekmen...

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Şöyle bir dön de... Yeni geldiniz, bir dönün de tutanaklara bakın, bir saattir Meclisi kim kilitliyor görün.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - O kadar alınıyorsa Gökhan Günaydın'a bir laf söyledin. O kadar alınıyorsunuz...

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ya, adımı 10'uncu kere kullanıyorsunuz ya...

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Evet, kullanıyorum.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - İnsaf artık arkadaş ya! Vallahi ayıptır ya! Grup Başkan Vekilisiniz ya!

BAŞKAN - Bakın, değerli arkadaşlar...

İDRİS ŞAHİN (Ankara) - Beş dakikalığına Genel Kurula uğrayıp ondan sonra beylik beylik cümleler kuruyorsunuz.

HALİL ÖZTÜRK (Kırıkkale) - Başkanım, bırakın o kayıkçı kavgasını ya!

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri; son bir kez hem Sayın Günaydın'a hem de Sayın Usta'ya söz verip bu konuyu kapatacağım.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) - Sayın Başkan, söz vermeyin artık, lütfen söz vermeyin artık. Kayıkçı kavgası gibi, mecbur muyuz

biz bunu dinlemeye?

BAŞKAN - Devamı gelirse ara vereceğim yoksa diğer grup önerisine devam edeceğiz.

Sayın Günaydın'a, sonra da Sayın Usta'ya söz vereceğim, sonra da lütfen kapatalım.

Sayın Günaydın, buyurun.

74.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Teşekkür ederim.

Mehmet Emin Ekmen arkadaşım da dâhil olmak üzere, bu Mecliste bulunan tüm siyasal partiler -bize yakın ya da uzak olsun- bize her türlü soruyu sorabilirler. Bize soru sormak cesaret meselesi falan değildir; biz demokrat insanlarız, soruyu duyarız, cevabını da veririz. Dolayısıyla burada kendini âdeta hiç ederek "Gökhan Günaydın'a sor cesaretin varsa!" lafını 15 kere tekrar etmek garip. Başka bir Grup Başkan Vekili olsaydı orada bunu yapmazdı.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Ver cevabı.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Ama Gökhan Bey, siz de teyit ettiniz işte, "Sorabilirsin." dediniz, doğru.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - Cevabı ver, cevabı ver.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - İzin verin arkadaşlar, izin verin; tane tane açıklıyorum.

BAŞKAN - Lütfen dinleyin; son kez söz verdim, bir daha vermeyeceğim.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Biz 6'lı masada Türkiye'nin nasıl yönetileceğine ilişkin birlikte 7 bin sayfa bir rapor hazırladık. O rapora birlikte imza attığımız arkadaşlarımızı Meclise taşımaktan dolayı asla şikâyetçi değiliz. Herkes kendi oyunu aldı ve Meclise geldi. Biz beraber düşünüyoruz; adalette, demokraside beraber düşünüyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Hemen bitireceğim.

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - "Oynaklık"tan kasıt şudur: İnsanların bir siyasi çizgisi vardır, o siyasi çizgiyi içsel değişiminizi yaşarsınız, bunun öz eleştirisini de yaparsınız, değiştirirsiniz ama yalnızca konjonktür değişti diye dün ateş ettiğiniz yere ertesi gün gelip bu sefer de başka bir yere ateş ederseniz bunun adı "siyasi oynaklık"tır. Dolayısıyla ne CHP'nin yaptığı ittifaklarla ne de tutumuyla açıklanabilecek bir şey değildir. Kimi muhatap alıyorsak ona söyledik, laf da yerine oturdu!

Teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Peki.

Sayın Usta, son bir kez söz veriyorum.

75.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Başkanım, teşekkür ediyorum.

Siyasi oynaklığı Gökhan Bey çok güzel...

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - CHP'ye geçen vekillere de aynı söz geçerli mi?

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Nereden geçiyorlar? Hangi partiden mesela?

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Başka partiden geçenler.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Nereden ya? Bir tane söyle.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Var.

BAŞKAN - Ya, kendi Grup Başkan Vekiliniz konuşuyor. Sayın milletvekilleri... Hayret bir şey ya!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) - Ya, var ya.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Saadetten, Gelecekten... Beraber protokol yaptık zaten.

ÜMMÜGÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) - İYİ Partiden geldi, haberin mi yok gelen vekillerden?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Kıymetli Başkanım...

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Ya, onunla bir alakası yok, dinlemiyorsunuz herhâlde ya!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Benim söylediğim anlaşılmıyor mu ya? Beraber zekâyâ sahip değil miyiz biz ya?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Başkanım, ben tartışmayı uzatmak istemiyorum. Siyasi oynaklığın ne demek olduğunu Sayın Gökhan Günaydın çok güzel açıkladı, "Konjonktüre göre davranmaktır." dedi. Evet, burada kim ne alıyorsa üstüne kendisi alsın. Ben bu kelimeyi kendim kullanmadım, tekrar söylüyorum. Bunu ilk kullanan da kendisiydi, açıkladı.

Teşekkür ederiz.

BAŞKAN - Tamam, teşekkür ederiz.

VI.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

2.- İYİ Parti Grubunun, Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun ve 20 milletvekili tarafından, Asgari Ücret Tespit Komisyonunun sekretaryasını yürüten Çalışma Genel Müdürlüğü'nün Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi içinde Cumhurbaşkanlığına bağlı bir bakanlık birimi olarak yapılandırılmasının doğurduğu sonuçların araştırılması, işçi temsilinin dışlanması riskinin önlenmesi ve uluslararası örneklerle karşılaştırmalı biçimde daha adil ve katılımcı bir modelin oluşturulmasına yönelik tespit ve önerilerin geliştirilmesi amacıyla 15/10/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 16 Ekim 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, şimdi İYİ Parti Grubunun önerisine devam edeceğiz ve konuşmacıları davet edeceğiz.

Önerinin gerekçesini açıklamak üzere İYİ Parti Grubu adına Sayın Hakan Şeref Olgun, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Değerli milletvekilleri, bir zamanlar bu ülkede adına gerçekten "Asgari Ücret Tespit Komisyonu" denilebilecek bir yapı vardı. Taraflar oturur tartışır, masada en azından bir denge görüntüsü bulunurdu. İşçinin sesi azdı belki ama tamamen susturulmamıştı. Kararlar Meclisin denetimi altındaki bir bakanlık üzerinden yürütülür, siyasi sorumluluk taşınırdı; bugünse geriye yalnızca adı kaldı. Ortada, talimatla toplanan, patron ile Hükûmetin karşılıklı onay törenine dönüşmüş bir masa var.

Yirmi iki yıllık iktidar sendikal alanı da kendi denetim sahasına çevirdi. Gerçek sendikacılığın yerini "sarı sendika" diye bilinen, iktidarın gölgesinden çıkamayan yapılar aldı. Bu sendikalar emekçinin değil iktidarın sözcüsü hâline geldi. Masaya işçi adına oturuyorlar ama kalktıklarında yalnızca iktidarın talebini imzalıyorlar. Her kurumu kendine benzeten bu iktidar burayı da payına düşeni kadar çürüttü. Yargıdan basına, ekonomiden eğitime kadar nerede bir kurum varsa oraya bir yeni Türkiye dokunuşu yapılmış yani içerik alınmış, vitrin bırakılmış. Bugün artık Asgari Ücret Tespit Komisyonu değil olsa olsa "köle fiyatı ayarlama kurulu" diyebiliriz çünkü bu yapının yaptığı tek şey milyonlarca emekçiye "Bu kadarıyla idare et." demekten ibaret.

Anayasa'mızın 55'inci maddesi açıkça der ki: "Devlet, çalışanların geçim şartlarını dikkate alarak adil bir ücretin sağlanması için gerekli tedbirleri alır." Peki, bugün devlet bu görevi yerine getiriyor mu? Ne yazık ki hayır çünkü Asgari Ücret Tespit Komisyonu artık ne adil ne bağımsız ne de demokratik bir yapıdadır.

2018 öncesinde Komisyon, Çalışma Bakanlığı bünyesinde Bakanlar Kuruluna bağlı bir organdı. Kararlar Hükûmetin siyasi sorumluluğu altında alınır, Türkiye Büyük Millet Meclisi bu süreci doğrudan denetleyebilirdi. Milletlin vekili yürütmenden hesap sorabiliyordu ancak Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçilmesiyle birlikte bu denetim ortadan kalktı. Komisyonun sekretaryası artık doğrudan Cumhurbaşkanına bağlı bir birim tarafından yürütülüyor yani milyonlarca emeklinin kaderi tek bir imzaya bağlı hâle geldi.

Değerli arkadaşlar, bugün, Asgari Ücret Tespit Komisyonunda işçiye yalnızca TÜRK-İŞ temsil ediyor çünkü yasa en fazla üyeye sahip işçi konfederasyonuna temsil hakkı veriyor, bu da fiilen TÜRK-İŞ anlamına geliyor; DİSK yok, HAK-İŞ yok, bağımsız sendikalar yok yani milyonlarca emekçinin sesi tek bir konfederasyonun inisiyatifine bırakılmış durumda. Bu tablo sendikal çoğulculuğu ortadan kaldırıyor, temsilde adalet ilkesini zedeliyor. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Türkiye raporlarında da yıllardır bu durum açıkça eleştiriliyor. ILO, Türkiye'ye defalarca çağrı yaparak asgari ücret tespit sürecine tüm işçi konfederasyonlarının dâhil edilmesi gerektiğini, mevcut sistemin ise temsilde tekelleşme yarattığını belirtiyor. Düşünün, milyonlarca çalışanın geçimini belirleyen karar alınıyor ama masada sadece bir sendika var.

Peki, dünyada nasıl yapılıyor? Almanya'da asgari ücreti belirleyen bağımsız bir komisyon var; üyelerinin yarısı işçi, yarısı işveren temsilcilerinden oluşuyor, Başkanı tarafsız; her karar gerekçesiyle birlikte kamuoyuna açıklanıyor, kimse bir gecede tek imzayla milyonların maaşını değiştiremiyor. Fransa'da hükûmet asgari ücreti enflasyonun altında artırmıyor çünkü yasa izin vermiyor, asgari ücret hayat pahalılığına endeksli şekilde otomatik artıyor; devlet emeğin değerini her yıl koruyor. Hollanda'da asgari ücret her altı ayda bir otomatik güncelleniyor, kim iktidardaysa fark etmiyor, işçinin hakkı keyfi kararlara teslim edilmiyor. İsveç ve Norveç'te ise devlet hiç karışmıyor çünkü sendikalar güçlü, asgari ücret toplu sözleşmelerle belirleniyor. Yani o ülkelerde asgari ücret sadece bir rakam değil saygın bir yaşam standardının simgesi. Dünyada sistemler böyle işlerken bizde tablo tam tersine dönmüş durumda ve en acısı, Türkiye'de Asgari Ücret Tespit Komisyonunun kararları kesin. Bir vatandaşın trafik cezasına bile itiraz hakkı varken milyonlarca çalışanın geçimini belirleyen bu kararlara itiraz hakkı yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

HAKAN ŞEREF OLGUN (Devamla) - Bu durum, Anayasa'nın 125'inci maddesinde yazan "İdarenin her türlü işlem ve eylemi yargı denetimine tabidir." hükmüyle açıkça çelişmektedir.

Değerli arkadaşlar, bugün burada sunduğumuz araştırma önergesi bir eleştiriden öte bir çağrıdır. Asgari Ücret Tespit Komisyonunun yapısı yeniden ele alınmalıdır. İşçi tarafının temsili genişletilmeli, kararlar yargı denetimine açılmalı, Türkiye Büyük Millet Meclisi bu sürece yeniden dâhil olmalıdır diyor, önergemizin kabulünü takdirlerinize sunarak Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

YENİ YOL Partisi Grubu adına Sayın Mehmet Emin Ekmen.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkanım, kıymetli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

İYİ Parti Grubunun Asgari Ücret Tespit Komisyonunun yapısına dair vermiş olduğu önergeyi destekliyoruz. Bu önergede, geniş olarak Sayın Olgun tarafından da izah edildiği üzere, Asgari Ücret Tespit Komisyonunun gerek yapısı gerek içindeki çoğulculuk gerek kararlarının ne siyasi ne yargısal bir denetime tabi olmaması gibi sebeplerle işçinin hakkının yendiği, işveren lehine birtakım durumların tespit edildiği bir hâle dönüştüğü açıktır. Ortada şeffaf, çoğulcu ve adil bir ücret belirleme sistemi söz konusu değildir. Cumhurbaşkanlığı sistemine kadar bir şekilde Meclis ve Bakanlar Kurulu tarafından denetlenen bu karar alma mekanizması şu anda tamamen denetim dışıdır ve bu denetim dışının sonuçlarını asgari ücretle çalışan vatandaşlarımız iliklerine kadar yaşamaktadır.

Bugün herhangi bir milletvekilimiz -ister iktidar sıralarından ister muhalefet- asgari ücret alan hatta çift asgari ücret alan bir ailenin ebeveynini, annesini, babasını, çalışanını ararsa ellerine geçen 22 bin liranın kiraya dahi yetmediğini, mutfak masraflarının artık ciddi bir şekilde sağlıklı beslenme limitlerinin altında beslenmeye zorladığını ve en önemlisi de kaliteli bir yaşam açısından ihtiyaç duyulan birçok tedarikin tüketiminin söz konusu olmadığını görecektir.

Yakın zamanda Genel Başkanımız Sayın Ali Babacan bir yayında izah etti, oraya referansla iki hususu hatırlatalım: Bizim yakın tarihimizde ilk defa 2024 yılında asgari ücret gerçekleşen enflasyona değil beklenen enflasyona göre belirlenmiştir. Yani 2024 yılı gerçekleşen enflasyonu yüzde 45 iken 2025'in beklenen -ki onun da tutmayacağı ortada- yüzde 30 oranına göre belirlenmiştir yani asgari ücretli her bir vatandaşımız bu sistemden, bu siyaset anlayışından yüzde 15 alacaktır. İkinci olarak, uzunca yıllardır ilk defa temmuz ayında bir ara zam değerlendirmesi yapılmamıştır ve bu mağduriyet artarak devam etmiştir. Oysa sizin de sıklıkla övündüğünüz, AK PARTİ'nin yönettiği, Genel Başkanımız Sayın Ali Babacan'ın da ekonominin başında olduğu 2003 ile 2014 yılları arasına baktığımızda -bu veriye lütfen dikkat edin- enflasyonun tek hane olduğu yıllarda dahi ara zam verilmiştir. Bugün, enflasyon resmî rakamlarla 30'larda, 40'larda seyrediyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

MEHMET EMİN EKMEK (Devamla) - Hadi ENAG'dan vazgeçtik, İTO'nun hesaplanmış olduğu enflasyon rakamları ile TÜİK arasındaki fark ortada. Bununla birlikte, TÜRK-İŞ'in hatta yer yer TÜİK'in ortaya koymuş olduğu yoksulluk sınırı, efendim, kaliteli bir yaşam için ihtiyaç duyulan rakamlar ortada ama vatandaşımız 22 bin lirayla açlığa mahkûm ediliyor. Bir defa, her bir vatandaşımızın geçen yıldan kalan yüzde 15 bir alacağı var, yeni bütçe hazırlanırken buradan hatırlatıyoruz. İkincisi, ara dönemin güncellenmemesinden kaynaklanan bir alacağı var. Üçüncüsü, insan onuruna yakışır bir yaşam nedeniyle bu iktidardan, bu ekonomi yönetiminden bir alacağı var. Siz herhangi bir büyük müteahhidin devletten alacağı nedeniyle masaya çağrılıp onun alacağından feragat edildiğine dair bir talebin dahi yapıldığına şahit oldunuz mu? Hayır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET EMİN EKMEK (Devamla) - Garanti ödemelere, büyük müteahhitlere gücümüz yetmiyor ancak dönüp dolaşp en düşük emekli ücreti ve asgari ücretli üzerinden bütçeyi düzenlediğimizi zannediyoruz, düzenleyemediğimiz de ortada.

Teşekkür ediyorum. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Sayın Mehmet Rüştü Tiryaki.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ (Batman) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Asgari Ücret Tespit Komisyonunun yapısı, işleyişi, karar süreçleriyle ilgili bir araştırma komisyonu kurulması önergesi hakkında söz aldım. Öncelikle hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Çok önemli bir gündem maddesi. Umarım arada böyle kaynayıp gitmez çünkü bu ülkede milyonlarca insanın geleceğini, yaşam biçimini etkileyecek bir Komisyonun aldığı kararlardan bahsediyoruz.

Arkadaşlarımız biraz önce ayrıntılı biçimde anlattı. Bu Komisyonun oluşumu gerçekten sorunlu ve bu Komisyonla ilgili yeni bir değerlendirme yapılması gerekiyor. İki açıdan sorunlu, bir tanesi şu: Asgari Ücret Tespit Komisyonu güya işçi, işveren ve Hükûmet temsilcilerinden oluşuyor. İşçi sendikalarını temsilen 5 kişi, işvereni temsilen 5 kişi, Hükûmeti de temsilen 5 kişiden oluşuyor ama garip biçimde bu 15 kişilik Komisyon çoğunlukla, neredeyse tamamında işveren ve Hükûmetin oylarıyla asgari ücretin ne kadar olacağına karar veriyor.

Bir diğer sorun şu, ben ayrıntılarını yıl yıl birazdan söyleyeceğim size: Asgari Ücret Tespit Komisyonunun oluşum biçimini belirleme yetkisinin Cumhurbaşkanlığına verilmiş olması. Bakın, Cumhurbaşkanlığının 1 sayılı Kararı'yla yani Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçildikten sonraki ilk kararla Asgari Ücret Tespit Komisyonu Cumhurbaşkanlığının tamamen denetimine bırakılmış durumda.

Şu ana kadar Asgari Ücret Tespit Komisyonunun yapısı değiştirilmedi ama Cumhurbaşkanı isterse yarın sabah bu Komisyonu 20 işveren temsilcisinden, 20 Hükûmet temsilcisinden, 1 de işçi temsilcisinden oluşturabilir; Komisyonun oluşturulma biçimini Cumhurbaşkanı verdiğiniz zaman sonuç böyle oluyor. Ben Resmî Gazetelerden tek tek bakarak bir araştırma yaptım. 2002 ile 2024 arasında Asgari Ücret Tespit Komisyonu 25 kez toplanmış, 25 kez. Bu 25 kez içerisinde 8 kez oy birliğiyle karar alınmış yani işveren tarafı, işçi tarafı ve hükûmet tarafı. Tabii, bu işçi kısmını ayrıntılandırmak gerekiyor, sadece bir tane konfederasyon temsil ediliyor ama biz yine bütün işçileri temsil ettiğini varsayalım. 8 kez oy birliğiyle Asgari Ücret Tespit Komisyonu karar almış. Bu 8 kararın 4 tanesi de yılda 2 kez Asgari Ücret Tespit Komisyonunun toplanması yani yılda 2 kez toplanıp ücret artışı yaptığı için 8 kez oy birliğiyle karar alınmış. Yoksa aslında yirmi beş yıllık, çeyrek asırlık süre içerisinde sadece 4 kez oy birliğiyle karar alınmış.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ (Devamla) - Tamamlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

MEHMET RÜŞTÜ TİRYAKİ (Devamla) - Tamamlıyorum.

Geri kalan süre içerisinde hükûmetin muhalefet oyu yok, işveren tarafı sadece 2 kez muhalefet etmiş, sadece 2 kez. İşçiler ise 15 kez muhalefet etmişler. Şimdi, düşünün, bir 3'lü yapı var, bu 3'lü yapı ortak bir karar alıyor asgari ücretin ne olacağına dair. 25 asgari ücret toplantısından 23'ünde işverenin istediği şekilde karar alınmış, sadece 2 kez işverenler itiraz etmiş. Dolayısıyla bu, Asgari

Ücret Tespit Komisyonunun aslında tam olarak işverenin isteği doğrultusunda karar aldığı anlamına geliyor. Bu yüzden, gerçekten Asgari Ücret Tespit Komisyonunun oluşumunu tartışmalıyız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKI (Devamla) - Gündem bu olduğu için sadece bunu söylüyorum ama asgari ücretin kendisiyle ilgili olarak, yaşam biçimini nasıl belirlediğiyle ilgili olarak, insanlarımızı nasıl sefalete, yokluğa mahkûm ettiğiyle ilgili olarak saatlerce konuşabiliriz diyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Cevdet Akay.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA CEVDET AKAY (Karabük) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

İYİ Parti grup önerisi üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım.

Asgari Ücret Tespit Komisyonu 2018 Cumhurbaşkanlığı Hükûmet sistemine geçişle beraber maalesef bağımsız bir şekilde karar alma mekanizmasını kaybetmiş durumda. Öncesinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığıyla koordineli bir şekilde Bakanlar Kurulu kararıyla siyasi bir karar olarak uygulamaya geçtiğinde Mecliste bütün milletvekillerinin gensoru, soru önergesi, genel görüşme yoluyla hesap sorma hakkı vardı, denetleme hakkı vardı fakat şimdi mevcut yapı itibarıyla oluştuğunda Çalışma Genel Müdürlüğü genel sekreteryaya görevini yaparak Cumhurbaşkanı kararıyla uygulamaya geçiyor. Yani Hükûmet temsilcileri ve işveren temsilcilerinin çoğunluk kararıyla istenildiği şekliyle asgari ücret tespit edilmiş oluyor. Öyle mi olmalı? Tabii ki öyle olmamalı. Asgari ücret 22.104 TL, biz bu yılın yarısında ara zam olsun diye ifade etmiştik, o zaman için 30.400 TL olmalı diye bahsetmiştik ama şimdi geçen süre içerisinde satın alma gücü eridiği için bu süre içerisinde 5.600 TL asgari ücretin satın alma gücü eridi yani şu anda asgari ücretin en az 36.000 TL olması gerekiyor ve önümüzdeki dönem içerisinde de beklenen enflasyona göre de zam yapılacağı için sürekli bu asgari ücret enflasyon oranı altında da erimeye devam edecek. Geçen yıl, hatırlarsınız, Merkez Bankası Başkanı asgari ücretin belirlenmesiyle ilgili beklenen enflasyona göre zam yapılması gerektiği şekliyle Hükûmeti ve hepimizi yönlendirmişti yani orana ket vurmuştu. Yine, maalesef, benzer bir açıklama yapmış "Talep koşullarının dezenflasyon sürecini etkilememesi gerekir." diye ifade etmiş yani demek ki enflasyonu arttıran talep! Böyle bir şeyi kabul etmek mümkün değil yani enflasyonu arttıran talep değil Hükûmetin yanlış uygulamaları, kamu maliyesi politikalarının ve para politikalarının gerektiği şekliyle yapılmaması.

Bakın, ben size bir örnek vereceğim şimdi: 22.104 lira, Türkiye'de asgari ücretin saatlik ücreti 92 lira. Bakın, bir bardak kahve 130 lira olmuş, 1 simit ve çay 70 lira olmuş, 1 kilo peynir 400 TL olmuş; bir işçi bir saatlik emeğiyle bir kahveyi zor içiyor. Almanya ve diğer ülkelerle birtakım kıyaslamalar yapalım: Almanya'da saatlik ücret 450 lira, Fransa'da 420 lira, Hollanda'da 480 lira, bizde 92 TL yani Mehmet ve Hans aynı emeği veriyor, aynı çalışmayı yapıyor ama Hans Türkiye'deki ücretin 5 katı asgari ücret alıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

CEVDET AKAY (Devamla) - Bu uygulamadan kesinlikle vazgeçilmesi gerekiyor ve araştırma komisyonunun mutlaka kurulması gerekiyor. Asgari Ücret Tespit Komisyonu bu şekilde devam ederse asgari ücretli, dar gelirli ezilmeye devam edecek ve satın alma gücü git gide eriyecek. Siyasi baskı olarak da artık Merkez Bankasının veya Hazine ve Maliye Bakanının bu Komisyonun üzerine baskılar yapmaktan vazgeçmesi, bağımsız bir komisyonun oluşturulması mutlaka gerekiyor ve araştırmanın da bu Mecliste yapılması ve denetleme gücünün de artırılması gerekiyor.

Teşekkür ederim. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Nilgün Ök.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA NİLGÜN ÖK (Denizli) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Parti grup önerisi üzerinde AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle yüce Meclisimizi ve aziz milletimizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Evet, Asgari Ücret Tespit Komisyonu Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal devlet ilkesinin somut bir yansımasıdır. Bu Komisyonunda devlet tek başına karar vermez; devlet, işçi, işveren temsilcileri eşit sayıda yer alır. Toplam 15 üyeden oluşan Komisyonunda işçi tarafından 5, işveren tarafından 5, kamu tarafından 5 üye bulunmaktadır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, TÜİK, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Ticaret Bakanlığımız gibi kamu kurumları ile bünyesinde en çok işçiyi bulunduran işçi konfederasyonu temsilcileri, yine en çok işvereni temsil eden işveren konfederasyonu temsilcileri yer almaktadır.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Yani iktidar 10, işçi 5; böyle mi eşitlik oluyor!

NİLGÜN ÖK (Devamla) - Komisyonun işçi temsilcisi TÜRK-İŞ'tir yani Türkiye'nin en büyük işçi konfederasyonu. Bu toplantıda asgari ücretin belirlenmesinde işçi görüşü alınmakta, kamuoyuna açıklanan tüm teklifler bu temsil üzerinden yapılmaktadır. Burada devletin tek başına belirleyici olduğu bir süreç yoktur.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Zaten sadece görüş alıyor.

NİLGÜN ÖK (Devamla) - İşçi sendikaları ve işveren birlikleri aynı masadadır. Bu yapı Türkiye'nin demokrasi tarihinde, çalışma hayatında sosyal diyalog kültürünün kurumsal zemine kavuşmasının en önemli örneklerinden biridir. Bu sistem dünyadaki sosyal diyalog mekanizmalarıyla da karşılaştırıldığında son derece katılımcı, adil, temsilî bir yapıya sahiptir, uluslararası normlara da uygundur. Bizim dönemimizde asgari ücretin belirlenme süreci hiçbir dönemde olmadığı kadar şeffaf bir hâle gelmiştir. TÜİK verileri açıkça paylaşılmakta, işçi ve işveren temsilcileri kendi taleplerini kamuoyuna duyurabilmekte, vatandaşlarımız kimin ne dediğini, ne önerdiğini görebilmektedir ve kararlar artık sadece demokratik değil toplumun tamamını ilgilendiren bir sosyal uzlaşarak alınmaktadır. Biliyorsunuz, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle artık kararların kaynağı bürokrasi değil millet iradesi olmuştur.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Saray olmuştur, saray!

NİLGÜN ÖK (Devamla) - Bizim için asgari ücret sadece bir maaş rakamı değil; bu mesele, emeğin onuru, alın terinin değeri, sosyal adaletin de ta kendisidir.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - O yüzden mi sürünüyor asgari ücretliler?

NİLGÜN ÖK (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemiz iktidarlarımız döneminde yirmi dört yıldır emeği koruyan, sosyal devlet ilkesini güçlendiren adımlar atmıştır.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Pazara gitsen iyi olur. Alım gücü...

NİLGÜN ÖK (Devamla) - Bu yaklaşım sayesinde asgari ücrete reel olarak baktığımızda en yüksek artışlar 2002'den bu yana gerçekleşmiştir.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Açlık sınırı 30 bin, açlık sınırı!

NİLGÜN ÖK (Devamla) - Net asgari ücrette 2025 yılında reel olarak yani enflasyondan arınmış olarak yüzde 250'lik bir artış söz konusudur yani bu reel anlamda 3,5 kat artış demektir. Ha, yeterli midir?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

NİLGÜN ÖK (Devamla) - Değildir ama bu konuda Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde de ciddi çalışmalar yapılmaktadır. Bu, sadece bir artış değil insana ve emeğe verilen değer kanıtıdır. Bugün ülkemizde 33 milyona yaklaşan istihdamla tarihin en yüksek istihdam düzeyine ulaşılmıştır. Dolayısıyla toplantılar sadece ücret belirleme meselesi değil emeğin, sermayenin birlikte güçlendiği bir dengeyi kurma çalışmasıdır.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Yılbaşında kaç lira olacak asgari ücret, söyleyin.

NİLGÜN ÖK (Devamla) - Biliyoruz ki kalkınma işçi ve işverenin birlikte el ele verdiği düzenle mümkündür.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; biz hakkaniyetten şaşmayacağız.

BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) - Hakkaniyet 22 bin lira mı?

NİLGÜN ÖK (Devamla) - Ne emeğin hakkını çiğnedeceğiz ne de üretimin belini kıracağız.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - 22 bin lira mı emeğin hakkı?

NİLGÜN ÖK (Devamla) - Bugüne kadar emeğe, alın terine, helal kazanca sahip çıkan bir iktidar olarak yine aynı şekilde davranmaya devam edeceğiz. Hep birlikte, inşallah, işvereniyle, emeklisiyle, çalışanımızı da ezdirmeden....

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Ezilmemek mi 22 bin? Bravo(!)

NİLGÜN ÖK (Devamla) - ...güçlü Türkiye'yi inşa etmek için hep birlikte çalışmaya devam edeceğiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

CAHİT ÖZKAN (Denizli) - Bravo.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

III.- YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Yoklama...

BAŞKAN - Yoklama talebi var, gerçekleştiriyoruz.

Sayın Günaydın, Sayın Uzun, Sayın Ersever, Sayın Genç, Sayın Özcan, Sayın Şevkin, Sayın Akay, Sayın Özdemir, Sayın Alp, Sayın Aygun, Sayın Bektaş, Sayın Uzun, Sayın Barut, Sayın Durmaz, Sayın Sümer, Sayın Kılınç, Sayın Kavaf, Sayın Türel, Sayın Konuralp, Sayın Ünver.

Şimdi yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.17

BEŞİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 18.29

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Nurten YONTAR (Tekirdağ), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 8'inci Birleşiminin Beşinci Oturumunu açıyorum.

III.- YOKLAMA

BAŞKAN - İYİ Parti grup önerisinin oylamasından önce istem üzerine yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı, şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum. Yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklamaya başlandı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, pusula veren sayın milletvekilleri lütfen Genel Kuruldan ayrılmasınlar.

(Elektronik cihazla yoklamaya devam edildi)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, toplantı yeter sayısı vardır.

VI.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

2.- İYİ Parti Grubunun, Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun ve 20 milletvekili tarafından, Asgari Ücret Tespit Komisyonunun sekretaryasını yürüten Çalışma Genel Müdürlüğünün Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi içinde Cumhurbaşkanlığına bağlı bir bakanlık birimi olarak yapılandırılmasının doğurduğu sonuçların araştırılması, işçi temsilinin dışlanması riskinin önlenmesi ve uluslararası örneklerle karşılaştırmalı biçimde daha adil ve katılımcı bir modelin oluşturulmasına yönelik tespit ve önerilerin geliştirilmesi amacıyla 15/10/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 16 Ekim 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - İYİ Parti grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.
Birleşime yarım saat ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.33

ALTINCI OTURUM

Açılma Saati: 19.19

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Nurten YONTAR (Tekirdağ), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 8'inci Birleşiminin Altıncı Oturumunu açıyorum.
Sayın Günaydın'ın bir söz talebi var.
Buyurun Sayın Günaydın.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

76.- İstanbul Milletvekili Gökhan Günaydın'ın, Üçüncü Oturumda yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Evet, teşekkür ederim Sayın Başkan.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde tutanakların hepimiz açısından bir namus değeri taşıdığı açıktır. Mecliste daha evvel bir tartışma meydana geldi, o tartışmanın içinde ben de vardım. O tartışmanın tutanaklarına baktığımızda karşı taraftan duyduğuma emin olduğum sözlerin tutanakta olmadığını gördüm. Bu, hayatın olağan akışına aykırıydı çünkü bir kişiyle tartışma yürütüyorum ben, o bana bir şey söylemiyor, ben ona sürekli bir şeyler söylüyorum ve karşıdan da bir şey gelmiyor. Dolayısıyla ben bunun tutanağa bir müdahale olabileceğini düşündüm ve bunu dillendirdim, arkadaşlara da yazılı bir not gönderdim. Bunun üzerine Tutanak müdürümüz geldi, beni stenografların dinleme yaptığı odaya davet etti, kulaklığı takarak 6 ayrı kanaldan o dinlemeleri ben de yaptım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun.

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Arkadaşlarımızın tutanağa bir müdahalesinin olmadığını gördüm, gerçekten o sözler duyulmuyor. Ben Meclis çalışanı arkadaşlarımızın emeğini ve hatırını çok yukarıda tutan bir arkadaşınızım, bütün milletvekilleri böyle yapar. Bunu görmekten çok memnun oldum. Üzdüğümüz bir arkadaş varsa bu nedenle, onlardan özür dilerim, bunu söyleyeyim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Son derece doğal bu. Ancak arkadaşlar, "ancak"tan sonra kötü bir şey söylemeyeceğim, burada teknolojinin yetersizliği ortada yani her söylenenin mutlaka alınması lazım. Yüksek sesle bağırmanın sesinin kaydedildiği, daha düşük sesle bağırmanın sesinin kaydedilmediği ya da seslerin ayırt edilemediği bir ortam hepimiz için tutanak güvencesizliği yaratmaktadır. Zaten kişinin kendisi de o lafları söylediğini iki kere ikrar etmiştir. Dolayısıyla söylenen sözler tutanağa girmedi, bu bir eksiklik ama arkadaşlarımızın bir kastının olmadığını görmekten de memnuniyet duydum. Bunu ifade etmek isterim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Çok teşekkür ederim Sayın Günaydın.

Sevgili arkadaşlar, şimdi devam ediyoruz.

VI.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

3.- DEM PARTİ Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Muş Milletvekili Sezai Temelli ve Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit tarafından, yoksulluğun çok boyutlu olarak araştırılması amacıyla 16/10/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 16 Ekim 2025 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

16/10/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 16/10/2025 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Sezai Temelli
Muş
Grup Başkan Vekili

Öneri:

16 Ekim 2025 tarihinde Muş Milletvekili Grup Başkan Vekili Sezai Temelli ve Kars Milletvekili Grup Başkan Vekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit tarafından, yoksulluğun çok boyutlu olarak araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan 14537 grup numaralı Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 16/10/2025 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Sayın Kezban Konukçu.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 17 Ekim Dünya Yoksullukla Mücadele Günü vesilesiyle verdiğimiz araştırma önergesi hakkında söz aldım.

Bakalım dünya yoksullukla mücadele ediyor mu gerçekten. Dünyaya ve Türkiye'ye baktığımızda yoksulluk tablosu gerçekten kalıcı eşitsizliği derinleştirmekten başka bir şey sunmuyor bize. Dünyanın büyük patronları yoksulların isyanından korktuğu için yoksullukla mücadele programları belirlese de bu programlar yardım ve sadaka vermekten öteye gitmediği için yoksulluk insanlık onurunu zedeleyen bir adaletsizlik biçimi olmaya devam ediyor. Oysa büyük patronların servetleri yoksullardan ve emekçilerden çaldıklarıdır, bu hırsızlar sadaka vererek kurtulacaklarını zann ediyorlar ama çok yanılıyorlar. Türkiye'deki durum ise dünyadakinden çok daha vahim durumda. Avrupa İstatistik Ofisi 2024'te bir rapor yayınladı. Bu rapora göre Türkiye, yoksulluk riski olarak dünyada 1'inci sırada; tekrar 1'inci sırada olduğumuz bir şey bulduk maalesef.

Şimdi, bir bakıyoruz, açlık sınırı açıklandı 37 bin lira, yoksulluk sınırı açıklandı 92 bin lira, asgari ücret 22 bin lira. 4 kişilik bir hanede 4 kişi bile asgari ücretle çalışsa ellerine geçen ücret, gelir yoksulluk sınırını aşamıyor, yoksulluk sınırının altında kalıyor. Yoksulluk toplumun bütün kesimlerini etkilerken en çok da kadınları ve çocukları etkiliyor. Kadınların kaldığı bu ortam kesinlikle görmezden geliniyor. Kadınlar hem düşük ücretli hem de güvencesiz işlerde çalıştırılıyor. Aynı zamanda ev içindeki yeniden üretim emeği ve bakım emeği kadınların sırtına yüklendiği için ek olarak bu yoksulluktan daha da fazla çekmektedir kadınlar. Kadınlar bir taraftan "Faturayı, kirayı nasıl ödeyeceğim?" diye, "Hangi harcamadan kısıyım?" diye düşünmekten bir çare, bir yol bulamıyorlar. İşte, bu kadınlardan biri de Emine Akçay'dı. Hatırlatmak isterim: Emine Akçay çocuklarını ısıtamadığı için oduncuya gidiyor, onun bağışladığı 10 kilo odunu eve götürürken o odunlar ıslandığı için sobayı yakamıyor ve çocuklarının eline saç kurutma makinesini tutuşturarak hayatına son veriyor. Emine Akçay'ı da unutmamak, yoksulluk yüzünden çile çeken kadınları da unutmamak ve her geçen gün bunun derinleştiğini görüyoruz.

AKP döneminde dolar milyarderleri çoğalırken diğer yanda milyonlar yoksulluğu ve çaresizliği yaşıyorlar. Çocuk yoksulluğu da çok derin bir şekilde yaşanıyor. Çocuklar yetersiz besleniyor, okula aç giden çocukların sayısı dörtte 1 oranında açıklanan rakamlara göre. Eğitimde başarıdan çok hayatta kalma mücadelesi veriyor çocuklar ve yoksullukla mücadele etmesi gereken iktidar okullarda bir öğün ücretsiz yemeği kaldırmayı marifet biliyor. Derhâl okullarda bir öğün yemek verilmeli ve çocuklar en azından okulda karınlarını doyurabilmeliler.

Yoksulluk, çocukların eğitim hakkını ortadan kaldırırken bir taraftan da onları erken yaşta işçileştiriyor, iktidar MESEM Projesi'yle bu durumu kalıcılaştırıyor. Çocuklar devlet eliyle piyasaya ucuz iş gücü olarak sürülüyorlar ve bu çocuklardan yani iş cinayetinde hayatını kaybeden çocuklardan biri de Ahmet Yıldız'dı. Ahmet Yıldız'ı da hatırlayalım; ruhsatsız bir atölyede çalışıyordu, çalıştığı makinedeki sensör, makine daha hızlı çalışsın diye kapatılmıştı ve patrona sadece 30 bin lira ceza verildi, olayın üstünü örtmeye çalıştılar. Ahmet Yıldız gibi hayatını kaybeden bütün çocuk işçileri de tekrar buradan hatırlamamız gerekiyor sevgili arkadaşlar.

Aynı zamanda bu ülkede yaş almış nüfus açısından da tablo son derece vahimdir. Emekli maaşları barınma ve sağlık giderlerini dahi karşılamamaktadır. Bu emekliler pazarlarda güvenlik elemanı olarak, temizlik işçisi olarak çalışmak zorunda kalmaktadır. Bir marifeti daha var AKP iktidarının, "çalışan emekli" diye bir kavram türetti, akla ziyan bir kavram; bu kavramı dünyada bir yerde söylesek herhâlde bize gülerler ve bu kavram yüzünden, bu ortam yüzünden emekliler de geçinemediği için, 15 bin lirayla geçinemediği için çalışmak zorunda kalmaktadır. Her geçen gün bu ülkede dolar milyarderlerinin sayısı artmaktadır. En son yine bir rakam açıklandı: Ülkemizdeki dolar milyarderlerinin sayısı dünyadakinden -yüzde 8 oranında- fazlaca artmış durumda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

KEZBAN KONUKÇU (Devamla) - Tamamlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

KEZBAN KONUKÇU (Devamla) - Bu milyonerler artarken bir taraftan da çoğu emekçilerden toplanan 12 trilyon 651 milyar vergi var. Peki, nereye gidiyor bu vergiler? Bu vergiler acaba yoksullukla mücadele için mi harcanıyor? Kesinlikle hayır. En son 2026 bütçesi de açıklandı biliyorsunuz, buradaki bütçede faiz ödemeleri için yüzde 40 oranında bir artırma söz konusu olmuş. Yani sermayeyi, yandaşı tekrar büyütme adına faiz ödemeleri büyütülüyor. Bütçeden yoksulluğa pay ayırmak yerine; çocuklara, kadınlara pay ayırmak yerine siz patronları, yandaşları büyütmekten başka bir şey bilmiyorsunuz. Halkın olanakları ancak halka aktararak, vergide ve paylaşımada adalet sağlanarak yoksulluk ortadan kaldırılabilir.

Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

YENİ YOL Partisi Grubu adına Sayın Sema Silkin Ün.

Buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA SEMA SİLKİN ÜN (Denizli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; konuşmama bir teşekkürle başlamak isterim müsaadenizle. Özgürlük Filosuyla hukuksuz Gazze ablukasını kırmak ve Gazze'ye insani yardım ulaştırmak için İtalya'dan hareket edişimizin 8'inci gününde İsrail tarafından alıkonulmamızın ardından Meclisimizde gösterdiğiniz dayanışma için, Meclisimizin itibarına yakışır şekilde en sert tepkiyi verdiğiniz için, başta Meclis Başkanımız Sayın Numan Kurtulmuş olmak üzere tüm siyasi partilerimize, milletvekili arkadaşlarımıza minnet duygularımı ifade etmek isterim; sağ olun, var olun. (Alkışlar)

Bir yanımız ateşkes süreci sonuçlarını ihtiyatla takip ettiğimiz Gazze'de ama bir yanımız da ülkemizin yakıcı gündemlerinde. DEM PARTİ tarafından bugün verilmiş olan yoksulluk gündemli önerge de bu yakıcı gündemlerin başında geliyor maalesef. Mutlu bir azınlık dışında ülkede herkes yoksul arkadaşlar, tüm toplum kesimlerini içine alan bir yoksulluk sarmalındayız âdeta. Asgari ücretli yoksul çünkü açlık sınırının altında ücret alıyor, emekli yoksul çünkü açlık sınırının yarısına dayanmış durumda maaşı ve siz, bizlerin de gurur duyduğu savunma sanayisi gelişmelerini bu dertlerimizi unutturmakta kullanıyorsunuz, ortaya çıkan yoksullar ordusunun görmezden gelinmesini istiyorsunuz. Siz görmezden gelseniz de artık sabır taşı çatlamış olacak ki MÜSİAD Başkanımız diyor ki: "Asgari ücret gerçek enflasyon üzerinden hesaplınsın ve büyüme oranı da buna eklensin." Bu çıkışı yıllar sonra yapmak zorunda kalıyor ama siz onu da duymazdan geliyorsunuz. Emeklilerin maaşlarını Avrupa ülkeleriyle hiç kıyaslamayacağım bile ama sürekli bütçeye yükünden bahsettiğiniz için, günah keçisi yaptığınız için bir kıyası bilmenizde fayda var. Emekli aylığı ve hak sahiplerine yapılan ödemelerin gayrisafi yurt içi hasılaya oranı AB ülkelerinde ortalama ne kadar biliyor musunuz? Yüzde 9,8. Peki, Türkiye'de kaç? Yüzde 3,7; neredeyse üçte 1'i yani kaynaklar buraya gitmiyor demek istiyorum anlıyorsanız. Peki, vatandaş açlık sınırında yaşarken milletin kaynakları nereye gidiyor dersiniz? Merkez Bankası Başkanı cevap versin, sekiz aylık faize giden para 1 trilyon 425 milyar lira. Benim burada konuştuğum şu dört dakikada 15,2 milyon lirayı faize ödedik, uçtu gitti bile. Toplanan verginin yüzde 20'si faize gidiyor, oysa orta vadeli programda hedef yüzde 13'tü. Hedefi tutturamayan Merkez Bankası kendi kabahatini görmeden bir de üzerine şu açıklamayı yapıyor: "Talep koşullarının enflasyonun düşme eğilimini bozmasına izin vermeyeceğiz." Bu cümle teknik bir cümle değil arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SEMA SİLKİN ÜN (Devamla) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın bürokrat diyor ki: "Vatandaşın alım gücü artmasın, talep canlanmasın, ücretler sınırlı kalsın." Yani halkın cebine girecek üç kuruşluk zam bile enflasyonu artırır bahanesiyle frenlenmek zorunda. Hedefleri tutturamamanın acısını vatandaştan çıkarıyor, sonuç vermeyen politikasını işletmek için de vatandaşa daha fazla sizler adına yoksulluk vad ediyor.

Değerli milletvekilleri, Türkiye uzun zamandır bir sorumluluk krizi yaşıyor; sorumlular sorunların sorumluluğunu üzerlerine almıyor, bu konuda da bir yaptırıma tabi tutulmuyor. Ekonomi yönetimimizin başarılı olmasını en az sizler kadar biz de isteriz ama hedefler tutmadığında, krizin yıkıcı etkileri azalmayıp bilakis arttığında sizlerden daha fazla bizlerin içinin yandığını üzülerek görüyorum. Hepimiz bu milletin temsilcileri olduğumuz için buradayız ama sıkıntıları sadece biz dile getiriyoruz, biz ses çıkarıyoruz. Bu milletin emanetçisiyseniz lütfen elinizi vicdanınıza koyun, özünüze dönün ve vatandaşın gündemine, yoksulluğuna bigâne kalmayın diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

İYİ Parti Grubu adına Sayın Selcan Taşçı.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA SELCAN TAŞÇI (Tekirdağ) - Değerli milletvekilleri, yoksulluk yani insanların yaşayabilmek için en temel ihtiyaçlarını bile karşılayamıyor olması bir sorundur, görmezden gelinemez bir sorundur, hele Türkiye için her gün derinleşen bir sorundur. Yoksulluk, bitirilmek yerine muhtaçlaşan kitleleri tabiri caizse terbiye etmekte kullanıldığı için kronikleşen de bir sorundur ve bir sorunun çözülebilmesi için önce varlığının kabul edilebilmesi gerekir arkadaşlar ama dün biz burada bu kürsüde ne duyduk? İktidar temsilcisi bir arkadaşımız geldi ve burada şunu söyledi: "Birileri ülkede açlık var, millet perişan algısı oluşturmaya çalışıyor." Allah'tan korkun ya, gerçekten Allah'tan korkun!

Bakın, bu tablo Cumhurbaşkanlığı yıllık planından, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı faaliyet raporundan: Şunlar Covid dönemi yani yükseliyor da sonra iniyor değil. Bakın, mütemadiyen yükselmiş yoksulluk, mütemadiyen yükselmiş. Kendi raporunuz, bu algı mı şimdi, Cumhurbaşkanlığı algı mı yapıyor? Sosyal yardım alan hane sayısı dört yılda yüzde 52 artmış, kendi Bakanlığınızın verisi. 2024 yılında yapılan sosyal yardım harcaması bir önceki yıla göre yüzde 61 artmış. 4 milyon 262 bin 105 kişi gıda yardımı alıyor devletten bu ülkede, ekmek koyamıyor sofrasına; bu mu şimdi algı? 4 milyon 87 bin 785 hane elektrik faturasını ödeyemiyor, zenginlikten değil herhâlde; tamamı Bakanlık verisi. Yine Bakanlığın resmî verisi; 3,6 milyon hane aşırı yoksul Türkiye'de, 4'le çarpın -ortalama hane nüfusu diyelim- 14,5 milyon insan ediyor. Bu mu algı, algı mı yapıyor kendi Bakanlığınız peki? 2015'te yüzde 26 olan yoksulluk oranı 2021'de yüzde 34 olmuş ve -Eurostat verileri bunlar, oraya göre- bu alanda Avrupa'da artışın en yüksek olduğu ülkeyiz. Azıcık vicdan, iki yıl kadar önce 6 yaşında bir çocuk -ben demiyorum, Eskişehir Cumhuriyet Başsavcılığının resmî açıklaması- bakımsızlık ve yetersiz beslenme dolayısıyla öldü ya bu ülkede. Millet perişan değil de refaktan mı öldü bu çocuk, sefadan mı öldü? Alın Çalışma Bakanlığı verilerini, asgari ücret ve seviyesinde çalışan sayımız düzenli olarak her yıl artıyor yirmi üç yıldır. O kadar ki nüfusun yarıdan fazlası asgari ücret ve altı karşılığı çalışıyor. Asgari ücretin 2 katından fazla ücrete çalışan nüfus oranı yirmi bir yılda 22,3 puan azalmış ve zaten asgari ücretin 2 katı maaş olsa ne olacak, iki asgari ücretle aşamıyor ki yoksulluk sınırını, yine yoksulluk sınırının altında kalıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

SELCAN TAŞÇI (Devamla) - Şimdi, arkadaşlar, yankı odalarınızdan çıkın, içine hapsediğiniz o sırça fanustan çıkın. Sefalet içinde kıvranan bir milletin temsilcileriyiz biz, çocukları derste açlıktan bayılan bir milletin temsilcileri olarak buradayız. Evet, çok acı, çok katlanılmaz gerçekten; sorumluluk makamındakiler için çok ağır bir yük ama gerçek bu, bizim gerçeğimiz bu. Biz, hepimiz

sefalet içinde kıvranan bir milletin vekilleriyiz burada, kahir ekseriyeti aç bir milletin vekilleriyiz ve Allah rızası için bu gerçekle yüzleşin. Ya, bu gerçeği yok saymayın, yüzleşin ki burada hep beraber bu soruna bir çözüm üretebilelim.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Barış Bektaş.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA BARIŞ BEKTAŞ (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün, DEM PARTİ'nin önerisiyle ilgili, Türkiye'de milyonların artık görmezden gelinemeyecek sorunu olan yoksullukla ilgili, grubumuz adına söz almış bulunmaktayım.

Türkiye'de artık yoksulluk münferit bir sosyal sorun olmaktan çıkmış, iktidar eliyle üretilen bir sisteme dönüşmüştür. Bu sistemin mimarı yani siyasal sorumlusu belli, AKP iktidarı. Sendikaların ve bağımsız araştırmaların verilerine göre Türkiye'de maalesef açlık sınırı 30 bin liraya dayanmış ve yoksulluk sınırı ise 90 bin lirayı aşmıştır. Yurttaşlarımızın aldığı, milyonlarca emeklinin aldığı maaş 16.881 lira civarında, yine asgari ücret 22 bin lira, en düşük memur maaşı 47 bin lira. Yani bu ülkede emekliler ve işçiler açlık sınırının altında, memurlar ve beyaz yakalılar ise yoksulluk sınırı altında bir yaşam sürüyorlar. Şimdi sormak isterim: Bu ülkenin kaynakları yok mu? Var. Bu ülkenin potansiyeli mi yok? O da var. Halkımız mı tembel? Hayır, çok da çalışkan bir milletimiz var. O zaman bu yoksulluk neden bu kadar yaygın? Neden çocuklar okullara kahvaltısız gidiyor, neden sabahları ısınamayan evlerden yola çıkıyorlar? Önceki hatipler tarafından birçok nedeni anlatıldı ama ben saray özelinde bir çelişki üzerinden gitmek isterim. Türkiye'de milyonlarca insan açlık sınırındayken sarayın kapıları altında bambaşka bir tablo var. Rakamlar yalan söylemez; yalnızca 2025 yılının ilk dokuz ayında 452 bin 484 asgari ücretlinin yani bir saatte 70 asgari ücretlinin bir aylık geçim umudunu saray yutuyor. Aynı dönemde bu israfı emekli maaşı üzerinden hesapladığımızda tablo daha çarpıcı; dokuz ayda 592 bin 833 emekli maaşını yani bir saatte 92 emekli maaşını, sarayın kapılarında, lüks araçlarında, altın varaklı koltuklarında buharlaştırıyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir taraftan mutfakta tüpü dolduramayan, çocuğuna süt alamayan, kirayla boğuşan milyonlar; diğer tarafta milyonların alın teriyle kurulan bir israf düzeni. İşte, AKP'nin düzeni budur: Bir yanda yoksulluk, diğer tarafta şatafat; bir yanda açlık, diğer yanda israf. Bu ülkenin gençleri işsizlikten umudunu yitirirken, milyonlar açlıkla boğuşurken iktidar hâlâ itibardan tasarruf etmiyor. Oysa millet artık biliyor, itibar israfı değil adaletle mümkün, itibar sarayla değil halkla olur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

BARIŞ BEKTAŞ (Devamla) - İktidara gelirken yoksullukla mücadele sözleri vererek çıktığınız yolculuğun sonunda yoksulluk bir kader, açlık ise alışılması gereken bir gerçek hâline dönüştü. Türk milletine bu yoksulluğu reva görenler bu ülkenin kaynaklarını üretime, istihdama, eğitime değil yandaşa, ihaleye, lükse harcadı. Tarih kitaplarında bolca geçen klişeleşmiş bir cümleyi hatırlatmak isterim: "Saray efradı zevküsefa içinde, lüks içinde yaşarken halk ağır vergiler altında pahalılıktan inim inim inliyordu." AKP iktidarının Türkiye'yi getirdiği manzarayı anlatan en iyi cümle bu. Bu kürsüden açıkça söylüyorum: Bu ülke bir avuç zenginin refahı için değil 85 milyonun onurlu yaşamı için vardır. İktidarın görevi sosyal adaleti sağlamak, yoksulluğu yönetmek değil ortadan kaldırmaktır; yoksulluk kader değildir, yoksulluk kader olamaz.

Saygılarımla. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Mehmet Baykan.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MEHMET BAYKAN (Konya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; evet, altın kapaklı klozetten altın kaplamalı koltuğa doğru geldik, bakalım nerelere gideceğiz. Eleştirileri dinledik, saygı duyarız ama haksız ithamlara sessiz kalamayız çünkü biz, milletin alın terini siyasete malzeme yapan bir anlayışa asla prim vermeyiz. Ülkemizde yirmi üç yıldır yapmış olduğumuz atılımlar, ekonomik gelişmeler, sanayimizdeki ilerlemeler ülkemizi bir üst lige çıkarmıştır. Avrupa İstatistik Ofisinin verilerine ve bir sendikanın kendi içinde yaptığı bir hesaplama dayanarak bu önergeyi Meclisimize sundunuz ya, şunu söylemek istiyorum: "Avrupa İstatistik Ofisinin (Eurostat) 2024 yılına ait yayınlamış olduğu istatistikler doğrultusunda Türkiye yoksulluk riski en yüksek ülke olarak kayıtlara geçmiştir." ifadesinin Eurostat tarafından yürütülen Satın Alma Gücü Paritesi Avrupa Karşılaştırma Programı sonuçları kapsamında gerçekten uzak bir değerlendirme olduğu görülmektedir. Zira bu kapsamda en son yayımlanan 2024 yılı sonuçlarına göre Türkiye'nin birçok AB üye ve aday ülkeden daha iyi değerlere sahip olduğu bizzat Eurostat tarafından paylaşılmıştır.

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Gıda enflasyonunda 1'nciyiz ama dünyada!

MEHMET BAYKAN (Devamla) - Avrupa Birliği üyelerinin arasındaki aday fiyat düzeyi farklılıklarının da göz önünde bulundurulduğu bu programın kişi başına gayrisafi yurt dışı hasıla endeks değerlerine bakıldığında ülkemizin geçmişe göre çok daha iyi bir durumda olduğunu söylemek mümkün.

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Tabii, pazara gitmeyince bilmiyoruz işte(!)

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Tam olarak hangi endeksler ve değerler nedir?

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Geçmişten... Hangi geçmiş? Osmanlı mı?

MEHMET BAYKAN (Devamla) - Son on beş yılda endeks değeri 52'den 71'e çıkmış ve birçok Avrupa ülkesini geride bırakmıştır.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Hangi endeks? Neye göre? Hiçbiri yok.

MEHMET BAYKAN (Devamla) - Yine, başka bir gösterge Türkiye'nin kişi başı fiili bireysel tüketim değerinin birçok Avrupa ülkesinin üstünde olduğunu göstermektedir.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - E, milyarderler yarattınız.

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Çok zenginler var, onlar olmasın?

MEHMET BAYKAN (Devamla) - "Avrupa'da yoksulluk riski en yüksek ülke Türkiye." ifadesi bu göstergeyle tamamıyla çelişmektedir.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - O milyarderler...

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Pazara gidiyorum ben, pazar öyle demiyor.

MEHMET BAYKAN (Devamla) - Bu değer son on beş yılda 54'ten 80 seviyesine ulaşmıştır.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Dünyaya milyarder ithal ediyoruz!

MEHMET BAYKAN (Devamla) - Nitekim, ülkemizde 2002 yılında mutlak yoksulluk içinde yaşayan kişi sayısı nüfusun yüzde 50'si iken bu oran 2025 yılı itibarıyla yüzde 13,6'ya gerilemiştir.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Hangi verilerle? Hangi değerler istatistikleriyle?

BAŞKAN - Dinleyelim lütfen.

MEHMET BAYKAN (Devamla) - Yine, ülkemiz Birleşmiş Milletler normlarına göre orta insani gelişme seviyesinde yer almakta iken 2019 yılından itibaren yüksek insani gelişme seviyesine ulaşmıştır. Asgari ücret 2002'de 184 liraydı, bugün 22.104 liradır, nominal olarak 120 kattan, reel olarak 3,5 kattan fazla artış göstermiştir.

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - 22 bin lirayla siz geçinin.

MEHMET BAYKAN (Devamla) - Asgari ücretten vergi kaldırılarak çalışanlarımızın cebine daha fazla kazanç girmesi sağlanmıştır.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Altına bak, altına...

MEHMET BAYKAN (Devamla) - Selçuk Bey, bu kürsüden size hiçbir zaman laf atmıyorum.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Alım gücüne bak.

MEHMET BAYKAN (Devamla) - Mütakabiliyet var. Bak, sana Sadri Alışık'ın güzel bir repliğiyle cevap vereceğim: "Sana bir laf söylerim, dengeni kaybedersin; kiliseye gider 'Selamünaleyküm.' dersin." (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Birçok ürünün...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Ya, milletin dengesini kaybettirdiniz!

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Böyle laf cambazlıklarıyla olmuyor ama milletin karnı doymuyor bu laflarla.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Hadi söyle, bir daha söyle!

BAŞKAN - Lütfen tamamlayın.

MEHMET BAYKAN (Devamla) - Asgari ücret ve en düşük emekli maaşlarında elektrik ve doğal gaz payı neredeyse maaşların yarısına yakinken günümüzde yüzde 8,5'lara inmiştir. Pandemi, küresel kriz, savaşlar, yaşamış olduğumuz deprem ülke ekonomimizi yaralamıştır. Ancak Türkiye bu zorluklara rağmen üretimiyle, istihdamıyla, ihracatıyla ayakta kalmıştır. 2024 yılında 900 binden fazla istihdam sağlanmış, işsizlik 8,8'e inmiştir.

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Vallahi emekçiler on altı saat çalışıyor, 22 bin lira alıyor; nasıl oluyor?

MEHMET BAYKAN (Devamla) - Sosyal yardımlara ayrılan kaynak artırılmıştır.

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Sadaka mı veriyorsun? Sadakacı zihniyet.

MEHMET BAYKAN (Devamla) - Bu artışı sizler yoksulluğun artması olarak görseniz de sosyal yardım şemsiyesinin genişlemesi sonucu Türkiye'de AK PARTİ öncesinde hiçbir alanda yapılmayan sosyal yardımlarla; örneğin evde bakım, örneğin eğitim yardımı gibi yardımlarla şemsiye genişlemiştir.

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Sosyal devleti sömürülerinizle sadakacı yaptınız, sadakacı!

MEHMET BAYKAN (Devamla) - Biz AK PARTİ olarak yoksullukla mücadeleyi lafla değil icraatla yürütüyoruz diyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Yoksulluğu artırarak.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Önergeyi oylarınıza sunacağım.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Sataşmadan söz istiyoruz.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Sataşmadan...

MEHMET BAYKAN (Konya) - Dostum, bir espri yaptık, niye bu kadar atıştınız?

AYYÜCE TÜRKEŞ TAŞ (Adana) - Ne esprisi, tehdit ettiniz.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Sayın Başkan...

BAŞKAN - Sataşmadan söz mü istiyorsunuz?

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Sataşmadan söz istiyorum, ismimi kullanarak...

BAŞKAN - Yerinizden, buyurun.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Kürsüden...

BAŞKAN - Sataşmadan istiyorsanız kürsüden de yapabilirsiniz.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Sataşmadan...

BAŞKAN - Buyurun.

VII.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

2.- Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu'nun, Konya Milletvekili Mehmet Baykan'ın DEM PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Muhterem milletvekilleri, evet, dengesi bozulan birisi varsa efendim, o da bu memleketin neredeyse yüzde 75-80'ine ulaşan dar ve sabit gelirli vatandaşlarıdır. Öyle bir hâle getirdiniz ki cumhuriyet tarihi boyunca ilk defa memleketin 16 milyon emeklisinin 12 milyonu, memlekette çalışan 18 milyona yakın ve bunların yüzde 52 civarındaki asgari ücretlisi açık sınırının altında ücret alıyor. Neye mahkûm ettiniz biliyor musunuz? Yokluğa, yoksulluğa ve açlığa mahkûm ettiniz.

Bu memlekette ilkokul çağındaki çocukların yüzde 50'si süt içemiyor, siz neden bahsediyorsunuz? Dörtte 1'i okula aç gidiyor. Bir gün bir anket ve bir çalışma yapın. Siz sarayın duvarları içinde memlekette ne oluyor farkında bile değilsiniz. Herkes, bütün memleket eski Türkiye'yi yana yakıla arıyor. Yirmi üç yılda...

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) - Eski Türkiye mi?

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Evet efendim, rakamlar ortada. Asgari ücretle alakalı alım gücüne bakacaksın, altın karşılığına bakacaksın.

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) - Sen nerede yaşadın eski Türkiye'de?

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - İşsizliğe bakacaksan eğer, daha geçtiğimiz hafta tekstille ilgili verdiğimiz araştırma önergesini... Artık memleketin bütün iş adamları da artık Allah'tan korkup sizden korkmamaya başlayarak anlatıyorlar. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Her şey gün gibi meydanda. Zannediyor musunuz ki herkesi susturacaksınız; yok, yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Tok açın hâlinde anlamıyor.

ADEM ÇALKIN (Kars) - En büyük tok sensin ya.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Devamla) - Sizin sarayın içinde halktan haberiniz yok.

Teşekkür ediyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

VI.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

3.- DEM PARTİ Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Muş Milletvekili Sezai Temelli ve Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit tarafından, yoksulluğun çok boyutlu olarak araştırılması amacıyla 16/10/2025 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 16 Ekim 2025 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

4.- CHP Grubunun, Adana Milletvekili Ayhan Barut ve arkadaşları tarafından, gıda enflasyonu ve gıdaya erişim konusunda yaşanan sorunlara çözüm önerileri geliştirilmesi amacıyla 26/2/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 16 Ekim 2025 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

16/10/2025

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 16/10/2025 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Gökhan Günaydın
İstanbul
Grup Başkan Vekili

Öneri:

Adana Milletvekili Ayhan Barut ve arkadaşları tarafından, gıda enflasyonu ve gıdaya erişim konusunda yaşanan sorunlara çözüm önerileri geliştirilmesi amacıyla 26 Şubat 2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan -498 sıra no.lu- Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 16/10/2025 Perşembe günkü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Ayhan Barut.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AYHAN BARUT (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başında bizleri izleyen değerli yurttaşlarımız; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Bugün 16 Ekim Dünya Gıda Günü, "Kutlu olsun." demek isterdik ancak ortada maalesef kutlama yapılacak bir şey olmadığı gibi hem dünyada hem de ülkemizde hüküm süren açlık, yokluk, sefalet düzeni kutlamayı değil bu kara tabloyla mücadele etmeyi dayatıyor. Beslenme ve gıdaya erişim en temel insani bir haktır. İnsanın da yaşamını sürdürebilmesi için su, hava ve gıdaya ihtiyacı vardır. Son yıllarda gıda egemenliğimiz tehlikeye girmiştir. Gıda, şu anda en önemli beka sorunudur. Gıda üretmeyen bir ülke bağımsızlığını kaybeder değerli arkadaşlar. Bu konuda konunun uzmanları, bilim insanları, dünyadaki savaşların petrol ve silahtan değil yakın bir gelecekte su ve gıda savaşlarından kaynaklanacağını, çıkacağını söylemektedirler. Peki, gıdayı üreten sektör kim? Tarım sektörü. Tarım sektörü ve üreticilerin yaşadıkları sorunları ele almadan bir adım ileri gitme şansımız yok.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugüne dek yaşanan savaşlar, krizler ve kaoslar bize üretimin ve güvenceli gıdaya erişimin önemini defalarca göstermiştir. Yaşanan bu acı gerçeklere rağmen hiçbir zaman ders çıkarmayıp tarıma da üretime de gereken önemi vermeyip elleri nasırlı üreticilere destek yerine AKP'nin inatıyla âdeta köstek olunmuştur. Bugün dünyada yaklaşık

800 milyon insan yetersiz besleniyor, her gün binlerce çocuk açlık ve yetersiz gıda nedeniyle hayatını kaybediyor. Bunun en temel nedenlerinden biri, tarımsal üretimin desteklenmemesi, sürekli zarar ettiği için çiftçilerin de üretimden çıkması ve bu açmazın son bulması için de çiftçilerin üretim yapacak koşullara sahip olmamasıdır. Bu acı gerçeğin yanında obezite salgını da büyüyor. Dünya Sağlık Örgütüne göre bugün dünyada 2 milyarın üzerinde fazla kilolu insan var, bunların da yaklaşık 650 milyonu obezdir; bu dengesiz beslenme nedeniyle de bu düzen, süreci etkiliyor. Bu yaman çelişkinin ortadan kalkması, dünyada açlık ve yoksulluğun son bulması, üretimin adil artması ve adil bölüşümün de sağlanması şarttır.

Değerli arkadaşlar, elleri öpülesi çiftçilerimiz birçok zorlukla mücadele ediyor; mazottan gübreye, ilaçtan tohuma yüksek girdi maliyetlerindeki artışlar nedeniyle sorunları her geçen gün büyüyor. Tarıma, çiftçiye yönelik yetersiz destekler, su kaynaklarının tükenmesi, kuraklık, iklim değişikliği, tarım arazilerinin amaç dışı kullanımı, pazarlama sorunları, gençlerin tarımdan uzaklaşması gibi birçok neden var. Bu gerçeklerin sonucu olarak da üretim yapmak her geçen gün zorlaşmakta ve desteklenmeyen çiftçilerimiz de tarımı bırakmakta, kırsal alanları giderek boşaltmaktadır. Desteklenmeyen çiftçiler neden köyleri boşaltmasın? Boşaltmak durumunda kalıyor çünkü AKP iktidarı maalesef çiftçiye değil faiz lobisine destek veriyor. Bunu şu örnekle açıklayabiliriz: Bugün Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz 2026 bütçe verilerini açıkladı. Tabii ki yine de faiz lobisi işbaşında ve kötülükleri de bitmiyor. Bütçede tarıma 2025 yılında 706 milyar kaynak ayrılırken 2026 yılında yüzde 25 artışla 888 milyar kaynak ayrılıyor. Tarıma verilen destek ise 2025 yılında 135 milyarken yüzde 24 artışla 168 milyara çıkıyor. 2026 yılında gayrisafi millî hasılanın 77,3 trilyon olduğunu düşündüğümüzde, yüzde 1 olması gereken destekle 773 milyar verilmesi gerekir. Peki, ne kadar veriliyor? 168 milyar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

AYHAN BARUT (Devamla) - Bütçenin büyüklüğü ne kadar arkadaşlar? 18,9 trilyon. Tarım desteği, tarıma verilen destek - dikkat edin- gayrisafi millî hasılanın değil bütçenin bile yüzde 1'inden aşağı, gayrisafi millî hasılanın ise binde 2'si yani yüzde 1'in beşte 1'ini veriyor. Peki, Avrupa bütçede ne kadar destek veriyor tarıma? Yüzde 33.

Peki, bu para nereye gidiyor? Faize ne kadar ayrılmış? Geçen yıl bütçeden faize ayrılan para 1 trilyon 950 milyar, bu yıl artış yüzde 40; 2 trilyon 742 milyar. Faize ödenen para tarıma verilecek desteğin tam 16 katı arkadaşlar. İşte, size sorarım; tarıma verilmeyen, faiz lobisine verilen bu tür desteklerle gıda sorununu nasıl çözeceğiz, gıda egemenliğimizi nasıl sağlayacağız?

Hepinize teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

YENİ YOL Partisi Grubu adına Sayın Şerafettin Kılıç.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun önerisi üzerinde grubumuz adına söz aldım. Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri takip eden aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; TÜİK ve Strateji ve Bütçe Başkanlığı verilerine göre Eylül 2025 itibarıyla gıda ve alkolsüz içecekler grubunda fiyatlar bir önceki aya göre yüzde 4,62; son bir yıla göre ise yaklaşık yüzde 85 arttı yani enflasyonun merkezinde hâlâ soframız var. Bu artışlar artık küresel koşullarla açıklanabilecek bir tablo olmaktan çoktan çıktı. Dünya genelinde gıda fiyatları düşerken Türkiye'de yükseliyorsa bu net olarak yanlış politikaların sonucudur. Üretim planlaması yapılmadığı, çiftçi desteklenmediği, girdi maliyetleri dizginlenmediği sürece bu yangın sönmeyecektir. Mazot iki yılda 3 katına çıktı, gübre fiyatı yüzde 50 yükseldi. Çiftçi ürettiğinde zarar ediyor, üretmediğinde borçlanıyor. Tarım ülkesi Türkiye artık kendi vatandaşına ithal sofralar kuruyor; soğan, patates, buğday, ayçiçeği, çoğu başka ülkelerin tarlalarından geliyor. Bir ülke kendi tarlasını boş bırakırsa bir gün kendi halkını da aç bırakır. Bugün marketlerde fiyat etiketleri her hafta, bazıları ise günlük olarak değişiyor. Ekonomi yönetimi esnafın tezgâhını basmakla olmaz. Maliyetler altında ezilen üreticilerimiz ve esnafımızın derdiyle hemhâl olmadan kabadayılık yapmak kolay. Fiyatlar, maliyetler, yükler sürekli artarken vatandaşın alım gücü sürekli düşüyor. Dar gelirli bir ailenin aylık mutfak gideri 20 bin lirayı aşmış durumdadır.

Değerli milletvekilleri, gıda fiyatlarındaki artış sadece mutfakta değil toplum sağlığında da krize sebep oluyor. Sağlıklı beslenmek bir yana, artık karnını doyurabilen kendini şanslı addediyor. Son iki yılda kişi başına düşen kırmızı et tüketimi yüzde 35, süt tüketimi yüzde 28 azaldı. Bu hem ekonomik hem sosyal bir alarmdır. Açıkça şunu ifade ediyoruz: Tarım yeniden stratejik sektör ilan edilmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ŞERAFETTİN KILIÇ (Devamla) - Mazot, gübre, yem ve sulamada vergi değil destek uygulanmalı; aracı değil üretici korunmalı, tarımsal planlama kâğıt üzerinde değil tarlada çiftçiyle birlikte yapılmalı, israf ekonomisi yerine üretim ve paylaşım ekonomisi kurulmalıdır. Bu millete sabrı ve kanaati öğütlemekten artık vazgeçin. Milletimiz zaten kanaatkârdır, sabırlıdır; siz görevinizi yapın, adil paylaşımı sağlayın. Bugün gıda enflasyonunu düşürmek sadece ekonomi meselesi değil bir ahlak meselesidir. Rakamlarla oynamak yerine sofralara bakın, raporlarla övünmek yerine pazarlara inin; gerçek tablo tabelada değil halkın mutfağındadır. Biz diyoruz ki Türkiye üretirse doyar, paylaşırsa büyür, adaletle yönetilirse huzur bulur.

Bu duygularla hepinizi selamlıyorum. Saygılarımı arz ediyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

İYİ Parti Grubu adına Sayın Ayyüce Türkeş Taş.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Değerli milletvekilleri, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı Cevdet Yılmaz "2026 yılı bütçemizi eğitimden sağlığa, tarımdan sanayiye, enerjiden dijital dönüşüme kadar her alanda büyüyen, güçlenen, kalkınan ve refahı artıran bir Türkiye hedefiyle hazırladık." diye açıklarken geçen sene 2026 sonu açıklanan enflasyon hedefini yüzde 9,7'den de yüzde 16'ya revize ettiklerini de vurguladı; yedi yıldır dinlediğimiz tek haneli enflasyon iddiası da yine başka bir bahara kaldı.

Dünyanın en bereketli topraklarına, en büyük ovalarına sahip Türkiye'de eylül ayı gıda enflasyonu yıllık artış oranı yüzde 36,06 olarak karşımıza çıkmaktadır ve bu bereketli topraklar gıda üretimiyle rekor kırmaya gerekirken maalesef gıda enflasyonu rakamıyla dünya rekoru kırmaktadır. Bu rakamı daha iyi anlayabilmek için bir kıyaslama yapacak olursak, 2'nci sırada en yüksek gıda enflasyonuna sahip olan Arjantin'le aramızda 8 puan fark varken 3'üncü sıradaki Rusya bizim enflasyon rakamımızın dörtte 1'ine sahiptir. Daha da ilginç, kuş uçmaz kervan geçmez bir çölde, Suudi Arabistan'da gıda enflasyonu ne kadarmış biliyor musunuz? Sadece yüzde 1,1; evet, yanlış duymadınız, sadece yüzde 1,1. "Bunun sebebi nedir?" diye yetkililerin açıklamalarına bakacak olursak; Sayın Maliye Bakanımız "kuraklık" diyor, "don" diyor, "Eylülde okullar açıldı." diyor; Merkez Bankası Başkanımız vatandaşımızın 3-5 çeyrek altınını yastıkaltında saklamasına bir bahane buluyor, Cumhurbaşkanımız da beş sene önce yaşanan pandemiye sebep olarak gösteriyor ama gerçeği herkes çok iyi biliyor. Bu ülkede enflasyonun nedeni ne vatandaş ne doğa olayları ne de virüs; bu ülkede enflasyonun nedeni yanlış politikalarla ekonomiyi borç ve beton batağına sürükleyen, ithalata bağımlılığı artıran, tarımı köstekleyen politikalarda inat eden iktidarın maalesef ta kendisidir.

Bizim görevimiz, bahanelerin değil çözümlerin konuşulduğu bir Türkiye inşa etmektir. Tarlada alın teriyle üreten çiftçimizin hakkını korumak, vatandaşın sofrasındaki ekmeği küçültmemek adil bir ekonomik düzeni sağlamakla olur; yeter ki yönetenler sorumluluktan kaçmasın, milletin sesine kulak versin diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Sayın Zeynep Oduncu Kutevi.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ (Batman) - Teşekkür ederim Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, ekranları başında bizleri izleyen değerli halklarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün konuşacağımız konu, yalnızca gıda enflasyonu değildir; ülkenin kanayan yarası, AKP'nin yirmi üç yıldır uyguladığı yanlış tarım politikalarının halkın sofrasına yansıyan acı hikâyesidir. Çiftçiyi borçlandırıp bankaların ve ithalat baronlarının insafına bırakan bu politikalar hem üreticiyi hem halkı yoksullaştırmıştır. Çiftçinin üretimden koparılması halkın ekmeğinin, emeğinin ve yaşam hakkının çalınmasıdır. Bir zamanlar kendi kendine yeten bir ülkeydik. Bizler ilköğretim, lisedeyken Türkiye'nin haritası önümüze getirilirdi, 7 bölgede üretilen, ihraç edilen tarım üzerindeki ürünler aktarılırdı ama şimdi ise geline nokta hep ithalat, hep ithalat.

Grup Başkan Vekili Sayın Leyla Şahin Usta bugün bir konuşmasında "Çiftçinin hakkını yedirmeyiz." dedi. Gerçekten durumun böyle olmasını çok isterdik, çiftçinin hakkının yedirilmemesini isterdik ama maalesef bugün tarım içler acısı, hayvancılık bitme noktasında.

Bakin, son yirmi yılda tarım arazileri 2 milyon 700 bin hektar yok oldu, mera alanları ise 44 milyondan 13 milyon hektara düşmüştür. Mazot, gübre, yem ve tohum fiyatları son beş yılda enflasyonun katbekat üzerinde artarken destekler reel olarak değerini kaybetmiştir. Çiftçi borcunu borçla çevirmekte, toprağını kaybetmekte ve üretimden çekilmektedir. Mazot 2002'de 1 lira 48 kuruştı, bugün 51 lira 36 kuruş; gübre fiyatları yüzde 200 artmış durumda. Bu ölçekteki maliyet artışı karşısında çiftçinin ayakta kalması mümkün değildir. TÜİK Eylül 2025 Tarımsal Girdi Fiyat Endeksi aylık yüzde 5,8; yıllık yüzde 46,8; on iki aylık ortalamalara göre yüzde 37,9 artmıştır. Veteriner harcamaları yüzde 63, gübre yüzde 50, yem yüzde 37, tohum yüzde 36 oranında yükselmiştir. Yani çiftçinin maliyet artışı genel yıllık enflasyonun bile üzerindedir. Bitkisel üretimde buğday yüzde 6, arpa yüzde 8 azalmış, mısır ithalatı 3,5 milyon tonu aşmıştır. ABD Tarım Bakanlığı verilerine göre Türkiye'nin 2025-2026 buğday ithalatı 10,25 milyon tona çıkacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ (Devamla) - Teşekkür ederim Başkan.

Bu, ülkenin kendi gıdasını üretme kapasitesinin zayıfladığını göstermektedir. TÜİK 2023 gıda enflasyonunu yüzde 37 olarak açıklasa da market raflarında gerçek çok daha acıdır. Her gün değişen etiketler halkın sofrasındaki gerçek yoksulluğu göstermektedir. Belki AKP sıralarında oturan vekiller rafları ya da market fiyatlarını bilmiyorlardır, biz bunu görebiliyoruz ama gerçekten artık her gün, her saniye artan fiyatlar karşısında halk yoksullaşmaya gitmektedir.

Sayın milletvekilleri, tarladan sofraya adaletin yeniden inşası için ithalat politikalarından vazgeçilmeli, çiftçinin borç yükü hafifletilmeli ve üretime dönmesi sağlanmalıdır. Çiftçinin emeğini, halkın ekmeğini ve ülkenin üretim gücünü korumak zorundayız diyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Halil Uluay.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA HALİL ULUAY (Kastamonu) - Sayın Başkan, sizi, Başkanlık Divanını, Genel Kurulu ve milletvekillerimizi saygıyla selamlıyorum.

Cumhuriyet Halk Partisinin gıda enflasyonu konulu araştırma önergesi üzerine söz almış bulunuyorum. Önergenin 2013-2018 yılları arası ile günümüzün karşılaştırması yapılarak başlatıldığı görülmektedir. 2013-2018 yıllarında da bu ülke AK PARTİ tarafından yönetilmekteydi. Dolaylı yoldan da olsa o yılların takdir edilmesini olumlu bir gelişme olarak görüyoruz.

Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde çeyrek yüzyıllık AK PARTİ iktidarımızda her alanda olduğu gibi tarım ve gıda alanında da hem nitelik hem nicelik açısından üretimimizi artırmak, gıdaya ulaşımı kolaylaştırma adına ciddi adımlar atılmıştır. Bugün ülkemiz, 24 milyon hektar işlenen tarım alanının varlığıyla her geçen gün tarımsal üretimini artırarak 85 milyonu aşan ülke nüfusu ve 50 milyona yaklaşan turistin gıda ihtiyacını karşılamaktadır. Bitkisel üretim miktarı 2002 yılında 98 milyon tondan 2024 yılında 137 milyon tona çıkarılmıştır. Son yirmi üç yılda hayvan varlığı büyükbaşta yüzde 71 artışla 17 milyona, küçükbaşta yüzde 72 artışla 55 milyona çıkarılmıştır. Ülkemizde 2002 yılında 1 milyon 180 bin olan traktör sayısı yüzde 92 artışla 2025 yılında 2 milyon 268 bine çıkarılmış ve vasfı artırılmıştır. Tarım ve gıda üretiminde 2024 yılında 32,5 milyar dolar ihracatla 10,8 milyar dolar dış ticaret fazlası verilmiştir. Tarımsal desteklerimiz 2002 yılından 2025 yılına 75 kat artırılmıştır. Sıfır faizli krediden sertifikalı tohum desteğine, tarım sigorta desteğinden akaryakıt ve gübre desteğine kadar birçok kalemde üretim desteklenmektedir. Son yirmi üç yılda sulanan tarım arazi

alanı 72 milyon dekara ulaşmıştır. Hâlihazırda yaklaşık 4 milyon hektarlık sulama alanında inşaat proje, planlama çalışmaları devam etmektedir. Memleketim olan Kastamonu'da sulanan alan 15 bin hektardan 23 bin hektara çıkarılmış, planlanan ve proje aşamasındaki sulama alanları ise 43 bin hektar olarak devam etmektedir. Devam eden onlarca projeden bir tanesi olan Obrucak Sulama Projesi'nin bile 14 bin hektar sulama alanı olup 450 kilometre boru uzunluğu bulunmaktadır. Tarım alanında her türlü sıkıntılar Hükümetimizin etkin ve hızlı önlemleriyle atlatılmaktadır.

Tüm bu gerekçelerle önergeyi desteklemediğimizi belirterek Genel Kurulu ve ayrıca, tarım ve gıda alanının her aşamasında emek harcayan çalışanlarımızı saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor ve gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçiyoruz.

1'inci sırada yer alan, Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven ve Çorum Milletvekili Yusuf Ahlatcı ile 143 Milletvekilinin Karayolları Trafik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

VIII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- Afyonkarahisar Milletvekili İbrahim Yurdunuseven ve Çorum Milletvekili Yusuf Ahlatcı ile 143 Milletvekilinin Karayolları Trafik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3138) ve Adalet Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 214)²

BAŞKAN - Komisyon? Yerinde.

Dünkü birleşimde İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülen 214 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin tümü üzerinde gruplar ve şahıslar adına konuşmalar tamamlanmıştı.

Şimdi, yirmi dakika süreyle soru ve cevap işlemi yapacağız ancak dün akşam soru ve cevap işlemi için yerlerinden sisteme giren sayın milletvekillerinin isimlerini okuyacağım ki burada olan arkadaşlarımız haklarını kaybetmemiş olsun, hızlıca bu arkadaşlar sisteme girerlerse öncelik onların olacak.

Sayın Çan, Sayın Kanko, Sayın Kaya, Sayın Timisi Ersever, Sayın Akay, Sayın Şevkin, Sayın Çalışkan, Sayın Kunt Ayan, Sayın Biçer, Sayın Açıkkapı, Sayın İrmez, Sayın Üçüncü, Sayın Dusak, Sayın DüNDAR, Sayın Yıldırım, Sayın Çubuk, Sayın Düşünmez.

Sayın Çan, sorunuzu sorabilirsiniz.

Buyurun.

MURAT ÇAN (Samsun) - Trafik kazalarını önleme iddiasıyla hazırlanan bu teklifin vatandaşın cebine yük bindirmek dışında somut hangi faydayı sağlayacağı tartışmalıdır. Türkiye'de her yıl binlerce insanımız yetersiz yol altyapısı, bozuk sinyalizasyon ve planlama ihmali yüzünden hayatını kaybetmektedir. Hâl böyleyken sorumluluğu vatandaşa yükleyip faturayı yine halka kesmek ne kadar ahlakidir? Vergilerle, harçlarla, cezalarla vatandaştan topladığınız paralar nereye gidiyor? Mesela, benim memleketimde Vezirköprü ile Havza arasındaki yol, iki buçuk yılda tamamlanacağı öngörülen bölünmüş yol beş yıldır bitirilemedi. Bu gecikme süreci içinde ölümlü ve yaralanmalı onlarca trafik kazası yaşandı. Vatandaş cezaıyla terbiye etmeye yeltenenlere soruyorum: Görev ve sorumluluklarınızı yerine getirmemenin cezasını siz hangi şekilde ödeyeceksiniz?

BAŞKAN - Sayın Kanko... Yok.

Sayın Kaya...

AYKUT KAYA (Antalya) - EPDK yeni yıldan itibaren elektrik faturalarında devlet desteği sınırını mesken abonelerinde 5 bin kilovatsaatten 3 bin kilovatsaate düşürmeyi planlıyor. Artık 3 bin kilovatsaatin üzerindeki tüketimler için devlet desteği kalkacak, bu da vatandaşlarımızın elektrik faturalarının ciddi anlamda kabarmasına yol açacak. Antalya'daki mesken abonelerinin yaklaşık yüzde 70'i 3 bin kilovatsaatin üzerinde kalıyor ve bu karar yürürlüğe girdiğinde Antalya'daki mesken aboneleri yüzde 80'e varan zamlı faturalara maruz kalacak. Mevcut faturalarını ödemekte zorlanan vatandaşlarımız için bu karar büyük bir mağduriyet yaratacaktır. Bu karar Antalya'mız başta olmak üzere klima kullanımının yoğun olduğu, ısıtma ve soğutmanın büyük ölçüde elektrikle yapıldığı Akdeniz ve Ege Bölgelerimizde yaşayan vatandaşlarımız için hakkaniyetli değildir. EPDK'yi bu yanıştan dönmeye davet ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Timisi Ersever...

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Bu kanunun 14'üncü maddesi yani hız limitlerini ihlal edeceklere uygulanacak olan trafik cezalarını belirleyen maddenin yürürlük tarihi 31/12/2025. Bu fahiş zamların üzerine 1 Ocak 2026 tarihinden itibaren yeniden değerlendirme oranında artış olacak mı?

BAŞKAN - Sayın Akay...

CEVDET AKAY (Karabük) - Teşekkürler Başkanım.

Sorum Komisyona: 2025 Eylül ayı itibarıyla kesilen trafik cezası tutarı ne kadardır? Tahsilat/tahakkuk oranı nedir yani kesilen trafik cezasının ne kadarı tahsil edilmiştir? Bir de 2025 yılı bütçesinde tahmin edilen trafik cezası tutarı 55,4 milyar TL idi. Bu kanunun yürürlüğe girmesiyle bu tahmin edilen tutar ne kadar baliğ olacak yani ne kadar trafik cezası geliri elde edilecek?

BAŞKAN - Sayın Şevkin... Yok.

Sayın Çalışkan... Yok.

Sayın Kunt Ayan...

DİLAN KUNT AYAN (Şanlıurfa) - Sormayacağım.

² 214 S. Sayılı Basmayazı 15/10/2025 tarihli 7'nci Birleşim Tutanağı'na eklidir.

BAŞKAN - Sormuyorsunuz soru, peki.

Sayın Biçer...

ADİL BIÇER (Kütahya) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

İki sorum olacak: Sürücünün yapmış olduğu kural hataları nedeniyle araç işletene de ceza yazılması uygun mudur?

Diğer sorum: Trafik cezaları hazineye gelir olması amacıyla mı artırılmaktadır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Açıkkapı burada mı? Yok.

Sayın İrmez... Yok.

Sayın Üçüncü, buyurun.

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) - Karayolları Trafik Kanunu'nda değişiklik yapılma ihtiyacında geçen sene yitirdiğimiz 6.351 insanımızın acısı ne denli rol oynamıştır diye merak etmişim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Dusak...

ABDÜRRAHİM DUSAK (Şanlıurfa) - Takograf cihazının kullanımıyla ilgili belediye sınırları içerisinde muafiyetin kaldırılması ve idari yaptırımların ağırlaştırılmasının gerekçesi nedir? Takograf muafiyeti olan araçlardan kaç tanesi 2024 veya 2025 yılında kazaya karışmıştır?

Teşekkürler.

BAŞKAN - Sayın Dindar...

MAHMUT DİNDAR (Van) - Teşekkürler Başkan.

6 sorum olacak.

Bir: Van büyükşehir olmadan 2010 yılında inşaatı başlayan Van çevre yolu yapımı ne zaman tamamlanacaktır?

İki: Van-Edremit yolunda mayıs ayında yapımına başlanan ve şehir içi ve şehirler arası trafiği felç eden kavşak inşaatı ve bağlantı yolları ne zaman bitecektir?

Üç: Van'da sebze hali kavşağında, kara yolu kavşağında, otogar kavşağında ihtiyaç olan geçitler ne zaman yapılacaktır?

Dört: Van-Hakkâri-Yüksekova yolunda yapımı devam eden tünel inşaatları ne zaman tamamlanacaktır? Bu yolda trafik kazaları nedeniyle ölümlü vakaların yaşanmaması için hangi tedbirler alınacaktır?

Beş: Van-Şırnak yolu ne zaman tamamlanacaktır?

Altı: Van-Çatak-Bahçesaray yolunda çığ tünelleri yapımı planlanmakta mıdır?

Cevaplarını bekliyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın Yıldırım...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Teşekkürler Başkanım.

Hız sınırlarında oransal bazlı artış yerine neden kademeli reel bazlı artış öngörülmektedir? Yerleşim yeri, içi ve dışı ayrımı yapılmasının temel sebebi nedir? Vatandaşa tuzak algısı oluşturmamak için neler yapılmaktadır, ne gibi önlemler alınmaktadır?

Teşekkürler.

BAŞKAN - Sayın Çubuk...

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Teşekkürler Başkan.

Yapılacak düzenlemeyle fakir ile zengine aynı cezayı uygulamak hangi eşitlik ilkesine dayanmaktadır, bunu merak etmekteyiz. Ayrıca, bir hizmet verirsiniz ki bu hizmete bağlı kanunlara uyulmasını istersiniz. Bu ülkenin otayolları Bursa-İstanbul arasındaki mastik asfalt gibi değil ne yazık ki, yamalı bir bohcaya benziyor; sürüş güvenliğinin olmadığı, hiçbir şekilde güvenle seyahat edemediğiniz yollar. Bunları yapmak yerine, bunları düzeltmek yerine cezalarla ne gibi önlemler alacağınıza inanıyorsunuz anlamıyoruz. Bunun dışında da belki bir nebze doğru uygulamanız takograflarla ilgili ama pratikte de onun nasıl sonuçlar doğuracağını göreceğiz. Temel olarak şunu sormak istiyorum: Zengin ile fakire aynı cezayı uygulamaya kararlı mısınız ve sorumluluğunuzdaki kara yollarını gerçekten düzeltmek istiyor musunuz?

Teşekkürler.

BAŞKAN - Sayın Düşünmez... Yok.

Sayın Özdağ...

SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Teklif, kış lastiği zorunluluğunu genişleterek tüm araç sınıfları için uygulamayı valilik kararına bırakıyor. Ayrıca, zorlu hava koşullarında kar zinciri veya patinaj önleyici ekipmanı bulundurmayan ve bunun yüzünden trafiğe aksatan araçlara idari para cezası öngörüyor. Buna göre kış lastiği zorunluluğunun valilik yetkisine bırakılması nedeniyle uygulamada iller arasında farklılık oluşması ve bu farklılığın eşitlik ile hukuki öngörülebilirlik ilkesine etkisi nasıl değerlendirilecek? Motorlu bisiklet ve motosikletlerin akrobatik hareketler amacıyla kullanılmasına verilen idari para cezalarının artırılması ve geçici sürücü belgesi geri alma yaptırımının getirilmesi caydırıcılık amacı taşımaktadır ancak bu fiillerin tespiti genellikle kamera kayıtları veya kolluk gözlemiyle yapılmaktadır. Bu durumda keyfi uygulamaları önlemek için hangi objektif tespit kriterleri ve delil standartları getirilecektir?

BAŞKAN - Sayın Bilici...

MUSTAFA BİLİCİ (İzmir) - Teklif, araç kullanırken cep telefonu veya benzeri cihaz kullanımı cezasını artırmaktadır ancak bu düzenleme denetim kapasitesi artırılmadan sadece ceza oranlarını yükseltmekle sınırlı kalmıştır. Cezanın caydırıcı olabilmesi için kamera sistemi ve personel denetimi altyapısı güçlendirilmeden bu değişikliğin fiilen uygulanabilirliği nasıl sağlanacaktır?

Diğer sorum ise teklifte çocuk koltuğu ve emniyet sistemi zorunluluğu genişletilmiştir ancak düşük gelirli aileler için bu ekipmanların maliyeti göz önüne alınmış mıdır? Devletin sübvansiyon veya destek mekanizması olacak mıdır?

BAŞKAN - Sayın Kılıç...

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Özel yüklerin taşınması ve trafiğe çıkışları için izinle birlikte trafik zabıtası desteği alındığında günlük hizmet bedeli tahsil edilip genel bütçeye gelir yazılacaktır. Bu bedelin belirlenme ölçütleri, şeffaflığı KGM tarafından ilan usulü ve itiraz prosedürü nasıl olacaktır? Ayrıca, bu düzenleme ücret mi yoksa kamu hizmeti karşılığı ücret mi sayılacak?

Diğer sorum: Sürücü belgesi geçici olarak geri alınmış veya iptal edilmiş kişilerle ilgili yeni idari para cezaları ve yaptırımlar ciddi şekilde artırılmaktadır. Bu artışın orantılılık ilkesi ve özellikle cezaların ekonomik etkisi alt gelir grupları açısından değerlendirilmesi yapılmış mıdır? Alternatif tedbirler, eğitim, yeniden değerlendirme, oranlı para ceza güncelleme neden yeterli görülmedi?

Bir diğer sorum: Alkol ve uyuşturucuya...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, şimdi sürenin geri kalan kısmını cevaplamak üzere Komisyona söz vereceğim.

Buyurunuz.

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) - Sayın Başkanım, bir defa milletvekillerimize teşekkür ediyorum.

Burada gördüğüm kadarıyla çok yoğun sorular var. Ben ilk soruyu şöyle... Aslında dünkü genel görüşmede özellikle teklifin neden Adalet Komisyonunda görüşüldüğüyle ilgili eleştiriler gelmişti, onları da cevaplayarak başlamak istiyorum, ondan sonra değerli milletvekillerimizin sorularına geçeceğim.

Şimdi, birincisi bizim Adalet Komisyonumuz biliyorsunuz reform niteliğinde önemli çalışmalara imza atıyor ve özellikle yargı strateji belgeleri doğrultusunda hukuk sistemimizin daha etkin, hızlı ve güvenilir işlemesi adına birçok düzenlemeyi hayata geçiriyor. Bu kapsamda, temel hak ve özgürlüklerin korunması, hukuk güvenliğinin sağlanması, toplumsal düzenin muhafazası ve yargı sisteminin etkinliğinin artırılması adına önemli değişiklikler de yaptık. Bu gerçekleştirdiğimiz titiz ve detaylı çalışmalarla adalet sistemimizin daha da güçlenmesine önemli katkılarda bulunduk. Bugün gündemimize aldığımız kanun teklifi de yine bu doğrultuda 2025 yılında yayımlanan Dördüncü Yargı Reformu Stratejisi dikkate alınarak gündeme gelmiştir, Meclis Başkanlığımıza sunulmuştur, Komisyonumuza gelmiştir. Bu söz konusu strateji belgesinde ceza adaleti sisteminin caydırıcılığının artırılması temel amaçlar arasında sayılmıştır. Bu kapsamda belirlenen faaliyetler arasında, özellikle bunu değerli milletvekillerimiz görmüştür Yargı Reformu Stratejisi'nde -ki burada 62'nci sayfada- "Ceza adaleti sisteminde caydırıcılığı artıracak yeni hükümler getirilecektir." diye bir hedef konulmuştu. Buna göre, trafikte işlenen suçlar ile trafik güvenliğini tehlikeye uğratan kabahatlerin yaptırımlarının caydırıcılık ilkesi göz önüne alınarak yeniden düzenlenmesi, ölümlü veya yaralanmalı trafik kazalarında zaruret dışında olay yerinin terk edilmesinin ayrı bir suç olarak düzenlenmesi ve trafikte saldırı amacıyla araçtan inme gibi davranışların sürücü belgesinin geri alınması da dâhil olmak üzere müstakil yaptırıma bağlanması yer almaktadır, Yargı Reformu Stratejisi'nde bu şekilde bunlar yazılıdır. Bu hedefler doğrultusunda bu teklifin hazırlandığını görüyoruz. Bu noktada, değerli milletvekillerimizin takdirlerine sunulmuştur.

Şimdi, özellikle, sorulan sorular içerisinde, bir defa "Karayolları Trafik Kanunu'nda değişiklik yapılmasına neden ihtiyaç duyulmuştur, neden cezalar artırılmıştır?" Bunlara da genel olarak cevap verecek olursam, ülkemizde, biliyorsunuz, kara yolu trafiğinin daha güvenli hâle gelebilmesini teminen 2021-2030 Karayolu Trafik Güvenliği Strateji Belgesi ile buna bağlı eylem planları hazırlandı ve 2021/2 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi olarak 3 Şubat 2021 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi. Burada amacımız, ülkemizde 2030 yılına kadar trafik kazalarına bağlı can kayıplarını yüzde 50 oranında azaltmak ve 2050 yılına kadar da ülkemizi can kaybının hiç yaşanmadığı güvenli bir trafik sistemine kavuşturmak. Burada trafik kazalarının azaltılması tabii ki öncelikli hedefimiz. Ülkemizde her yıl binlerce canımızı trafik kazaları nedeniyle maalesef kaybediyoruz. 2024 yılında toplamda 6.351 vatandaşımız bir anlık ihmal, dikkatsizlik ya da kurallara uymamanın sonucunda maalesef aramızdan ayrıldı, vefat etti. Her biri geride tarifsiz bir acı, bitmeyen bir özlem ve yüreklerde kapanmayan yaralar bıraktı. Trafik kazalarından en çok 25-45 yaş arasındaki genç ve yetişmiş insan gücümüz etkilenmekte olup meydana gelen trafik kazalarının yaklaşık yüzde 95'inin gerek sürücü gerekse yaya ve yolcu olarak insan unsurundan kaynaklandığı görülmüyor. Burada Dünya Sağlık Örgütü tarafından trafik kazaları önlenabilir bir halk sağlığı sorunu olarak da kabul edilmektedir. Trafik denetimlerinin önemli oranda artırılmasına rağmen 2024 yılında bir önceki yıla göre sadece 197 daha az can kaybı gerçekleşmiş olması Karayolları Trafik Kanunu'nda yer alan idari yaptırımların caydırıcı olmadığı sonucunu ortaya koymuştur. Kara yolu trafik güvenliğini artırmak ve caydırıcılığı sağlamak, özellikle trafik güvenliğini doğrudan tehdit eden davranışlara yönelik yaptırımların caydırıcılığını artırmak; trafik güvenliğinin en üst düzeyde sağlanması, trafik kazalarının neden olduğu sosyoekonomik kayıpların önlenmesi, çevre kirliliğinin azaltılması amacıyla bu kanunda bu değişikliklerin yapılması ihtiyacının hasıl olduğunu görüyoruz. Bu sayede sürücülerin trafik kural ihlallerine yönelik davranış biçimlerinin olumlu yönde değiştirilerek her bireyin içinde bir vicdan rehberi oluşturarak bütüncül bir trafik kültürü inşa edilmesi de amaçlanmaktadır. Şunun altını çizmek istiyorum: Burada özellikle Sayın Cumhurbaşkanımızın belirtmiş olduğu bir husus var, burada geciktirdiğimiz her günün faturasının insan canı olduğunun bilinciyle bu meseleyle aslında dört elle sarılmak lazım. Sıfır can kaybı, yaralanma, maddi hasar hedefine de ulaşmak için burada hep birlikte çalışmamız gerekiyor. Dolayısıyla bu konunun her türlü siyasi ve fikri ayrılığın, her türlü rekabetin, tartışmanın üstünde bir mesele olduğunu da belirtmek istiyorum çünkü bu ülkede yaşayan herkesin trafik güvenliği hususundaki çalışmalara destek vermesi gerektiğine de inanıyorum. Bu meselenin, toplumun tüm kesimlerinin elini taşın altına koyarak trafik güvenliğini asgari müşterek kabul ederek başarılı olabileceğimiz bir konu olması gerekiyor.

Bir soru da özellikle 2025 yılının ilk on ayında düzenlenen trafik idari para cezalarının miktarı. 50 milyar TL olduğunu görüyoruz, küsuratı da var; bu tahsil edilmiştir. Tahsilatın 25 milyar TL'si Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonuna ayrılmıştır, oraya aktarılmıştır.

Takograf muafiyeti olan araçlarla ilgili soru gelmişti, bunların kaç tanesinin kazaya karıştığıyla ilgili. 2024 yılında 891, 2025 yılının ilk dokuz aylık döneminde 1.269 adet takograf muafiyeti olan araç ölümlü, yaralanmalı trafik kazasına karışmıştır. Aslında burada, feci kazayı ya da elim kazayı da hatırlatmak istiyorum özellikle takograf olmadığı için. Mesela hatırlarsanız Mardin Derik'te meydana gelen kazada -ki orada bir kamyonun vatandaşları ezmesi sonucu birçok vatandaşımız vefat etmişti- orada büyük şehirler içerisinde takograf bulunma zorunluluğu olmamasından dolayı böyle bir kaza meydana geldi ve 21 canımızı orada kaybetmiştik. Onun için de böyle bir düzenlemenin getirilmesinin elzem olduğunu düşünüyoruz.

"Motosikletlerin akrobasi hareketleriyle ilgili özellikle cezai işlem uygulanabilmesinin ve bunların delillendirilmesiyle ilgili ne gibi önlemler alınacaktır?" diye bir soru sorulmuştu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Süre bitti ama tamamlamak üzere bir iki dakika daha buyurun.

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) - Tamamlayayım.

Burada trafik kolluğu görevleri esnasında araçlarında radar kamerası ve personelin kendisinde yaka kamerası bulunmaktadır ki bunların sayıları da artırılacaktır, yaka kamerası olan personelin sayıları. Görevli olduğu zaman diliminde bu kameralarla birlikte kayıt yaparak ihlalin delillendirilmesi yapılmaktadır. Yıl sonuna kadar 111 bin yaka kamerası tedarik edilerek denetim birimlerinde görevlendirilen personelin tamamına yaka kamerası verilecektir.

Evet, bir çoğundan bahsettim ama özellikle bir hususu dile getirmek istiyorum çünkü burada, defalarca cezaların miktarının artırılmasının, işte, tahsilat edilmesinin sanki özel bir sebebi varmış gibi, hazineye aktarılacakmış gibi eleştiriler getirildi. Hâlbuki burada şunu belirtmem gerekiyor "Bu trafik cezaları hazineye gelir olması amacıyla mı artırılmaktadır?" sorusuna: Trafik cezalarının amacı hazineye gelir getirmek değildir, trafik kazası kaynaklı can kayıplarının ortadan kaldırılması ve güvenli bir trafik ortamı oluşturmayı hedeflediğini bir defa söylemem gerekiyor. Trafik idari para cezalarının yüzde 50'si 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu'nun 4'üncü maddesi gereğince Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonuna aktarılmaktadır. Ayrıca, yeni düzenlemeyle sadece idari para cezaları artırılmamakta, caydırıcılık kapsamında özellikle sürücü belgesini geri alma ve trafikten men şeklinde yaptırımlar da getirilmektedir.

Yine, benzer şekilde, geçen yıl kasım ayında Trafik Kanunu'nda yapılan düzenlemeyle hatırlarsanız kamuoyunda "çakar" olarak tabir edilen ışıklı ve sesli uyarı cihazları...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) - Bitiriyorum efendim.

BAŞKAN - Lütfen tamamlayın.

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) - Bu "sahte çakar" dediğimiz, bu cihazları yetkisiz olarak kullananlara yönelik idari yaptırımlar aynı bu kanundaki oranlara benzer bir şekilde artırılmış ve bugün geline süreçte denetimler 4 kat artmasına rağmen çakar kullanım oranında yüzde 86 azalma olmuştur; bu örneği özellikle vermek istedim. Bu kanunda yapacağımız caydırıcı düzenlemelerle denetimi artırarak aynı şekilde 2026 yılı sonuna geldiğimizde ihlallerin önemli oranda, bazılarında ise tamamen biteceği öngörülmektedir. Burada cezayı bir gelir kalemi olarak değil caydırıcı bir kamu politikası aracı olarak görmek gerekiyor. Anayasa'mızın da 5'inci maddesi uyarınca devletin temel görevlerinden biri de kişilerin can güvenliğini sağlamak ve toplumsal düzeni korumaktır. Bu teklifle de anayasal sorumluluğun yansımaları olarak görülmesi lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) - Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen.

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) - Cezaların artırılması hukuk devleti ilkesine uygun bir biçimde kamu yararı ve toplum düzeninin korunması amacıyla gerçekleştirilecektir. Ayrıca ceza miktarları ihlalin topluma ve bireyin can güvenliğine etkisi dikkate alınarak belirlenmiştir. Düzenleme hiçbir şekilde sıradan ve dikkatli sürücüler hedef almamaktadır. Aksine, trafiği bir şiddet ve saldırı alanına dönüştüren davranışların önlenmesi amaçlanmıştır.

Diğer sorulara da yazılı olarak cevap vereceğiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Tamam, teşekkür ederiz.

Sayın milletvekilleri, teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Şimdi maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Birinci bölümün görüşmelerine başlıyoruz.

Birinci bölüm 1 ila 18'inci maddeleri kapsamaktadır.

Birinci bölüm üzerinde İYİ Parti Grubu adına Sayın Ömer Karakaş.

Buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakika.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ÖMER KARAKAŞ (Aydın) - Değerli milletvekilleri, evet, şimdi Karayolları Trafik Kanunu'nu görüşeceğiz.

Biraz önce Adalet Komisyonu Başkanını da dinledik, gerekçelerini anlattı. Ne diyor? Diyor ki: Biz niye bunu İçişleri Komisyonunda değil de Adalet Komisyonunda görüştük? Tabii, kanunların hızlı olması içinmiş.

Peki, şimdi, ben, İçişleri Komisyonu üyesi bir milletvekiliyim, iktidar partisinde de çok kıymetli İçişleri Komisyonu üyesi milletvekili arkadaşlarım var yani bu arkadaşlar bu işi beceremiyor muydu? Komisyona bakıyorsunuz, bürokratlar İçişleri Bakanlığından.

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) - Adalet Bakanlığından da var.

ÖMER KARAKAŞ (Devamla) - Şimdi, bakınız, bu Trafik Kanunu. Trafik Kanunu nerede görüşülür? İçişlerinde görüşülür. Peki, siz bu kanunu yaparken, Meclise getirirken ne yaptınız? Karayollarıyla görüştünüz mü? Görüştük diyecekler. Peki, yollardaki levhalar düzeldi mi? Hayır, levhalar aynı. Yani, öyle bir levha var ki gidiyorsunuz 70, 100 metre gidiyorsunuz 50, tekrar 50 metre gidiyorsunuz 70. Ya, militle dalga geçer gibi levhalar var. Bu levhalar düzelmeden bu kadar ağır cezalar getirilir mi? Yazık değil mi bu vatandaşlara? Konunun uzmanı değiller, Adalet Komisyonu kanun yapıyor.

Arkadaşlar, bir kiracı-ev sahibi şeyini dahi iki yılda istinaftan çıkaramayan bir Adalet Bakanından bahsediyoruz biz. Böyle bir keyfiyetlik olmaz. Siz bu ülkeyi böyle yönetiyorsunuz. Bu ülke böyle yönetilirse, keyfiyetlikle yönetilirse kurumlar arasında hiçbir ahenk kalmaz, hiçbir şey kalmaz. Peki, yaptınız, getirdiniz önümüze. Nedir bu kanun? Bu kanun... Bizim bir Maliye Bakanı var, bir vergimatik Mehmet Şimşek millete haraç kese kese bir oldu; milletin, esnafın, vatandaşın iflahını kuruttu. Şimdi, o yetmedi, ne yapıyoruz? Yeni, çok çok çok ağır, orantısız, millete zulmedecek cezalar. Arkadaşlar, tabii ki cezalar olmalı, tabii ki cezalar caydırıcı olmalı ama bu kadar orantısız, vatandaşın bu kadar zulmedecek cezalar olmaz. Yani her şeyin bir orantısı vardır. Bakınız, bu kâğıt üzerinde Trafik Kanunu ancak baktığımızda görüyoruz ki mesele güvenlik değil mesele bütçe açığını kapatmadır. Biraz önce Adalet

Komisyonu Başkanı dedi ki: "Hayır, bu vakıflara gidiyor; işte, bütçe açığını kapatmıyoruz, yok öyle bir şey." Bu, tamamen bütçe açığını kapatmak.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Sosyal yardımlaşma vakıflarına gidiyor Başkanım.

ÖMER KARAKAŞ (Devamla) - İsterseniz dışarıda görüşün, insicamımı bozmayın lütfen.

AYŞE KEŞİR (Düzce) - Yalan yanlış söylemeyin siz de.

ÖMER KARAKAŞ (Devamla) - Şimdi, evet, trafik kurallarına uymak zorunludur ama cezaların amacı vatandaşı soymak değildir, ıslah etmektir. Belirlenen rakamlar ceza değil sömürü niteliğindedir. Bugün asgari ücret 22 bin küsur, emekli maaşı 16 bin küsur. Bir vatandaş tek bir ihlalle bile neredeyse maaşının 3-4 katı kadar trafik cezası ödeyecek. Vatandaş maaşıyla ay sonunu getiremezken devlet bütçe açığını ceza makbuzlarıyla kapatmaya çalışıyor; bu mudur adalet, bu mudur caydırıcılık? Bir devlet açlık sınırında yaşayan vatandaşlarına ekonomik güçlük üzerinden hukuk öğretmeye kalkarsa o devlete asla güven olmaz.

Sayın milletvekilleri, bu kanun teklifi trafik güvenliği bahanesiyle hazırlanmış bir gelir kanunudur, rakamlar ortada. Şimdi, bakınız, 2024 yılında 72 milyar lira trafik cezası kesilmiş, 2025 yılında henüz -bakınız, 55 milyar öngörülmüş- daha yıl bitmeden, ağustos ayı itibarıyla bu ceza 83 milyara çıkmış, şu anda bile daha yıl bitmeden beklentinizin yüzde 51 üzerindesiniz. Polisler şu kadar ceza keseceksiniz diye kota koyuyorsunuz yani devletin artık trafik cezası hedefi var. Devlet trafik güvenliği değil tahsilat güvenliği peşindedir. Trafik cezaları her yıl katlanarak artıyor ama kazalara baktığımızda geçen yıl ile bu yılki oranlar arasında hiçbir azalma söz konusu değil; demek ki bu cezalar vatandaşı ıslah etmiyor, sadece devletin kasasını dolduruyor. Bu rakamlar şunu haykırıyor: Trafik güvenliği yok, denetim yok, planlama yok. Vatandaşa ceza kesmek kolay; peki, yolları yapmak, kavşakları düzenlemek, altyapıyı güçlendirmek neden bu kadar zor?

Şimdi, arkadaşlar, bakınız, size şunu söyleyeyim: Buradan Samsun'a gideceksiniz, yolda... Geçmişte, bu FETO döneminde yeni bir şey çıkartmıştınız sizler iktidar olarak; ilçe belediyeleri özel şirketlerle anlaşıyor, ilçelerin girişine, çıkışına kameraları koymuş, oraya da hız sınırı yazmış, 50 veya 70, şehirler arası yol. Bunun bir kısmı belediyelere bütçe olarak geliyor, kalanını da özel sektör alıyor. Bunlar hâlâ duruyor şehirler arası yollarda. Şimdi, bakın, buradan Bursa'ya gidiyorsunuz, Bozüyük'te bir fotoğraf makinesi var, orada hız sınırı -aynı yerde, karşılıklı- giderken 90, dönüşte 110. Ya, böyle bir saçmalık olur mu? Siz bunları düzeltmeden nasıl bu kadar orantısız, bu kadar ağır, bu kadar fahiş cezalar getiriyorsunuz?

Düzeltilme mi yapacaksınız, çekicilerle ilgili niye bir şey yok? Şimdi, hatalı park ediyor vatandaş, yaz cezayı. Avrupa'nın hangi medeni ülkesinde çekici var? Çekici geliyor, hem ceza yazıyorsun hem aracı kaldırıyor, sonra gidiyor vatandaş hangi vakfın otoparkındaysa onu buluyor, o vakfa para ödüyor. Her şeye ceza yazıyorsun, o zaman çekiciye ne gerek var? Çekiciler niye burada yok? Niye çekiciler kaldırılmamış? Tabii, vakıflara para lazım. Böyle bir şey olur mu arkadaşlar?

Şimdi, bir hukuk devletinde cezalar ölçülü olmalıdır, hakkaniyetli olmalıdır. Vatandaşı yaşatmak için devlet vardır. Devlet vatandaşa zulmetmek için, vatandaşı sömürmek için yoktur arkadaşlar. Böyle bir uygulama asla olmamalıdır. Bu teklif, cezaları gelir kalemine dönüştürmekten başka bir şey değildir.

Değerli milletvekilleri, şimdi, teklifin 14'üncü maddesinde hız sınırı ve radarlar... Peki, şimdi radar cezası kesiyorsunuz, bunları da fahiş miktarda artırmışsınız. Eskiden bunlar oranlıydı, şimdi 6 kilometre geçerse şu kadar, 10 kilometre geçerse bu kadar; ehliyet el koyuyorsunuz. Peki, şimdi, birçok yerde radarlar fotoğraf çekiyor, trafik durdurmuyor. Peki, bu ehliyet nasıl el koyuyorsunuz? Burada da polis ile vatandaş karşı karşıya getireceksiniz. Arkadaşlar, şimdi, trafik güvenliği radar tuzağıyla değil eğitimle, denetimle yol kalitesiyle, şehir planlamasıyla olur ama siz bu düzenlemeyle vatandaş sadece ve sadece devletin kasasını doldurmak için bir araç hâline getirmiş durumdasınız. Vatandaş lastiğini değiştiremiyor, sigorta yaptıramıyor, zaten muayene ücretlerini söylemeye gerek yok, TÜVTÜRK vatandaşı soyuyor ama şimdi bir de bu kadar orantısız cezalarla vatandaşın sırtına yeni bir yük bindiriyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ÖMER KARAKAŞ (Devamla) - Evet, ceza olmalı, caydırıcılık da olmalı ama bu, orantılı olmalı; bu, ölçülülük, hakkaniyet ilkesiyle doğru orantılı olmalı. Trafik güvenliği için tabii ki ceza gerekli ama bu cezalar vatandaş sömüren; vatandaşın can güvenliğini koruyan değil, vatandaşın trafik bilincini artıran değil, denetimi güçlendiren değil vatandaş soyan bir kanun teklifi... Zaten kanun teklifinin -biraz önce söylediğim gibi- hangi komisyonda yapıldığı da bellidir ve bununla ilgili daha fazla söz söylemeye gerek yoktur.

Tüm Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Yeni Yol Partisi Grubu adına Sayın Necmettin Çalıskan.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 28'inci Dönem boyunca kanun çıkarma tekniğinin özeti olarak şunu yaşadık: Bu Mecliste çıkarılan bütün kanunların 6 gerekçesi var, bunlardan birincisi Sayın Cumhurbaşkanına yetki devri; kanun bunun için çıkıyor. Bu konuda usul, esaslar, atama yetkisi, uzatma, kısaltma her şey Cumhurbaşkanına aittir; eyvallah.

Kanun çıkarmanın ikinci gerekçesi Anayasa Mahkemesinin iptalleri. Kanun çıkarmışsınız, Anayasa Mahkemesi iptal etmiş, KHK'yle yargısız infaz yapmışsınız, Anayasa Mahkemesi "Olmaz." demiş, tekrar Meclise gelmiş, noktasına virgülüne dokunulmadan bir daha gitmiş gelmiş; bütün işler Anayasa Mahkemesinin talimatlarını yerine getirmek için. Üçüncüsü uluslararası sözleşmeler. Bunlardan biri, bir miktarı zorunlu olan ama çoğunlukla pandemi gibi, sağlıkla ilgili gibi, İstanbul Sözleşmesi gibi benzer uluslararası sözleşmeler, uluslararası gereksinimler. Dördüncü gerekçe ise bürokrasinin elini rahatlatmak. Yani burada bir milletvekilinin "Ya, bu milletin şöyle bir kanuna ihtiyacı var." dediği yasa gelmiyor. Bürokrasi belli hususlarda tıkanmış, "İleride Sayıştay, Danıştay, belli kurumlar devreye girer, denetleme olur; yaptığımız iş kanunsuz, bunu düzeltelim. Aman, acele, mutlaka bunun çıkması lazım." dediği için, bürokrasinin elini rahatlatmak için kanun çıkıyor. Beşinci olarak; güç odaklarının, lobilerin talepleri yerine geliyor. Hatırlıyor musunuz, Meclis tatile girerken alelacele yasa çıktı. Neymiş? Zeytin ağaçları sökülecek, maden ocağı yapılacakmış. Enerji yasası çıkıyor; bakıyorsunuz ki belli holdingler, güç odakları, lobiler bir talepte bulunmuş, onlar yerine geliyor. Mecliste 5 tane bu gerekçe

var, peki, vatandaş hiç mi yok? Var, kanunların çıkarılmasının 6'ncı gerekçesi vatandaş ama "Vatandaşın şu konuya ihtiyacı var, bu sorununu çözelim." diye değil; vatandaşla ilgili yasa çıkıyorsa biliyoruz ki vergi geliyor, ceza geliyor, yaptırım geliyor, yükümlülük geliyor, kısıtlama geliyor. Şimdi, bir trafik yasası geliyor, şöyle hiç anlamayan birisi baksın diyecek ki: "Hay Allah razı olsun ya, bunlar bu ölümlere çare için tedbir alıyor." Oysa belli ki yaptırım, yükümlülük, ceza; maalesef ki bu kanunda da benzer şekilde aynı gerekçeleri görüyoruz. Trafik yasasındaki şu insafsız, adil olmayan, akıl dışı cezalar zaten baştan bütünüyle iyi niyetin olmadığını ortaya koyuyor. Net bir şekilde belli ki bütçeye, faize para yetiştiriyor; bir yama lazım, bir yerlerden kaynak ihtiyacı var, onun için trafik yasası çıkıyor. Belki de yasanın içerisinde birkaç iyi madde olduğu hâlde büyük amaç daha yanlış olduğu için bütünüyle yasa insanlar nezdinde de kamu vicdanında da yargılanıyor. Malum olduğu üzere pek çok defa tekrar edildi, her işe iktidar para gözüyle baktığı için zannediyor ki biz ceza rakamını artırırsak ölümler durur. Her şeyden önce eğitim yoksa, cezada caydırıcılık yoksa, adil değilse; yollar, altyapı oluşturulmamış ise, iyi niyetli görevliler her yerde yok ise zaten bütün problemlerin temeli ortada duruyor ama zannediyor ki arkadaşlar bir ceza yazarsak çözülür. Bakın, biliyorsunuz, kamuda görev yapan insanımız da bizim insanımız, her meslek grubunda yanlış iş yapan insanlar olabilir. Trafik cezaları; radar pusu kuruyor, şehirler arası yolda geçit olan bir yere 50 yazılmış, 50'nin yanında radar duruyor ve orada ceza yazıyor. Var mı buna bir çözümünüz? Yok. Sonra, Sayın Ulaştırma Bakanımız 240 kilometre süratle araba sürdü, bu televizyonlarda yayınlandı, hani buna bir çözümünüz var mı? Demek ki bu ülkede otobanlarda 240'la gidilebiliyorsa öyleyse cezaların da biraz daha makul, anlaşılabilir, kabul edilebilir, uygulanabilir olması lazım ama akıl dışı, mantık dışı. Muhtemelen, bu arkadaşlardan hangileri imza attı bilmiyorum, şurada trafik yasasını hazırlayan birisinin savunmasını beklerdim. Tabii, çok eleştirildi; İçişleri Bakanlığının bir problemi mi var bilmiyorum eğer Plan ve Bütçede, İçişlerinde, Adalette, her 3'ünde de görüşülmesi gerektiği hâlde en azından temsilen pekâlâ burada bulunabilir, savunabilirlerdi. Belli ki trafik cezası, belli ki İçişleriyle ilgili bu problem ama burada hiçbir şekilde bu konuya tedbir alınmamış.

Değerli milletvekilleri, cezada yapılması gereken şey bütçenin dengesini sağlamak değil kamu düzenini oluşturmak hedef olmalıdır ama bu yasada görüyoruz ki sadece bütçe odaklı "cezaları artırırız"a yönelik bir düzenleme yapılmış. Tabii, bundan sonra güç odaklarından, lobilerden yana olan iktidar otomobiller arasında da ayırım gözetmemiş; gariban, ay sonunu getiremeyen asgari ücretliye maaşından fazla ceza yaz sonra da cezasını ödemezse ehliyetine el koy. Maddi durumu yerinde olan varlıklı insanımız burada bir sigara parası ödeyecek ama alt gelir grupları ezilecek. Burada alt gelir grupları düşünülmeyişi için de işte böyle bir yasayla karşı karşıya kalıyoruz.

Değerli milletvekilleri, yine, yasa içerisinde takografıla ilgili bir ceza söz konusu; bir taraftan şoföre, bir taraftan da işletmeciye, araç sahibine ceza. Ya, sizin işiniz gücünüz ceza yazmak mı Allah aşkına? "Acaba takograf üreticileriyle bir başınız mı var?" diye sormadan insanlar maalesef ki bir sonuç elde edemiyor.

Burada, yine, yasada esas olan şey, kamu vicdanı rahatlatmalı. Yasanın içerisinde 33'üncü madde "övmeye, özendirme..." Ya, böyle muğlak ifadeyle yasa mı hazırlanır? Yani, herkes, bürokratlar da insanımızın ne hâlde olduğu biliyor zaten. Siz burada Demokles'in kılıcı gibi, vatandaşın ezilmesine yönelik muğlak ifadeler koyarsanız rüşvetin önünü açarsınız, suistimale zemin hazırlarsınız. Elbette alkolle ilgili tedbir alınması önemli, trafikle ilgili kavgada tedbir alınması önemli ama burada, yasa teklifinde bunlar çok çok gizli bir noktada anlamsız duruma geldi. Yasa teklifi baştan sona "Biz ne yaparız, ne kadar fazla ceza yazarız?" bununla kilitlenmiş durumda ve ne yazık ki 15 Temmuzdan beri ülkemizi açık cezaevi hâline getirdiniz, bunun çözümü yok. Üçüncü dünya ülkelerinden beter, bütün şehirlerin girişlerinde çıkışlarında, ilçelerin girişlerinde çıkışlarında bir tiyatro oynarcasına kontrol noktaları. Yahu, zaten taşıt tanımlarla, PTS'lerle, MOBESE'lerle zaten plakaları tanıyor sunuz, tarıyor sunuz; MOBESE'lerle her şey görülüyor. Daha hâlen insanlara hayatı işkence hâline getirmenin ne anlamı var? Bunların hiçbirisi yok çünkü kamu kendini ilgilendiren, kendine yükümlülük sağlayan alanların hiçbirini görmüyor ama "Bir gariban vatandaş nasıl ezerim, nasıl tepesine binerim, nasıl canından bezdiririm?" işte buna çare aranıyor. Oysa bu yasa isterdik ki... Tek bir tane yasa, "Evet, sağ olsun arkadaşlar, bir trafik yasası hazırlamışlar. Gerçekten teknik bir yasa; ilgili uzmanlar toplanmış, oturmuş, çalışmışlar, bize de bunu ancak alkışlamak düşer, susalım bari." diyeceğimiz bir yasa yok. Her tarafı baştan sona rezaletle, maalesef ki eleştiriye açık hususlarla dolu çünkü bu yasa bütçeye tahsildarlık yasası; bu yasa hiçbir şekilde kazayı önleme yasası değil, bu yasa caydırıcılık yasası değil. Ve burada milletin aklıyla da dalga geçiliyor. Aziz milletimizin temsilcisi bu kadar milletvekili seçilmiş, gelmiş; herhangi bir kanun teklifine kendi memleketlerinde gördüğü bir hususu, kamunun belki de eksik kaldığı bir hususu görüp katkı vermek istiyor ama Komisyonda bu kadar itirazın hiçbirine cevap vermediniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - "Hele Genel Kurula gelsin, bakalım." dediniz. Bugün Genel Kurulda da hiçbir şekilde zerre miktarına dokunulmadan yasa teklifi geliyor. Ben burada iktidar mensubu arkadaşlara da seslenmek istiyorum: Arkadaşlar, onurunuzu en azından koruyun. Deyin ki: "Biz AK PARTİ milletvekilleriyiz. Çıkan kanunda şu, şu, şu eksikleri gördük; bu, bu, bu müdahaleleri yaptık, sonuçta şöyle, şöyle düzenleme oldu." Yani kendi yapacağınız işi bürokratlara teslim edip burada bir figüran, bir robot hâlinde kullanılmaya da Meclisin buna alet olmasına da izin vermek hiçbir şekilde doğru değil.

Evet, bu yasa tekrar çekilmeli, cezalar makul hâlde gelmeli, ülkede terör çıkarmak için uğraşan bir yasa konumunda olmamalıdır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın Yücel Bulut.

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA YÜCEL BULUT (Tokat) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Kanun teklifi üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi adına görüş ve düşüncelerimizi açıklamadan evvel, günden güne derinleştiğini düşündüğümüz bir mağduriyetle ilgili de Genel Kurulu bilgilendirmek istiyorum. Birçok milletvekili arkadaşımızın kendi bölgelerinden de benzer bilgiler aldıkları inancıyla, son günlerde özellikle tekstil alanında sektörel bir sıkıntının yaşandığı hepimizin

malumu ve yaşanan bu sektörel sıkıntının ağır faturasını da elbette ki aslında işin en mazlum halkası olan işçi ve emekçi kardeşlerimiz ödemek durumunda kalıyorlar. Bu mağduriyetlerden bir tanesi de Tokat Organize Sanayi Bölgesi'nde yaşıyor ve uzun yıllardır şehrimize hizmet veren, aslında birçok aileye de rızık ve nafaka sağlayan tekstil sektörünün önemli fabrikalarından, yatırımlarından bir tanesinin yaşamış olduğu sıkıntı nedeniyle bugün Tokat Organize Sanayi Bölgesi'nde yaklaşık 2 bin işçimiz iki ayı aşkın bir süredir maaşlarını ve haklarını alamaz durumdadır. Kış şartlarının yaklaşmasıyla birlikte sorun ve mağduriyet daha da derinleşiyor ve gördüğümüz kadarıyla işçi kardeşlerimizin işverenle olan ilişkileri de sağlıklı bir zemine oturtulmadığı için, şeffaflık sağlanmadığı için de bu kriz çok mazlum aileleri, ihtiyaç sahibi aileleri çok daha büyük bir umutsuzluğa sevk ediyor. Özellikle bu konuda aktif müdahalesi olması gereken, bunun için kodlanan sendikalarımızın da bu tip mağduriyetlerde bir sendikal rekabeti önceleyerek sorunun çözümünden ziyade onu bir rekabet alanı gibi görmesi de sorunu derinleştiren ana gerekçelerden bir tanesi. Elbette ki -konuşmamın başında da ifade ettiğim gibi- bu fabrikalar, bu yatırımlar önemli yatırımlar ve bizim için öncelik bu fabrikaların, bu yatırımların Türkiye'nin neresinde olursa olsun ayakta kalması, canlı bir şekilde kalması, istihdam yaratmaya devam etmesi ama diğer tarafta da işin en zayıf halkası olan, korunması gereken işçi kardeşlerimiz var ve bunlar, az evvel de ifade ettiğim gibi, kış şartları yaklaşırken -bunların önemli bir kısmını siyaset yaptığımız bölgelerde tanıyoruz- almış oldukları maaşıyla ancak ve ancak kirasını ödeyebilen, ısınma giderlerini karşılayabilen, mütevazı gelirleriyle hayata tutunmaya çalışan insanlar. Dolayısıyla önceliğimiz bir şekilde bu işçilerin haklarını almasını temin edecek bir düzenleme ya da aktif müdahaleye ihtiyacımız olduğu gerçeği.

Şimdi, elbette ki Tokat'taki mağduriyette bu mağduriyeti artıran bir başka durum daha var, o da şu: Bu konuda haklarını talep eden işçi arkadaşlarımızın, emekçi arkadaşlarımızın bir kısmının işten 22'nci madde gereğince çıkışları verildi yani işsizlik maaşı da alamayacak bir mağduriyetin içerisine sürüklendiler. Dolayısıyla burada -az evvel de ifade ettim- çözüme katkı sağlaması gereken sendikalarımızın sendikal rekabet nedeniyle maalesef bu konuda aktif bir tutum içerisinde olamayışları yahut da sağlıklı bir çözüm önerisi ortaya koyamamaları nedeniyle bu mağduriyet günden güne artıyor. Dolayısıyla Türkiye'nin dört bir yanında tekstil sektöründe yaşanan bu sıkıntıya ilişkin olarak daha aktif bir devlet ve hükümet müdahalesini gerektirecek mutlaka ama mutlaka bir başka yasal çözümün bizim tarafımızdan üretilmesi gerekiyor bu mağduriyetler daha fazla derinleşmeden. Buradan şunu ifade etmek istiyorum... Birçok milletvekili arkadaşımızın kendi bölgesinde bu mağduriyetler var ise iktidarıyla muhalefetiyle bu işçi arkadaşlarımızın yanında yer aldığını, bu mağduriyeti giderebilmek için gayret gösterdiğini bilerek ve bütün bu arkadaşlarımızın, milletvekili arkadaşlarımızın da tek tek -haddim olmayarak- kendilerine bu nedenle de teşekkür ederek şunu ifade etmek istiyorum: Tokat'ta ve Erbaa Organize Sanayi Bölgesi'nde günden güne derinleşen bu krizle ilgili işverenimizin bu yatırımının ayakta kalmasını temin edecek ve istihdam yaratmaya devam etmesini sağlayacak ama aynı zamanda kış şartları daha da derinleşmeden ve mağduriyet artmadan da işçi arkadaşlarımızın bu haklarını alması için de her türlü gayreti göstereceğimizi buradan ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 214 sıra sayılı Karayolları Trafik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin birinci bölümü üzerinde MHP Grubu adına söz almış bulunuyorum.

Hepimizin malumu olduğu üzere, trafik kazaları maalesef toplumun kanayan bir yarası olarak artarak devam ediyor. Trafiğe çıkan araç sayısının her gün artması ve yaşanan yoğunluk elbette ki bu kazaların da aynı oranda artışına sebebiyet veriyor. 2024 yılında 6.351 insanımız hayatını kaybetmiş ve 385.117 insanımız da çeşitli derecelerde yaralanmıştır. Tek bir yıl içerisinde meydana gelen can kaybı ve yaralanmalar, terörle mücadeledeki kayıplarla karşılaştırıldığında trafik terörüne verdiğimiz kayıpların ne denli yüksek olduğu da ortaya çıkmaktadır. Trafik kazalarının azaltılması öncelikli hedef olmakla birlikte, trafik kazalarının neden olduğu sosyoekonomik kayıpların önlenmesi, çevre kirliliğinin azaltılması, trafik güvenliğinin en üst düzeyde sağlanması, hızla ilerleyen teknolojik gelişmeler doğrultusunda gerekli trafik denetimlerinin yapılabilmesi ve trafik kural ihlalleri nedeniyle uygulanan yaptırımların güncellenmesi hususunda yürürlükteki mevzuatın günümüz şartlarına uyumunun sağlanması büyük önem arz etmektedir. Araç sayısındaki ve trafik kazalarındaki artışı dikkate alarak mevzuatımızda gerekli değişikliklerin yapılması kaçınılmaz bir hâl almıştır. Bu kapsamda, özellikle trafik güvenliğini doğrudan tehdit eden davranışlara yönelik yaptırımların caydırıcılığını arttırmak, teknolojik gelişmelere uyum sağlamak ve uygulamada karşılaşılan aksaklıkları gidermek amacıyla 13 Ekim 1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nda bazı değişikliklerin yapılması ihtiyacı hasıl olmuştur. Bu ihtiyaca istinaden, teklifte öngörülen değişiklikler yapılırken kanunda yer alan tüm cezaların artırımı şeklinde bir yöntem izlenmemiş, sahada trafik güvenliğini tehlikeye düşüren hususlarda caydırıcılığın artırılmasına yönelik bazı yaptırımların kademelendirilmesi ve ağırlaştırılması amaçlanmıştır. Kanunun gerekçesinde de açıklanmış olduğu üzere, 2918 sayılı Kanun'da yapılan değişikliklerle uygulamada karşılaşılan sorunları gidermek, kara yolu trafik güvenliğini artırmak ve caydırıcılığı sağlamak amacıyla tescil belgesi veya tescil plakası almadan kara yolunda araç kullanan, tescil plakasında değişiklik yapan, plakasız araç kullanan, sahte plaka kullanan, takograf kullanma zorunluluğu hükümlerine aykırı davranan, sürücü belgesi geri alındığı veya iptal edildiği hâlde motorlu araç kullanmaya devam eden, şerit ihlali yapan, ters istikamette araç kullanan, makas atarak veya konvoy yaparak trafik güvenliğini tehlikeye düşüren, "Dur!" ikazına uymayarak kaçan, kırmızı ışık kuralını ihlal eden; alkol, uyuşturucu veya uyarıcı maddelerin etkisi altında araç süren, mevzuatla belirlenen hız sınırlarına uymayan, mevzuatla geçiş hakkı verilen araçlara geçiş hakkı vermeyen, araçlar arasındaki güvenli mesafeye uymayan, kavşaklarda geçiş önceliği kurallarına uymayan, motorlu bisiklet ve motosiklet cinsi araçları sürüş güvenliğini olumsuz yönde etkileyecek şekilde kullanan, drift yapan, izin almadan kara yolunda yarış veya koşu düzenleyen, araçlarda çevredekileri rahatsız edecek derecede gürültü çıkaracak şekilde değişiklikler yapan, arkadan çarpmaya, devrilmeye karşı koruyucu yapı bulundurmayan; ses, müzik, görüntü ve haberleşme cihazlarını mevzuatla belirlenen şartlara aykırı kullanan, seyir hâlinde cep veya araç telefonu gibi haberleşme cihazlarını kullanan, emniyet kemeri veya koruyucu sistem kullanma zorunluluğuna uymayan, belediye sınırları dâhilinde mevzuata aykırı yolcu taşımacılığı yapan, geçiş üstünlüğü hakkını gereksiz kullanan kişilere uygulanacak olan yaptırımlar kademelendirilmekte veya ağırlaştırılmaktadır. Önerilen yasal değişikliklerin bir nebze de olsa trafik düzenlemelerine günün ihtiyaçlarına uygun bir çerçeve getireceği ve trafik kazalarına ilişkin yaşanan kayıpları azaltacağı temenni edilmektedir. Ancak hangi yasal düzenlemeyi getirirsek getirelim, nihayetinde bu kurallara uymayı bir vatandaş sorumluluğu olarak kabul eden sosyal bir bilince her şeyden çok ihtiyaç duyduğumuz açıktır. Bu nedenle, özellikle trafik ahlakımızın toplumsal nezaret altında geliştirilmesi için de hem devlet olarak hem de toplum olarak asgari gayreti göstermek mecburiyetimiz de açıktır. Bu çerçevede, trafik kayıplarını

azaltmanın önemli bir adımı olacağı inancıyla mevcut yasa teklifini desteklediğimizi ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Sayın Onur Düşünmez.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA ONUR DÜŞÜNMEZ (Hakkâri) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri ve halkımızın yüz akı olan cezaevinde direnen yoldaşlarım; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'ni görüşüyoruz.

Öncelikle şunu belirtmek isterim ki trafik güvenliğiyle ilgili sorunları çözmek için bireysel değil kurumsal bir irade gerekmektedir, sistemsel ve bütünlüklü çalışmalar yapmak gerekmektedir. Teklif olunan yasayla trafik kazalarının engellenmesi salt bir yaptırım ve ceza mantığıyla ele alınmış, trafik idari para cezalarının miktarları fahiş oranda yükseltilerek sürücü belgelerinin uzun sürelerle geri alınması ve iptali gibi yöntemlerle cezaların caydırıcılığını artırmak yoluna gidilmiş, bunu yaparken hak ve özgürlükler ile trafik güvenliği arasındaki denge kurulamamıştır. Cezaların belirlenmesinde sosyoekonomik farklılıklar, özgün durumlar, alternatif yaptırımlara yer verilmeyerek sistemsel bir değişikliğe gidilmemiştir. Bu nedenle teklif olunan yasa yetersizdir, çözüme elverişli olmayan yasa yeni adaletsizlikler ve sorunlar yaratma ihtimali taşımaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bütçe açıklarını kapatmanın en etkili yolu olarak vatandaşın sırtına yüklenen zamların, vergi ve para cezalarının artırılması görülmektedir. Teklifte getirilecek fahiş trafik cezaları trafik güvenliğini sağlamaktan çok bütçe açığını kapatma amacı taşımaktadır. Ekonomide açılan kara delikler halkın sırtındaki cekete iştirilen yamalarla düzeltilemez. Zaten yıllardır ezilen alt ve orta gelir grubu bu yasayla daha da ezilecektir. Devletin kepçesinin içini vergilerle, cezalarla doldurarak halka kaşıklı verdiği maaş zamlarını halktan tekrar alması sonrasında bütçe açığı kapatılamayacaktır. Asgari ücretin 10 katına denk gelen cezaları bu halkın nasıl ödeyeceği düşünülmemektedir. Hâlihazırda ekonomik darboğazda olan yurttaşlar için mevcut ceza miktarları bile oldukça ağırdır. Bütçe açığını kapatmak için vatandaşa yüklenmekten vazgeçilmelidir. Halkın cebine el atmak yerine israf durdurulmalıdır. Her kriz dönemi bedelini yine halkın ödediği bir çıkmaza sokulmamalı, trafik güvenliği gibi önemli bir konu ekonomik bir sömürü aracına dönüştürülmemelidir. Halktan ceza yoluyla para toplanırken sermayeye vergi afları ve kolaylıklar sağlanması sosyal adalet ilkesiyle açıkça çelişmektedir.

Değerli milletvekilleri, yollar tüm yol kullanıcılarının güvenliği dikkate alınarak tasarlanmalıdır. Öncelikle kullanıcıların güvenliğine uygun yollar tasarlanmalıdır. Kara yollarının büyük bölümü güvenli yol altyapısına sahip mi tartışılmalıdır. Öncelikle yollar güvenliğe uygun hâle getirilmelidir. Sorumluluğu yol kullanıcıları üzerine yükleyerek trafik sisteminin diğer unsurları göz ardı edilmemelidir. Araç tasarımı, yol ağlarının ve yolların tasarımı, kentsel ve kırsal planlama, denetleme ve acil yardım gibi sorumluluklar çok çeşitli sektörler ve gruplar arasında bölünmüştür. Bu durum kara yolu trafik güvenliğinin sistem yaklaşımı doğrultusunda ve trafik sisteminin bir bütün olarak içerdiği birimler arasında etkileşimle birlikte ele alınmasını gerektirmektedir. İnsanların trafikte mutlaka hatalı davranabileceklerinden hareketle kara yolu ulaşım sisteminin herhangi bir hatanın ölüm veya ciddi yaralanmayla sonuçlanmayacak şekilde tasarlanması gerekmektedir. Kara yolu trafiğinde güvenlikten sadece yol kullanıcıları sorumlu tutulmamalıdır. Salt cezalandırmaya dönük bir anlayış özellikle dar gelirli yurttaşlar üzerinde ağır bir mali yük yaratacaktır. Bu durumda yurttaşların adil düzen inancı zayıflayacak ve cezanın caydırıcı niteliği de etkisini yitirecektir. Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yayınlanan Karayolu Trafik Kaza İstatistiklerine göre, İstanbul yoğun trafiğiyle bilinse de Türkiye'nin en güvenli trafik şehirleri arasında yer almış. Trafik kazalarına en fazla maruz kalan ilk 5 il Bingöl, Dersim, Bitlis, Şırnak, Hakkâri olmuştur. Bu bir tesadüf mü yoksa yaşanan kazalara yoksunluktan kaynaklanan bir zorunluluk mu, cevap verilmelidir. Trafik cezalarının sürekli rekor düzeyde artması trafikte bir iyileştirme getirmeyecektir.

Seçim bölgem Hakkâri Yüksekova Dikilitaş-Yeniköprü arasındaki yolun çok dar olduğunu ve mutlaka genişletilmesi gerektiğini defalarca dile getirmemize rağmen katliam gibi kazalar meydana gelmekte. Hakkâri-Van Kara Yolu âdeta ölüm yoluna dönüşmüş durumdadır. Kara yollarında kazalara sebep olan hataların giderilmesi için gerekli çalışmalar yapılmamaktadır. Peki, bu kayıpların cezasını kim ödeyecektir? Yapılması gereken, hukuksuzlukları sonlandırmak, yargıya güveni artırmaktır. Gereksiz harcamalarınızı kısın, müteahhitlere verdiğiniz döviz endeksli hazine garantilerini kaldırın. Bunları yaptığınız zaman, vatandaşın sırtındaki yükü artırmak gerekliliğini hissedip akıl dışı yöntemlere de başvurmamış olursunuz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu nedenle, trafik güvenliği bahanesiyle ceza sisteminin mali kaynak hâline getirilmesine karşı olduğumuzu belirterek maddi ceza artırımlarında kademeli, gelir düzeyine göre derecelendirilmiş, trafik kazalarına ve trafik güvenliğine dair sistematik bir bakış açısıyla hazırlanan, bilimsel, objektif ve çözümcü alternatiflere dayalı bir yaklaşımın benimsenmesi gerekliliğiyle kanun teklifinin geneline şerhimizi düşmekteyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; seçim bölgemde bizzat ben dâhil tüm halkımızın artık bıktığı bir uygulamaya değinmek istiyorum. Hakkâri'de ve bağlı ilçelerinde hemen her 10 kilometrede bir kurulan kontrol noktaları yurttaşlarımızın günlük yaşamını ağır biçimde etkileyen bir tablo yaratmıştır. İnsanlar kendi köylerine girmek için izin almak zorunda bırakılıyor, şehir giriş çıkışları gece saatlerinde barikatlarla kapatılıyor, araçlar didik didik aranıyor. Bu uygulamalar salt bir güvenlik tedbiri olmaktan çıkmış, seyahat özgürlüğünü ve temel hakları zedeleyen bir yapıya bürünmüştür. Hukuk devleti yurttaşına güvenle yaklaşır, hak ve özgürlükleri koruyarak kamu düzenini sağlar. Oysa Hakkâri'deki bu tablo güvenlik politikalarının hak eksenli olmaktan uzaklaştığını göstermektedir. Olağanüstü hâl ilanı olmaksızın bu denli yaygın kontrol noktalarının varlığı hukuki zemini ve meşruiyeti açısından ciddi soru işaretleri doğurmaktadır. Bu ülkenin en ücra köyünden en büyük şehrine kadar herkes eşit yurttaşlık hakkı çerçevesinde onurlu ve özgür bir yaşamı hak eder. Bizler bu Mecliste yalnızca güvenlik odaklı düşünemeyiz, özgürlüğü ve hukuk devletini de savunmak zorundayız. İnsanların kendi memleketinde yabancı muamelesi görmediği, yolun ve yolculuğun bir hak olarak korunduğu bir ülke mümkündür. Bu nedenle soruyoruz: Bu uygulamaların gerekçesi nedir? Hukuki dayanağı nerededir? Yurttaşların haklarının korunması için hangi adımlar atılmaktadır? Bu sorular demokratik bir hukuk devletinde yaşamak isteyen tüm Hakkârililerin ortak sorularıdır, yanıt bekliyoruz. Bu sorunu kalıcı bir şekilde çözüme kavuşturmak gerekiyor. Yetkililere sesleniyoruz: Buradan derhâl bu uygulamaları durdurun ve Hakkârililerin seyahat özgürlüğünü ve temel haklarını tanıyın.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; son olarak, ülkenin geleceğini ilgilendiren barış sürecine dair, toplumsal barış diline ve sorumluluğuna dair kısaca bir hususu belirtmek isterim: Barış dili, çatışmaların küllerinden doğan toplumların en kıymetli ortak paydasıdır. Biz bu ülkede artık kanla, nefretle ve inkârla değil hakikatle, eşitlikle ve ortak yaşama iradesiyle yol almak istiyoruz. TBMM çatısı altında barış ihtimaline saldıran, dar siyasi çıkarlarla milliyetçi duyguları galeyana getirmeye çalışan provokasyonların farkındayız. Bu çabalar barış kuruculuğunun kıymetini gölgelemez çünkü barış kurucudur, provokasyon yıkıcı.

Evet, biz barıştan, kurucudan yanayız. Biz bu ülkenin tüm kesimlerinin bu süreçte dâhil edilmesi gerektiğine inanıyoruz. Kimseyi dışlamadan, kimseyi yok saymadan yeni bir toplumsal sözleşme kurabiliriz. Elbette ki barış zeminini sabote etmek isteyenlere fırsat tanımayacağız; provokasyonlara teslim olmayacak, irademizi boşa düşürmeyeceğiz. İstersek bu saldırıları yok sayar, muhatap bile almayız ama biz onları dönüştürmenin yollarını arayacak kadar cesuruz. Barış kuruculuğuna saygı göstermek tarihsel bir sorumluluktur. Bu sorumluluğu taşıyan herkesle konuşur, müzakere eder, çözümün ortak aklını büyütürüz çünkü biliyoruz ki hakikatle yüzleşmeden, barışın dilini kurmadan bu topraklara huzur gelmeyecektir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ederim. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Gizem Özcan. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bu yasama yılının ilk kanun teklifini görüşüyoruz. Teklif trafik ile ilgili düzenlemeler içeriyor. Detaylarına geleceğim ancak teknik ihtiyaçları gidermeden bunlarla ilgili bir düzenleme yapmaktan daha öte bir ihtiyacımız var. En temel toplumsal sözleşmemiz Anayasa her gün ihlal ediliyor, hukuk devleti fiilen ortadan kaldırıldı; dolayısıyla burada konuştuğumuz her kanun bu gerçeğin gölgesinde kalıyor çünkü hukuk devletinin bütünü tehdit altında. Düşünün, biz burada yolun çizgilerini yeniliyoruz ancak yolun altındaki zemin çökmüş durumda; o yolun üzerine trafik düzenlemesi yapmanın ne faydası var?

Genel Başkanımız Sayın Özgür Özel'in meydan meydan söylediği bir gerçek var: "Darbeler sadece mevcut iktidara yapılmaz, bir sonraki iktidara da yapılır." Artık bütün dünya biliyor, bu iktidar 19 Martta bir sonraki iktidara darbe yaptı, bundan dolayı da anayasal olarak suçludur. 19 Mart süreci bir siyasi tasfiye operasyonuydu, Cumhurbaşkanı adayımız Ekrem İmamoğlu hedef alındı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi felç edildi, organize bir saldırı düzenlendi. Meclisin en acil görevi bellidir: Bu darbenin verdiği zararı ortadan kaldırmak gerekiyor. Reçete çok açık, hukuka dönmemiz gerekiyor yoksa her gün yoksullaşmaya devam edeceğiz yoksa her gün "Bu gençler neden umutsuz, neden yurt dışına çıkmayı çare olarak görüyorlar?" diye üzüleceğiz.

Değerli milletvekilleri, bu kürsüden iktidara Komisyon aşamasında yaptığımız uyarıyı tekrar ediyoruz: Ceza defteri bütçe defteri değildir. Hukuka güven çökmüşken ceza yazarak para toplamanız kâr etmez. Ortada hukuk yoksa milyonlarca, milyarlarca ceza toplansanız ne olacak; bir yerden gelir, bir yerden gider. Örnek mi? 19 Mart darbesi de işte tam da bunun en büyük örneği. Darbenin bu ülkeye maliyeti ne kadar? Genel Başkanımız son rakamı açıkladı, 160 milyar dolar; sattıkları rezerv dâhil, faizde binen yük dâhil, faiz artışının getirdiği dış borç dâhil. Rahatsız olduğunuzu biliyoruz ama tekrar tekrar söyleyeceğiz. 160 milyar dolar emekliye yapılan zammın 150 katı. Asgari ücret 30 bin lira olsaydı harcanacak paranın tam 120 katı. 2025 için çiftçiye verilen desteğin 100 katı ve şimdi önümüzdeki teklif ne yapıyor, temel çözüm yöntemi olarak yine yurttaşın cebini görüyor. Bakın, 2025 yılı için para cezalarından toplam 262 milyar TL gelir elde edilmesi hedefleniyor. Bu miktarın yaklaşık 55 milyar TL'sinin trafik para cezalarından gelmesi planlanmaktadır. Öyle 55 milyar deyip geçmeyelim, cezalardan elde edilmesi beklenen gelir bazı bakanlıkların bütçesinden daha yüksek. Kültür Turizm Bakanlığının 2025 bütçesi 53 milyar, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının bütçesi 45 milyar; trafik cezalarından elde edilecek gelirin bu Bakanlıkların bütçesini aşması bile bütçe açığının vatandaşın sırtına bindirilen trafik cezalarıyla kapatılmak istendiğini göstermeye yeter. (CHP sıralarından alkışlar) Ancak uyarıyoruz, trafik cezalarındaki bu artış trafik güvenliğini artırmaz. Peki, ne yapar? Vatandaşın omzuna yeni bir yük koyar; asgari ücretliye, çiftçiye, emekliye yeni fatura çıkarır. Ayrıca, teklife baktığımızda, takograf cihazı zorunluluğunun yönetmelikle belirlenmesi; konvoy düzenlemesinde keyfi yorumlara açık, muğlak ifadeler kullanılması, radar cezalarının ise anayasal rejimin cezalandırıcı değil düzenleyici karakterini gölgelemesi gibi hususlar açıkça Anayasa'ya aykırıdır.

Değerli milletvekilleri, bu teklif, Türkiye'nin bir trafik güvenliği sorunu olduğu gerçeğini reddediyor. Her ne kadar teklif, drift atma, izinsiz yarış düzenleme, uyuşturucuyla araba kullanma gibi önemli hususlarda bizim de desteklediğimiz yerinde düzenlemeler içerse de temelde trafik güvenliğinin yalnızca cezayla sağlanılacağı sanılıyor. Bakın, 2023 yılında 1 milyon 314 bin, 2024 yılında 1 milyon 444 bin trafik kazası meydana gelmiş yani ortalama yılda 1.5 milyon kaza oluyor. Şimdi soruyorum: Cezaları artırarak bu 1.5 milyon kazayı engelleyebilir miyiz? Engelleyemeyiz çünkü mesele vatandaş değil altyapıdır. Önce altyapı eksikliklerini gidereceksiniz; toplu taşımayı ucuz, güvenli bir seçenek yapmak için iktidar olarak üzerinize düşeni yapacaksınız, kent içi ulaşım sorunlarını çözmek için merkezî iktidar ile yerel yönetimlerin birlikte çalışacağı kanalları açacaksınız, paralı yolların vatandaşın bütçesini sarsmasına son vereceksiniz. Bunları yapmadan vatandaş hedef göstermek doğru değildir. (CHP sıralarından alkışlar) Trafik suçlarının nedeni olarak sadece sürücüyü görmek kolaycılıktır. Biz buradan söylüyoruz: Trafik güvenliği cezayla değil adaletle, planlamayla, akılla sağlanır. Trafik suçlarından ötürü yakınlarını kaybeden, yakını sakat kalan ailenin mücadelesini destekleyerek sağlanır. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, trafik kazalarının büyük çoğunluğu kara yoluna bağımlı bir ulaşım sisteminden kaynaklanıyor. Rakamlara bakalım: Türkiye'de yük ve yolcu taşımacılığının yüzde 90'ı kara yolunda yapılıyor, Avrupa'da bu oran yüzde 80 civarında yani biz bütün yükü kara yoluna bindirmişiz. Deniz yoluna bakalım: Yükün yüzde 6'sı, yolcunun binde 5'i denizden gidiyor; Avrupa'da bu oran yükte yüzde 5, yolcuda binde 3; koca bir yarımada yaşıyoruz ama denizi neredeyse yok sayıyoruz. Demir yolundaysa tablo daha da çarpıcı; bizde yük 4,6; yolcu yüzde 1,5'la demir yolu tarafından taşınıyor; Avrupa'da yük oranı yüzde 17, yolcu yüzde 7,3 yani onlar her 6 yolcudan 1'isini trene bindirmiş, biz 100 yolcudan ancak 1'isini bindirebilmişiz. Sonuç açık: Avrupa yükü dengeli biçimde bölüştürmeye başlamış, biz ise neredeyse her şeyi kamyonla, otobüse, otomobile yıkmışız. Bu hem pahalı hem de çevreyi ypratıyor hem de rekabette geriye düşürüyor. Görevimiz, denizi, rayı ve gökyüzünü de gerçek bir seçenek hâline getirebilmek.

Değerli milletvekilleri, AKP iktidarları döneminde uygulanan çarpık ve öngöründen uzak ulaştırma politikaları cumhuriyet tarihi boyunca vatandaşın sırtına hiç bu kadar yük bindirmemiştir. 1986-2024 döneminde sözleşme değerleri kamuoyuna açıklanmayan toplam 102,7 milyar dolarlık yatırım bedeline sahip 272 KÖİ projesi uygulamaya geçirilmiştir. Bu projeler kara yolu, havaalanı, yat limanı, demir yolu, sağlık tesisi, enerji yatırımları ve limanlar gibi kritik alanları kapsamaktadır. Sözleşmelerindeki yüksek bilet fiyatlarının tam olarak uygulanmadığı, bu nedenle devletin hem geçen hem de geçmeyen araçlar için hazineden bu şirketlerin kasasına son yedi yılda tam 384,1 milyar lira konulmuştur. 2025'te sadece otoyol, köprü ve tüneller için 97,6 milyar ödenecektir. Bütün bunlar bize bir gerçeği hatırlatıyor, geleceğimizi ipotek altına alan kamu-özel iş birliği projeleri iflas etmiştir. Eğer ulaşımdaki KÖİ modeli bir çözüm olsaydı bu ülkede her yıl 1,5 milyon trafik kazası yaşanmazdı.

Değerli milletvekilleri, konuşmamı karanlık bir saldırıyla hayatını kaybeden gazeteci Hakan Tosun'u anarak bitirmek istiyorum. Muğla'da yangınlar olduğunda, Akbelen'de ağaçlar kesilirken Hakan Tosun fotoğraf makinesiyle yanımızdaydı. Ailesine ve sevenlerine, basın camiasına yürekten başsağlığı diliyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

GİZEM ÖZCAN (Devamla) - Bu cinayetin karanlıkta kalan tüm yönlerinin aydınlatılmasını yürekten diliyor, aydınlatılınca ya kadar da var gücümüzle mücadele edeceğimizi ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Şahsi adına ilk konuşmacı Sayın İzzet Akbulut.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz beş dakika.

İZZET AKBULUT (Burdur) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle Genel Kurulumuzu saygıyla selamlıyorum.

Komisyon Başkanımızı dinledik, diyor ki: "Bu cezaların artırılmasının sebebi tamamen kazaların azaltılmasıyla alakalı yani devlete ya da Hükûmete herhangi bir gelir olsun diye değil." Şimdi, şöyle baktığımız zaman çok da inandırıcı gelmiyor. Sigaraya zam yapıyorlar, diyorlar ki: "Vatandaş sigara içmesin diye zam yaptık." Daha bugün yine zam gelmiş ama birçoğu vergi. Alkole zam yapıyorlar, her yeri vergi oldu artık neredeyse ama diyorlar ki: "Vatandaş alkol almasın diye zam yaptık." Yani dertleri hiç para değil; akaryakıtta zam geliyor, vergi oranlarına zam geliyor ama sorduğumuz zaman kesinlikle hiçbir zaman gelirle alakalı dertleri yok. Madem gelirle alakalı derdiniz yok, gelin, şu sıfır arabalardaki ÖTV'yi düşürelim. (CHP sıralarından alkışlar) Gelin, vatandaşımızı çok daha kaliteli arabalara bindirelim. Siz, vergiyle, üreten ülkeden daha fazla para kazanıyorsunuz. Gelin, bunları kaldıralım, vatandaşımız da çok kaliteli, nitelikli araçlara binsin; bakın, kaza oranları azalıyor mu azalmıyor mu hep birlikte görelim.

Bir bütçe yaptık 2025 yılında, o zaman da söyledik, dedik ki: "Bu bütçenin zaten yüzde 85'i vatandaşın ödeyeceği vergilerden oluşuyor, cezalardan oluşuyor." "Yok öyle bir şey." dediler. İşte, yaşadığımız ortamda görüyoruz; 2025 yılında bütçedeki hedeflenen trafik cezası 55 milyar TL idi, altı ayda 70 milyar TL'ye ulaştı, 70 milyar TL'ye, bırakın 2025'teki 55 milyar TL'yi.

Bakın, illerde trafik polisleri sizin bu zorlamalarınız yüzünden, sizin bu "Para lazım." diye bastırmalarınız yüzünden ceza yazacak adam arıyorlar; her birine sanki bir kota verilmiş gibi "Kime nereden ceza kessek, kime nereden ceza yazsak?" onun arayışındalar. Bakıyorsunuz, hepsinin elinde birer tane çubuk, durdurdıkları vatandaşın ağzına alkol testiyle uygulama yapıyorlar. Yahu arkadaş, sadece alkol mü var ya? Uyuşturucu da var bu memlekette; birçok gencimize yazık oldu, uyuşturucu bataklığına düştü. Yanınızda bir de bir köpek görelim, bu arabalarda uyuşturucu arayın; onlara saygı duyalım ama yok, sadece ve sadece "Oradan bir şey bulabilir miyiz, bir alkollü vatandaş bulabilir miyiz, ehliyetine el koyabilir miyiz, fahiş fiyatlarda ceza uygulayabilir miyiz?" Yok.

Bakın, Burdur'dan Fethiye'ye gitmek için geçenleriniz vardır. Bizim için Burdur'da o yol artık resmen böyle şehir içi yolu gibi oldu ama normalde yurttaşlarımız için bayağı bir kara yolu, hâliyle vatandaşlarımız 120'yle gidiyor. Öyle bir bölge var ki saygıdeğer milletvekilleri, o bizim Burdur Gölü'nün etrafında tesislerin olduğu yerde insanlar düşün yapıyorlar, düşünümlere girmek için araçlarıyla giriş-çıkış yapıyorlar ama tabii, bunu bilmeyen normal bir vatandaş 120'yle geliyor, tam da böyle kavisli bir yerden geçmek durumunda kalıyor. "EDS konulsun buraya." diyoruz, EDS konulmuyor. Ya, trafik cezalarını artırarak kazaları önleyeceksek -mesela burada sadece bu yaz en az 4 ya da 5 vatandaşımızı kaybettik- diyoruz ki niye EDS konulmuyor acaba? Araştırdık, meğer bu EDS'lerden bizim belediyelere para geliyormuş "Aman ha, CHP'li belediyeye para gelmesin." diye EDS de konulmuyor. Ya, EDS konulsa, orada hız 70'e düşürülse o kazaların birçoğu olmayacaktı, birçok yurttaşımız bugün hayatta olacaktı.

Kıymetli milletvekilleri, 2 tane ilçem var EDS'si olan; Bucak ve Çeltikçi. Çeltikçi'den geçiyorsun, EDS çalışıyor çünkü EDS'nin o çalıştığı yerde MHP'li bir belediye var; bizim Bucak'tan geçiyorsun, CHP'li belediye, EDS çalışmıyor.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Bu kadar olmaz ya!

İZZET AKBULUT (Devamla) - Bu kadar da olmaz, bence de bu kadar da olmaz, böyle bir ayırım olmaz! (CHP sıralarından alkışlar) Hedef buysa, hedef cezalarla vatandaşın kaza yapmasını engellemekse ayrımcılık yapmayalım diyorum.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Kendi belediyeniz çalıştıramamış, onu da becerememiş!

İZZET AKBULUT (Devamla) - Bakın, Kıymetli Başkanım, çok saygıdeğer milletvekillerim; vatandaşımız o kadar zor günlerden geçiyor ki yoksulluk sınırı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - EDS'yi belediye çalıştırıyor, siz çalıştırıyorsunuz!

GÖKHAN GÜNAYDIN (İstanbul) - Ya, EDS'yi belediye çalıştırmıyor, İçişleri Bakanlığı açıyor; Allah'ını seversen ya!

İZZET AKBULUT (Devamla) - EDS'yi belediye mi çalıştırır Allah'ını seversen Kıymetli Başkanım?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) - Payını alıyor.

İZZET AKBULUT (Devamla) - EDS'yi belediye çalıştırmaz.

Bakın, kıymetli milletvekilleri, Cumhuriyet Halk Partimizin Genel Başkanı meydan meydan bağıyor ya, "Yoksulluk sınırı 90 bin lira oldu." diyor, "Burada 90 bin liranın altında geliri olan var mı?" diyor, herkes parmak kaldırıyor. Ya, insanlar yaşam derdine düştü sayenizde. İnsanların zaten arabaya binecek güçleri bile kalmadı, insanlar evlerine nasıl ekmek götürecekler onun derdine düştüler, bir de sizin bu cezalarınızın hakkında gelmeye kudretleri yetmez diyorum. Bu vatandaşlarımızın üzerindeki vergi yükünü, bu vatandaşlarımızın üzerindeki ceza yükünü artık kaldırın. Para lazımsa gelin, fabrikalar kuralım, para lazımsa gelin, üretimi artıralım, bu ülkeyi öyle şaha kaldıralım diyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Şahsi adına ikinci konuşmacı Sayın Yusuf Ahlatcı.

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

YUSUF AHLATCI (Çorum) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Ülkemizde her yıl binlerce canımızı trafik kazaları nedeniyle maalesef kaybediyoruz. Bakın, 2020 ile 2024 yılları arasında, son beş yılda adli vakalara bağlı kasten öldürme, maddeye bağlı ölümler ve terör eylemleriyle şehit olmuş vatandaşlarımızın sayısı toplam 11.717'dir. Trafik kazasıyla vefat eden vatandaşlarımızın sayısı ise 28.356 kişidir. Daha geçen sene bu kazalarda 6.351 vatandaşımız vefat etmiş, 385.117 vatandaşımızsa yaralanmıştır. Bu vefatlara sebep olan trafik ihlalleri incelendiğinde ilk beş sırada; 3.657 vatandaşımızın kaybına sebep olan hız ihlali birinci sırayı almaktadır, yine, şerit değiştirme ve makas atma gibi ihlaller sonucunda 1.315 vatandaşımız, arkadan çarpma nedeniyle 588 vatandaşımız, geçiş önceliğine uymaması nedeniyle 555 vatandaşımız, dönüş kurallarına uymama ve kırmızı ışık ihlaliyle 393 vatandaşımız maalesef vefat etmiştir. Günlük can kaybımız ortalama 17,4 kişidir.

Değerli milletvekilleri, bu konu artık her türlü rekabetin, tartışmanın üzerinde bir meseledir. Huzurda bulunan kanun teklifiyle amacımız kazaları önlemek, can kaybını en aza indirmek ve nihayetinde sürücülerin davranış biçimlerini olumlu yönde değiştirerek zamanla bir trafik kültürü inşa etmektir. Trafik güvenliği toplumsal güvenliğin ayrılmaz bir parçasıdır. Buradan sayın milletvekillerimize ve kanun teklifinin içeriğini takip eden tüm vatandaşlarımıza ifade etmek istediğimiz en önemli gerçek hiçbir maddi karşılığın giden bir canımızdan daha önemli ve değerli olmadığıdır.

Sayın milletvekilleri, yasa teklifi kapsamında yapılan düzenlemelerin içeriğinde, örneğin ambulans ve itfaiye gibi geçiş önceliğine sahip araçlara yol verilmemesi ihlalinde ceza miktarını artırmaktayız. Aynı şekilde, kırmızı ışık ihlali nedeniyle 2024 yılında her üç günde 1 vatandaşımız maalesef hayatını kaybetmiştir; bu ihlalin de para cezaları kanun içeriğinde yeniden düzenlenmiştir. Yine, araçlarla drift atma, motosikletle akrobatik hareketler yapma ve akan trafikte yarış yapılması durumunda da bu ihlalleri gerçekleştiren sürücüler hakkında da yeni düzenlemeyle para cezası ve diğer idari yaptırımlar etkin bir şekilde düzenlenmiştir. Alkollü araç kullanılması veya uyuşturucu madde etkisi altında araç kullanılması durumunda da etkin yaptırımların yanında, eylemlerini tekrar eden sürücülerin ehliyetlerinin iptaline varan düzenlemeler yapılmıştır. Alkol ve uyuşturucu etkisindeyken ölçümlerini yaptırmamaya çalışanlara da caydırıcı para cezası uygulanacaktır. Trafikte düğün, asker uğurlaması ve benzeri etkinlikleri bahane ederek konvoy yapan, özellikle tünel ve viyadüklerde yol kapatanlarla ilgili de gerek para cezası ve gerekse de kullandıkları araçlarının trafikten belirli sürelerle men edilmesine dair düzenlemeler yapılmıştır.

Yine, kanun içeriğinde "Dur!" ihtarına uymayanlarla ilgili de caydırıcı cezalar getirilmiştir. Bakınız, son altı yılda "Dur!" ihtarına uyulmaması nedeniyle 9 güvenlik görevlimiz şehit olmuş, 16 da gazimiz bulunmaktadır. Yine, son altı yılda "Dur!" ihtarına uyulmaması nedeniyle 29 vatandaşımız vefat etmiş, 1.955 vatandaşımız da yaralanmıştır.

Son zamanlarda yine sıkça karşılaştığımız bir diğer ihlal de saldırı amacıyla araçlardan inerek diğer sürücü veya yayaların can ve mal güvenliğine yapılan müdahalelerdir. Trafikte bu nobran eylemleri yapanlara karşı bundan böyle para cezası, sürücü belgesini süreli olarak geri alma ve yine süreli olarak aracının da trafikten men edilmesi cezaları getirilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2024 yılında 6.351 vatandaşımız bir anlık ihmalinin, dikkatsizliğinin ya da kurallara uymamasının sonucunda aramızdan ayrılmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

YUSUF AHLATCI (Devamla) - Bu vefatların 1.126'sı da çocuktur. Her biri geride tarifsiz bir acı, bitmeyen bir özlem ve yüreklerde kapanmayan yaralar bırakmıştır. Onları geri getiremeyiz ama alacağımız önlemlerle, ortaya koyacağımız irade ve kararlı çalışmalarla benzer acıların yeniden yaşanmasının önüne geçebiliriz.

Sayın Cumhurbaşkanımızın himayelerinde 2021-2030 Karayolu Trafik Güvenliği Strateji Belgesi ile buna bağlı eylem planları hazırlanmıştır. Amacımız, ülkemizde 2030 yılına kadar trafik kazalarına bağlı can kayıplarını yüzde 50 oranında azaltmak ve 2050 yılına kadar da can kaybının hiç yaşanmadığı, güvenli bir trafik sistemine kavuşmaktır.

Kanun teklifiyle yapılacak düzenlemelerin ülkemizde trafik güvenliğinin sağlanmasında hayırlara vesile olmasını dileyerek Gazi Meclisimizi saygıyla ve sevgiyle selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın milletvekilleri, şimdi birinci bölüm üzerinde on beş dakika süreyle soru-cevap işlemini yapacağız.

Sisteme giren sayın milletvekillerine soru sormaları için söz vereceğim.

Sayın Cevdet Akay... Yok.

Sayın Aykut Kaya...

AYKUT KAYA (Antalya) - Serik ilçemizde hem tarımsal sulama hem içme suyu temini hem de elektrik üretimi amacıyla yapımı planlanan Küçük Aksu Barajı'nın ihalesi 2014 yılında yapılmış ve çalışmalar o dönem başlatılmıştır. Barajın 2017 yılının Ağustos ayında tamamlanacağı sözü verilmesine rağmen bugüne kadar sadece yüzde 20'si tamamlanmış durumda, yapılan yatırım atıl kalmış durumda. Bu barajımız tamamlanmış olsaydı Serik ilçemizin Gebiz, Töngüşlü, Tekke, Haciosmanlar, Yumaklar ve Akçapınar Mahallelerimizin tarımsal ve içme suyu ihtiyacı karşılanmış olacaktı. Bugün, su yetersizliği yüzünden sadece buğday ve arpa ekilebiliyor oysa bu barajdan su verilmiş olsaydı birçok tarımsal ürün buralarda yetiştirilebilecekti.

Tarım ve Orman Bakanlığından Küçük Aksu Barajı'nın tamamlanmasını Serikli hemşehrilerim adına talep ediyorum. Serik'imizin hakkını hukukunu savunmaya devam edeceğiz.

BAŞKAN - Sayın Nermin Yıldırım Kara... Yok.

Sayın Oğuz Üçüncü...

OĞUZ ÜÇÜNCÜ (İstanbul) - Araçtan ziyade artık akıllı cihaz olan otomobillerimizde hizmete sunulan radar uyarı aplikasyonlarının kullanımı bu yasa değişikliğiyle yasaklanmış olacak mı?

BAŞKAN - Sayın Abdürrahim Dusak...

ABDÜRRAHİM DUSAK (Şanlıurfa) - Sosyal medya üzerinden trafik ihlallerine ceza uygulanmasının trafik ihlallerine ve trafik kazalarının azaltılmasına etkisi olacak mıdır?

İkinci bir sorum: Şehir içi trafik kazalarının yüksek olmasının -yaklaşık yüzde 80 düzeylerinde- nedenleri nelerdir? Bu yasada önlemek için neler planlanmıştır?

BAŞKAN - Sayın Ejder Açıkkapı...

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) - Teşekkür ediyorum.

Her yıl ailelerimizi acıya ve yasa boğan trafik kazalarının ülkemiz ekonomisine sosyal ve ekonomik maliyeti nedir? Yeni düzenlemeyle nelerin değişeceği öngörülmektedir?

BAŞKAN - Sayın Mehmet Baykan...

MEHMET BAYKAN (Konya) - Yeni düzenlemeyle trafik ihlallerinde sürücü belgesinin geçici olarak geri alınması ve aracın trafikten men edilmesi gibi yaptırımların trafik kazaları ve ihlallerin azalmasında etkisi nedir?

BAŞKAN - Sayın Necmettin Çalışkan...

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Teşekkür ederim.

Henüz uygulanmakta olan hız limitleriyle ilgili yeni bir düzenleme düşünülmekte midir? Özellikle imkânı yüksek olan otobanlarla ilgili yeni bir uygulama söz konusu mudur?

İkinci olarak, hayli fahiş miktarda olan köprü geçiş ücretleri ve otoban ücretleriyle ilgili bir denetim söz konusu mudur? Bunlarda vatandaş lehine bir düzenleme düşünülmekte midir?

Üçüncü olarak da trafikte kamu görevlisi olanlar veya kamu hizmeti yapanlar hariç çıkarılı araç sayısı kaçtır? Bu konuda bir düzenleme yapılmakta mıdır? Kamuoyunda sosyal medyaya yansıyan haberlerle ilgili ne tür bir çalışma söz konusudur?

BAŞKAN - Sayın Şerafettin Kılıç...

ŞERAFETTİN KILIÇ (Antalya) - Alkol ve uyuşturucuya ilişkin test kitleri ve cezaların artırılması öngörülmüyor. Kolluk testini reddedenlere daha ağır yaptırım ve ticari sürücülere yönelik özel iptal kuralları getirilmektedir. Test kitlerinin teknik standardı, hata payı, ret hallerinde uygulanacak usul ve adli denetim imkânları nasıl düzenlenecek? Piyasa erişimi ve maliyetler nedeniyle uygulamada eşitsizlik oluşması riski nasıl giderilecek?

BAŞKAN - Sayın Mehmet Zeki İrmez...

MEHMET ZEKİ İRMEZ (Şırnak) - Onlar hukuksuzluğun karanlığına karşı adalet, onur ve özgürlük için yürüyorlar. KESK öncülüğünde, haksız ve hukuksuz bir biçimde işlerinden edilen KHK'li yoldaşlarımızın birçok kentten başlattığı ve Ankara'da Mecliste sonlanacak olan onurlu yürüyüşlerini selamlıyor, bir kez daha yanlarında olduğumuzu gururla belirtmek istiyorum. Kamu emekçileri inançlarından, kimliklerinden ve siyasal aidiyetlerinden dolayı iktidar tarafından hedef hâline getirildiler. Barış talebi suç sayıldı ve KHK'lerle ihraç edildik. Bir kez daha belirtiyoruz ki KHK'liler işlerine dönmedikçe, yaşatılan zulüm son bulmadıkça demokratik bir Türkiye'den söz etmek mümkün olmayacak. Yarın tüm yurttaşları Meclisin önündeki basın açıklamasına bekliyoruz. Gelin, sesimizi hep birlikte yükseltelim; emeğin, adaletin ve demokratikleşmenin çağrısı yerini bulsun.

BAŞKAN - Sayın Kadim Durmaz...

KADİM DURMAZ (Tokat) - AK PARTİ iktidarının ülkemizdeki ekonomiyi yönetemeyişi ve adalet noktasındaki uygulamaları iş insanlarına güven vermemektedir. Hızla yabancı yatırımcılar ülkemizden çekilmiş, sektörel bazlı organize sanayi bölgelerinde önemli krizler ortaya çıkmış, bir bir tekstil sanayisinde iş kolları kapanıp insanlar kış öncesi işsiz kalmıştır. Bu dönemde ilimizde de benzeri bir durum Tokat Organize Sanayi Bölgesi'nde yaşanmaktadır. Esnaf, sanayici bu durumdayken illerde denetimler yaparak esnafı, sanatkârı, sanayiciyi, iş insanını, KOBİ'leri müfettişlerle, yeniden vergi ve borçlarla, cezalarla yıldırmanın doğru olmadığını düşünüyoruz. Bu bölgelerin acilen incelemeye alınmasını talep ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Zeynep Oduncu...

ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ (Batman) - Batman OSB yolunda sürekli kazalar meydana gelmiştir. İki yıl önce de bu kürsüden Batman OSB yoluyla ilgili çalışmaların ne zaman düzenleneceği konusunda Bakanlığa soru sormuştuk. İki yıl geçmesine rağmen hâlâ Batman OSB yolunda herhangi bir çalışma yapılmadı. Batman'a atanan kayyum kendisini halkın üzerinde görüp her hafta basına demeçler vererek yolun yapılacağıyla ilgili yalan haberler veriyor ve burayla ilgili herhangi bir çalışma yapılmıyor. Bu yolda onlarca canımızı kaybettik, daha fazlasını kaybetmek istemiyoruz. Burayla ilgili çalışmaların derhâl yapılmasını talep ediyoruz.

Bir de Batman-Siirt, Batman-Diyarbakır yolu kendimizi bildik bileli bir şantiye alanı gibi, sürekli çalışmalar yapılıyor. Buradaki, kara yolundaki çalışmalar gerçekten ne zaman son bulacak? Bununla ilgili sorularımızın cevaplanmasını talep ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Zülküf Uçar...

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Sayın Münir Karaloğlu'nun Van Valiliği görevini yürütmüş olduğu dönemde başlayıp, 2010 yılında başlayıp hâlâ bitirilmeyen çevre yolu, aradan on beş yıl geçmiş olmasına rağmen hâlâ bitirilmeyen çevre yolu noktasında acaba kendisi ne düşünüyor? Bu on beş yıl boyunca sürmüş olmasından kaynaklı acaba iktidarın herhangi bir mahcubiyeti söz konusu mu? Bu çevre yolunun bitirilmemiş olması, çevre yoluyla birlikte bağlantı yollarının yapılmaya başlanması ancak bunun yapılmasıyla birlikte bir koordinasyonun, bir öngörünün sağlanmaması sonucunda halkın ciddi manada bir trafik sorunuyla karşı karşıya kalması; trafiğin vatandaş için artık bir çile, bir zulüm hâline gelmiş olmasından kaynaklı acaba iktidarın kalıcı çözüm bulma noktasında girişimleri var mıdır?

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sürenin geri kalanını Komisyon cevap için kullanacak.
Buyurun.

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Zülküf Bey'den başlayayım. Hazır yanımda Sayın Bakan Yardımcımız da var. Van Çevre Yolu'nun devam ettiğini kendisi de belirtti, ikmal ihaleleri yapılmış. Edremit Çevre Yolu bağlantı kavşağı da iki ay içerisinde bitecekmiş, o müjdeyi de verelim size.

BAŞKAN - Takip edeceğiz Van vekilleri olarak.

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) - İnşallah, evet.

Şimdi, sorulan sorular içerisinde trafik kazalarının ülkemiz ekonomisine sosyal ve ekonomik maliyeti konusunda bir soru sorulmuştu. Tabii, trafik kazalarının maliyeti sadece maddi boyutta değil, özellikle ölümlü ve yaralanmalı kazalarda ülkemizin beşerî sermayesi ortadan kalkmakta ya da uzun süre iş gücünden uzak kalmaktadır. Kazalar sonucunda parçalanmış hatta yok olan aileler, tabii, bozulan psikolojiler ve yaşanan travmalar önemli fakat bunun hesaplanması mümkün değil. Ülkemizde 2021 yılında yayımlanan bir makalede Türkiye'de trafik kazalarının ekonomik maliyeti üzerine bir inceleme yapılmış. 2013-2018 yılları arasında trafik kazalarına bağlı kayıpların maliyetinin yaklaşık değerinin, yaşam kalitesindeki kayıplar da dâhil edildiğinde aşağı yukarı 300 milyara yakın bir rakam olduğu belirtilmiştir. Özellikle trafik kazalarının kamunun üzerinde de mali yük olduğu kadar bireysel olarak da zararları büyük ama bu yeni düzenlemeyle yeterli caydırıcılık sağlanarak can ve mal kaybının azaltılması ve dolayısıyla maliyetin düşeceği de açıktır. Tabii ki bu konuda hepimize büyük görevler düşmektedir.

Diğer taraftan, bir başka soruda trafik ihlallerinde sürücü belgesinin geçici olarak geri alınması ve aracın trafikten men edilmesinin bu trafik kazaları ve ihlallerin azaltılmasındaki etkisi soruldu. Burada, trafik ihlallerine karşı uygulanan sürücü belgesinin geçici olarak geri alınması ve aracın trafikten men edilmesi yaptırımlarının trafik güvenliğini artırmada önemli bir caydırıcı etkiye sahip olduğunu söylemem gerekiyor. Bu tür cezalar sürücülerin trafik kurallarına uyması konusunda farkındalık oluşturmaktadır ve ihlal davranışlarını azaltmaktadır.

Sürücü belgesinin geçici olarak geri alınması özellikle aşırı hız, alkollü araç kullanma veya tehlikeli sürüş gibi ciddi ihlallerde sürücülerin sorumluluk bilincini artırır ve benzer ihlallerin tekrarlanmasını önler. Gene aynı şekilde, aracın trafikten men edilmesi de sürücülerin hem maddi hem de manevi açıdan kayıplar yaşamaması için kurallara daha dikkatli yaklaşmalarını sağlar. Zaten bu uygulamalar aslında yurt dışında da oldukça yaygın. Ki bu uygulamalar sonucunda trafik kazalarının sayısında ve trafik ihlallerinde belirgin bir azalma öngörülmektedir.

Toplum genelinde trafik güvenliği kültürünün gelişmesini tabii beklemekteyiz bu yeni teklifle birlikte. Dolayısıyla bu tür idari yaptırımlar yalnızca cezalandırıcı değil aynı zamanda önleyici ve eğitici bir işlev de taşımaktadır. Yani burada değerli milletvekillerimiz sürekli bu teklifin cezalandırıcı yönünü ele aldılar ama burada bir defa önleyici ve eğitici bir işlevi de taşıdığını belirtmem gerekiyor.

Konuşmalar esnasında İYİ Partiden Sayın Karakaş "Park yasağını ihlal eden araçların çekilmesi uygulamasına son verilmesi sadece ceza yazılması mıdır?" diye bir soru ya da eleştiri getirmişti, onu da burada cevaplayayım. 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nda ve Karayolları Trafik Yönetmeliği'nde, park etme yasaklarına uymayan araçlardan hangilerinin kaldırılacağı ve araçların kaldırılması usul ve esasları ile araçları kaldıran ve çekenler ile araç sahiplerinin sorumluluğu belirtilmiştir, belirlenmiştir. Hatalı park eden araçların tamamı bulundukları yerden kaldırılmamaktadır, sadece trafik akışını engellemiş olanlar kaldırılmaktadır. Örneğin, işte, yaya kaldırımalarında, otobüs duraklarında, yaya geçidinde olan, hastane gibi kamu kurum ve kuruluşlarının giriş çıkışlarını engelleyen araçlar çekilmektedir.

Yine, hız sınırlarında oransal bazlı artış yerine kademeli, reel bazlı artışın öngörülüp öngörülmediği konusunda ve yerleşim yeri içi ile yerleşim dışı ayrımı yapılmasıyla ilgili; bir de işte, gene eleştiriler içerisinde, vatandaşlara bu radar konusunda tuzak algısı yaratmamak için neler yapılıyor konusunu söylemek istiyorum. Şimdi, dünya genelinde, tabii, trafik kazalarından kaynaklı can kayıplarının en başta gelen nedeni sizin de bildiğiniz gibi aşırı hız. Ülkemizde de -maalesef- konuşmacılarımız da hatipler de belirtti, 2024 yılında günde 17,4 vatandaşımız hayatını kaybetmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun tamamlayın.

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) - Sadece hız ihlallerinden kaynaklı kazalarda hayatını kaybeden kişi sayısı günlük 10'dur. Sadece 2024 yılı içerisinde hız ihlallerinden kaynaklı toplam 3.657 vatandaşımız hayatını kaybetmiştir. 2019-2024 yılları arasında 30 kilometre hız sınırının bulunduğu yerde 1.356, 50 kilometre hız sınırının bulunduğu yerde ise 7.689 vatandaşımız hayatını kaybetmiştir. Ayrıca, TÜİK verilerine göre 2015-2024 tarihleri arasındaki ölümlü ve yaralanmalı kazaların yüzde 79'u yerleşim yeri içinde, yüzde 21'i yerleşim yeri dışında meydana gelmiştir. Hâlbuki biz normalde yani bu veriler elimizde olmasa tam tersini düşünürüz. "Yerleşim yeri içi ve dışı" şeklinde ayırım yapılmasının en önemli nedeni işte budur arkadaşlar. Özellikle bu ihlalin engellenmesi maksadıyla caydırıcılık en temel husustur. Dünya Sağlık Örgütü'nün 2018 yılında yayımladığı Kara Yolu Trafik Güvenliği Küresel Durum Raporu verilerine göre hızın sadece 1 kilometre artırılması kaza riskini 4 kat artırmaktadır. Diğer bir çalışmada da 80 kilometre hızla giden bir araçta kazaya karışan kişinin can kaybı riski 30 kilometre hızla giden araçta kazaya karışan kişiye göre 20 kat daha fazladır. Bu sebeple aşırı hızla mücadele kapsamında daha hassas tespitlerin yapılarak ceza adalet sisteminin sağlanması maksadıyla reel bazlı artış sistemine geçiş yapılması önem arz etmektedir. Burada özellikle şunu da söylemem gerekiyor: Hız ihlal tespit donanımları vasıtasıyla yapılan denetim uygulamaları öncesinde Bakanlık genelgesi kapsamında mutlaka ikaz levhası konulması zorunludur yani gizli veya şeffaf olmayacak şekilde hiçbir uygulama yapılmamaktadır.

Yine, İçişleri Bakanlığımızın yaptığı çalışmayla, önümüzdeki dönemde, gidilecek güzergâh üzerinde kaç tane radar uygulaması olduğu vatandaşlarımızla paylaşılacaktır. Burada, bazen vatandaşlarımızın yanlış algılamasına da sebep olacak bilgiler veya "dezenformasyon" diyelim yapılmakta radar konusunda ama bu yapılacak düzenlemeyle vatandaşlara karşı tuzak kurulduğu iddiasının bir defa tamamen ortadan kalkması amaçlanmaktadır. Ayrıca, yapılan düzenlemeyle hız ihlal tespit donanımları vasıtasıyla uygulanacak idari yaptırımlarda sürücülere tanınan mevcut mevzuattaki yüzde 10'luk tolerans payının kaldırıldığı, hız sınırını 1 kilometre/saat aşan sürücülere para cezası kesileceği şeklindeki haberler, bu dezenformasyon gerçeği yansıtmamaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) - Bitiriyorum.

BAŞKAN - Buyurun, tamamlayın.

ADALET KOMİSYONU BAŞKANI CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) - Bu yeni düzenlemede yerleşim yeri içerisinde 5 kilometre/saat, yerleşim yeri dışında ise 10 kilometre/saat tolerans aşımı öngörülmüştür.

Teşekkür ediyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN - Teşekkür ederiz.

Sayın milletvekilleri, birinci bölüm üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati:22.03

YEDİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 22.06

BAŞKAN: Başkan Vekili Pervin BULDAN

KÂTİP ÜYELER: Nurten YONTAR (Tekirdağ), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 8'inci Birleşiminin Yedinci Oturumunu açıyorum.

214 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yok.

Ertelenmiştir.

Gündemimizde başka bir konu bulunmadığından, (3/1199) ve (3/1200) esas numaralı Cumhurbaşkanlığı Tezkereleri ile alınan karar gereğince, kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 21 Ekim 2025 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 22.07